

ΚΤΩΡΟΣ Δ. ΚΡΗΤΙΚΟΥ — ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΤΣΕΛΙΟΥ

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Β
594

ΑΡΧΑΙΑ ΕΓΓΡΑΦΑ
— 29

ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΛΥΡΙΚΟΙ

ΕΚΛΟΓΑΙ
Ε' & ΣΤ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΘΗΝΑΙ 1969
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

B

23^{IA}

EE8

Georgios Giannas 2)

ΑΡΧΑΙΟΙ
ΕΛΛΗΝΕΣ
ΛΥΡΙΚΟΙ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΔΩΡΕΑ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΒΙΚΤΩΡΟΣ Δ. ΚΡΗΤΙΚΟΥ
ΜΙΑΤΙΑΔΟΥ Γ. ΤΣΕΛΙΟΥ

13^η Απριλίου 1969 ΕΕΔ

ΑΡΧΑΙΟΙ
ΕΛΛΗΝΕΣ
ΛΥΡΙΚΟΙ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

Ε' ΣΤ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΕΛΛΑΣ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ
ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ — ΑΘΗΝΑΙ 1969

002
ΗΝΕ
ΕΤ20
594

ΕΙΣ ΑΓΡΑΠΤΗ

Ο ΓΡΑΠΤΟΣ ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΕΛΛΑΔΑ

Οι άρχαιοι μας πρόγονοι έκαλλιέργησαν θαυμασίως δλα τὰ ελδη τοῦ γραπτοῦ λόγου. Τὰ ἀθάνατα ἔργα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων δεικνύουν, ὅτι καὶ ἡ ποίησις καὶ ὁ πεζὸς λόγος ἔφθασαν εἰς ὑψιστον βαθμὸν ἀναπτύξεως.

Καὶ ἡ μὲν ποίησις γενικῶς προηγήθη τοῦ πεζοῦ λόγου,

διότι αὕτη εἶναι προϊὸν φαντασίας, τὴν ὅποίαν εἶχε πλουσίαν ὁ Ἑλληνικὸς λαός, ἐνῷ ὁ πεζὸς λόγος ἀπαιτεῖ ὡριμότητα σκέψεως καὶ ἀκρίβειαν ἐκφράσεων.

Εἰδικώτερον δὲ ἡ ἐπική ποίησις εἶναι τὸ ἀρχαιότερον εἶδος, ἀναπτυχθὲν πρὸ τῆς λυρικῆς καὶ τῆς δραματικῆς, διότι οἱ "Ἐλληνες, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐπεκράτουν ἀκόμη αἱ παλαιαι βασιλεῖαι, ἐτέρποντο ἀκούοντες τὰς μυθικὰς παραδόσεις περὶ τῶν πράξεων καὶ τῶν κατορθωμάτων τῶν ἡρώων, εἰς τοὺς ὅποίους ἀνῆγον τὸ γένος των οἱ ἔνακτες.

Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΗΣ ΛΥΡΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΕΩΣ

'Η λυρικὴ ποίησις ἀνεπτύχθη βραδύτερον τῆς ἐπικῆς. Καὶ εἶχε μὲν καὶ αὐτὴ τὴν ἀρχὴν παλαιότατα εἰς τὰ ἄσματα τοῦ λαοῦ ἐν ἀτέχνῳ ἡ δημιώσει ποιήσει (ἰδίως εἰς θρησκευτικὰ ἄσματα πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν καὶ ίδιαιτέρως τοῦ Ἀπόλλανος), ἀλλ' ὡς ἔντεχνον εἶδος ἡ λυρικὴ ποίησις ἥρχισεν ἀναφαινομένη ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ Η' π.Χ. αἰῶνος, ἦτοι πολὺ μετὰ τὴν ἐπικήν.

'Η ἐκδήλωσις καὶ αὐτῆς ἔγινεν εἰς προσήκοντα τόπον καὶ χρόνον. Κάτω ἀπὸ τὸν λαμπρὸν οὐρανὸν τῆς Ἰωνίας (ιμὲ τὸ γλυκύτερον κλῖμα τοῦ κόσμου) οἱ "Ἐλληνες εἶχον ίδρυσει μεγάλας καὶ πλουσίας πόλεις. Εἰς ἐλευθέρας καὶ ἀχμαζούσας πολιτείας οἱ παιητικοὶ Ἰωνες ἐπλημμυρίζοντο ἀπὸ συναισθήματα, τὰ ὅποια ἐζήτουν νὰ ἔξωτερικευθοῦν. 'Ησθάνοντο βαθύτατα τὴν ἀνάγκην καὶ εἰχον πλήρη τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐκδηλώσεως τοῦ πλουσίου ψυχικοῦ των κόσμου.

Κατὰ τὴν μεγάλην αὐτὴν δημιουργικὴν ἐποχὴν εὑρέθησαν ἄνδρες ἔχοντες τὴν ἴκανότητα ν' ἀνταποκριθοῦν εἰς τὴν ἀνάγκην αὐτὴν καὶ ἥρχισαν οὕτω τὴν πρώτην ἔντεχνον λυρικὴν δημιουργίαν. 'Απὸ τότε βαθμηδὸν ἡ λυρικὴ ποίησις προήχθη μέχρι τῶν μέσων τοῦ Ε' αἰῶνος, ὅτε ἔφθασεν εἰς ὑψίστην ἀκμήν, διαδοθεῖσα εἰς ὅλας τὰς μεγάλας πόλεις τῆς 'Ελλάδος.

ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΛΥΡΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΕΩΣ

‘Ο ἐσωτερικὸς ψυχικὸς κόσμος, τὸν ὅποῖον ἐκφράζει ἡ λυρικὴ ποίησις, εἶναι ποικίλος. Σκέψεις, ιδέαι, συναισθήματα καὶ πάθη διάφορα (χαρά, λύπη, ἐνθουσιασμός, ἀπογοήτευσις, ὄρμη πρὸς δρᾶσιν, ἀπελπισία, θαυμασμός, ἀγάπη, ἔχθρα, τόλμη, φόβος καὶ τόσα ἄλλα) πλημμυρίζουν τὴν ψυχὴν τοῦ ποιητοῦ καὶ ἐξωτερικεύονται διὰ τῶν προϊόντων τῆς ποιήσεώς του. ’Ἐπειτα καὶ οἱ τρόποι τῆς ἐξωτερικεύσεως ποικίλουν. Τὰ μέτρα, οἱ ρυθμοί, ἡ γλῶσσα, ἡ ἀπαγγελία ἢ ἡ μετὰ-μουσικῆς ἐκφρασίς τῶν λυρικῶν ποιημάτων ποικίλουν ἐπίσης.

Τοιουτοτρόπως ἡ λυρικὴ ποίησις, ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου καὶ τῆς μορφῆς διὰ τῆς ὅποιας ἐκφράζεται, διακρίνεται εἰς τέσσαρα κύρια είδη: εἰς τὴν ἐλεγειακήν, τὴν Ιαμβικήν, τὴν μελικήν καὶ τὴν χορικήν. Τὰ είδη ταῦτα διεμορφώθησαν καὶ ἀνεπτύχθησαν ἀλληλοδιαδόχως, ἔκαστον δὲ ἐξ αὐτῶν προῆλθεν ἐκ τοῦ προηγουμένου κατὰ φυσικὴν καὶ κανονικὴν πρόοδον μὲ τὴν ἐπέκτασιν καὶ τοῦ νοήματος καὶ ίδιως τοῦ μέτρου. Διότι τὸ μέτρον, τὸ ὅποῖον εἶναι τὸ κυριώτερον στοιχεῖον εἰς τὴν ἑλληνικὴν ποίησιν, διαδοχικῶς μεταβαλλόμενον καὶ πλατυνόμενον ἐφθασεν ἀπὸ τὸν ἀπλούστατον ἐλεγειακὸν τύπον εἰς τὰ τεχνικώτατα καὶ ποικιλώτατα συστήματα τῆς χορικῆς ποιήσεως.

Α'. ΕΛΕΓΕΙΑΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Τὸ πρῶτον προϊὸν τῆς λυρικῆς ποιήσεως εἶναι ἡ **ἐλεγεία**, ἐξ ἥς καὶ ἡ ποίησις λέγεται **ἐλεγειακή**.

‘Η ἐλεγεία εἶναι δημιούργημα τῶν Ἰώνων καὶ ἐμφανίζεται κατὰ τὸ 700 - 600 π.Χ. ’Ελαβε δὲ τὸ δνομά της ἐκ τῆς λέξεως **ἐλεγος**, ἡ ὅποια ἐσήμαινεν ἄσμα θρηνῶδες, ἀδόμενον πρὸς αὐλόν. ’Ἐπομένως ὁ ἀρχικὸς χαρακτὴρ τῆς ποιήσεως ταύτης ήτο μᾶλλον θρηνῶδης. Βραδύτερον δμως ὁ κύκλος τῆς ἐλεγείας ἐπεξετάθη καὶ δὲν ἐξέφραζεν αὕτη μόνον

θρήνον, ἀλλὰ καὶ οἰανδήποτε σφοδρὸν ψυχικὴν συγκίνησιν, ἥτοι χαράν, λύπην, ἔρωτα, ἐνθουσιασμὸν καὶ ἄλλα.

Εἰς τὴν ἑλεγείαν ὑπάγεται καὶ τὸ ἐπίγραμμα, τὸ ὅποιον εἶναι σύντομος ἑλεγεία, ἀποτελουμένη ἀπὸ ἐν ἡ δύο δίστιχα, σπανίως δὲ ἀπὸ περισσότερα.

Γλώσσα τῆς ἑλεγείας εἶναι ἡ Ἰωνικὴ διάλεκτος, ὅπως καὶ τοῦ ἔπους, μὲ πολλοὺς αἰολισμοὺς καὶ δωρισμούς. Κυριώτεροι δὲ ἀντιπρόσωποι τῆς ἑλεγειακῆς ποιήσεως εἶναι ὁ Καλλίνος, ὁ Τυραῖος, ὁ Μίμνερμος, ὁ Σόλων, ὁ Ξενοφάνης, ὁ Θεόγνις, εἰδικῶς δὲ τοῦ ἐπιγράμματος ὁ Σιμωνίδης ὁ Κεῖος. (Περὶ τοῦ βίου αὐτῶν βλέπε εἰς τὰς ἐρμηνευτικὰς σημειώσεις).

B'. IAMBΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Συγχρόνως πρὸς τὴν ἑλεγειακὴν διεμορφώθη εἰς χωριστὸν εἶδος καὶ ἡ **ἰαμβικὴ ποίησις**, ὁνομασθεῖσα ἀπὸ τὸν **ἰαμβόν**, ὁ ὅποιος ἐσήμανε σκῶμμα καὶ σκωπτικὸν στίχον. "Ωστε ἀρχικῶς ἡ ιαμβικὴ ποίησις ἦτο καθαρῶς σκωπτική, χλευαστικὴ καὶ εἰρωνική, προελθοῦσα ἀπὸ παλαιότατα δημάδη σκωπτικὰ φόρματα, ἀνταλλασσόμενα μεταξὺ τῶν ἑορταστῶν τῆς Δήμητρος καὶ τοῦ Διονύσου, οἱ ὅποιοι ἐπετρέπετο νὰ σκώπτουν ἐλευθέρως ἀλλήλους.

Βραδύτερον ὅμως προσέλαβε μεγαλυτέραν εὐρύτητα. Καὶ εἶχε μὲν ὡς βάσιν τὸ σκῶμμα, διὰ τοῦ ὅποίου ἀπέβλεπεν εἰς τὴν διόρθωσιν ἀτομικῶν ἐλαττωμάτων, ἡσχολεῖτο ὅμως καὶ μὲ κοινωνικὰ ἡ πολιτικὰ θέματα, λαμβάνοντας ἀφορμὴν ἀπὸ τὰς τυραχὰς καὶ τὰς ἔριδας, ἀπὸ τὸν σάλον καὶ τὴν τριχυμίαν τῆς κοινωνικῆς ζωῆς.

Καὶ ἡ ιαμβικὴ ποίησις, ὅπως καὶ ἡ ἑλεγεία, ἀνεπτύχθη εἰς τὴν Ἰωνίαν. 'Ἐνῷ ὅμως ἡ ἑλεγεία, ὅπως προηγουμένως τὸ ἔπος, διεδόθη καὶ εἰς τὰ ἄλλα ἐλληνικὰ φῦλα καὶ μετερρυθμίσθη κατὰ τὴν ἴδιοφυταν ἐκάστου τούτων, ἡ ιαμβικὴ ποίησις παρέμεινεν ὡς τὸ κυρίως χαρακτηριστικὸν τούς εἰς Ἰωνικὸν εἰδος, μὴ δυνάμενον ν' ἀναπτυχθῆ παρὰ μόνον εἰς τοὺς ἐλευθεριάζοντας Ἰωνας.

Γλῶσσα καὶ τῆς ἴαμβικῆς ποιήσεως εἶναι ἡ Ἰωνικὴ διάλεκτος, διάφορος ὅμως τῆς ἐπικῆς καὶ τῆς ἐλεγειακῆς, ὡς μᾶλλον ἔγγυτέρα πρὸς τὴν ἀττικὴν διάλεκτον. Σπουδαιότεροι δὲ ἀντιπρόσωποι τῆς ἴαμβικῆς ποιήσεως εἶναι ὁ Ἀρχίλοχος καὶ ὁ Σημωνίδης ὁ Ἀμοργῖνος. (Περὶ τοῦ βίου αὐτῶν βλέπε εἰς τὰς ἑρμηνευτικὰς σημειώσεις).

Γ'. ΜΕΛΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

‘Η ἐλεγειακὴ καὶ ἡ ἴαμβικὴ ποίησις προπαρεσκεύασσαν τὴν ἐμφάνισιν τῆς μελικῆς ποιήσεως, ἡ ὅποια μετὰ τῆς χορικῆς ἀποτελεῖ τὴν κυρίως λυρικὴν ποίησιν. Σὺν τῷ χρόνῳ δηλαδὴ συνεδύσθη ἡ ποίησις μετὰ τῆς ὀλονὲν προαγομένης μουσικῆς καὶ τοιουτοτρόπως ἐδημιουργήθη ποίησις συνδευομένη ὑπὸ τῆς λύρας ἡ ἄλλου μουσικοῦ ὀργάνου.

Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ποιήσεως ἐκαλλιεργήθη ὑπὸ τῶν ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ Αἰολέων, δι' ὃ καὶ καλεῖται **αἰολικὴ μελικὴ ποίησις** (ἢ **αἰολικὸν μέλος**). Μὲ τὸ νέον τοῦτο εἶδος ἡ ποίησις ἀνυψώθη πολύ, ηὔρυθη ἔτι περισσότερον ὁ κύκλος τῶν θεμάτων τῆς καὶ τὸ μέτρον ἔλαβε μεγάλην ποικιλίαν.

Γλῶσσα τῆς μελικῆς ποιήσεως εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἡ **αἰολικὴ διάλεκτος**. Ἐπιφανέστεροι δὲ ἀντιπρόσωποι αὐτῆς εἶναι ὁ Ἀλκαῖος καὶ ἡ Σαπφώ, γράψαντες εἰς Αἰολικὴν διάλεκτον, καὶ ὁ Ἀνακρέων, εἰς Ἰωνικήν.

Δ'. ΧΟΡΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Παραλλήλως πρὸς τὴν μελικὴν ποίησιν ἀνεπτύχθη καὶ ἡ λεγομένη **χορικὴ ποίησις**, εἰς τὴν ὅποιαν τὸ ἄσμα ὥδετο συνοδείᾳ καὶ μουσικοῦ ὀργάνου καὶ χοροῦ ὀρχουμένου. Ἀποτελεῖ δηλαδὴ αὕτη συνδυασμὸν ποιήσεως, μουσικῆς καὶ ὄρχήσεως. Εἶναι ἐπομένως ἔτι τελειότερον εἶδος τῶν προηγουμένων καὶ ἐκφράζει συνθετώτερα συναισθήματα.

‘Η συνοδεία τοῦ χοροῦ προσδίδει εἰς τὴν ποίησιν ὅμαδικώτερον χαρακτῆρα. “Ωστε, ἐνῷ ἡ μελικὴ ποίησις ἔξωτερικεύει τὸ περιεχόμενον τῆς ψυχῆς ἐνὸς ἀτόμου, τοῦ ποιη-

τοῦ, ἡ χορικὴ ποίησις ἐκφράζει σκέψεις, συναισθήματα, πάθη καὶ πόθους τοῦ πλήθους, λαμβάνοντα κυρίως ὡς θέματα τὴν ἔξυμνησιν θεῶν, ἥρώων, νικητῶν καὶ ἐπισήμων ἀνδρῶν, εἰς ἑορτὰς καὶ πανηγυρικὰς ἐκδηλώσεις.

Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ποιήσεως, προελθὸν ἀπὸ ἑορτὰς καὶ πανηγύρεις πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν, ἐκαλλιεργήθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν Δωριέων, οἱ ὅποιοι ἐκ χαρακτῆρος ὑπέτασσον τὸ ἄτομον εἰς τὴν δόλοτητα. Ἐκ τοῦ λόγου δὲ τούτου ὡνομάσθη καὶ δωρικὴ ποίησις ἡ δωρικὸν μέλος.

Γλῶσσα τῆς χορικῆς ποιήσεως εἶναι κυρίως ἡ δωρικὴ διάλεκτος, ὁνομαστότεροι δὲ ἐκπρόσωποι ταύτης εἶναι ὁ Σιμωνίδης (ὁ Κεῖος), ὁ Βακχυλίδης καὶ ὁ Πίνδαρος.

ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ

‘Ο ἀναγνώστης τῶν περιεχομένων εἰς τὴν συλλογὴν ταύτην ποιημάτων θὰ προσκόψῃ ἐκ πρώτης ὅψεως εἰς τὰς ποικίλας διαφοράς, τὰς ὅποιας παρουσιάζουν αἱ ἄλλαι διάλεκτοι ἀπὸ τὴν ἀττικὴν. Δύναται ὅμως νὰ ἔχοικειωθῇ εἰς αὐτάς, ἐὰν λάβῃ ὡς βάσιν τὴν ἀττικὴν διάλεκτον καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τῶν ἐρμηνευτικῶν σημειώσεων προσέξῃ τὰ σημεῖα, εἰς τὰ ὅποια παρουσιάζονται αἱ διαφοραὶ αὗται. Πρὸς διευκόλυνσίν του σημειώνομεν κατωτέρω τὰς σπουδαιοτέρας τῶν διαφορῶν τούτων ὡς πρὸς τὴν ἀττικήν.

‘Η ιωνική διάλεκτος α) τρέπει τὸ μακρὸν α εἰς η : ήμέρη (ἀντὶ ήμέρα), λίγην (ἀντὶ λίαν), πενίη (ἀντὶ πενία) κλπ.—β) συναιρεῖ συχνὰ τὸ εο εἰς εὐ καὶ ὅχι εἰς οὐ : μέχρι τεῦ (ἀντὶ μέχρι τοῦ, δηλ. μέχρι τίνος), ἐποίευν (ἀντὶ ἐποίουν) κλπ.—γ) ἀφίνει πολλάκις ἀσυναίρετα τὰ φωνήντα : φάος (ἀντὶ φῶς), νόον (ἀντὶ νοῦν), τῶν δυσμενέων (ἀντὶ τῶν δυσμενῶν) κλπ.—δ) προτιμᾷ τὰ ψιλὰ σύμφωνα : ἀπίκετο (ἀντὶ ἀφίκετο), δέκομαι (ἀντὶ δέχομαι) κλπ. ε) διλλάσσει τὸ π διὰ τοῦ κ εἰς τὰς ἀντωνυμίας καὶ τὰ ἀντών. ἐπιρ : κόσος, ὄκως, κῶς (ἀντὶ πόσος, ὅπως, πῶς), κότε, δικότε (ἀντὶ πότε, διπότε) κλπ.

‘Η αιολική διάλεκτος α) ἔχει ψιλὴν εἰς ὅλα τὰ φωνήντα : ὁ, ḡ, ὕδωρ, ὑπὸ κτλ.—β) ἀναβιβάζει τὸν τόνον ὑπεράνω τῆς ληγούσσης : χείμων, μέγαλαι, ἄσπιδες, θύμος.—γ) σχηματίζει τὰ συνηρημένα ρίγματα εἰς —μι : δρημι (ἀντὶ δρῶ), φιλημι (ἀντὶ φιλῶ) κλπ.—δ) διατηρεῖ συχνὰ τὸ δίγαμμα : Φέργον, Φίδω, Φέαγε κλπ.—ε) ἐναλλάσσει τὰ φωνήντα : κρέτος (ἀντὶ κράτος), ὥρανος καὶ δρανος (ἀντὶ οὐρανὸς), κῆνος (ἀντὶ ἔκεινος) καὶ ἐπίσης τὰ διδοντικὰ σύμφωνα μὲ τὰ χειλικά : πέσσυρα (ἀντὶ τέσσαρα), πέμπε (ἀντὶ πέντε), φῆρ (ἀντὶ θήρ) κλπ.

‘Η δωρική διάλεκτος α) ἔχει τὸ α ἀντὶ τοῦ η: ἀμέρα, σελάνα, (ἀντὶ ἡμέρα, σελήνη).—β) συναιρεῖ τὸ αω εἰς α: πολιτᾶν, μωσᾶν (ἀντὶ πολιτῶν, μουσῶν).—γ) ἔχει ρηματικὰς καταλήξεις παρηλλαγμένις, ὥστε σχηματίζει τύπους : λέγομες (ἀντὶ λέγομεν), τίθητι (ἀντὶ τίθησι), φατὶ (ἀντὶ φησί), φαντὶ (ἀντὶ φασί), διδόμεν (ἀντὶ διδόναι) κλπ. δ) ἔχει πολλοὺς συνηρημένους μέλλοντας : δωσῶ, θεραπευσῶ, ιξοῦμαι (ἀντὶ δώσω, θεραπεύσω, ιξομαι) κλπ. ε) διατηρεῖ τοὺς ἀρχαιοπρεπεῖς τύπους τοῦ ἔρθρου : τοί, ταὶ (ἀντὶ οἱ, αἱ).

ΜΕΡΟΣ ΠΡΑΤΩΝ
ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Δ'

ΕΛΕΓΕΙ ΔΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

1. Η ΕΛΕΓΕΙΑ

Κ Δ Α Λ Λ Ι Ν Ο Σ

1. ΠΟΛΕΜΙΚΟΝ ΣΑΛΠΙΣΜΑ

Μέχρις τεῦ κατάκεισθε; κότ' ἄλκιμον ἔξετε θυμόν,
ὅς νέοι; οὐδ' αἰδεῖσθι ἀμφιπερικτίονας
ῶδε λίγην μεθιέντες; ἐν εἰρήνῃ δὲ δοκεῖτε
ῆσθαι, ἀτὰρ πόλεμος γαῖαν ἅπασαν ἔχει.

καὶ τις ἀποθνήσκων ὕστατ' ἀκοντισάτω.

5

τιμῆν τε γάρ ἔστι καὶ ἀγλαὸν ἀνδρὶ μάχεσθαι
γῆς πέρι καὶ παλδῶν κουριδίης τ' ἀλόχου
δυσμένεσιν· θάνατος δὲ τότ' ἔσσεται, δικάστε κεν δὴ

Μοῖραι ἐπικλώσωσ· ἀλλά τις ιθὺς ἵτω
ἔγχος ἀνασχόμενος καὶ ὑπ' ἀσπίδος ἄλκιμον ἦτορ
ἔλσας, τὸ πρῶτον μειγνυμένου πολέμου.

10

οὐ γάρ κως θάνατόν γε φυγεῖν εἴμαρμένον ἔστιν
ἀνδρ', οὐδ' εἰ προγόνων ἢ γένος ἀθανάτων.
πολλάκι δηιοτῆτα φυγῶν καὶ δοῦπον ἀκόντων
ἔρχεται, ἐν δ' οἰκῷ μοῖρα κίγεν θανάτου.

15

ἀλλ' ὁ μὲν οὐκ ἔμπης δήμωφ φίλος οὐδὲ ποθεινός,
τὸν δ' ὀλίγος στενάχει καὶ μέγας, ἥν τι πάθη·

λαῶ γάρ σύμπαντι πόθος κρατερόφρονος ἀνδρὸς
θυγήσκοντος, ζώων δ' ἄξιος ἡμιθέων·
20 ὥσπερ γάρ μιν πύργον ἐν ὁφθαλμοῖσιν ὅρῶσιν·
ἔρδει γάρ πολλῶν ἄξια μοῦνος ἐών.

ΤΥΡΤΑΙΟΣ

2 (1). ΥΠΟΘΗΚΗ

Τεθνάμεναι γάρ καλὸν ἐνὶ προμάχοισι πεσόντα
ἀνδρ' ἀγαθὸν περὶ ἢ πατρίδι μαρνάμενον.
τὴν δ' αὐτοῦ προλιπόντα πόλιν καὶ πίονας ἀγροὺς
πιτωχεύειν πάντων ἔστ' ἀνιηρότατον,
5 πλαζόμενον σὺν μητρὶ φίλῃ καὶ πατρὶ γέροντι
παισὶ τε σὺν μικροῖς κουριδίῃ τ' ἀλόχῳ.
ἐχθρὸς μὲν γάρ τοῖσι μετέσσεται, οὓς κεν ἵκηται
χρησμοσύνῃ τ' εἴκων καὶ στυγερῇ πενίῃ,
αἰσχύνει τε γένος, κατὰ τ' ἀγλαὸν εἶδος ἐλέγχει,
10 πᾶσα δ' ἀτιμίη καὶ κακότης ἔπεται.

εἰ δ' οὗτως ἀνδρός τοι ἀλωμένου οὐδεμί? ὕρη
γίγνεται, οὗτ' αἰδὼς οὕτ' ὅπις οὕτ' ἔλεος,
θυμῷ γῆς πέρι τῆσδε μαχώμεθα καὶ περὶ παίδων

θυνήσκωμεν ψυχέων μηκέτι φειδόμενοι.

15

ῷ νέοι, ἀλλὰ μάχεσθε παρ' ἀλλήλοισι μένοντες,

μηδὲ φυγῆς αἰσχρῆς ἄρχετε μηδὲ φόβου,

ἀλλὰ μέγαν ποιεῖσθε καὶ ἄλκιμον ἐν φρεσὶ θυμόν,

μηδὲ φιλοψυχεῖτ' ἀνδράσι μαρνάμενοι·

τοὺς δὲ παλαιοτέρους, ὃν οὐκέτι γούνατ' ἐλαφρά,

μὴ καταλείποντες φεύγετε, τοὺς γεραιούς.

20

αἰσχρὸν γάρ δὴ τοῦτο, μετὰ προμάχοισι πεσόντα

κεῖσθαι πρόσθε νέων ἄνδρα παλαιότερον,

ἥδη λευκὸν ἔχοντα κάρη πολιόν τε γένειον,

θυμὸν ἀποπνείοντ' ἄλκιμον ἐν κονίῃ,

καὶ χρόα γυμνωθέντα νέοισι δὲ πάντ' ἐπέοικεν,

ὅφερ' ἐρατῆς ἀγλαὸν ἄνθος ἔχη·

ἀνδράσι μὲν θηητὸς ἴδειν, ἐρατὸς δὲ γυναιξίν,

ζωὸς ἐών, καλὸς δὲ ἐν προμάχοισι πεσών.

25

ἀλλά τις εὖ διαβάς μενέτω ποσὶν ἀμφοτέροισιν

στηριγθεὶς ἐπὶ γῆς, χεῖλος ὅδοῦσι δακών.

30

3 (2). ΥΠΟΘΗΚΗ

Οὔτ' ἀν μνησαίμην οὔτ' ἐν λόγῳ ἄνδρα τιθείμην

οὔτε ποδῶν ἀρετῆς οὔτε παλαισμοσύνης,

οὐδὲ εἰ Κυκλώπων μὲν ἔχοι μέγεθός τε βίην τε,

νικώη δὲ θέων Θρηίκιον Βορέην,

οὐδὲ εἰ Τιθωνοῖ φυὴν χαριέστερος εἴη,

πλουτοίη δὲ Μίδεω καὶ Κινύρεω μάλιον,

οὐδὲ εἰ Τανταλίδεω Πέλοπος βασιλεύτερος εἴη,

γλῶσσαν δὲ Ἀδρήστου μειλιχόγηρυν ἔχοι,

5

ούδ' εἰ πᾶσαν ἔχοι δόξαν, πλὴν θούριδος ἀλκῆς·

10 οὐ γάρ ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνεται ἐν πολέμῳ,
εἰ μὴ τετλαίη μὲν δρῶν φόνον αἴματόεντα
καὶ δηλών ὀρέγοιτ' ἐγγύθεν ιστάμενος.

ἥδ' ἀρετή, τόδ' ἀεθλὸν ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστον
κάλλιστόν τε φέρειν γίγνεται ἀνδρὶ νέῳ.

15 ἔνδον δ' ἐσθλὸν τοῦτο πόλην τε παντὶ τε δήμῳ,
ὅστις ἀνὴρ διαβάς ἐν προμάχοισι μένη
νωλεμέως, αἰσχρῆς δὲ φυγῆς ἐπὶ πάγχυ λάθηται,
ψυχὴν καὶ θυμὸν τλήμονα παρθέμενος,
θαρσύνη δ' ἔπεσιν τὸν πλησίον ἀνδρα παρεστώς·
20 οὗτος ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνεται ἐν πολέμῳ·
αἷψα δὲ δυσμενέων ἀνδρῶν ἔτρεψε φάλαγγας
τρηχείας, σπουδῇ τ' ἔσχεθε κῦμα μάχης·

αὐτὸς δ' ἐν προμάχοισι πεσὼν φίλον ὄλεσε θυμόν,
ἀστυ τε καὶ λαοὺς καὶ πατέρ' εὔκλετσας.

25 πολλὰ διὰ στέρνοιο καὶ ἀσπίδος ὀμφαλοέσσης
καὶ διὰ θώρηκος πρόσθεν ἐληγλαμένος,
τὸν δ' ὀλοφύρονται μὲν ὅμῶς νέοι ἥδε γέροντες,
ἀργαλέω τε πόθῳ πᾶσα κέκηδε πόλις·
καὶ τύμβος καὶ παῖδες ἐν ἀνθρώποισ' ἀρίστησι
30 καὶ παῖδων παῖδες καὶ γένος ἔξοπίσω,
οὐδέ ποτε κλέος ἐσθλὸν ἀπόλλυται οὐδ' ὅνομ' αὐτοῦ,
ἀλλ' ὑπὸ γῆς περ ἐών γίγνεται ἀθάνατος,
ὄντιν' ἀριστεύοντα μένοντά τε μαρνάμενόν τε
γῆς πέρι καὶ παῖδων θοῦρος "Ἄρης ὀλέσῃ·

35 εἰ δὲ φύγῃ μὲν κῆρα τανηλεγέος θανάτοιο,
νικήσας δ' αἰχμῆς ἀγλαὸν εὔχος ἔλη,

πάντες μὲν τιμῶσιν ὁμῶς νέοι ἡδὲ παλαιοί,
 πολλὰ δὲ τερπνὰ παθῶν ἔρχεται εἰς Ἀΐδην·
 γηράσκων ἀστοῖσι μεταπρέπει, οὐδέ τις αὐτὸν
 βλάπτειν οὔτ' αἰδοῦς οὔτε δίκης ἐθέλει,
 πάντες δ' ἐν θώκοισιν ὁμῶς νέοι οὖτε κατ' αὐτὸν
 εἴκουσιν χώρης οὖτε παλαιότεροι.40
 ταύτης νύν τις ἀνὴρ ἀρετῆς εἰς ἄκρον ἵκεσθαι
 πειράσθω θυμῷ, μὴ μεθιεὶς πολέμου.

4 (3). EMBATHPION

"Ἄγετ', ὁ Σπάρτας εὐάνδρω
 κῶροι πατέρων πολιατᾶν,
 λαιᾷ μὲν ἵτυν προβάλεσθε,
 δόρυ δ' εὔτόλμως ἀνσχεσθε
 μὴ φειδόμενοι τᾶς ζωᾶς:
 οὐ γάρ πάτριον τῷ Σπάρτᾳ.5

Δ Ρ Χ | Λ Ο Χ Ο Ξ

5 (1). Η ΑΠΟΛΕΣΘΕΙΣΑ ΑΣΠΙΣ

'Ασπίδι μὲν Σατῶν τις ἀγάλλεται, ἦν παρὰ Θάμνῳ
 ἔντος ἀμώμητον κάλλιπον οὐκ ἐθέλων·

αύτὸς δ' ἔξέφυγον θανάτου τέλος· ἀσπὶς ἐκείνη
ἐρρέτω· ἔξαῦτις κτήσομαι οὐ κακίω.

6 (2). ΔΕΝ ΩΦΕΛΟΥΝ ΟΙ ΘΡΗΝΟΙ

Κήδεα μὲν στονόεντα, Περίκλεες, οὕτε τις ἀστῶν
μεμφόμενος θαλίης τέρψεται οὐδὲ πόλις·
τοίους γὰρ κατὰ κῦμα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης
ἔκλυσεν· οἰδαλέους δ' ἀμφ' ὁδύνησ' ἔχομεν
5 πνεύμονας· ἀλλὰ θεοὶ γὰρ ἀνηκέστοισι κακοῖσιν,
ὦ φίλ', ἐπὶ χρατερὴν τλημοσύνην ἔθεσαν
φάρμακον· ἀλλοτε δ' ἄλλος ἔχει τάδε· νῦν μὲν ἐς ἡμέας
ἔτραπεθ', αἴματόν εν δ' ἔλκος ἀναστένομεν,
ἔξαῦτις δ' ἐτέρους ἐπαμείψεται· ἀλλὰ τάχιστα
10 τλῆτε γυναικεῖον πένθος ἀπωσάμενοι.

M I M N E P M O S

7 (1). Η ΝΕΟΤΗΣ

‘Ημεῖς δ' ολά τε φύλλα φύει πολυάνθεμος ὥρη
ζαρος, ὅτ' αὖψ' αὔγησ' αὔξεται ἡελίου,
τοῖσ' ἵκελοι πήχυιον ἐπὶ χρόνον ἀνθεσιν ἥβης

τερπόμεθα, πρὸς θεῶν εἰδότες οὔτε κακὸν
οὕτ' ἀγαθόν. Κῆρες δὲ παρεστήκασι μέλαιναι,
ἡ μὲν ἔχουσα τέλος γήρατος ἀργαλέου,
ἡ δ' ἐτέρη θανάτοιο· μίνυνθα δὲ γίγνεται ἥβης
καρπός, ὅσον τ' ἐπὶ γῆν κίδναται ἡέλιος.

5

αὐτὰρ ἐπὴν δὴ τοῦτο τέλος παραμείψεται ὄρης,
αὐτίκα τεθνάμεναι βέλτιον ἢ βίοτος·

10

πολλὰ γὰρ ἐν θυμῷ κακὰ γίγνεται· ἄλλοτε οἶκος
τρυχοῦται, πενίης δ' ἔργ' ὀδυνηρὰ πέλει·
ἄλλοις δ' αὖ παίδων ἐπιδεύτεται, ὃν τε μάλιστα
ἴμειρων κατὰ γῆς ἔρχεται εἰς Ἀίδην·
ἄλλοις νοῦσον ἔχει θυμοφθόρον· οὐδέ τις ἔστιν
ἀνθρώπων, φέρεται Ζεὺς μὴ κακὰ πολλὰ διδοῖ.

15

8 (2). ΤΟ ΓΗΡΑΣ

Αὐτίκα μοι κατὰ μὲν χροιὴν ῥέει ἀσπετος ιδρώς,
πτοιῶμαι δ' ἐσορῶν ἄνθος ὀμηλικίης
τερπνὸν ὀμῶς καὶ καλόν, ἐπεὶ πλέον ὕφελεν εῖναι·
ἄλλ' ὀλιγοχρόνιον γίγνεται ὕσπερ ὄναρ
ἥβη τιμήεσσα· τὸ δ' ἀργαλέον καὶ ἄμορφον
γῆρας ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτίχ' ὑπερκρέμαται,
ἐχθρὸν ὀμῶς καὶ ἄτιμον, ὃ τ' ἄγνωστον τιθεῖ ἄνδρα,
βλάπτει δ' ὀφθαλμοὺς καὶ νόον ἀμφιχυθέν.

5

Σ ο Α υ Ν

9 (1). ΣΑΛΑΜΙΣ

Αύτὸς κήρυξ ἥλθον ἀφ' ἴμερτῆς Σαλαμῖνος
κόσμον ἐπέων ὡδὴν ἀντ' ἀγορῆς θέμενος.

εἶην δὴ τότ' ἐγώ Φολεγάνδριος ἢ Σικινήτης
ἀντὶ γ' Ἀθηναίου πατρίδ' ἀμειψάμενος
5 αἴψα γὰρ ἀν φάτις ἥδε μετ' ἀνθρώποισι γένοιτο
('Αττικὸς οὗτος ἀνὴρ τῶν Σαλαμιναφετῶν!').

ζομεν ἐς Σαλαμῖνα μαχησόμενοι περὶ νήσου
ίμερτῆς, χαλεπὸν τ' αἰσχος ἀπωσόμενοι.

10 (2). ΥΠΟΘΗΚΗ ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥΣ

‘Ημετέρη δὲ πόλις κατὰ μὲν Διὸς οὖ ποτ' ὀλεῖται
αἴσαν καὶ μακάρων θεῶν φρένας ἀθανάτων
τοίη γὰρ μεγάθυμος ἐπίσκοπος ὀβριμοπάτρη
Παλλὰς Ἀθηναίῃ χεῖρας ὑπερθεν ἔχει·

5 αὐτοὶ δὲ φθείρειν μεγάλην πόλιν ἀφραδίησιν
ἀστοὶ βούλονται χρήμασι πειθόμενοι,
δήμου θ' ἡγεμόνων ἄδικος νόος, οἷσιν ἔτοιμον

ύβριος ἐκ μεγάλης ἄλγεα πολλὰ παθεῖν·
οὐ γάρ ἐπίστανται κατέχειν κόρον οὐδὲ παρούσας
εὐφροσύνας κοσμεῖν δαιτὸς ἐν ἡσυχίῃ.

10

πλουτοῦσιν δ' ἀδίκοισ' ἔργμασι πειθόμενοι.

οὕθ' ἵερῶν κτεάνων οὔτε τι δημοσίων
φειδόμενοι κλέπτουσιν ἐφ' ἀρπαγῇ ἄλλοθεν ἄλλος,
οὐδὲ φυλάσσονται σεμνὰ θέμεθλα Δίκης,
ἢ σιγῶσα σύνοιδε τὰ γιγνόμενα πρὸ τ' ἔοντα,
τῷ δὲ χρόνῳ πάντως ἥλθ' ἀποτεισομένη.

15

τοῦτο δέ τις πάσῃ πόλει ἔρχεται ἔλκος ἀφυκτον·
ἐξ δὲ κακὴν ταχέως ἥλυθε δουλοσύνην,
ἢ στάσιν ἔμφυλον πόλεμόν θ' εὔδοντ' ἐπεγείρει,
ὅς πολλῶν ἐρατήν ὠλεσεν ἥλικίην.
ἐκ γάρ δυσμενέων ταχέως πολυήρατον ἀστυ
τρύχεται ἐν συνόδοις τοῖσ' ἀδικοῦσι φίλαις.

20

ταῦτα μὲν ἐν δήμῳ στρέφεται κακά· τῶν δὲ πενιχρῶν
ἴκνοῦνται πολλοὶ γαῖαν ἐξ ἀλλοδαπῆν
πραθέντες δεσμοῦσί τ' ἀεικελίοισι δεθέντες,
καὶ κακὰ δουλοσύνης στυγνὰ φέρουσι βίᾳ.
οὕτω δημόσιον κακὸν ἔρχεται οἴκαδ' ἐκάστῳ,
αὐλειοι δ' ἔτ' ἔχειν οὐκ ἐθέλουσι θύραι,
ύψηλὸν δ' ὑπέρ ἔρκος ὑπέρθορεν, εὗρε δὲ πάντως,
εἰ καὶ τις φεύγων ἐν μυχῷ ἦ θαλάμου.

25

ταῦτα διδάξαι θυμὸς Ἀθηναίους με κελεύει,
ώς κακὰ πλεῖστα πόλει δυσνομίη παρέχει,
εὔνομίη δ' εὔκοσμα καὶ ἀρτια πάντ' ἀποφαίνει
καὶ θ' ἀμα τοῖσ' ἀδίκοισ' ἀμφιτίθησι πέδας·

30

35 τραχέα λειτάνει, παύει κόρον, ὕβριν ἀμαυροῦ,
αὐαίνει ἄτης ἀνθεα φυόμενα,
εὐθύνει δὲ δίκας σκολιὰς ὑπερήφανά τ' ἔργα
πραῦνει, παύει δ' ἔργα διχοστασίης,
παύει δ' ἀργαλέης ἔριδος χόλον, ἔστι δ' ὑπ' αὐτῆς
40 πάντα κατ' ἀνθρώπους ἄρτια καὶ πινυτά.

11 (3). ΥΠΟΘΗΚΑΙ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΝ

Μνημοσύνης καὶ Ζηνὸς Ὀλυμπίου ἀγλαὰ τέκνα,
Μοῦσαι Πιερίδες, χλυτέ μοι εὐχομένῳ·
ὅλβον μοι πρὸς θεῶν μακάρων δότε καὶ πρὸς ἀπάντων
ἀνθρώπων αἰεὶ δόξαν ἔχειν ἀγαθήν·
5 εἶναι δὲ γλυκὺν ὅδε φίλοισ', ἐχθροῖσι δὲ πικρόν,
τοῖσι μὲν αἰδοῖον, τοῖσι δὲ δεινὸν ἴδεῖν.

χρήματα δ' ἴμείρω μὲν ἔχειν, ἀδίκως δὲ πεπᾶσθαι
οὐκ ἐθέλω· πάντως ὕστερον ἤλθε δίκη.
πλοῦτον δ' ὃν μὲν δῶσι θεοί, παραγίγνεται ἀνδρὶ
10 ἐμπεδος ἐκ νεάτου πυθμένος ἐς κορυφήν·
ὃν δ' ἄνδρες μετίωσιν ὑφ' ὕβριος, οὐ κατὰ κόσμον
ἔρχεται, ἀλλ' ἀδίκοισ' ἔργμασι πειθόμενος
οὐκ ἐθέλων ἔπειται, ταχέως δ' ἀναμίσγεται ἄτῃ·
ἀρχὴ δ' ἐξ ὀλίγου γίγνεται ὥστε πυρός,
15 φλαύρη μὲν τὸ πρῶτον, ἀνιηρὴ δὲ τελευτᾶ·
οὐ γάρ δὴν θνητοῖσ' ὕβριος ἔργα πέλει·

ἀλλὰ Ζεὺς πάντων ἐφορᾷ τέλος, ἐξαπίνης δὲ
ῶστ' ἄνεμος νεφέλας αἷψα διεσκέδασεν

ἡρινός, ὃς πόντου πολυκύμονος ἀτρυγέτοιο
 πυθμένα κινήσας, γῆν κάτα πυροφόρου
 δηώσας καλὰ ἔργα, θεῶν ἔδος αἰπὺν ἵκάνει
 οὐρανόν, αἰθρίην δ' αὔτις ἔθηκεν ἴδεῖν.
 λάμπει δ' ἡελίοιο μένος κατὰ πίονα γαῖαν
 καλόν, ἀτάρ νεφέων οὐδὲν ἔτ' ἐστὶν ἴδεῖν.
 τοιαύτη Ζηνὸς πέλεται τίσις, οὐδ' ἐφ' ἔκάστῳ,
 ὥσπερ θητὸς ἀνήρ, γίγνεται δξύχολος·
 αἱεὶ δ' οὐ ἐλέγηθε διαμπερές, ὅστις ἀλιτρὸν
 θυμὸν ἔχει, πάντως δ' ἐς τέλος ἐξεφάνη·
 ἀλλ' ὁ μὲν αὐτίκ' ἔτεισεν, ὁ δ' ὕστερον οἴ δὲ φύγωσιν
 αὐτοὶ μηδὲ θεῶν μοῖρον ἐπιοῦσα κίχη,
 ἥλυθε πάντως αὔτις· ἀναίτιοι ἔργα τίνουσιν,
 ἢ παῖδες τούτων ἢ γένος ἐξοπίσω.

ΞΕΝΟΘΑΝΗΣ

12. ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ

Νῦν γὰρ δὴ ζάπεδον καθαρὸν καὶ χεῖρες ἀπάντων
 καὶ κύλικες· πλεκτοὺς δ' ἀμφιτιθεῖ στεφάνους

ἀλλος· δ' δ' εὐῶδες μύρον ἐν φιάλῃ παρατείνει
κρητήρ δ' ἔστηκεν μεστὸς ἐυφροσύνης
5   ἀλλος δ' οἶνος ἑτοῖμος, δις οὖ ποτε φῆσὶ προδώσειν,
μείλιχος ἐν κεράμοισ', ἄνθεος δσδόμενος·
ἐν δὲ μέσοισ' ἀγνὴν ὀδυμὴν λιβανωτὸς ἵησιν·
ψυχρὸν δ' ἔστιν ὕδωρ καὶ γλυκὺν καὶ καθαρόν·
πάρκεινται δ' ἄρτοι ζανθοὶ γεραρή τε τράπεζα
10   τυροῦ καὶ μέλιτος πίονος ἀχθομένη·
βωμὸς δ' ἄνθεσιν ἀν τὸ μέσον πάντη πεπύκασται,
μολπὴ δ' ἀμφὶς ἔχει δώματα καὶ θαλήν.

χρὴ δή πρῶτον μὲν θεὸν ὑμεῖν εὔφρονας ἄνδρας
εὐφήμους μύθοις καὶ καθαροῖσι λόγοις·
15   σπείσαντας δὲ καὶ εὐξαμένους τὰ δίκαια δύνασθαι
πρήσσειν — ταῦτα γάρ ᾧν ἔστι προχειρότερον —
οὐχ ὕβρις πίνειν ὅπόσον κεν ἔχων ἀφίκοιο
οἴκαδ' ἄνευ προπόλου, μὴ πάνυ γηραλέος·
ἄνδρῶν δ' αἰνεῖν τοῦτον, δις ἐσθλὰ πιῶν ἀναφαίνει,
20   ὡς οἱ μνημοσύνη καὶ πόνος ἀμφ' ἀρετῆς·
οὔτι μάχας διέπειν Τιτήνων οὐδὲ Γιγάντων,
οὐδ' αὖ Κενταύρων, πλάσματα τῶν προτέρων,
ἢ στάσιας σφεδανάς· τοῖσ' οὐδὲν χρηστὸν ἔνεστιν·
θεῶν δὲ προμηθείην αἰὲν ἔχειν ἀγαθόν.

Θ Ε Ο Γ Ν Ι Σ

13. (1). ΕΙΣ ΑΠΟΛΛΩΝΑ

"Ω ἄνα, Λητοῦς υἱέ, Διὸς τέκος, οὐποτε σεῖο
λήσομαι ἀρχόμενος, οὐδ' ἀποπαύμενος,
ἀλλ' αἰεὶ πρῶτον σὲ καὶ ὕστατον ἐν τε μέσοισιν
ἀείσω· σὺ δέ μοι κλῦθι καὶ ἐσθλὰ δίδου.

Φοῖβε ἄναξ, ὅτε μέν σε θεὰ τέκε πότνια Λητώ,
φοίνικος ῥαδινῆς χερσὸν ἐφαψμένη,
ἀθανάτων κάλλιστον, ἐπὶ τροχοειδεῖ λίμνη,
πᾶσα μὲν ἐπλήσθη Δῆλος ἀπειρεσίη
ὁδυῆς ἀμβροσίης, ἐγέλασσε δὲ γαῖα πελώρη,
γήθησεν δὲ βαθὺς πόντος ἀλὸς πολιῆς.

5

10

ΥΠΟΘΗΚΑΙ ΕΙΣ ΚΥΡΝΟΝ

I

14 (2). ΟΥΔΕΝ ΦΙΛΑΤΕΡΟΝ ΠΑΤΡΗΣ

ΤΗλθον μὲν γὰρ ἔγωγε καὶ ἐς Σικελήν ποτε γαῖαν,
τῇλθον δ' Εὔβοίης ἀμπελόν πεδίον
Σπάρτην τ' Εύρωτα δονακοτρόφου ἀγλαὸν ἄστυ

καὶ μ' ἐφίλευν προφρόνως πάντες ἐπερχόμενον·
5 ἀλλ' οὕτις μοι τέρψις ἐπὶ φρένας ἤλθεν ἐκείνων.
οὕτως οὐδὲν ἄρ' ἦν φίλτερον ἄλλο πάτρης.

II

15 (3). ΗΝ ΔΕ ΚΑΚΟΙΣΙΝ ΣΥΜΜΙΣΓΗΣ...

Ταῦτα μὲν οὕτως ἔσθι· κακοῖσι δὲ μὴ προσομίλει
ἀνδράσιν, ἀλλ' αἰεὶ τῶν ἀγαθῶν ἔχει·
ἔσθλῶν μὲν γὰρ ἀπ' ἔσθλὰ μαθήσεαι· ἦν δὲ κακοῖσιν
συμμίσγης, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἔοντα νόον.
5 τοὶ κακοὶ οὐ πάντως κακοὶ ἐκ γαστρὸς γεγόνασιν,
ἀλλ' ἀνδρεσσοι κακοῖς συνθέμενοι φιλίην
ἔργα τε δείλ' ἔμαθον καὶ ἔπῃ δύσφημα καὶ ὕβριν,
ἐλπόμενοι κείνους πάντα λέγειν ἔτυμα.

III

16 (4). Ο ΔΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΦΙΛΟΣ

Εἴ τις ἐπαινήσῃ σε τόσον χρόνον, ὅσσον ὅρώης,
νοσφισθεὶς δ' ἀλληγ γλῶσσαν ἴησι κακήν,
τοιοῦτός τοι ἑταῖρος ἀνήρ φίλος οὕτι μάλ' ἔσθλός,
5 δις κ' εἴπη γλώσση λώια, φρονῇ δ' ἔτερα.
ἀλλ' εἴη τοιοῦτος ἐμοὶ φίλος, δις τὸν ἑταῖρον
γινώσκων ὅργὴν καὶ βαρὺν ὄντα φέρει
ἀντὶ καστιγνήτου· σὺ δέ μοι, φίλε, ταῦτ' ἐνὶ θυμῷ
φράζεο, καὶ ποτέ μευ μνήσεαι ἔξοπίσω.

IV

17 (5). ΕΙΛΙΚΡΙΝΕΙΑ

Μὴ μ' ἐπεσιν μὲν στέργε, νόον δ' ἔχε καὶ φρένας ἄλλας,
εἴ με φιλεῖς καὶ σοι πιστὸς ἔνεστι νόος,

ἀλλὰ φίλει καθαρὸν θέμενος νόον, ἢ μ' ἀποειπών
ἔχθαιρ', ἀμφαδίην νεῦκος ἀειράμενος.

δις δὲ μιῆ γλώσση δίχ' ἔχει νόον, οὗτος ἐταῖρος
δειλός, Κύρν', ἔχθρὸς βέλτερος ἢ φίλος ὅν.

5

V

18 (6). ΣΠΑΝΙΟΣ Ο ΠΙΣΤΟΣ ΦΙΛΟΣ

Παύρους δ' εὔρήσεις, Πολυπατίδη, ἄνδρας ἐταίρους
πιστοὺς ἐν χαλεποῖς πρήγμασι γιγνομένους,
οἵτινες ἀν τολμῶν, διμόφρονα θυμὸν ἔχοντες,
ἴσον τῶν ἀγαθῶν τῶν τε κακῶν μετέχειν.
τόσσους δ' οὐ χ' εὑροις διζήμενος οὐδ' ἐπὶ πάντας
ἀνθρώπους, οὓς ναῦς μὴ μία πάντας ἄγοι,
οἷσιν ἐπὶ γλώσση τε καὶ διφθαλμοῖσιν ἐπεστιν
αἰδώς, οὐδ' αἰσχρὸν χρῆμ' ἐπὶ κέρδος ἄγει.

5

VI

19 (7). Η ΠΕΝΙΑ

Μήποτέ τοι πενίην θυμοφθόρον ἀνδρὶ χολωθεὶς
μηδ' ἀχρημοσύνην οὐλομένην πρόφερε·
Ζεὺς γάρ τοι τὸ τάλαντον ἐπιρρέπει ἄλλοτε ἄλλως,
ἄλλοτε μὲν πλουτεῖν, ἄλλοτε μηδὲν ἔχειν.

VII

20 (8). Η ΕΛΠΙΣ

Ἐλπὶς ἐν ἀνθρώποις μούνη θεὸς ἐσθλὴ ἔνεστιν,
ἄλλοι δ' Οὔλυμπόνδ' ἐκπρολιπόντες ἔβαν.
ψχετο μὲν Πίστις, μεγάλη θεός, ψχετο δ' ἀνδρῶν

Σωφροσύνη· Χάριτες τ', ὡ φίλε, γῆν ἔλιπον.
 5 εὔσεβέων δ' ἀνδρῶν γένος ἔφιτο, οὐδὲ θέμιστας
 οὐκέτι γιγνώσκουσ', οὐδὲ μὲν εύνομίας.
 ἀλλ' ὅφρα τις ζώει καὶ ὁρᾶ φάος ἡελίοιο,
 εὔσεβέων περὶ θεοὺς Ἐλπίδα προσμενέτω,
 εὐχόμενος δὲ θεοῖσι καὶ ἀγλαὰ μηρία καίων
 10 'Ἐλπίδι τε πρώτῃ καὶ πυμάτῃ θυέτω.

Σ Ι Μ Ω Ν Ι Δ Η Σ
 (ο κ ε | ο ξ)

21. ΥΠΟΘΗΚΑΙ ΕΙΣ ΝΕΟΝ

Οὐδὲν ἐν ἀνθρώποισι μένει χρῆμ' ἔμπεδον αἰεί·
 ἐν δέ, τὸ κάλλιστον, Χῖος ἔειπεν ἀνήρ·
 «οἵη περ φύλων γενεή, τοίη δὲ καὶ ἀνδρῶν».
 παῦροι μὲν θνητῶν οὔασι δεξάμενοι
 5 στέρνοισ' ἐγκατέθεντο· πάρεστι γάρ ἐλπίς ἑκάστῳ
 ἀνδρῶν, ἦ τε νέων στήθεσιν ἔμφύεται.

θνητῶν δ' ὅφρα τις ἄνθος ἔχη πολυνηράτου ἥβης,
 κοῦφον ἔχων θυμὸν πόλλον ἀτέλεστα νοεῖ.

ούτε γάρ ἐλπίδ' ἔχει γηρασέμεν οὐδὲ θανεῖσθαι,
οὕθ', ὑγιὴς ὅταν ἦ, φροντίδ' ἔχει καμάτου.

10

νήπιοι, οἵς ταύτη κεῖται νόος, οὐδὲ ἴσασιν
ώς χρόνος ἔσθ' ἥβης καὶ βιότοι' ὀλίγος
θητοῖς· ἀλλὰ σὺ ταῦτα μαθὼν βιότου ποτὶ τέρμα
ψυχῆ τῶν ἀγαθῶν τλῆθι χαριζόμενος.

2. ΤΟ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ

22 (1). ΕΙΣ ΤΟΥΣ
ΜΑΡΑΘΩΝΟΜΑΧΟΥΣ
ΑΘΗΝΑΙΟΥΣ

Ἐλλήνων προμαχοῦντες Ἀθηναῖοι Μαραθῶνι
χρυσοφόρων Μήδων ἐστόρεσαν δύναμιν.

23 (2). ΕΙΣ ΘΕΡΜΟΠΥΛΑΣ

Μυριάσιν ποτὲ τῆδε τριακοσίαις ἐμάχοντο
ἐκ Πελοποννάσου χιλιάδες τέτορες.

24 (3). ΕΠΙΤΥΜΒΙΟΝ
ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΠΕΣΟΝΤΑΣ
ΕΝ ΘΕΡΜΟΠΥΛΑΙΣ

Ὦ ξεῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῆδε
κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.

25 (4). ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΠΕΣΟΝΤΑΣ
ΜΕΤΑ ΛΕΩΝΙΔΟΥ

Εύκλέας αῖτι κέκευθε, Λεωνίδα, οἴ μετὰ σεῖο
τῆς δ' ἔθανον, Σπάρτης εὐρυχόρου βασιλεῦ,
πλείστων δὴ τόξων τε καὶ ὀκυπόδων σθένος ἵππων
Μηδείων τ' ἀνδρῶν δεξάμενοι πολέμῳ.

26 (5). ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΠΕΣΟΝΤΑΣ
ΕΝ ΣΑΛΑΜΙΝΙ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

Ω ξεῖν', εὔυδρόν ποτ' ἐναίομεν ἄστυ Κορίνθου,
νῦν δ' ἂμ' Αἴαντος νᾶσος ἔχει Σαλαμίς·
ἐνθάδε Φοινίσσας νῆσος καὶ Πέρσας ἐλόντες
καὶ Μήδους ἱερὸν Ἑλλάδα ρυσάμεθα.

27 (6). ΕΙΣ ΠΕΣΟΝΤΑΣ ΗΡΩΑΣ

"Ασβεστον κλέος οἶδε φίλη περὶ πατρίδι θέντες
κυάνεον θανάτου ἀμφεβάλοντο νέφος·
οὐδὲ τεθνᾶσι θανόντες, ἐπεὶ σφ' ἀρετὴ καθύπερθεν
κυδαίνουσ' ἀνάγει δώματος ἐξ Ἀΐδεω.

28 (7). ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΜΗΔΙΚΩΝ
ΠΕΣΟΝΤΑΣ ΗΡΩΑΣ

Εἰ τὸ καλῶς θηγήσκειν ἀρετῆς μέρος ἐστὶ μέγιστον,

ἡμῖν ἐκ πάντων τοῦτ' ἀπέμεινε τύχη·
Ἐλλάδι γάρ σπεύδοντες ἐλευθερίην περιθεῖναι
κείμεθ' ἀγηράντῳ χρώμενοι εὐλογίη.

29 (8). ΣΚΩΠΤΙΚΟΝ
ΕΙΣ ΤΙΜΟΚΡΕΟΝΤΑ ΡΟΔΙΟΝ

Πολλὰ φαγῶν καὶ πολλὰ πιῶν καὶ πολλὰ κάκ' εἰπὼν
ἀνθρώπους κεῖμαι Τιμοκρέων 'Ρόδιος.

30 (9). ΕΥΤΡΑΠΕΛΟΝ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Σῶσος καὶ Σωσώ, Σῶτερ, σοὶ τόνδ' ἀνέθηκαν,
Σῶσος μὲν σωθείς, Σωσώ δ' ὅτι Σῶσος ἐσώθη.

Π Λ Α Τ Ω Ν

31 (1). ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΜΑΚΡΑΝ
ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΑΠΑΧΘΕΝΤΑΣ
ΕΡΕΤΡΙΕΙΣ

Εύβοίης γένος ἐσμὲν 'Ερετρικόν, ἄγχι δὲ Σούσων
κείμεθα, φεῦ, γαίης ὅσσον ἀφ' ἥμετέρης!

32 (2). ΕΙΣ ΦΙΛΟΝ ΤΟΥ ΟΥΡΑΝΟΔΙΦΗΝ
ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟΝ

Ἄστηρ πρὸν μὲν ἔλαμπες ἐνὶ ζωοῖσιν Ἑῶος,
νῦν δὲ θανὼν λάμπεις Ἔσπερος ἐν φθιμένοις.

33 (3). ΕΙΣ ΣΑΠΦΩ

Ἐννέα τὰς Μούσας φασίν τινες· ὡς ὀλιγώρως!
ἡνίδε καὶ Σαπφὼ Λεσβόθεν ἡ δεκάτη.

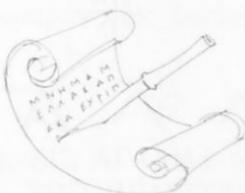

34 (4). ΕΙΣ ΑΠΟΛΕΣΑΝΤΑ ΧΡΥΣΟΝ
ΚΑΙ ΕΥΡΟΝΤΑ ΒΡΟΧΟΝ

Χρυσὸν ἀνὴρ εὔρων, ἔλιπε βρόχον· αὐτῷ δὲ χρυσόν
ὅν λίπεν οὐχί εὔρων, ἥψεν δὲν εὔρε βρόχον.

Θ ο Υ Κ Υ Δ | Δ Η Σ

35. ΕΙΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΝ

Μνῆμα μὲν Ἐλλὰς ἄπασ' Εύριπίδου, ὁστέα δέ ίσχει
γῇ Μακεδών· τῇ γάρ δέξατο τέρμα βίου.

πατρίς δ' Ἐλλάδος Ἐλλάς, Ἀθῆναι πλεῖστα δὲ μούσαις
τέρψας, ἐκ πολλῶν καὶ τὸν ἔπαινον ἔχει.

ΑΝΑΚΡΕΩΝ

36. Η ΜΥΚΩΜΕΝΗ ΒΟΥΣ

Βουκόλε, τὰν ἀγέλαν πόρρω νέμε, μὴ τὸ Μύρωνος
βούδιον ὡς ἔμπνουν βουσὶ συνεξελάσῃς.

Φ Α Λ Π Π Ο Ξ

37. ΕΙΣ ΦΕΙΔΙΑΝ ΠΟΙΗΣΑΝΤΑ ΤΟΝ ΟΛΥΜΠΙΟΝ ΔΙΑ

Ἡ θεὸς ἥλθ' ἐπὶ γῆν ἐξ οὐρανοῦ εἰκόνα δείξων,
Φειδία, ἦ σὺ γ' ἔβης τὸν θεὸν ὁψόμενος.

Π Α Λ Λ Λ Α Δ Δ Ξ

38. ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΠΡΟΣ ΥΠΟΜΟΝΗΝ

Εἰ τὸ φέρον σε φέρει, φέρε καὶ φέρου· εἰ δὲ ἀγανακτεῖς,
καὶ σ' αὐτὸν λυπεῖς καὶ τὸ φέρον σὲ φέρει.

Δ Δ Ε Σ Γ Ο Τ Δ

39. ΕΙΣ ΝΕΑΡΑΝ ΠΑΡΘΕΝΟΝ

Παρθένος οῦσα τέθυνηκα Λεοντὰ ώς νέον ἄνθος
ἄρης παντοθάλοῦς πρωτοφανῆς καλύκων·
καὶ μέλλουσα γάμῳ δεκαπενταετής μείγνυσθαι
ἐν φθιμένοις κεῖμαι ὅπνον ἔχουσα μακρόν.

40. ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΑΚΡΟΒΙΟΝ
ΚΑΙ ΠΟΛΥΤΕΚΝΟΝ
ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΕΙΑΝ

Εἶκοσι Καλλικράτεια καὶ ἐννέα τέκνα τεκοῦσα
οὐδ' ἐνὸς οὐδὲ μιῆς ἐδρακόμην θάνατον,
ἀλλ' ἑκατὸν καὶ πέντε διηγυσάμην ἐνιαυτούς,
σκίπωνι τρομερὰν οὐκ ἐπιθεῖσα χέρα.

41. ΕΙΣ ΑΓΑΛΜΑ ΝΙΟΒΗΣ
ΥΠΟ ΠΡΑΞΙΤΕΛΟΥΣ
ΠΟΙΗΘΕΝ

Ἐκ ζωῆς με θεοὶ τεῦξαν λίθον· ἐκ δὲ λίθοιο
ζωὴν Πραξιτέλης ἔμπαλιν ἡργάσατο.

42. ΕΙΣ ΑΓΑΛΜΑ ΣΑΤΥΡΟΥ
ΥΠΟ ΠΡΑΞΙΤΕΛΟΥΣ
ΠΟΙΗΘΕΝ

"Η Σάτυρος τὸν χαλκὸν ὑπέδραμεν ἡ διὰ τέχνης
χαλκὸς ἀναγκασθεὶς ἀμφεχύθη Σατύρῳ.

43. ΕΠΙ ΑΝΔΡΙΑΝΤΟΣ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Εἴπερ ἵσην γνώμη ῥώμην, Δημόσθενες, εἶχες,
οὐ ποτέ ἂν 'Ελλήνων ἥρξεν "Αρης Μακεδών.

β'

| Δ Μ Β | Κ Η Π ο | Η ξ | ζ

Δ Ρ Χ | Λ ο Χ ο Σ

A'. ΤΡΙΜΕΤΡΑ ΙΑΜΒΙΚΑ

44 (1). ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΘΑΣΟΥ

...ἥδε δ' ὥστ' ὅνου ῥάχις
ἔστηκεν ὕλης ἀγρίης ἐπιστεφής·
οὐ γάρ τι καλὸς χῶρος οὐδ' ἐφίμερος
οὐδ' ἐρατός, οἶος ἀμφὶ Σίριος ῥοάς.

45 (2). ΑΔΙΑΦΟΡΙΑ ΔΙΑ ΤΑ ΕΓΚΟΣΜΙΑ

Οὐ μοι τὰ Γύγεω τοῦ πολυχρύσου μέλει,
οὐδ' εἶλέ πώ με ζῆλος, οὐδ' ἀγαίομαι
θεῶν ἔργα, μεγάλης δ' οὐκ ἐρέω τυραννίδος·
ἀπόπροθεν γάρ ἐστιν ὁφθαλμῶν ἐμῶν.

B'. ΤΕΤΡΑΜΕΤΡΑ ΤΡΟΧΑΪΚΑ

46 (3). Η ΜΕΓΑΛΑΥΧΙΑ

Οὐ φιλέω μέγαν στρατηγὸν οὐδὲ διαπεπλιγμένον
οὐδὲ βοστρύχοισι γαῦρον οὐδ' ὑπεξυρημένον,
ἀλλά μοι σμικρός τις εἴη καὶ περὶ κνήμας ἵδεῖν
βοικός, ἀσφαλέως βεβηκώς ποσσί, καρδίης πλέως.

47 (4). ΕΚ ΘΕΩΝ ΤΑ ΠΑΝΤΑ

Τοῖς θεοῖς τίθει τὰ πάντα πολλάκις μὲν ἐκ κακῶν
ἀνδρας ὀρθοῦσιν μελαίνη κειμένους ἐπὶ χθονί,
πολλάκις δ' ἀνατρέπουσι καὶ μάλ' εὗ βεβηκότας
ὑπτίους κλίνουσ· ἔπειτα πολλὰ γίγνεται κακὰ
5 καὶ βίου χρήματα πλανᾶται καὶ νόου παρήρος.

48 (5). ΘΑΡΡΟΣ ΕΙΣ ΤΑΣ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑΣ

Θυμέ, θύμ', ἀμηχάνοισι κήδεσιν κυκώμενε,
ἀνάδυ, δυσμενῶν δ' ἀλέξευ προσβαλῶν ἐναντίον
στέρον, ἐν δοκοῖσιν ἔχθρῶν πλησίον κατασταθεὶς
ἀσφαλέως· καὶ μήτε νικῶν ἀμφάδην ἀγάλλεο,
5 μήτε νικηθεὶς ἐν οἴκῳ καταπεσὼν ὀδύρεο,
ἀλλὰ χαρτοῖσιν τε χαιῆρε καὶ κακοῖσιν ἀσχάλα
μὴ λίην· γίνωσκε δ' οἶος ἑυσμὸς ἀνθρώπους ἔχει.

49 (6). ΤΑ ΠΑΝΤΑ ΗΙΘΑΝΑ

Χρημάτων ἀελπτον οὐδὲν ἐστιν οὐδ' ἀπώμοτον,
οὐδὲ θαυμάσιον, ἐπειδὴ Ζεὺς πατήρ, Ολυμπίων
ἐκ μεσημβρίης ἔθηκε νύκτ' ἀποκρύψας φάος
ἡλίου λάμποντος· λυγρὸν δ' ἦλθ' ἐπ' ἀνθρώπους δέος.
5 ἐκ δὲ τοῦ καὶ πιστὰ πάντα καπίελπτα γίγνεται
ἀνδράσιν· μηδεὶς ξύ' οὐδέων εἰσορῶν θαυμαζέτω,
μηδ' ὅταν δελφῖσι θῆρες ἀνταμείψωνται νομὸν
ἐνάλιον καὶ σφιν θαλάσσης ἡχέεντα κύματα
φίλτερ' ἡπείρου γένηται, τοῖσι δ' ἥδὺς ἦν ὄρος.

Ξ ο Λ η Ν

Α'. ΤΡΙΜΕΤΡΑ ΙΑΜΒΙΚΑ

50 (1). Ο ΣΚΟΠΟΣ
ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΤΟΥ

Ἐγώ δέ, τῶν μὲν οὕνεκα ἔυνήγαγον
δῆμον, τί τούτων πρὶν τυχεῖν ἐπαυσάμην;
συμμαρτυροίη ταῦτ' ἀνὲν δίκη χρόνου
μήτηρ μεγίστη δαιμόνων Ὄλυμπίων
ἀριστα, Γῆ μέλαινα, τῆς ἐγώ ποτε 5
ὅρους ἀνεῖλον πολλαχῇ πεπηγότας
πρόσθιν δὲ δουλεύουσα νῦν ἐλευθέρα.
πολλοὺς δ' Ἀθήνας πατρίδ' εἰς θεόκτιτον
ἀνήγαγον πραθέντας, ἄλλον ἐκδίκως,
ἄλλον δικαίως, τοὺς δ' ἀναγκαίης ὅπο 10
χρειοῦς φυγόντας, γλῶσσαν οὐκέτ' Ἀττικὴν
ἱέντας, ὡς ἀν πολλαχῇ πλανωμένους.
τοὺς δ' ἐνθάδ' αὐτοῦ δουλίην ἀεικέα
ἔχοντας, ζῆθη δεσποτῶν τρομευμένους,
ἐλευθέρους ἔθηκα. ταῦτα μὲν κράτει 15
νόμου, βίην τε καὶ δίκην συναρμόσας,
ἔρεξα καὶ διῆλθον, ὡς ὑπεσχόμην.
θεσμοὺς δ' ὅμοίως τῷ κακῷ τε κάγαθῷ,

εύθειαν εἰς ἔκαστον ἀρμόσας δίκην,
ἔγραψα. κέντρον δ' ἄλλος ὡς ἐγὼ λαβών,
κακοφραδής τε καὶ φιλοκτήμων ἀνήρ,
οὐκ ἀν κατέσχε δῆμον· εἰ γάρ ἥθελον
ἄ τοις ἐναντίοισιν ἥγδανεν τότε,
αῦθις δ' ἄ τοισιν οὕτεροι φρασάιτο,
πολλῶν ἀν ἀνδρῶν ἥδ' ἐγηρώθη πόλις.
25 τῶν οὕνεκ' ἀλκὴν πάντοθεν ποιεύμενος
ὅς ἐν κυσὶν πολλῆσιν ἐστράφη λύκος.

Β'. ΤΕΤΡΑΜΕΤΡΑ ΤΡΟΧΑΪΚΑ

51 (2). ΑΦΙΛΟΚΕΡΔΕΙΑ

(Κερδοσκόπος)

«Ούκ ἔφι Σόλων βαθύφρων οὐδὲ βουλήεις ἀνήρ·
έσθλὰ γάρ θεοῦ διδόντος αὐτὸς οὐκ ἐδέξατο·
περιβαλῶν δ' ἄγραν, ἀγασθεὶς οὐκ ἐπέσπασε μέγα
δίκτυον, θυμοῦ θ' ἀμαρτῇ καὶ φρενῶν ἀποσφαλεῖς·
5 δίκτυον γάρ κεν κρατήσας, πλοῦτον ἀφθονον λαβῶν
καὶ τυραννεύσας Ἀθηνῶν μοῦνον ἡμέραν μίαν,
ἀσκὸς ὕστερον δεδάρθαι καπιτετρῖφθαι γένος».
(Σόλων) ... Εἰ δὲ γῆς ἔφεισάμην
πατρίδος, τυραννίδος δὲ καὶ βίης ἀμειλίχου
οὐ καθηψάμην μιάνας καὶ καταισχύνας κλέος,
οὐδὲν αἰδεῦμαι· πλέον γάρ ὥδε νικήσειν δοκέω
10 πάντας ἀνθρώπους...

Σ Η Μ Ρ Ν Ι Δ Η Σ
 (Α Μ Ο Ρ Γ Ι Ν Ο Σ)

52 (1). ΜΑΤΑΙΟΤΗΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ

Ω παῖ, τέλος μὲν Ζεὺς ἔχει βαρύκτυπος
 πάντων, ὅσ' ἔστι, καὶ τίθησ' ὄκη θέλει·
 νοῦς δ' οὐκ ἐπ' ἀνθρώποισιν ἀλλ' ἐπήμεροι
 ἀ δὴ βοτὰ ζώουσιν, οὐδὲν εἰδότες,
 ὄκως ἔκαστον ἐκτελευτήσει θεός.

5

ἐλπὶς δὲ πάντας κἀπιπειθείη τρέφει
 ἀπρηκτον δρμαίνοντας· οἴ μὲν ἡμέρην
 μένουσιν ἐλθεῖν, οἴ δ' ἐτέων περιτροπάς·
 νέωτα δ' οὐδεὶς ὅστις οὐ δοκεῖ βροτῶν
 πλούτῳ τε κἀγαθοῖσιν ἵξεσθαι φλύων.

10

φθάνει δὲ τὸν μὲν γῆρας ἄζηλον λαβόν,
 πρὶν τέρμ' ἵκηται· τοὺς δὲ δύστηγοι νόσοι
 φθείρουσι θητῶν· τοὺς δ' "Ἄρει δεδμημένους
 πέμπει μελαίνης Ἀίδης ὑπὸ χθονός·
 οἴ δ' ἐν θαλάσσῃ λαίπαπι κλονεύμενοι
 καὶ κύμασιν πολλοῖσι πορφυρέης ἀλός
 θηήσκουσιν, εὗτ' ἀν ἥδιν νώσωνται ζόειν·
 οἱ δ' ἀγγόνην ἄψαντο δυστήγω μόρῳ

15

καύταγρεστοι λείπουσιν ἡλίου φάσι.

20

Οὔτω κακῶν ἀπ' οὐδένι ἀλλὰ μυρίαι
βροτοῖσι κῆρες κἀνεπίφραστοι δύσι
καὶ πήματ' ἔστιν· εἰ δ' ἐμοὶ πιθοίατο,
οὐκ ἀν κακῶν ἐρῶμεν οὐδ' ἐπ' ἄλγεσιν
κακοῖσ' ἔχοντες θυμὸν αἰκιζούμεθα.

53 (2). ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

5

Χωρὶς γυναικὸς θεός ἐποίησεν νόον
τὰ πρῶτα· τὴν μὲν ἔξ οὐδὲ τανύτριχος,
τῇ πάντῃ ἀν οἶκον βορβόρῳ πεφυριμένα
ἄκοσμα κεῖται καὶ κυλινδεῖται χαμαί·
αὐτῇ δ' ἀλουτος ἀπλύτοις τ' ἐν εἴμασιν
ἐν κοπρίησιν ἡμένη πιαίνεται.

10

τὴν δ' ἔξ ἀλιτρῆς θεός ἔθηκ' ἀλώπεκος
γυναικα, πάντων ἴδριν· οὐδέ μιν κακῶν
λέληθεν οὐδέν, οὐδὲ τῶν ἀμεινόνων.
τὸ μὲν γάρ αὐτῶν εἰπε πολλάκις κακόν,
τὸ δ' ἐσθλόν· δργὴν δ' ἀλλοτ' ἀλλοίην ἔχει.

15

τὴν δ' ἐκ θαλάσσης, ἣ δύ' ἐν φρεσὶν νοεῖ.
τὴν μὲν γελᾷ τε καὶ γέγρηθεν ἡμέρην·
ἐπαινέσει μιν ξεῖνος ἐν δόμοισ' ἴδων·
«Οὐκ ἔστιν ἀλλη τῆσδε λωίων γυνὴ
ἐν πᾶσιν ἀνθρώποισιν οὐδὲ καλλίων».
τὴν δ' οὐκ ἀνεκτὸς οὕτ' ἐν ὀφθαλμοῖσ' ἴδειν
οὕτ' ἀσσον ἐλθεῖν, ἀλλὰ μαίνεται τότε
ἄπλητον, ὥσπερ ἀμφὶ τέκνοισιν κύων.

ἀμείλιχος δὲ πᾶσι κάποθυμή
ἐχθροῖσιν ἵσα καὶ φίλοισι γίγνεται·
ῶσπερ θάλασσα πολλάκις μὲν ἀτρεμῆς
ἔστηκ', ἀπήμων, χάρμα ναύτησιν μέγα,
θέρεος ἐν ὥρῃ, πολλάκις δὲ μαίνεται
βαρυκτύποισι κύμασιν φορευμένη·
ταύτη μάλιστ' ἔοικε τοιαύτη γυνή.

20

τὴν δ' ἵππος ἀβρὴ χαῖτέεσσ' ἐγείνατο
ἢ δούλι' ἔργα καὶ δύνη περιτρέπει·
κούτ' ἂν μύλης ψαύσειεν, οὔτε κόσκινον
ἄρειεν, οὔτε κόπρον ἐξ οίκου βάλοι...
λοῦται δὲ πάσης ἡμέρας ἄπο δύπον
δίς, ἀλλοτε τρίς, καὶ μύροισ' ἀλείφεται·
ἀεὶ δὲ χαῖτην ἐκτενισμένην φορεῖ
βαθεῖαν, ἀνθέμοισιν ἐσκιασμένην.
καλὸν μὲν ὃν θέημα τοιαύτη γυνὴ
ἀλλοισι, τῷ δ' ἔχοντι γίγνεται κακόν,
ἥν μή τις ἢ τύραννος ἢ συηπτοῦχος ἢ,
ὅστις τοιούτοις θυμὸν ἀγλατίζεται.

30

τὴν δ' ἐκ μελίσσης τὴν τις εὐτυχεῖ λαβών·
κείνη γὰρ οἴη μῶμος οὐ προσιζάνει,
θάλλει δ' ἀπ' αὐτῆς κάπαξεται βίος·
φύλη δὲ σὺν φιλεῦντι γηράσκει πόσι,
τεκοῦσα καλὸν κούνομάκλυτον γένος·
κάριπρεπῆς μὲν ἐν γυναιξὶ γίγνεται
πάσησι, θείη δ' ἀμφιδέδρομεν χάρις.

35

40

45

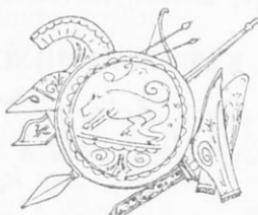

Γ'

Μ Ε Λ Ι Κ Η Π ο Ι Η Σ Ι Σ

54 (1). Η ΑΙΘΟΥΣΑ ΤΩΝ ΟΠΛΩΝ

Μαρμαίρει δὲ μέγας δόμος χάλκῳ παῖσα δ' "Αρη κεκόσμηται στέγα λάμπραισιν κυνίαισι, καὶ τὰν λεῦκοι κατύπερθεν ἵππιοι λόφοι νεύοισιν, κεφάλαισιν ἄνδρων ἀγάλματα· χάλκιαι δὲ πασσάλοις κρύπτοισιν περικείμεναι λάμπραι κνάμιδες, ἄρκος ἴσχυρω βέλευς, θώρακές τε νέω λίνω κοίλαι τε καὶ ἀσπιδες βεβλήμεναι" 5 πάρ δὲ Χαλκίδικαι σπάθαι, πάρ δὲ ζώματα πόλλα καὶ κυπάσσιδες. τῶν οὐκ ἔστι λάσθεσθ', ἐπειδὴ πρώτιστ' ὑπὸ Φέργον ἔσταμεν τόδε.

55 (2). Η ΠΟΛΙΣ ΕΝ ΤΡΙΚΥΤΜΙΑ

'Ασυνέτημι τῶν ἀνέμων στάσιν·
τὸ μὲν γάρ ἐνθεν κῦμα κυλίνδεται,
τὸ δ' ἐνθεν ἄμμες δ' ὃν τὸ μέσσον
νᾶι φορήμεθα σὺν μελαίνᾳ,
χείμωνι μοχθεῦντες μεγάλῳ μάλᾳ·
πέρ μὲν γάρ ἀντλος ἴστοπέδαν ἔχει,
λαῖφος δὲ πὰν ζάδηλον ἥδη
καὶ λάκιδες μέγαλαι κατ' αὗτο·
χόλαισι δ' ἄγκυλαι... .

56 (3). ΧΑΙΡΕΚΑΚΙΑ

Νῦν χρὴ μεθύσθην καὶ τινὰ πρὸς βίαν
πώνην, ἐπειδὴ κάτθων Μύρσιλος.

57 (4). ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΙΣ ΤΟΥ ΧΕΙΜΩΝΟΣ

"Τει μὲν ὁ Ζεύς, ἐκ δ' ὄράνω μέγας
χείμων, πεπάγαισιν δ' ὑδάτων ῥόαι.

.....
κάββαλλε τὸν χείμων', ἐπὶ μὲν τίθεις
πῦρ, ἐν δὲ κέρναις οἴνον ἀφειδέως
μέλιχρον, αὐτὰρ ἀμφὶ κόρσα
μάλιθακον ἀμφιβαλλὼν γνόφαλλον.

5

58 (5). ΣΥΜΠΟΣΙΑΚΟΝ ΑΣΜΑ

Πίνωμεν τί τὰ λύγ' ὅμμένομεν; δάκτυλος ἀμέρα.
καὸ δ' ἀερρε κυλίγναις μεγάλαις, ἀίτα, ποικίλαις
οἴνον γάρ Σεμέλας καὶ Δίος υἱος λαθικάδεα
ἀνθρώποισιν ἔδωκ'. ἔγχες κέρναις ἔνα καὶ δύο
πλέαις καὶ κεφάλας, ἀ δ' ἐτέρα τὰν ἐτέραν κύλιξ
ἀθήτω...

5

Σ Α Γ Φ Η

59 (1). ΩΔΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΦΡΟΔΙΤΗΝ

Ποικιλόθρον' ἀθάνατ' Ἀφρόδιτα,
παῖ Δίος, δολόπλοκε, λίσσομάλ σε,

μὴ μ' ἄσαισι μηδ' ὄνιαισι δάμνα,
πότνια, θῦμον·

ἀλλὰ τυῖδ' ἔλθ', αἱ ποτα κάτερωτα
τᾶς ἔμας αὔδως ἀίοισα πήλυι
ἔκλυες, πάτρος δὲ δόμον λίποισα
χρύσιον ἥλθες

ἄρμ' ὑπασδεύξαισα· κάλοι δὲ σ' ἄγον
ῶκεες στροῦθοι περὶ γᾶς μελαίνας
πύκνα δίννεντες πτέρ' ἀπ' ὡράνω αἴθε-
ρος διὰ μέσσω.

αἰψα δ' ἐξίκοντο· τὸ δ', ὦ μάκαρα,
μειδιάσαισ' ἀθανάτῳ προσώπῳ
ἥρε, ὅτι δηῦτε πέπονθα κώττι

δηῦτε κάλημι,
κώττι ἔμω μάλιστα θέλω γένεσθαι
μαινόλα θύμῳ· «Τίνα δηῦτε Πείθω
μαῖσ' ἄγην ἐς σὰν φιλότατα; τίς σ', ὦ

Ψάπφ', ἀδικήει;
καὶ γὰρ αἱ φεύγει, ταχέως διώξει,
αἱ δὲ δῶρα μὴ δέκετ', ἀλλὰ δώσει,
αἱ δὲ μὴ φίλει, ταχέως φιλήσει
κωάκ ἐθέλοισαν».

ἔλθε μοι καὶ νῦν, χαλεπᾶν δὲ λῦσον
ἐκ μεριμνᾶν, ὅσσα δέ μοι τέλεσσαι
θῦμος ἴμέρρει, τέλεσον· σὺ δ' αὕτα
σύμμαχος ἔσσο.

— — ἄπι Σαρδίων
— πόλλακι τυῖδε νῶν ἔχοισα
ώς πεδεζώμεν, βεβάως ἔχει
σὲ θέᾳ ὥκέλαν Ἀρί-
γνωτα, σᾶ δὲ μάλιστ' ἔχαιρε μόλπα.
5 νῦν δὲ Λύδαισιν ἐμπρέπεται γυναι-
κεσσιν, ὡς ποτ' ἀελίω
δύντος ἢ βροδοδάκτυλος σελάννα
πάντα περρέχοισ' ἄστρα, φάος δ' ἐπί-
σχει θάλασσαν ἔπ' ἀλμύραν
ἴσως καὶ πολυανθέμοις ἀρούραις.

ἀ δ' ἔέρσα κάλα κέχυται, τεθά-
λαισι δὲ βρόδα κάπαλ' ἄν-
θρυσκα καὶ μελίνωτος ἀνθεμώδης.
πόλλα δὲ ζαφοίταισ' ἀγάνας ἐπι-
μνάσθεισ' "Ατθιδος, ίμέρω
λέπταν ποι φρένα, κῆρ δ' ἄσα βόρηται.
κῆθι δ' ἔλθην ἄμμ' ὅξυ βοᾷ· τὰ δ' οὐ
νῦν τάπυστα νῦν πολύως
γαρύει δι' ἄλος . . .

τῶν ἐκ Πιερίας· ἀλλ' ἀφάνης κήν 'Αΐδα δόμοις
φοιτάσεις πεδ' ἀμαύρων νεκύων ἐκπεποταμένα.

62 (4). ΕΙΣ ΩΡΑΙΑΝ ΚΟΡΗΝ,
ΑΚΟΜΗ ΑΝΥΠΑΝΔΡΟΝ

Οἶον τὸ γλυκύμαλον ἐρεύθεται ἄκρω ἐπ' ὕσδω,
ἄκρον ἐπ' ἀκροτάτῳ, λελάθοντο δὲ μαλοδρόπηγες,
οὐ μὰν ἐκλελάθοντ', ἀλλ' οὐκ ἐδύναντ' ἐπίκεσθαι.

63 (5). « ΥΠΕΡΟΧΗ »

"Αστερες μὲν ἀμφὶ κάλαν σελάννων
ἀψ ἀπυκρύπτοισι φάεννον εἰδος,
ὅπποτα πλήθοισα μάλιστα λάμπη
γᾶν ἐπὶ παῖσαν
ἀργυρέα...

64 (6). PEMBH

. . . ἀμφὶ δ' ὕδωρ
ἴψοθεν ψῦχρον κελάδει δι' ὕσδων
μαλίνων, αἱθυσσομένων δὲ φύλλων
κῶμα καταρρεῖ.

ΕΠΙΘΑΛΑΜΙΑ
65 (7). ΓΑΜΒΡΟΣ

"Τύψοι δὴ τὸ μέλαθρον
— 'Υμήναον —
ἀέρρετε τέκτονες ἄνδρες·
— 'Υμήναον —
γάμβρος ἐσέρχεται ἵσσος 'Αρευι,
— 'Υμήναον —
ἄνδρος μεγάλω πόλυ μείζων.

66 (8). Ο ΘΥΡΩΡΟΣ

Θυρώρῳ πόδες ἐπτορόγυιοι,
τὰ δὲ σάμβαλα πεμπεβόηα,
πίσυγγοι δὲ δέκ' ἐξεπόνασαν.

A N A K R E O N

67 (1). ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΙ
ΔΙΑ ΤΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ

"Ἄγε δὴ φέρ' ἡμίν, ὡ παῖ,
κελέβην, ὅκως ἀμυστιν
προπίω, τὰ μὲν δέκ' ἐγγέας

ῦδατος, τὰ πέντε δ' οὖν
κυάθους, ὡς ἀνυβρίστως
ἀνὰ δηῦτε βασσαρήσω.

5

ἄγε δηῦτε μηκέθ' οὔτω
πατάγω τε κάλαλητῷ
Σκυθικὴν πόσιν παρ' οὖν
μελετῶμεν, ἀλλὰ καλοῖς
ὑποπίνοντες ἐν ὕμνοις.

10

68 (2). ΣΤΕΝΑΓΜΟΙ ΓΗΡΑΤΟΣ

Πολιοὶ μὲν ἡμὶν ἥδη κρόταφοι κάρη τε λευκόν,
χαρίεσσα δ' οὐκέθ' ἥβη πάρα, γηραλέοι δ' ὁδόντες.
γλυκεροῦ δ' οὐκέτι πολλὸς βιότου χρόνος λέλειπται.
διὰ ταῦτ' ἀνασταλύζω θαμὰ Τάρταρον δεδοικώς'
'Αἰδεω γάρ ἔστι δεινὸς μυχός, ἀργαλέη δ' ἔς αὐτὸν
κάθιδος· καὶ γάρ ἔτοιμον καταβάντι μὴ ἀναβῆναι.

5

69 (3). ΓΕΡΟΝΤΙΚΑ ΠΑΡΑΠΟΝΑ

Σφαίρῃ δηῦτε με πορφυρέη
βάλλων χρυσοκόμης "Ἐρως
νήνι ποικιλοσαμβάλῳ
συμπαίζειν προκαλεῖται·
ἢ δ', ἔστιν γάρ ἀπ' εὐκτίτου
Λέσβου, τὴν μὲν ἐμὴν κόμην,
λευκὴ γάρ, καταμέμφεται,
πρὸς δ' ἄλλην τινὰ χάσκει.

5

Δ'

Χ Ο Ρ | Κ Η   Π Ο | Η Ζ | Σ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΤΕΡΠΑΝΔΡΟΣ

70. ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ

Απ. 1.

Ζεῦ, πάντων ἀρχά, πάντων ἀγήτωρ,
Ζεῦ, σοὶ πέμπω ταύταν ὕμνων ἀρχάν.

Απ. 2.

"Ἐνθ' αἰχμά τε νέων θάλλει καὶ μῶσα λίγεια
καὶ δίκα εὐρυάγυια, καλῶν ἐπιτάρροθος ἔργων.

Απ. 3.

Σοὶ δ' ἡμεῖς τετράγηρυν ἀποστέρξαντες ἀοιδὰν
ἐπτατόνῳ φόρμιγγι νέους κελαδήσομεν ὕμνους.

Δ Λ Κ Μ Α Ν

71 (1). ΝΥΚΤΕΡΙΝΗ ΗΡΕΜΙΑ

Εὔδουσιν δ' ὁρέων κορυφαί τε καὶ φάραγγες
πρώονές τε καὶ χαράδραι,

φῦλά θ' ἔρπετά, τόσσα τρέφει μέλαινα γαῖα,
θῆρές τ' ὀρεσκῶι καὶ γένος μελισσᾶν
καὶ κνώδαλ' ἐν βένθεσσι πορφυρέας ἄλος·
εὔδουσιν δ' οἰωνῶν
φῦλα ταχυπτερύγων.

72 (2). ΤΟ ΓΗΡΑΣ

Οὐ μ' ἔτι, παρθενικαὶ μελιγάρυες ἴμερόφωνοι,
γυνῖα φέρειν δύναται· βάλε δὴ βάλε κηρύλος εἴην,
ὅστ' ἐπὶ κύματος ἀνθος ἃμ' ἀλκυόνεσσι ποτῆται
νηδεές ἥτορ ἔχων, ἀλιπόρφυρος εἴαρος ὅρνις.

Σ Τ Η Σ Ι Χ Ο Ρ Ο Σ

73. ΝΥΚΤΕΡΙΝΗ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

'Αέλιος δ' 'Υπεριονίδας δέπας ἐσκατέβαινεν
χρύσεον, δῆρα δι' 'Ωκεανοῦ περάσας
ἀφίκοιθ' ιερᾶς ποτὶ βένθεα νυκτὸς ἐρεμνᾶς,
ποτὶ ματέρα κουριδίην τ' ἄλοχον πάιδάς τε φίλους.
δ' δὲς ἄλσος ἔβα δάφναισι κατάσκιον
ποσσὶ πάις Διός.

ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ
(ΟΚΕΙΟΣ)

74 (1). ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΠΕΣΟΝΤΑΣ
ΕΝ ΘΕΡΜΟΠΥΛΑΙΣ

Τῶν ἐν Θερμοπύλαισι θανόντων
εὐκλεής μὲν ἀ τύχα, καλὸς δ' ὁ πότμος,
βωμὸς δ' ὁ τάφος, πρὸ γόνων δὲ μνᾶστις, δὲ δ' οἰκτος
ἐντάφιον δὲ τοιοῦτον οὔτ' εύρως (ἔπαινος·
οὕθ' ὁ πανδαμάτωρ ἀμαυρώσει χρόνος·
ἀνδρῶν ἀγαθῶν ὅδε σακὸς οἰκέταν εὑδόξιαν
Ἐλλάδος εἴλετο· μαρτυρεῖ δὲ καὶ Λεωνίδας,
ὁ Σπάρτας βασιλεύς, ἀρετᾶς μέγαν λελοιπώς
κόσμον ἀέναον τε κλέος.

75 (2). ΑΣΤΑΘΗ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ

"Ανθρωπος ἐών μὴ ποτε φάσης ὅ, τι γίνεται αὔριον
μηδέ ἄνδρα ίδων ὅλβιον, ὅσσον χρόνον ἔσσεται·
ἀκεῖα γὰρ οὐδὲ τανυπτερύγου μίας
οὔτως ἀ μετάστασις.

76 (3). Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ανθρώπων δλίγον μὲν κάρτος, ἀπρακτοι δὲ μεληδόνες,
 αἰῶνι δὲ παύρω πόνος ἀμφὶ πόνῳ.
 ὁ δ' ἄφυκτος διῆς ἐπικρέμαται θάνατος·
 κείνου γὰρ ἵσον λάχον μέρος οἵ τ' ἀγαθοὶ
 5   ὅστις τε κακός.

77 (4). Η ΑΡΕΤΗ

"Εστι τις λόγος
 τὸν Ἀρετὴν ναίειν δυσαμβάτοις ἐπὶ πέτραις·
 ἀγνὰν δέ μιν θεὰν χῶρον ἀγνὸν ἀμφέπειν.
 οὐδὲ πάντων βλεφάροις θυματῶν ἔσοπτος,
 5   ὃ μὴ δακέθυμος ἴδρως ἐνδοθεν μόλη
 ἕκῃ τ' ἐς ἄκρον ἀνδρείας.

78 (5). ΕΠΙΚΡΙΣΙΣ ΕΠΙΤΥΜΒΙΟΥ
 ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Τίς κεν αἰνήσειε νόφι πίσυνος Λίνδου ναέταν Κλεόβουλον
 ἀενάοις ποταμοῖσιν ἀνθεσὶ τ' εἰαρινοῖς
 ἀελίου τε φλογὶ χρυσέας τε σελάνας
 καὶ θαλασσαίαισι δίναις ἀντία θέντα μένος στάλας;
 6   ἀπαντα γάρ ἐστι θεῶν ἡσσω· λίθον δὲ
 καὶ βρότεοι παλάμαι θραύσοντι μωροῦ φωτὸς ἄδε βουλά.

ΒΑΚΧΥΛΙΔΗΣ

79 (1). ΠΑΙΑΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗΝ

Τίκτει δέ τε θνατοῖσιν εἰρήνα μεγάλα
πλοῦτον καὶ μελιγλώσσων ἀοιδᾶν ἄνθεα,
δαιδαλέων τ' ἐπὶ βωμῶν θεοῖσιν αἴθεσθαι βοῶν
ξανθῷ φλογὶ μῆρα τανυτρίχων τε μήλων,
γυμνάσιων τε νέοις αὐλῶν τε καὶ κώμων μέλειν. 5

ἐν δὲ σιδαροδέτοις πόρπαξιν αἰθᾶν
ἀραχνᾶν ἵστοι πέλονται·
ἔγχεά τε λογχωτὰ ξίφεά τ' ἀμφάκεα δάμναται εύρώς·
χαλκεᾶν δ' οὐκ ἔστι σαλπίγγων κτύπος· 10
οὐδὲ συλᾶται μελίφρων ὑπνος ἀπὸ βλεφάρων,
ἀῶς δς θάλπει κέαρ.
συμποσίων δ' ἐρατῶν
βρίθοντ' ἀγυιαί, παιδικοί θ' ὅμνοι φλέγονται.

80 (2). ΠΡΟΣΟΔΙΟΝ ΜΙΑ Η ΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ

Εἰς ὅρος, μία βροτοῖσίν ἔστιν εύτυχίας ὁδός,
θυμὸν εἴ τις ἔχων ἀπενθῆ διατελεῖν δύναται βίον·
δς δὲ μυρία μὲν ἀμφιπολεῖ φρενί,
τὸ δὲ παρ' ἄμάρτη τε καὶ νύκτα μελλόντων χάριν
ἔδον ἴαπτεται κέαρ, ἄκαρπον ἔχει πόνον. 5

Στρ. α'. Χορός.

Βασιλεῦ τῶν ιερᾶν Ἀθηνᾶν,
 τῶν ἀβροβίων ἄναξ Ἰώνων,
 τί νέον ἔκλαγε χαλκοκάδων
 σάλπιγξ πολεμηίαν ἀοιδάν ;
 5   ἢ τις ἀμετέρας χθονὸς
 δυσμενῆς ὅρι' ἀμφιβάλλει
 στραταγέτας ἀνήρ ;
 ἢ λησταὶ κακομάχανοι
 ποιμένων ἀέκατι μήλων
 10   σεύοντ' ἀγέλας βίᾳ ;
 ἢ τί τοι κραδίαν ἀμύσσει ;
 φθέγγευ· δοκέω γὰρ εἴ τινι βροτῶν
 ἀλκίμων ἐπικουρίαν
 καὶ τὸν ἔμμεναι νέων,
 15   ὥ Πανδίονος υἱὲ καὶ Κρεούσας.

Στρ. β'. Κορυφαῖος.

Νέον ἡλθεν δολιχὸν ἀμείψας
 κάρυξ ποσὶν Ἰσθμίαν κέλευθον·

ἀφατα δ' ἔργα λέγει κραταιοῦ
 φωτός· τὸν ὑπέρβιον τ' ἔπειφνεν
 Σίνιν, ὃς ἴσχύι φέρτατος 20
 θυνατῶν ἦν, Κρονίδα Λυταίου
 σεισίχθονος τέκος·
 σὺν τ' ἀνδροκτόνον ἐν νάπαις
 Κρεμμυδῶνος, ἀτάσθαλόν τε
 Σκίρωνα κατέκτανεν,
 τάν τε Κερκυρόνος παλαίστραν 25
 ἔσχεν, Πολυπήμονός τε καρτεράν
 σφῦραν ἐξέβαλεν Προκό-
 πτας, ἀρείονος τυχῶν
 φωτός· ταῦτα δέδοιχ' ὅπα τελεῖται. 30

Στρ. γ'. Χορός.

Τίνα δ' ἔμμεν, πόθεν ἄνδρα τοῦτον
 λέγει, τίνα τε στολὰν ἔχοντα;
 πότερα σὺν πολεμήσοις ὅ-
 πλοισι στρατιὰν ἄγοντα πολλάν;
 ἡ μοῦνον σὺν ὀπάσοιν 35
 στείχειν ἔμπορον οἵτ' ἀλάταν
 ἐπ' ἀλλοδαμίαν,
 ἴσχυρόν τε καὶ ἀλκιμὸν
 ὥδε καὶ θρασύν, ὃς τοσούτων
 ἀνδρῶν κρατερὸν σθένος
 ἔσχεν; ἢ θεὸς αὐτὸν ὅρμῃ,
 δίκας ἀδίκοισιν ὅφρα μήσεται. 40
 οὐ γάρ ῥάδιον αἰὲν ἔρ-
 δοντα μή 'ντυχεῖν κακῷ.
 πάντ' ἐν τῷ δοιιχῷ χρόνῳ τελεῖται. 45

Στρ. δ'. Κορυφαῖος.

Δύο Φοι φῶτε μόνους ὅμαρτεῖν
λέγει, περὶ φαιδίμοισι δ' ὄμοις
ξίφος ἔχει ἐλεφαντόκωπον·
ξεστοὺς δὲ δύ' ἐν χέρεσσ' ἀκοντας
κηύτυκτον κυνέαν Λάκαι-
50 ναν κρατὸς πέρι πυρσοχαίτου·
χιτῶνα πορφύρεον
στέρνοις τ' ἀμφί, καὶ οὐλιον
Θεσσαλὸν γλαυκόδ' ὁμιάτων δὲ
στίλβειν ἄπο Λαμνίαν
φοίνισσαν φλόγα· παῖδα δ' ἔμμεν
πρώθηβον, ἀργίων δ' ἀθυρμάτων
μεμνᾶσθαι πολέμου τε καὶ
χαλκεοκτύπου μάχας·
60 δίζησθαι δὲ φιλαγλάους Ἀθάνας.

82 (4). ΕΠΙΝΙΚΟΣ ΑΡΓΕΙΩ ΚΕΙΩ ΠΑΙΔΙ
ΠΥΚΤΗ ΙΣΘΜΙΑ

*Στροφή. "Αἰξον, ᾧ σεμνοδότειρα Φήμα,
ἐς Κέον ἱεράν, χαριτώ-*

νυμον φέρουσ' ἀγγελίαν,
ὅτι μάχας θρασύχειρος Ἀρ-
γεῖος ἄρατο νίκαν.

5

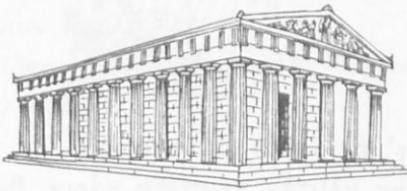
Ἀντιστρ. καλῶν δ' ἀνέμνασεν, ὅσ' ἐν κλεεννῷ
αὐχένι Φισθμοῦ ζαθέαν
λιπόντες Εὔξαντίδα νᾶ-
σον ἐπεδείξαμεν ἔβδομή-
κοντα σύν στεφάνοισιν.

10

Ἐπωδός. καλεῖ δὲ Μοῦσ' αὐθιγενῆς
γλυκεῖαν αὐλῶν καναχάν,
γεραίρουσ' ἐπινικίοις
Πανθείδα φίλον υἱόν.

Π Ι Ν Δ Α Ρ Ο Σ

83 (1). ΠΡΟΣΟΔΙΟΝ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΑΟΝ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ

Στροφή. Χαῖρ', ὡ θεοδάτα, λιπαροπλοκάμου παί-
δεσσι Λατοῦς ἴμεροέστατον ἔρνος,
πόντου θύγατερ, χθονὸς εύρείας ἀκί-
νητον τέρας, ἀν τε βροτοὶ

Δᾶλον κικλήσκοισιν, μάκαρες δ' ἐν Ὀλύμπῳ
τηλέφαντον κυανέας χθονὸς ἀστρον...

Ἄντιστρο. ...ῆν γὰρ τὸ πάροιθε φορητὰ κυμάτεσ-
σιν παντοδαπῶν τ' ἀνέμων
ἥιπαισιν. ἀλλ' ἡ Κοιογενῆς ὅπότ' ὠδί-
νεσσι θυίοισ' ἀγχιτόκοις ἐπέβα νιν,
δὴ τότε τέσσαρες ὄρθαι
πρέμνων ἀπώρουσαν χθονίων,
ἄν δ' ἐπικράνοις σχέθον πέτραν ἀδαμαντοπέδιλοι
κίονες· ἐνθα τεκοῖσ' εὐδαίμον' ἐπόψατο γένναν.

84 (2). ΔΙΘΥΡΑΜΒΟΣ
(ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΟΥ)

"Ιδετ' ἐν χορόν, Ὀλύμπιοι,
ἐπὶ τε κλυτὰν πέμπετε χάριν, θεοί,
πολύβατον οἴ τ' ἀστεος ὁμφαλὸν θυόεντα
ἐν ταῖς Ἱεραῖς Ἀθάναις
οἰγνεῖτε πανδαίδαλόν τ' εὔκλέ' ἀγοράν·

ἰοδέτων λάχετε στεφάνων τὰν ἔαριδρεπτον
λοιβάν· Διόθεν τέ με σὺν ἀγλαῖᾳ
ἴδετε πορευθέντ' ἀοιδᾶν

δεύτερον ἐπὶ κισσοδέταν θεόν,
Βρόμιον δὲ τὸ Ἐριβόλιν τε βροτοὶ καλέομεν,
γόνον ὑπάτων μὲν πατέρων μελπέμεν
γυναικῶν τε Καδμεῖαν.

10

Ἐναργέα τελέων σάματ' οὐ λανθάνει,
φοινικοεάνων δόποτ' οἰχθέντος Ὁρᾶν θαλάμου
εῦοδμον ἐπάγησιν ἔαρ· φυτὰ νεκτάρεα
τότε βάλλεται, τότ' ἐπ' ἀμβρόταν χθόν' ἐραται
ἴων φόβαι ῥόδα τε κόμαισι μείγνυται.
ἀχεῖτ', ὅμφαι μελέων σὺν αὐλοῖς,
ἀχεῖτε Σεμέλαν ἐλικάμπυκκα, χοροί.

15

85 (3). ΔΙΘΥΡΑΜΒΟΣ
(ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ)

Ω ταὶ λιπαραὶ καὶ ιστέφανοι καὶ ἀοίδιμοι,
Ἐλλάδος ἔρεισμα, κλειναι Ἀθᾶναι,
δαιμόνιον πτολιερθον ...
... ὅθι παῖδες Ἀθαναίων ἐβάλοντο φαεννὸν
κρηπῖδ' ἐλευθερίας.

86 (4). ΠΑΙΑΝ
(ΕΠΙ ΤΗ ΕΚΛΕΙΨΕΙ ΤΟΥ ΗΙΟΥ)

Στρ. Ἀκτίς ἀελίου, τί, πολύσκοπε, μήσεαι,
ὦ ματερ ὄμμάτων, ἀστρον ὑπέρτατον,

ἐν ἀμέρᾳ κλεπτόμενον ; τί δ' ἔθηκας ἀμάχανον
 ίσχυν τ' ἀνδράσιν καὶ σοφίας ὁδόν,
 5   ἐπίσκοπον ἀτραπὸν ἐσσυμένα ;
 ἐλαύνεις τι νεώτερον ἢ πάρος ;
 ἄλλα σε, πρὸς Διός, ἵπποσά θοάς,
 ἴκετεύω, ἀπήμονα
 εἰς ὅλβον τινὰ τράποιο Θήβαις,
 10   ὡς πότνια, πάγκοινον τέρας.

Ἀντιστρ. ἦρ ἀτασθαλίαισι κοτεσσαμένα βροτῶν
 πάμπαν μὲν οὐ θέλεις ἐξελέμεν φάος
 αἰῶνος ἀγνόν, πολέμοιο δὲ σᾶμα φέρεις τινός,
 15   ἢ καρποῦ φθίσιν, ἢ νιφετοῦ σθένος
 ὑπέρφατον, ἢ στάσιν οὐλομέναν,
 ἢ πόντου κενέωσιν ἀρ' ἀμ πέδον,
 ἢ παγετὸν χθονός, ἢ νότιον θέρος
 20   ὕδατι ζακότῳ ῥέον ;
 ἢ γαῖαν κατακλύσαισα θήσεις
 ἀνδρῶν νέον ἐξ ἀργῆς γένος ;
 δλοφύροιμι οὐδέν, ὃ τι πάντων μέτα πείσομαι.

87 (5). ΕΠΙΝΙΚΟΣ ΕΙΣ ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΗΝ
 ΑΣΩΠΙΧΩ, ΟΡΧΟΜΕΝΙΩ ΠΑΙΔΙ
 ΣΤΑΔΙΕΙ (476 π.Χ.)

Στρ. α'. Καφισίων ὑδάτων λαχοῖσαι
 ταί τε ναίετε καλλίπωλον ἔδραν,
 ὃ λιπαρᾶς ἀοίδιμοι βασίλειαι

Χάριτες Ἐρχομενοῦ, παλαιγόνων Μινυᾶν ἐπίσκοποι,
κλῦτ', ἐπεὶ εὔχομαι· σὺν γὰρ ὑμμιν τὰ τερπνά τε
καὶ γλυκέ' ἄνεται πάντα βροτοῖς,
εἰ σοφός, εἰ καλός, εἴ τις ἀγλαὸς ἀνήρ. 5

οὐδὲ γὰρ θεοὶ σεμνᾶν Χαρίτων ἀτερ
κοιρανέοντι χοροὺς οὕτε δαιτας· ἀλλὰ πάντων ταμίαι
ἔργων ἐν οὐρανῷ, χρυσότοξον θέμεναι πάρα 15
Πύθιον Ἀπόλλωνα θρόνους,
αἰέναν σέβοντι πατρὸς Ὄλυμπίοι τιμάν.

Στρ. β'. Ὡ πότνι' Ἀγλαΐα φιλησί-
μολπέ τ' Εύφροσύνα, θεῶν κρατίστου 20
παῖδες, ἐπακοοῦτέ νυν, Θαλία τε
ἐρασίμολπε, Φιδοῖσα τόνδε κῶμον ἐπ' εὔμενεῖ τύχα,
κοῦφα βιβῶντα· Λυδῷ γὰρ Ἀσώπιχον τρόπῳ 25
ἐν μελέταις τ' ἀείδων ἔμολον,
οὗνεκ' Ὄλυμπιόνικος ἢ Μινύεικ
σεῦ Φέκατι. Μελαντειχέα νῦν δόμον
Φερσεφόνας ἴθι, Φαχοῖ, πατρὶ κλυτὰν φέροισ' ἀγγελίαν, 30
Κλεόδαμον ὅφρ' ἴδοισ' οὐίὸν εἴπης, ὅτι Φοι νέαν
κόλποις παρ' εὐδόξοις Πίσας
ἐστεφάνωσε κυδίμων ἀέλθων πτεροῖσι χαίταν. 35

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ
ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Επίκουρη Καθηγή
Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο

($\alpha = \gamma\lambda\omega\sigma\sigma\kappa\alpha\iota$ καὶ σημασιολογικαὶ παρατηρήσεις·
 $\beta = \pi\rho\alpha\gamma\mu\alpha\tau\kappa\alpha\iota$ παρατηρήσεις).

Α. ΕΛΕΓΕΙΑΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

1. ΕΛΕΓΕΙΑ

ΚΑΛΛΙΝΟΣ

Ο Καλλῖνος εἶναι ὁ ἀρχαιότερος τῶν σωζομένων ἐλεγειακῶν ποιητῶν καὶ λέγεται διὰ τοῦτο πατὴρ τῆς ἐλεγειακῆς ποιήσεως, ὅπως ὁ "Ομηρος πατὴρ τῆς ἐπικῆς. Πατρὶς αὐτοῦ ἡτο ἡ μεγάλη ἐμπορικὴ πόλις τῆς Ἰωνίας Ἐφεσος. Ἁκμασε περὶ τὸ 650 π.χ. Ἀλλα στοιχεῖα τοῦ βίου του εἶναι ἄγνωστα.

"Ἐπὶ τῆς ἐποκῆς τοῦ ποιητοῦ ἡ πατρὶς του ἡπειρήθη σοβαρῶς ἀπὸ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν βαρβάρων Κιμμερίων. Οὗτοι κατώκουν ἀρχικῶς εἰς τὴν Ταυρικὴν χερσόνησον (Κριμαίαν), διὰ τοῦτο δὲ καὶ ὁ μεταξύ αὐτῆς καὶ τῆς ἀπέναντι ἀκτῆς πορθμὸς λέγεται Κιμμέριος Βόσπορος. Ἔξωσθέντες ὅμως οἱ Κιμμέριοι ὑπὸ τῶν ἄλλων Σκυθῶν ἐπέδραμον εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν λιηνατοῦντες καὶ ἐρημοῦντες τὰ πάντα. Ἐπειτα ἐστράφησαν καὶ ἐναντίον τῆς πλουσίας Ἐφέσου, ἡ ὁποίᾳ τότε διέτρεξε μέγαν κίνδυνον. Εἰς τὴν κρίσιμον αὐτὴν περίστασιν τῆς πατρίδος του ὁ ποιητὴς ἔγραψε πολεμικὴν ἐλεγείαν, διὰ τῆς ὁποίας παρώρμα τοὺς συμπατριώτας του εἰς ἀντίστασιν κατὰ τῶν εἰσβολέων.

Τῆς ἐλεγείας ταύτης ἐσώθη μόνον τὸ παρατιθέμενον ἐδῶ ἀπόσπασμα.
"Αλλα ποιήματα τοῦ Καλλίνου δὲν ἔχομεν.

1. Πολεμικὸν σάλπισμα.

α) Στ. 1-5. μέχρις τεῦ ἔως πότε (τεῦ = τοῦ, τίνος ἐκ τοῦ τέο κατὰ ίων. συναίρ.).—κατάκειμαι μένω κάτακοιτος, ἀδρανῶ.—κότε (ίων.) πότε.—ἀμφιπερικτίονες = ἀμφικτίονες, περίοικοι, γείτονες (ρίζα: κτι-, κτίζω).—μεθίημι (ἐμαυτὸν) ἀφήνομαι ἀδρανῆς, ἀμελῶ. — Ὅδε λίην (= λίαν) τόσον πολὺ.— ήμαι κάθημαι, εύρισκομαι.—ἀτάρ (ίων.) ἀλλά, ἀλλ' ὅμως.— ὕστατ(α) διὰ τελευταίαν φοράν, πρὶν ἐκπνεύσῃ.

Στ. 6 - 11. ἀγλαὸς λαμπρός, ὥραῖος. — πέρι (=περὶ) ὑπὲρ. — ἄλοχος σύζυγος. — κουρίδιος νόμιμος, ἐκείνη τὴν ὅποιαν κάρην οὗσαν νυμφεύεται τις· (τὸ ἐπίθετον συνοδεύει κανονικῶς τὸ ἄλοχος καὶ συναποτελεῖ μετ' αὐτοῦ μίαν ἔννοιαν, ὡστε κατὰ τὴν ἐρμηνείαν δύναται νὰ παραλειφθῇ· προσῆλθεν ἐκ τοῦ κούρη - κάρη). — δυσμενέσιν, εἰς τὸ μάχεσθαι· δυσμενής ἐγχρός. — δικότε (ἰων.) = διπότε (τὸ διπλοῦν καὶ ἀριντοῦ μέτρου). — ἐπικλώθω ὄρίζω, προκαθορίζω μεταφορὰ ἐκ τοῦ: κλώθω (τὸ νῆμα τῆς ζωῆς) ἐπὶ τίνος, ἐξ οὗ καὶ **Κλωθώ** μία τῶν Μοιρῶν. — ἀλλὰ (παρακελ.) ἐμπρὸς λοιπόν. — ίθὺς (ἐδῶ εἶναι ἐπίρρ.). — ἔγχος δόρυ. — ἀνέχομαι ὑψώνω. — ὑπὲρ ἀσπίδος = ὑπὲρ ἀσπίδα. — ητορ καρδία. — ἔλσας, τοῦ ρ. εἴλω συνθίτιβω, σφίγγω (πρβλ. «σφίγγω τὴν καρδιά μου») = κατασιγάζω τὸν φόβον, τὴν ἀνησυχίαν ἢ οἰνδήποτε ἄλλο συναίσθημα, διὰ νὰ συγκεντρώσω ὅλην τὴν ψυχικήν μου δύναμιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν σοβαροῦ καθήκοντος). — μείγνυται πόλεμος γίνεται πολεμικὴ μεῖζις, ἀρχίζει πολεμικὴ σύρραξις.

Στ. 12 - 15. οὐ κως = οὐ πως κατ' οὐδένα τρόπον — οὐδ' εἰ ή, ποιητ. ἀντὶ οὐδ' ἔαν ή. — δηιοτής (γεν. -ητος) σφαγή, μάχη. — φυγῶν (ὑποκυμ. ἐνν. ἀνήρ) ἐγκαταλείψας (ἐκ δειλίας). — δοῦπος λέξις πεποιημένη. — οἱ ἄκοντες τὰ ἀκόντια. — ἔρχεται ἐπανέργεται (εἰς τὸν οἰκόν του). — κιχάνω συναντῶ, εύρισκω (κίχεν, γνωμ. ἀρ.).

Στ. 16 - 21. ἔμπης ὅμως, μ' ὅλα ταῦτα (ἄν καὶ ἐσώθη). — τὸν δὲ ἐνῶ τοῦτον (τὸν «καρπερόφρονα» στ. 18). — στενάχω (μτβτ.) θρηνῶ κάποιον. — δλίγος καὶ μέγας μικροὶ καὶ μεγάλοι. — ζῶα ζῶ (ἡ μτχ. χρον.). — μίν αὐτόν. — ἔρδω πράττω. — μοῦνος ἔών (μτχ. ἐναντ.) μόνος του. — ἄξια πολλῶν ὅσα πολλοὶ μαζί.

β) Στ. 2. οὐδ' αἰδεῖσθ' ἀμφιπερικτίονας· πρβλ. 'Οδύσσ. β, 65 «ἄλλους τ' αἰδέσθητε περικτίονας ἀνθρώπους».

Στ. 5. ὁ στ. οὗτος δὲν ἔχει ἀμεσον συνοχὴν πρὸς τὰ προηγούμενα, διότι ἐξέλιπον ἐν τῷ μεταξὺ πολλοὶ στίχοι.

Στ. 7. γῆς πέρι καὶ παίδων κτλ. πρβλ. τὸ τοῦ Αἰσχύλου:

ὭΩ παῖδες Ἐλλήνων ἵτε,
ἔλευθεροῦτε πατρίδα, ἔλευθεροῦτε δὲ

παῖδας, γυναικας, θεῶν τε πατρώων ἔδη
θήκας τε προγόνων· νῦν ύπερ πάντων ἄγων.

(Πέρσαι, στίχ. 401 - 4)

Στ. 9. Μοῖραι. Κυρίως διὰ τῆς λέξεως **Μοῖρα** ἐκφράζεται ἡ ἀφηρημένη ίδεα τῆς εἰμαρμένης καὶ δηλοῦται δι’ αὐτῆς τὸ ἀναπόφευκτον μερίδιον ἑκάστου ἀνθρώπου εἰς τὸν κόσμον. Ἡ ίδεα τῆς **Μοίρας** ἀντὶ νὰ παρασταθῇ διὰ μιᾶς θεότητος, ἀπόσυνετέθη σύν τῷ χρόνῳ ἐν τῇ φαντασίᾳ τῶν ἀρχαίων εἰς τρία πρόσωπα, σχηματίσαντα σύτῳ σύμπλεγμα τριῶν ἀδελφῶν. Αὗται ἦσαν ἡ *Κλωθώ*, ἡ *Λάχεσις* καὶ ἡ *Ἄτροπος*.

Ἡ *Κλωθὼ* (ἡ κλώθουσα) ἐκφράζει τὴν πλοκὴν τῶν γεγονότων τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς· ἡ *Λάχεσις* τὸν λαχνόν, ὁ ὅποιος προορίζεται δι’ ἔκαστον ἀνθρώπουν· ἡ *Ἄτροπος* τὴν ἀδυσώπητον ἀνάγκην τοῦ πεπρωμένου θανάτου. Ἐπειδὴ τοιουτοτρόπως προσωπαποιοῦν τὴν ίδεαν τῆς τάξεως καὶ τοῦ νόμου ἐν τῷ κόσμῳ, ἔταυτίσθη ἡ βούλησις αὐτῶν μὲ τὴν βούλησιν τοῦ ὑπερτάτου τῶν θεῶν καὶ ἔθεωρήθησαν αὗται ἀφ’ ἐνὸς μὲν θυγατέρες τοῦ Διός, ὁ ὅποιος ἀνομάσθη «*Μοιραγέτης*», ἀφ’ ἑτέρου δὲ ἀδελφαὶ τῆς *Εὐνομίας*, τῆς *Δίκης* καὶ τῆς *Ἐλεήμης*.

Αἱ τρεῖς *Μοῖραι* ἐπὶ τῶν μνημείων τῆς ἐλληνικῆς τέχνης σχηματίζουν σύμπλεγμα τριῶν ἀδελφῶν καὶ εἰκονίζονται ἀλλοτε μὲν ὑπὸ μορφὴν γραιῶν, ἀλλοτε δὲ ὡς ὕριμοι γυναῖκες μὲ σοθιρὰν καὶ αὐστηρὰν φυσιογνωμίαν.

Στ. 12 - 13. Καὶ ἔδω δηλοῦται ἡ παναρχαία πίστις εἰς τὴν δύναμιν τοῦ πεπρωμένου· βλέπε ἀνωτέρω.

Στ. 14. δοῦπος ἀκόντων· ποιητικὴ παράστασις τῆς μάχης πρβλ. τὴν εἰκόνα τῆς μάχης ὅπως τὴν παριστᾶ ὁ Σολωμός: «ἀκούω κούφια τὰ τουφέκια,—ἀκούω σμίξιμο σπαθιῶν,—ἀκούω ξύλα, ἀκούω πελέκια,—ἀκούω τρίξιμο δοντιῶν».

Στ. 19. ἄξιος ἡμιθέων· πρβλ. Ἡσιόδου *Ἔργ. 158.* «ἀνδρῶν ἥρωων θεῖον γένος, οἷς καλέονται ἡμίθεοι».

— Διατὶ αἱ τρεῖς συνεχεῖς ἐρωτήσεις ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ποιήματος; Ποῖα συναισθήματα διεγέρει ὁ ποιητής; Ποῖος ὁ χαρακτὴρ τῆς ποίησεώς του;

Κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ Τυρταῖος κατήγετο ἐξ Ἀφιδνῶν τῆς Ἀττικῆς, ἥτο δὲ χωλὸς γραμματοδιδάσκαλος, τὸν ὄποιον οἱ Ἀθηναῖοι ἔστειλαν εἰς τὴν Σπάρτην, ὅταν οἱ Σπαρτιᾶται τῇ συμβουλῇ τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν ἐζήτουν στρατηγόν. Κατ’ ἀλλην παράδοσιν κατήγετο ἐξ Ἀφιδνῶν τῆς Λακωνικῆς. Πιθανώτατα ὅμως ἥτο Μιλήσιος, μετοικήσας εἰς τὴν Σπάρτην καὶ ζῶν ἐπὶ τοῦ δευτέρου Μεσσηνιακοῦ πολέμου (685-667).

Οὗτος ἐποίησεν ἐλεγείαν γνωστὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐννομία». Διὰ ταύτης παρεῖχεν εἰκόνα τοῦ λαμπροῦ πολιτεύματος τοῦ Λυκούργου καὶ συνίστα τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ πολιτεύματος τούτου καὶ τὴν κατάπausιν τῆς δεινῆς ἐσωτερικῆς ταραχῆς, ἡ ὅποια σότε συνεκλόνιζε τὴν Σπάρτην. Τῆς ἐλεγείας ταύτης ἔχομεν μόνον δόλιγα ἀποσπάσματα. Πλὴν αὐτῆς ἔγραψε καὶ ἀλλας, τὰς λεγομένας «**Ὑποθήκας**» (= συμβουλάς), διὰ τῶν ὅποιων παρώρμα τοὺς Σπαρτιάτας εἰς ἀνέδοτον ἀγῶνα κατὰ τῶν Μεσσηνίων. Τῶν «**Ὑποθηκῶν**» τούτων ἐσώθησαν τρεῖς μόνον. Ἐπίσης συνέθεσε καὶ **ἐμβατήρια** εἰς δωρικὴν διάλεκτον καὶ ἀναπαιστικὸν μέτρον.

(’Εδῶ περιελήφθησαν δύο ἐκ τῶν «**Ὑποθηκῶν**» του καὶ τὸ μόνον περισωθὲν **ἐμβατήριον**).

2 (1). **Ὑποθήκη.**

α.) Στ. 1 - 10. γὰρ ὅντως, ἀληθῶς.—τεθνάμεναι, ἐνν. ὑποκ. τινά.—μαρνάμενον, μτχ. χρον. εἰς τὸ πεσόντα (μάρναμαι = μάχομαι).—ἄνδρ' ἀγαθόν, κτγρμ.—περὶ = ὑπέρ.—ἥ = ἐῃ.—πίων (θ. πίειρα, οὐ. πῖον) παχύς, εὔφορος.—πτωχεύω ἐπαιτῶ.—κουριδίη τ' ἀλόχω· βλ. σελ. 78 στ. 1.—**ἔχθρος** μισητός, ἐπαχθής· **ἔχθρος** μὲν γὰρ, αἰτιολογεῖ τὸ ἐν στ. 4· τὸ μὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ τε στ. 9.—τοῖσι μετέσσεται = **ἔσ-σεται** μετὰ τοῖσι θὰ ζῇ μεταξὺ αὐτῶν.—οὖς = πρὸς οὓς.—**χρημα-σύνη** στέρησις, ἀνάγκη· (χρή, χρεία).—εἴκω ὑπείκω, κύπτω ὑπὸ τὸ βάρος.—**στυγερός** μισητός.—**αἰσχύνω** καταισχύνω, ἐντροπιάζω· (τοῦ αἰσχύνει ὑποκ. δ προλιπῶν ἀνήρ).—**κατελέγχω** ἀσχημίζω, ἐξευ-τελίζω. — **ἀγλαδός**, λαμπρός, ὡραῖος.—**εἶδος** μορφὴ (έαυτοῦ).

Στ. 11 - 20. ὥρη φροντὶς («**ὁλίγωρος** — **ὅλιγωρῶ**, τιμωρός, θυ-ρωρός»).—**ἀνδρός** ἀλωμένου, γεν. ἀντικ. εἰς τὸ **ὥρη**: κανεὶς δὲν φρον-

τίζει δι' ἄνδρα τοιουτοτρόπως περιπλανώμενον ἐδῶ καὶ ἐκεῖ· τὸ ρ. ἀλῶμαι=περιπλανῶμαι («ἀλήτης»). — **ὅπις** (γεν. **ὅπιδος**) προσοχή, σεβασμὸς (θ. ὅπ: **ὅπωπα**). — θυμῷ ἐκθύμως, θαρραλέως. — **ψυχὴ** ζωὴ. — ἀλλὰ μάχεσθε· τὸ ἀλλὰ παρακελ. = ἐμπρὸς λοιπόν. — **φιλοψυχῶ** γίνομαι φίλος τῆς ψυχῆς (ζωῆς) μου, φιλοσώματος. — **μαρνάμενοι**, μτχ. χρον.

Στ. 21 - 28. κεῖσθαι, ἐπεξήγησις τοῦ **τοῦτο**. — τὸ κάρη ἢ τὸ κάρα (γεν. **κάρητος** καὶ **καρήτας**) ἢ κεφαλή· ἐδῶ = ἡ κόμη, τὰ μαλλιὰ (μετωνυμία). — **πολιδός** ὑπόλευκος, ψαρός. — **χρόα**, αἰτ. τοῦ κατά τι = κατὰ τὸ σῶμα· (ὁ **χρώας**, τοῦ **χρωτός** καὶ **χροός**, τῷ **χρωτὶ** καὶ **χροῖ**, τὸν **χρῶτα** καὶ **χρόα**· ἀρχικὴ σημ. = δέρμα). — **ἐπέοικε** ἀρμόζουν. — **ὅφρα** (κεν) **ἔχη** = **ἔως** ἢ **ἔχη** ἐφ' ὅσον κατέχει (αὐτούς, τοὺς νέους). — **ἔρατός** ἀξιέραστος, ποθητός. — **θηητός** θεατός. — **θηητός** **ἰδεῖν**, ἀξιοθέατος, ἀξιοθαύμαστος (ὑποκ. ὁ νέος).

Στ. 29 - 30. ἀλλά, ὅπως εἰς στ. 15. — **διαβαίνω**, διασκελίζω, ἀνοίγω τὰ πόδια μου (διὰ νὰ στηριχθῶ καλά).

β') Ἡ ἐλεγέναι μετεφράσθη ὑπὸ τοῦ Κορεῆ καὶ τοῦ Σπυρίδωνος Τρικούπη. Ἡ μετάφρασις τοῦ τελευταίου εἶναι ἀρκετὰ γνωστὴ καὶ ἀρχίζει μὲ τοὺς στίχους «Τί τιμὴ στὸ παλληκάρι, δταν πρῶτο στὴ φωτιὰ — σκοτωθῇ γιὰ τὴν πατρίδα μὲ τὴν σπάθα στὴ δεξιά».

Στ. 3. τὴν δ' αὐτοῦ προλιπόντα πόλιν· ἀντὶ θεσις πρὸς τὸν ἄνδρ' ἀγαθὸν περὶ ἥ πατρίδι μαρνάμενον· οἱ ἐγκαταλείποντες τὴν πόλιν, οἱ ἀποφεύγοντες τὴν ὑπεράσπισιν αὐτῆς (οἱ «τρέσαντες» καὶ «διψάσπιδες») εἶναι ἐπαίσχυντοι, ἐθεωροῦντο δὲ ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν ἄξιοι περιφρονήσεως· διὰ τοὺς τοιούτους οἱ στίχοι 3 - 10.

Στ. 20. μὴ καταλείποντες φεύγετε, τοὺς γεραιούς· ἐκδήλοϋται δὲ βαθύτατος σεβασμὸς τῶν Σπαρτιατῶν πρὸς τοὺς γέροντας· τὸ νόημα ἐκφράζεται ἐντονώτερον εἰς τοὺς ἀκολουθοῦντας στ. 20 - 28.

Στ. 29 - 30. Εἰ καὶ ν τοῦ ἀποφασιστικοῦ μαχητοῦ, δὲ δοποῖος μὲ τὸ ἄνοιγμα τῶν ποδῶν ἀποκτῷ σταθερωτέραν βάσιν καὶ καταβάλλει μείζονα δύναμιν· μὲ τὸ δάγκωμα τῶν χειλέων ἐκφράζει τὴν ἄκαμπτον θέλησίν του καὶ τὴν καρτερίαν του.

— Συγκρίνατε τοὺς στ. 3 - 10 τοῦ Τυρταίου περὶ τοῦ ἐγκαταλείπον-

τος τὴν πόλιν πρὸς τὸν στ. 16-17 τὸν Καλλίνου. Ἐπίσης τὸν στ. 27-30 τὸν Τυρταίον περὶ τὸν γενναῖον ἀνδρὸς πρὸς τὸν στ. 18-21 τὸν Καλλίνου.

3 (2). Ὑποθήκη.

α) Στ. 1-12. οὗτ' ἂν μνησαίμην (προτασσομένη ἀπόδοσις εἰς τὴν ὑπόθεσιν στ. 3): μιμνήσκομαι θεωρῶ ἔξιον μνείας. — ἐν λόγῳ τίθεμαι λογαριάζω (συνών. τοῦ προηγουμένου).—ἀρετῆς, παλαισμο-σύνης, γεν. τῆς αἰτίας παλαισμοσύνη παλαιστικὴ δεξιότης (μυϊκὴ δύναμις).—οὐδ' εἰ, ἐνδοτ. προτάσεις.—βίῃ δύναμις.—φυὴ σωματικὴ διάπλασις.—Μίδεω, γεν. τοῦ. Μίδης (-ας).—Κινύρεω γεν. τοῦ. Κι-νύρης (-ας).—βασιλεύτερος ἵσχυρότερος βασιλεύς.—μειλιχόγηρυς γλυκύφωνος (ἐκ τοῦ μειλιχίου = γλυκὺς καὶ γῆρας, γεν. γήρυος = φωνή ὁ καὶ ἡ μειλιχόγηρυς, τὸ μειλιχόγηρο).—θοῦρος (θηλ. θοῦρις) ὄρμητικός, πολεμικός («θούριον»).—τετλαίη τοῦ τέτληκα (μὲ σημα. ἐνεστ.).—ὑπομένω—μέν, ἀπόδοσις ὁ κατωτέρω καί.—δρέγο-μαί τινος ἐκτείνομαι, πίπτω ἐπάνω εἰς κάποιον ὄρμω ἐπάνω του.—δήιος ἐχθρός.

Στ. 13-22. ἥδε, καθ' ἔλξιν ἀντὶ τόδε (τὸ ἀνωτέρω).—ἄεθλον ἄθλον, βραβεῖον.—φέρειν (ἀπαρ. τῆς ἀναφορᾶς) εἰς τὸ νὰ φέρῃ (αὐτό).—κάλλιστον φέρειν γίγνεται ἔξιζει πρωτίστως νὰ τὸ ἔχῃ. —ξυνὸς κοινὸς (ἐκ τῆς προθ. ξύν, σύν).—ἔσθιλὸν (οὐσ.) κόσμημα. —ὅστις (ἄν) μένη = ἔάν τις μένη (ἐπεξήγησις τοῦ τοῦτο).—διαβαίνω, βλ. ἀνωτέρω «ὑποθήκη 2», στ. 29.—νωλεμέως διαρκῶς, σταθερῶς. —ἐπί, μετὰ τοῦ λάθηται (τμῆσις).—πάγχυ = πάνυ ἐντελῶς.—τλή-μων καρτερικός.—θυμὸς καρδία.—παρατίθεμαι διακυβεύω, ριψο-κινδυνεύω.—αἴψα ταχέως.—ἔτρεψε γνωμ. ἀόρ.—σπουδῇ τάχιστα.—ἔσχεθε (παρατεταμένος τύπος τοῦ ἔσχε, γνωμ. ἀόρ.) ἀναχαιτίζω.

Στ. 23-34. φίλον θυμὸν τὴν ζωὴν του (τὸ ἐπίθ. φίλος τίθε-ται συνήθως ἀντὶ τῆς κτητ. ἀντων. γ' προσ., διότι τὸ ἀνῆκον εἰς τινα εἶναι προσφιλές εἰς αὐτόν).—δμφαλόεις δμφαλωτός, κωνοειδής.—ἔληγλαμένος τρυπημένος (τοῦ ἔλαυνομαι διαπερῶμαι).—δμῶς ὄ-μοίως.—κέκηδα (πρκ. μὲ σημ. ἐνεστ. τοῦ κήδομαι) φροντίζω (διὰ τὸν νεκρὸν), κηδεύω.—ἀργαλέω πόθῳ, δοτ. τοῦ αἰτίου ἀργαλέος

ὑπερβολικός. — ἀρίσημος περίβλεπτος. — γένος ἔξοπίσω ἢ μέλλουσα γενεά, οἱ ἀπόγονοι (τοῦ πεσόντος). — θούρος, βλ. στ. 9.

Στ. 35-42. εἰ φύγη, ποιητ. σύνταξις ἀντὶ ἔὰν φύγῃ. — κήρ (γεν. κηρὸς) ἢ μοῖρα. — τανηλεγῆς πικρότατος (ἐκ τοῦ τείνω + ἄλγος). — εὔχος καύχημα, δόξα: εὔχος αἰχμῆς πολεμικὴ δόξα. — μεταπρέπω διαπρέπω. — βλάπτω τινά τινος ἀποκλείω, στερῶ κάποιον ἀπὸ κάτι. — αἰδώς σεβασμός. — δίκη δίκαιον, δικαίωμα. — θῶκος ἕδρα, κάθισμα: ἐν θώκοισιν (δύντες) καθήμενοι. — οἱ κατ' αὐτὸν οἱ ὁμήλικες. — εἴκω χώρης παραχωρῶ τὴν θέσιν μου.

Στ. 43 - 45. ταύτης... ἀρετῆς τῆς τοιαύτης ἀνδρείας. — νῦν λοιπόν. — τις πᾶς τις, ὅλοι. — θυμῷ (δοτ. τρόπ.) θαρραλέως. — μεθίημι ἀποχωρῶ.

β) Στ. 2. ποδῶν - παλαισμοσύνης. ἐννοοῦνται αἱ ἀθλητικαὶ ἵκανότητες τῶν δρομέων καὶ τῶν παλαιστῶν.

Στ. 3. Κύκλωπες· κατὰ τὸν "Ομηρον ἄγριος ποιμενικὸς λαὸς (ἐν Σικελίᾳ)": οὗτοι ἦσαν πελάριοι μονόφθαλμοι καὶ ἀκαταβλήτου δυνάμεως (πρβλ. Ὁδυσσ. 1, 106 - 115, 187 - 192).

Στ. 4. Θρηίκιος Βορέης (-ας). ὁ ἐκ Θράκης πνέων βορρᾶς (ἐδῶ προσωποποιούμενος) ἔχει τὸ χαρακτηριστικὸν τῆς ὄρμητικῆς ταχύτητος καὶ δυνάμεως: συχνὰ δὲ εἰς τὴν ποίησιν λαμβάνεται ὡς μέτρον παρομοιώσεως τῆς πολεμικῆς ὄρμῆς (πρβλ. Παλαμᾶ: «ἀνάξιος δόπιος τὰ φτερά του — φτερά ἀπὸ σκέψη ή ἀπὸ πράξη — δὲ γοργανοίγει τα, χαρά του, — γιὰ ῥὰ πετάξῃ — βοριάς θρακιάς, μὲ τοὺς ἀνέμους, — πρὸς τοὺς πολέμους», «Παράκαιρα»).

Στ. 5. Τιθωνός, υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τροίας Λαομέδοντος, περιφημος διὰ τὴν ὡρχιότητά του.

Στ. 6. Μίδας, ὁ περίφημος διὰ τὰ πλούτη του βασιλεὺς τῆς Φρυγίας. — Κινύρας, μυθικὸς βασιλεὺς τῆς Κύπρου: τοῦτον ἤγάπησεν ὁ Ἀπόλλων καὶ κατέστησε πάμπλουτον.

Στ. 7. Πέλοψ, ὁ υἱὸς τοῦ Ταντάλου. Οὗτος μυθολογεῖται ὅτι σφαγεὶς ἀνοσίως ὑπὸ τοῦ πατρός του καὶ ἀναστηθεὶς ὑπὸ τῶν θεῶν κατέφυγεν εἰς Πίσαν τῆς Ἡλείας, ὅπου ἐνίκησε ἐν ἀρματοδρομίᾳ τὸν βασι-

λέα αὐτῆς Οἰνόμαον καὶ συνεζεύχθη τὴν κόρην του 'Ιπποδάμειαν· λα-
βῶν δὲ τὸν θρόνον ἔξετεινε τὴν ἀρχὴν εἰς ἄπασαν τὴν χερσόνησον, αλη-
θεῖσαν ἀπ' αὐτοῦ. Πελοπόννησον ἐγέννησε τὸν Ἀτρέα (πατέρα τοῦ Ἀγ-
γαμέμνονος καὶ Μενελάου), τὸν Θεόστηγν (πατέρα τοῦ Αιγίσθου) καὶ
τὸν Χρύσιππον· κατέστη παροιμιώδης διὰ τὸ μέγα κράτος του.

Στ. 8. "Αδραστος· βασιλεὺς τοῦ Ἀργους, ἀρχηγὸς τῆς ἐκστρα-
τείας τῶν Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας, πενθερὸς δὲ τοῦ Πολυνείκους· ἐφημίζετο
διὰ τὴν φυσικὴν εὐγλωττίαν του.

Στ. 24. διὰ στέρνοιο καὶ ἀσπίδος... καὶ διὰ θώρηκος· πρω-
θύστερον.—**δμφαλόεσσα·** ἡ ἀσπὶς ἔφερεν εἰς τὸ κέντρον τῆς ἐ-
ξωτερικῆς ἐπιφανείας της ἔξοχήν, καλουμένην δμφαλόν.

Στ. 26. πρόσθεν ἐληλαμένος· τοῦτο ἦτο τιμητικὴ ἔνδειξις ἀν-
δρείας· τούναντίον τραύματα εἰς τὰ νῶτα ἤσαν δείγματα δειλίας, δὲ
φέρων αὐτὰ ἔθαπτετο κατησχυμένος ἐν σιγῇ.

Στ. 29. τύμβος· οἱ τάφοι τῶν ἡρωϊκῶν πεσόντων ἤσαν ἐν Σπάρτῃ
εἰς περίβλεπτον μέρος («ἀρίσημοι») καὶ ἔφερον ἐπιτυμβίους πλάκας μὲ
τὰ ὄνόματά των.

Στ. 41 - 42. Καὶ οἱ γέροντες ἀκόμη ἡγείροντο πρὸ τῶν ἡρώων καὶ
παρεχώρουν τὴν θέσιν των κατὰ τὰς συνεδρίας τῆς ἐκκλησίας, τῆς γε-
ρουσίας καπτ.

— Ποίας ἀνθρωπίνας ἀρετὰς ἀναφέρει εἰς τοὺς στ. 2-12 καὶ ποίᾳ
ἡ ὑπεροτάτη τούτων;

4 (3). 'Εμβατήριον.

α) **ἄγετε** (προστκ. παρακελ.) ἐμπρός. — **Σπάρτας** (δωρ. τύπ.)
Σπάρτης.—**κῶροι** (**κοῦροι**) τέκνα.—**πολιάτας** δωρ., **πολιήτης** ἴων.=
πολίτης, (**πολιατᾶν** γεν. πληθ.). τὸ **πολιτῶν** μετ' ἐμφάσεως κατ' ἀντι-
διαστολὴν πρὸς τοὺς περιοίκους.—**λαιᾷ** (ἐνν. χειρὶ) μὲ τὴν ἀριστεράν.—
ἴτυς-υος ἡ περιφέρεια τῆς ἀσπίδος, ἡ ἀσπίς.—**ἄνσχεσθε**, **άνάσχε-
σθε** ἀνψώσατε ἀναλάβατε (ἐνν. τῇ δεξιᾷ).—**πάτριος** πατροπαράδοτος.

β) Τὸ ἐμβατήριον ἦτο ἄσμα πολεμικὸν ἀδόμενον τῇ συνοδείᾳ αὐλοῦ
ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν πρὸ τῆς μάχης· ὁ ρυθμός του ἦτο ἀναπαιστικὸς
(~ ~ ~), κατάλληλος νὰ ρυθμίζῃ τὸ βῆμα ἐν πορείᾳ.

— Ποίας δομοιότητας ἔχει ἡ ποίησις τοῦ Τυρταίου πρὸς τὴν τοῦ
Καλλίνου;

ΑΡΧΙΛΟΧΟΣ

(Περὶ τοῦ βίου τοῦ Ἀρχιλόχου βλέπε εἰς τὸ τμῆμα τῆς
ἰαμβικῆς ποιήσεως, σελ. 110.).

5 (1). Ή ἀπολεσθεῖσα ἀσπίς.

α) ἀγάλλομαι εὐφραίνομαι, καυχῶμαι, κομπάζω.— Σάιοι ἔθνος θρακικὸν κατοικοῦν παρὰ τὸν Νέστον ποταμόν.— ἔντος (τὸ) ὅπλον.— ἀμώμητος ἀμεμπτος, ἄψογος.— κάλλιπον (κάτ-λιπον) κατέλιπον.— αὐτὸς δὲ ἐγὼ ὅμως, ὅπως κι' ἂν ἔχῃ.— ἔρρετω (προστκτ. τοῦ ρ. ἔρρω) ἃς πάγη στὸ καλό, στ' ἀνάθεμα.— ἔξαυτις αὔθις, πάλιν.

β) Εἰς τοὺς στίχους τούτους ὁ Ἀρχίλοχος μετὰ μεγάλης ἀφελείας ἀστεῖζεται διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς ἀσπίδος του.— Ἐκ τούτου ὅμως δὲν δυνάμεθα νὰ τοῦ καταλογίσωμεν ἀνανδρίαν, διότι, ἀν τράγματι ἦτο ἀνανδρος, θὰ προσεπάθει νὰ ἀποκρύψῃ τὸ ἀτύχημά του, ἀντὶ νὰ τὸ τιμήσῃ μὲ ἄσμα. Ἀλλὰ καὶ ἀξιοκατάκριτος ἀν θεωρηθῇ, πρέπει νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὅψιν τὰ ἐλαφρυντικὰ ὅτι, ὅταν ἀπώλεσε τὴν ἀσπίδα του, ἦτο μισθοφόρος, ὅτι ὁ ἀγώνι ἐγίνετο μεταξὺ μισθοφόρων καὶ βαρβάρων καὶ ὅτι διὰ τὴν πατρίδα του ὅχι μόνον δὲν ἔγινε φυγάς, ἀλλ' ἡγωνίσθη ἡρωϊκῶς καὶ ἐθυσίασε καὶ τὴν ζωήν του. Πάντως διὰ τὸν ἀστεῖσμόν του αὐτὸν ἀπέπεμφθη ἐκ Σπάρτης, ὅτε κάποτε μετέβη ἐκεῖ.

6 (2). Δὲν ὥφελοιν οἱ θρῆνοι.

α) κήδεα θλίψεις, πένθη (τὸ κῆδος), ἀντικ. εἰς τὸ μεμφόμενος.— στονόεντα συνοδεύμενα μὲ γόνους, μὲ θρήνους.— μεμφόμενος κατακρίνων, ἀποδοκιμάζων (μὲ τὸ νὰ ἀποδοκιμάζῃ).— θαλίη συμπόσιον, εὐωχία: θαλίης = θαλίαις, δοτ. τοπικὴ ἡ καὶ ὄργαν.— τοίους τόσον σπουδαίους (ἀνδρας).— κατά... ἔκλυσεν, κατέκλυσεν (τμῆσις) κατεκάλυψεν — οἰδαλέος ἔξωγκωμένος, πρησμένος.— ἀνήκεστος ἀθεράπευτος, δλέθριος, (ἀφόρητος).— τλημοσύνη καρτερία, ὑπομονή.— ἐπὶ... ἔθεσαν, ἐπέθεσαν (τμῆσις).— φάρμακον, κατηγρυμ.— ἐτράπεθ', ἐτράπετο ὑποκ. τάδε, δηλ. αἱ ὀδύναι, τὰ κακά.— ἀναστένω στενάζω γοερῶς, θρηνῶ.— αἴματόν εἶλκος αἵματωμένη πληγή, μεταφ. μεγάλη καταστροφή.— ἔξαυτις δ' ἐτέρους ἐπαμείψεται (ὑποκ. τὰ κακὰ) = μὲ τὴν σειράν των δὲ ἄλλους θὰ ἐπισκεφθοῦν.— τλῆτε (ἔξ

ἀχρήστου ἐνεστ. τλάω) = κάμετε ὑπομονήν, παρηγορηθῆτε.— γυναικείον πένθος, ἔξωτερίκευσις πένθους τοιαύτη, ὅποια ἀρμόζει εἰς γυναικας.

β) Τὴν ἐλεγείαν ταύτην ἔγραψεν ὁ Ἀρχίλοχος, ἀφ' ἐνὸς μὲν διὰ νὰ θρηνήσῃ τὸν πνιγμὸν συμπολιτῶν του εἰς τὶ ναυάγιον, εἰς τὸ ὅποιον ἐπνίγη καὶ ὁ ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρός του, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ νὰ παρηγορήσῃ τὸν ἐν ἀρχῇ τοῦ ποιήματος ἀναφερόμενον φίλον του Περικλῆν, συνιστῶν εἰς αὐτὸν ἐγκαρπέρησιν.

ΜΙΜΝΕΡΜΟΣ

Μίμνερμος ὁ Κολοφώνιος ἔζησε περὶ τὰ τέλη τοῦ Ζ' αἰῶνος π.Χ. Μέγα μέρος τῆς Ἰωνίας καὶ ἡ πατρίς του Κολοφὼν ὑπέκυψαν εἰς τὸν ζυγὸν τῶν Λυδῶν, οἱ ὅποιοι διὰ τοῦ βασιλέως των Ἀλυάττου εἶχον ἀποκτήσει μεγάλην δύναμιν. Ο Μίμνερμος προσεπάθησε τότε διὰ πολεμικῶν ἐλεγειῶν νὰ ἐμψυχώσῃ τοὺς συμπατριώτας του ὑπενθυμίζων εἰς αὐτοὺς τὴν παλαιὰν δόξαν τῆς πατρίδος του. Απὸ τὰς πολεμικάς του ἐλεγείας ὅμως ἐλάχιστα ἀποσπάσματα ἔχομεν.

Αἱ περισωθεῖσαι ἐλέγειαι του (ἀνήκουσαι εἰς τὴν συλλογὴν αὐτοῦ, ἡ ὅποια ἐκαλεῖτο «Ναννώ») ἔξυμνοιν τὴν ὥραιότητα τῆς νεανικῆς ἡλικίας, παριστάνουν τὸ φευγαλέον αὐτῆς, ἐκφράζουν τὴν λύπην διὰ τὸ γῆρας καὶ τὸν πόνον διὰ τὸν θάνατον.

Ἡ ποίησίς του εἶναι καθαρῶς ὑποκειμενική, ἀντικατοπτρίζει ὅμως τὴν ἐποχήν του, καθ' ἥν οἱ συμπατριῶται του ἔζητον ν' ἀναπληρώσουν τὴν ἀπολεσθεῖσαν πολιτικὴν ἐλευθερίαν μὲ τὴν ἀπόλαυσιν καὶ τὴν χαραν τῆς ζωῆς.

7 (1). Η νεότης.

α) Στ. 1 - 8. οιά τε ὄπως.— αἰψια εὔθυς.— αὐγῆσ(ι) δοτ. ὄργαν.— αύγαι ἀκτῖνες.— ἵκελος ὅμοιος.— πήχυιος μικρὸς (ὅσσον ὁ πῆχυς τῆς χειρός).— εἰδότες ούτε... μὴ γνωρίζοντες, μὴ δοκιμάσαντες (ἀκόμη), ἀπειροι.— Κῆρες Μοῖραι.— τέλος γήρασ, περίφρασις= γῆρας, τὸ βαθὺ γῆρας.— ἀργαλέος, πολύμοχθος, φρικτός,— μίνυνθα (ἐπίρρ.) ἐπ' ὄλιγον. ἔχει θέσιν κατηγραμ. εἰς τὸ καρπὸς ἥβης, ἀντὶ μινυνθάδιος, ὀλιγοχρόνιος.— κίδναματ, σκεδάννυματ, ἔξαπλουματ.

Στ. 9 - 16. αὐτὰρ ἐπήν δὴ ἀλλ' ὅταν πλέον.— τέλος ὥρης,

περίφρασις = ὥρα, ή ήλικία.— παραμείθομαι παρέρχομαι. — τρυ-
χοῦμαι κατατρύχομαι, ύποφέρω.— ἔργα ἀποτελέσματα. — ἐπιδεύο-
μαι (ἰων.) = ἐπιδέομαι στεροῦμαι. — ἴμείρω ποθῶ.

β) Στ. 1. οἱά τε φύλλα σὰν τὰ φύλλα, σὰν τὰ ἄνθη· πρβλ. καὶ
Ιλ. Z., 146 - 149 «οἵη περ φύλλων γενεὴ τοιήδε κοὶ ἀνδρῶν». κτλ.

Στ. 5. Κῆρες μέλαιναι (οἱ μαῦρες Μοῖρες), πρβλ. Καλλίνου σελ. 79.

Στ. 6. τέλος γήρασ ἀργαλέου· ή μαύρη μοῦρα τοῦ γήρατος
παραστέκει πλησίον τῶν νέων ὡς φρικτὴ ἀπειλή· πρβλ. τὴν εἰκόνα τῆς
ώραίας νέας, ή ὅποια, ὅπως τὴν παριστάνει ὁ Γρυπάρης, εὔχεται νὰ
ἔλθῃ ὁ θάνατος «σὲ ξανθοὺς κι ἀζάρωτους κροτάφους... γιατὶ μὲ πόνο
στὰ βαριὰ τὰ χρόνια, δίχως πόθο, δίχως ἀγάπη, ἀσπρόμαλλη ὁ νοῦς
γριὰ μὲ βλέπει...» («Φλώρα Μιράμπιλις»).

Στ. 7. ἡ δ' ἐτέρη θανάτοιο· ἐννοεῖ τὸν πρόωρον θάνατον, ἐν
ἀντιθέσει πρὸς τὸ τέλος γήρασ.

Στ. 14. παιδῶν ἴμείρων κατὰ γῆς ἔρχεται εἰς Ἀίδην· οἱ
ἄτεκνοι φεύγουν ἀπὸ τὸν κόσμον μὲ πικρίαν διὰ τὸν ἀνεκπλήρωτον πό-
θον τοῦ νὰ ἴδουν καὶ νὰ χαροῦν τὰ παιδιά των: «Ἄν οἱ μαῦροι νὰ
ζοῦμε ἄτεκνοι γέροι — ἐπρόσταξε αὐστηρὸ θέλημα θεῖο — τὸ χέρι ἐνὸς
τοῦ ἄλλου ἃς βαστάῃ τὸ χέρι — ὡς νὰ τ' ἀκούσῃ ἀναίσθητο καὶ κρύο». Μαρκορᾶς.

—Ποῖαι αἱ παρομοιώσεις, μεταφοραί, προσωποιάι εἰς τὸ ποιήμα; Πῶς ἐξηγεῖται η ἀπαισιοδοξία τοῦ ποιητοῦ;

8 (2). Τὸ γῆρας.

α) Στ. 1 - 8. χροιή, τὸ δέρμα· κατ' ἐπέκτασιν = τὸ σῶμα.—
ἄσπετος ἀνέκφραστος (ἀνείπωτος), ἐδῶ: ἄφθονος (ἀπεριγράπτως
πολύς).— πτοιῶμαι (ἰων.) = πτοοῦμαι, τρέμω. — δύμηλικής τῶν
όμηλίκων μου (δηλ. ὄλων τῶν νέων, οἱ ὅποιοι ἔχουν τὴν ήλικίαν μου).—
δύμως ὁμοίως. — πλέον ὥφελεν εἶναι ἔπρεπε νὰ ἦτο μακροτέρας
διαρκείας.— τιμήεσσα πολύτιμος.— ἀργαλέος, βλ. ἀνωτέρω στ. 6.
— ἄτιμον ἀποκρουστικόν.— ὅ τε (ὅτε) τὸ ὅποιον (ἐκτὸς τῶν ἄλ-
λων κακῶν, τὰ ὅποια φέρει).— ἄγνωστος ἀγνώριστος.— ἀμφιχύ-
νομαι ξεχειλίζω, ἀπλώνομαι.

β) Οι έξι πρώτοι στίχοι του ἀποσπάσματος ἀποδίδονται ὑπό τινῶν ἐκδοτῶν εἰς τὸν Θέογνιν, μεταγενέστερον τοῦ Μιμνέρμου.

Στ. 6. ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτίχ' ὑπερκρέμαται· ἀπειλητικὸν τὸ γῆρας κρέμαται ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς τῶν νέων ὡς ἄλλη δαμόκλειος σπάθη.

Στ. 8. ἀμφιχυθέν, μεταφορὰ ἀπὸ τὸ γέμισμα τῆς ὑδρίας ὅπως βαθμιαίως τὸ νερὸν χυνόμενον ἐντὸς αὐτῆς ἀνέρχεται, ἔως ὅτου ξεχειλίζει καὶ περιχύνεται, ὅμοιας καὶ τὸ γῆρας ἔρχεται σιγὰ σιγά, ἔως ὅτου ἀπλώνεται τελείως ἐπάνω μας.

—Ποίᾳ ή διαφορὰ τῆς ποιήσεως τοῦ Μιμνέρμου ἀπὸ τῆς τῶν Τυρταίου καὶ Καλλίνου;

Σ Ο Λ Ω Ν

‘Ο μέγας νομοθέτης τῶν Ἀθηνῶν (639 - 559 π.Χ.), ὁ καταλεγόμενος μεταξὺ τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, πλὴν τῆς μεγάλης πολιτικῆς δράσεώς του, ἡσχολήθη καὶ εἰς τὴν ποίησιν. Οἱ Ἀθηναῖοι ἔψαλλον τὰ ποιήματά του, ὅπως οἱ Σπαρτιάται τοὺς στίχους τοῦ Τυρταίου. ‘Ο Πλάτων, ὁ ὄποιος εἶχε προγόνους συγγενεῖς τοῦ Σόλωνος, τὸν ἐγκωμιάζει ὡς ποιητὴν.

Ἐκ τῶν ἐλεγειῶν τοῦ Σόλωνος περιφημος εἶναι ἡ «Σαλαμίς», διὰ τῆς ὄποιας ἔζηγειρε τοὺς Ἀθηναίους εἰς ἀνάκτησιν τῆς «ἰμερτῆς» νῆσου. Ἀυχῶς ἐκ τῆς ἐλεγείας ταύτης μόνον δικτὼ στίχοι σώζονται. Μακρότερα ἀποσπάσματα ἔχομεν ἀπὸ τὰς «‘Υποθήκας εἰς Ἀθηναίους» καὶ τὰς «‘Υποθήκας εἰς ἔαυτόν», αἱ ὄποιαι εἶναι πολιτικαὶ ἐλεγεῖαι, ἐκφράζουσαι τὴν φιλοπατρίαν τοῦ ποιητοῦ καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ πρὸς τὴν δικαιοσύνην. Ἐπὶ πλέον σώζονται καὶ ἀποσπάσματα ἄλλων ποιημάτων του.

9 (1). Σαλαμίς.

α) Στ. 1 - 2. ίμερτὸς περιπόθητος (ἰμείρω). — κόσμον ἐπέων (= ἐπῶν) κόσμημα ἐκ λόγων, ποιητικούς λόγους. — ὥδην, ἐπεξήγησις τοῦ κόσμον ἐπέων δηλαδὴ ἀσμα, ποίημα. — ἀγορὴ ἀγόρευσις. — τίθεμαι θέτω ἐνώπιον σας, προσφέρω.

Στ. 3 - 6. τότε ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει (ἐὰν δὲν ἀνακτηθῇ ἡ

Σαλαμίς). — φάτις φήμη. — **Σαλαμιναφέτης** (λέξις πεπλασμένη) ἀφέτης, προδότης τῆς Σαλαμῖνος.

Στ. 7 - 8. περὶ ὑπέρ. — Ἰωμεν, ὑποτ. βουλητικὴ = **ἴωμεν**. — ἀπωθοῦμαι, ἀπομακρύνω ἀπ' ἐμαυτοῦ, ἀποβάλλω, ἀποπλύνω.

β) Σχετικῶς μὲ τὸ ποίημα τοῦτο ὁ Πλούταρχος (Σόλων, 8) λέγει: «Ἐλεγεῖα δὲ κρύφα συνθεὶς καὶ μελετήσας (Σόλων), ὥστε λέγειν ἀπὸ στόματος, ἔξεπήδησεν εἰς τὴν ἀγορὰν ἄφνω πιλίδιον περιθέμενος· δόχλου δὲ πολλοῦ συνδραμόντος ἀναβάξει ἐπὶ τὸν τοῦ κήρυκος λίθον ἐν ὕδῃ διεξῆλθε τὴν ἐλεγείαν, ἃς ἐστιν ἀρχὴ «αὐτὸς κήρυξ κτλ.» (παραθέτει τοὺς δύο πρώτους στίχους καὶ συνεχίζει): «Τοῦτο τὸ ποίημα **Σαλαμίς** ἐπιγέγραπται καὶ στίχων ἑκατόν ἐστιν, χαριέντως πάνυ πεποιημένον». Πλὴν τῶν δύο πρώτων στίχων, τοὺς ὅποιους ἀναφέρει ὁ Πλούταρχος, διέσωσεν δὲ Διογένης ὁ Λαέρτιος (I, 46) τοὺς στ. 3 - 8.

Στ. 2. κόσμον ἐπέων. ἀντὶ πεζῆς ἀγορεύσεως ἤλθον νὰ σᾶς ἀπαγγείλω περίκοσμον διμίλιαν (δηλ. ποίημα). οἱ ἀρχαῖοι τὴν ποίησιν ἔθεωρουν ὡς λόγον μετὰ κόσμου πεποιημένον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ἀπέριττον πεζὸν λόγον· σχετικῶς δὲ Ἰσοκράτης λέγει: «τοῖς μὲν γὰρ ποιηταῖς πολλοὶ δέδονται κόσμοι».

Στ. 3. Φολέγανδρος καὶ Σίκινος. δύο μικραὶ καὶ ἀσημοὶ νῆσοι τῶν νοτίων Κυκλαδῶν, τὰς ὅποιας θὰ προετίμα ὡς πατρίδα του, λέγει ὁ ποιητής, ἀντὶ τῶν Ἀθηνῶν, ἐὰν δὲν ἀνέκτων τὴν Σαλαμῖνα.

Στ. 6. Σαλαμιναφέτης, Σαλαμινοπροδότης. Ή δημιουργία νέων λέξεων διὰ τῆς παραγωγῆς καὶ ιδίᾳ διὰ τῆς συνθέσεως εἶναι προνόμιον τῆς ἑλληνικῆς ποιήσεως, ἀποδεικνύει δὲ τὸ εὔπλαστον καὶ τὴν ζωτικότητα τῆς γλώσσης μας ἀπὸ τοῦ Ὄμήρου μέχρι σήμερον. Σχετικῶς δὲ ἀσχοληθεὶς μὲ τὴν ἀρχαίαν (ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν νέαν) ἑλληνικὴν ποίησιν Σ. Μενάρδος παρατηρεῖ: «τὸ θαυμασιώτερον εἶναι ἡ διὰ τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν πάντων τῶν αἰώνων, ἐνδόξων καὶ ἀδόξων, μεγαλωνύμων καὶ ἀνωνύμων, διατήρησις τοῦ συνθετικοῦ χαρίσματος, τοῦ προνομίου τούτου τῆς μητρικῆς μας γλώσσης».

Στ. 6. χαλεπόν τ' αἰσχος ἀπωσόμενοι. οἱ δύο τελευταῖοι στίχοι συνοψίζοντες τὸ δλον νόημα εἶναι πιθανώτατα τὸ τέλος τῆς ἐλεγίας, ἡ ὅποια συνεκίνησε τοὺς Ἀθηναίους, τοὺς ἡνάγκασε νὰ ἀρουν

τὸν περὶ Σαλαμῖνος περιοριστικὸν νόμον, ν' ἀναλάβουν τὴν ἐκστρατείαν καὶ ν' ἀποπλύνουν τὸ «χαλεπὸν αἰσχος» (600 π.Χ.).

10 (2). ‘Υποθῆκαι εἰς Ἀθηναίους.

α) Στ. 1 - 4. κατὰ... αἴσαν καὶ... φρένας· αἴσα μοῖρα, θεῖα θέλησις.—τοίη μεγάθυμος τόσον μεγαλόψυχος.—ἐπίσκοπος προστάτις.—διβριμοπάτρη ἴσχυροῦ πατρὸς θυγάτηρ.—ὕπερθεν, δηλ. τῆς πόλεως.

Στ. 5 - 16 αὐτοὶ δὲ ἀλλ' αὐτοὶ (οἱ πολῖται)· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν θείαν θέλησιν.—ἀφραδίησιν (ἀφραδέω) ἀπερισκεψίᾳ, ἀνοησίᾳ (δοτ. δργ.).—χρήμασι ύπὸ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸ χρῆμα, ύπὸ πλεονεξίας.—ἡγεμόνες τοῦ δῆμου οἱ ἀρχιγγοὶ τοῦ δημοκρ. κόμματος, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἀστούς.—οἰσιν, ἀναφέρεται εἰς τοὺς ἀστούς καὶ εἰς τοὺς ἡγεμόνας.—ἔτοιμον (ἔστιν) εἶναι ἀναπότρεπτον.—ὕβρις ἀλλαζονεία, ἀδιαλλαξία.—κατέχω συγκρατῶ.—κόρος ἡ μέχρι κόρου ἵκανοποίησις, ἀκόρεστοι ἀξιώσεις.—κοσμῶ διεξάγω κοσμίως.—δαιτὸς εὑφροσύναι εὐφρόσυνα συμπόσια.—ἀδίκοισ’ ἔργα μετέπειτα (κτάομαι).—ἔφ' ἀρπαγῇ μὲν ἀρπακτικὰς διαθέσεις, ἀπλήστως.—φυλάσσομαι φοβοῦμαι, σέβομαι.—θεμέθλα θεμέλια, βάσεις, θεσμοί.—τῷ χρόνῳ μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου.—πάντως ἐξ ἀπαντος· (τῷ χρόνῳ πάντως = βραδέως, ἀλλ' ἀσφαλῶς).—ῆλθε, γνωμ. ἀδρ.—ἀποτίνομαι ἐκδικοῦμαι, τιμωρῶ.

Στ. 17 - 22. τοῦτο, δηλ. τὸ ἀνωτέρῳ ἐκτεθέν, ἡ διαγωγή μας.—ἔρχεται ἐπέρχεται.—ἔλκος (κτύρμ.) ὡς πληγή, ὡς συμφορά.—ἀφυκτος ἀφευκτος, ἀναπόφευκτος.—ῆλυθε (γνωμ. ἀδρ.) = συνήθως μία τοιαύτη πόλις περιπίπτει.—εὔδοντα ἐν λανθανούσῃ καταστάσει ὅντα, ἀποκοιμισμένον.—ἔπεγείρω ἀφυπνίζω, προκαλῶ.—ῶλεσεν, γνωμ. ἀδρ.—πολλῶν ἔρατὴν ἥλικίαν πολλούς εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἥλικίας των.—ἐκ δυσμενέων, ποητ. αἴτιον δυσμενέες οἱ παλαίοντες πρὸς ἀλλήλους ἐσωτερικοὶ ἀντίπαλοι.—πολυήρατος πολυπόθητος.—τρύχομαι κατατρύχομαι, φθείρομαι.—ἐν συνόδοις, ἐμπροθ. δοτ. δργαν. (σύνοδος = πολιτικὸς σύλλογος).—φίλαις, παράθεσις εἰς τὸ συνόδοις, αἱ ὅποῖαι εἶναι ἀγαπηταί.—τοῖσ’ ἀδικοῦσι = τοῖς φαύλοις.

Στ. 23 - 30. ἐν δήμῳ = ἐν τῇ πόλει.—στρέφομαι στροβίλιζομαι.—πενιχρὸς πένης, πτωχός,—πραθέντες, τοῦ πιπράσκω, πωλῶ (πωληγέντες ὡς δοῦλοι ἔνεκα χρεῶν).—ἀεικέλιος (α (στερ.) + εἰκελος) ἀνάρμοστος, ἐπονείδιστος.—στυγνὸς μισητός.—δημόσιον κακὸν τὸ γενικὸν κακὸν τῆς πόλεως.—ἔρχεται οἴκαδε ἑκάστῳ (δοτ. ἀντιγρ.) εἰσχωρεῖ ἀπειλητικὸν εἰς τὴν οἰκίαν ἑκάστου πολίτου.—αὐλεῖοι θύραι αἱ πρὸς τὴν αὐλὴν θύραι, ἡ ἔξωθυρα.—οὐκ ἔθελουσι δὲν δύνανται.—ἔχω συγκρατῶ, ἐμποδίζω.—ὑπέρθορεν, γνωμ. ἀρ. τοῦ ὑπερθρώσκω ὑπερπηδῶ.—ἔρκος φράκτης.—εῦρε (γνωμ. ἀρ.) τὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ.—εἰ καί... ἥ = καὶ ἐὰν ἥ.—φευγων προσπαθῶν νὰ ἀποφύγῃ τὸ κακόν, δηλ. νὰ κρυφθῇ.—μυχὸς τὸ ἐνδότατον, τὸ βάθος.

Στ. 31 - 40. δυσνομίη κακὴ διοίκησις.—ἄρτιος ἄρμονικός.—πέδαι δεσμὰ περὶ τοὺς πόδας.—τραχέα τὰς τραχύτητας.—κόρος, βλ. στ. 9.—ἀμαυρῶ ταπεινώνω.—αὐλίνω ἔηραίνω.—ἄτη ἀπάτη, ἀμάρτημα.—φυσόμενα (μετχ. γρον.) μόλις φυτρώνουν.—εὔθυνω ἴσάζω, ἐπανορθώνω.—δίκας σκολιάς τὰς στρεψοδικίας (σκολιὸς = στραβός, λοξός· ἀντιθ. τοῦ εὐθύνς).—ὑπερήφρανα ἔργα ὑπεροπτικαὶ ἑκδηλώσεις.—ἀργαλέος ὀλέθριος.—χόλος ὄργη.—ὑπ' αὐτῆς, δηλ. τῆς εὐνομίας.—πινυτός (πνέω) συνετός.

β) Ἡ ἐλεγεία αὕτη ἐποιήθη εἰς ἐποχὴν δεινῶν στάσεων, καθ' ᾧ οἱ μὲν εὐπατρίδαι ἔζητον νὰ κρατήσουν τὴν ἀπόλυτον κυριότητα τῆς γῆς καὶ τῆς πολιτείας, οἱ δὲ δημαγωγοὶ μὲ ἀπατηλὰς ὑποσχέσεις ἐχρησιμοποίουν τὸν καταθλιβόμενον δῆμον, διὰ νὰ γίνουν τύραννοι.

Πιθανῶς τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο δὲν εἶναι ἡ ἀρχὴ τοῦ ποιήματος, διότι ἡ πρώτη πρότασις ἔχει τὸν σύνδεσμον δέ.

Στ. 4. Παλλὰς Ἀθηναίη χειρας ὑπερθεν ᔁχει· τὰς χειράς τῆς κρατεῖ ὑπεράνω τῆς πόλεως, σκέπει καὶ προστατεύει τὴν πόλιν. Αἱ Ἀθῆναι είχον τεθῆ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀθηνᾶς, ἡ ὅποια ἐλατρεύετο ὡς Πολιάς καὶ Πολιοῦχος, ἀφ' ἧς ἐνίκησε τὸν Ποσειδῶνα εἰς τὴν περὶ τῆς πόλεως ἔριν.

Στ. 14. σεμνὰ θέμεθλα Δίκης τὰ σεβαστὰ θεμέλια τῆς Δικαιοσύνης, αἱ ἀρχαὶ τοῦ Δικαίου. Ἡ Δίκη εἶναι προσωποποίησις τῆς δικαιοσύνης καὶ μαζὶ μὲ τὴν Εὐνομίαν καὶ τὴν Εἰρήνην ἐσχημάτιζον

ἀδελφικὴν τριάδα, ἐνῷ αἱ ἄλλαι ἀδελφαὶ τῶν, αἱ Μοῖραι, ἀπετέλουν ἄλλο ἀδελφικὸν σύμπλεγμα.

Στ. 15. ἡ σιγῶσα σύνοιδε « ἔστι Δίκης ὀφθαλμός, δις τὰ πάνθ' ὁρᾶ ».

Στ. 25. πραθέντες· πολλοὶ πένητες μὴ δυνάμενοι νὰ πληρώσουν τὰ χρέη των πρὸς τοὺς εὐπατρίδας ἐπωλοῦντο μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των ὡς δοῦλοι, διότι εἶχον δανεισθῆ « ἐπὶ σώματι ». τοῦτο τὸ κακὸν ἐθεράπευσεν ὁ Σόλων μὲ τὴν σεισάχθειαν.

Ποῖος ὁ χαρακτὴρ τῆς παρούσης ἐλεγείας; Συγκρίνατε τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα τῆς « δυσνομίας », στ. 17-30, πρὸς τὰ ἀγαθὰ τῆς «εὐνομίας » στ. 33 - 40.

11 (3). ‘Υποθῆκαι εἰς ἑαυτόν.

α) **Στ. 1 - 2.** ἀγλαδὸς λαμπρὸς (ἐκ τοῦ ἀγάλλω, ἄγαλμα).—
αλύω ἀκούω, εἰσακούω.

Στ. 3-6. ὅλβος πλοῦτος.—πρός τινος ἐκ μέρους κάποιου.—
δόξα ὑπόληψις.— εἰναι (ἐνν. ὑποκ. μέ), ἐκ τοῦ δότε.— γλυκὺν
ῶδε, τόσον γλυκύν, πολὺ γλυκύν.— αἰδοῖος, σεβαστός.

Στ. 7 - 16. ίμείρω ποθῶ.—πεπᾶσθαι, τοῦ πάομαι κτῶμαι.—
ἡλθε, γνωμ. ἀδρ.— πλοῦτον, καθ' ἔλξιν πρὸς τὸ ἀναφορ. ὄν, ἀντὶ¹
πλοῦτος.— παραγίγνεται παραμένει.— ἔμπεδος σταθερός.— νέα-
τος νεώτατος, κατώτατος: « ἐκ νεάτου πυθμένος ἐς κορυφὴν »
(παροιμιακὴ φρ.), ἀπὸ κάτω ἔως ἐπάνω, ὄλοκληρος.— μετίω-
σιν, τοῦ μετέρχομαι ἐπιδιώκω.— ὑφ' ὕβριος (τροπ.) ὕβριστι-
κῶς, ἀδίκως.— οὐ κατὰ κόσμον ἀκόσμως, ὅχι ὅπως πρέπει.— ἀ-
δίκοιος’ ἔργμασι πειθόμενος, βλ. ἀνωτέρω στ. 11.— οὐκ ἐθέλων
(κατὰ προσωποπ.) βιαίως.— ἀναμίσγεται ἔρχεται ἀνάμεσα, ἐκ-
σπᾶ.— ἀτη συμφορά.— ἀρχὴ δέ, δηλ. τῆς ἀτης.— ἐξ δλίγου ἀπὸ
κάτι μικρόν.— φλαῦρος ὀσήμαντος.— ἀνιηρὴ τελευτὴ λαμβάνει δ-
δυνηρὸν τέλος.— δὴν ἐπὶ μακρὸν (diu).— ὕβριος ἔργα· ὕβρις ἀδικία.

Στ. 17 - 32. ἐφορῆ τέλος ἐπαγρυπνεῖ ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως ὅλων
τῶν πραγμάτων, ρυθμίζει τὰ πάντα.— ὥστε ὅπως (ἡ ἀπόδοσις τῆς παρο-
μοιώσεως εύρισκεται εἰς στ. 25).— ἔξαπίνης, εἰς τὸ διεσκέδασε
(γνωμ. ἀδρ.).— ἡρινὸς ἔχρινός.— ἀτρύγετος ἀκαταπόνητος.— γῆν

κάτα, ἀναστροφή, ἀνὰ τὴν γῆν.—**δηγώσας** ἐρημώσας.—**πυροφόρος** σιτιοφόρος (ἡ φέρουσα πυρούς = σίτους).—**ἔδος** ἔδρα.—**αἰπὺς** ὑψηλὸς (αἰπὺν οὐρανόν, παράθεσις εἰς τὸ ἔδος).—**ἔθηκεν** ιδεῖν ἔκαμε νὰ ἰδωμεν.—**ἥελιοιο μένος** (περίφρασις) = ἥλιος.—**πίων** εὔφορος.—**ἀτάρ** = δέ.—**τοιαύτη**, ἐδῶ ἡ ἀπόδοσις τῆς παρομοιώσεως.—**τίσις** τιμωρία, ἐκδίκησις.—**οὐδὲ** = **ἄλλ’ οὐ**.—**ἐφ’ ἐκάστῳ** (οὐδ.). διὰ κάθε (κακὸν) ἔργον.—**δξύχολος** δξύθυμος.—**διαμπερές** (ἐκ τοῦ διὰ -ἀνὰ -πέρας) πέρα ἔως πέρα, ἔως τὸ τέλος: ἐδῶ ἐπιτείνει τὸ αἰεὶ.—**ἀλιτρὸς** ἀμαρτωλός, ἄδικος (ἐκ τοῦ **ἀλιταίνω** = ἀμαρτάνω).—**ἔξεφάνη**, γνωμ. ἀρ. —**αὐτοὶ** (κτγμ. προσδ.) αὐτοὶ οἱ ἕδιοι.—**κίχη**, τοῦ. κιχάνω καταφθάνω.—**μοῖρα θεῶν** ἡ ἐκ τῶν θεῶν τιμωρία.—**ἥλυθεν** αὐτίς ἐπανέρχεται (ἡ μοῖρα τῶν θεῶν).—**ἀναίτιος** ἀθῷος.—**γένος** ἔξοπίσω οἱ ἀπόγονοι.

β) Στ. 1. Μνημοσύνη. Θεὰ τῆς μνήμης, μήτηρ τῶν Μουσῶν (πρβλ. Ἡσιόδ. Θεογ. 52). Ἡ Μνημοσύνη ἐκπροσωπεῖ τὴν μνήμην, ἀπαραίτητον δργανον τῆς ποιήσεως καὶ τοῦ ἀσματος πρὸ τῆς εὑρέσεως τῆς γραφῆς.

Στ. 2. Μοῦσαι. Ἡ ἐπίκλησις τῶν Μουσῶν ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν ποιημάτων ἦτο συνήθης, διότι παρ’ αὐτῶν ἐζήτουν οἱ ποιηταὶ τὴν ἔμπνευσιν (πρβλ. τοὺς πρώτους στίχους τῆς Ὀδυσσείας καὶ τῆς Ἰλιάδος).

Κατὰ τὴν «Θεογονίαν» αἱ Μοῦσαι ἦσαν 9 τὸν ἀριθμὸν καὶ ὀνομάζοντο: *Κλειώ*, *Εὐτέρη*, *Θάλεια*, *Μελπομένη*, *Τερψιχόρη*, *Ἐρατώ*, *Πολύμνια*, *Οὐρανία*, *Καλλιόπη*. Ἐκάστη τούτων ἐξεπροσώπει μίαν πνευματικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν ἐκδήλωσιν, σχέσιν ἔχουσαν μὲ τὴν ἐτυμολογίαν τοῦ ὀνόματός της. — **Πιερίδες**: ὀνομάσθησαν οὕτω ἐκ τῆς Πιερίας (χώρας πρὸς Β. τοῦ Ὄλυμπου), διότι ιδιαιτέρως ἐλαττεύοντο.

Στ. 5. Κατὰ τὴν κρατοῦσαν τότε ἡμικήν ἀντίληψιν, ὁ ἀνθρωπὸς ἐπρεπε νὰ εἰναι καλὸς πρὸς τοὺς φίλους καὶ κακὸς πρὸς τοὺς ἐχθρούς. (*Ποίαν γνώμην είχεν δὲ Σωκράτης περὶ τοῦ ἀνταδικεῖν*, δπως γνωρίζομεν ἀπὸ τὸν «*Κρίτωνα*»; *Tί ἐδίδαξεν δὲ Ι. Χριστὸς περὶ τῆς συμπεφορᾶς μας πρὸς τοὺς ἐχθρούς;*)

Στ. 18 - 25. Εἰς τοὺς στίχους τούτους παρομοιοῦται ἡ ἐκ τοῦ θεοῦ προερχομένη τιμωρία τῶν ἀδίκων πρὸς ἔαρινὴν θύελλαν. Αὕτη συνήθως εἰναι ὀρμητικὴ καὶ αἴφνιδία, ἐπέρχεται δὲ ἀνυπόπτως εἰς ἐποχὴν ἀν-

θήσεως καὶ εύπυγίας τοῦ φυσικοῦ κόσμου. (Ποῖαι αἱ ὁμοιότητες μὲ τὰ συμβαίνοντα εἰς τὸν ἥθικὸν κόσμον;)

Στ. 27. αἰεὶ δ' οὐ ἐ λέληθε διαμπερές· καὶ ἡμεῖς λέγομεν: «Ο Θεὸς ἀργεῖ, ἀλλὰ δὲν λησμονεῖ».

Στ. 31. ἀναίτιοι ἔργα τίνουσιν ἢ παῖδες τούτων ἢ γένος ἔξοπίσω, δηλ. «ἀμαρτίαι γονέων παιδεύουσι τέκνα». 'Η ἀντίληψις αὐτὴ περὶ τῆς τιμωρίας τῶν ἀπογόνων δι' ἀμαρτήματα, διὰ τὰ ὅποια οὗτοι εἶναι «ἀναίτιοι», ἵτο γενικὴ εἰς τοὺς ἀργαίους λαούς: ἀλλωστε ἡ ἐπιστήμη καὶ σήμερον παραδέχεται τὴν λεγομένην κληρονομικὴν ἐπιβάρυνσιν τῶν ἀπογόνων· (ἡ εὐθύνη ἄρα τοῦ ἀνθρώπου διὰ τὰς πράξεις του ἐπεκτείνεται οὕτω σοβαρῶς, διότι αὕται βαρύνουν δὴ μόνον ἑαυτόν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπογόνους).

— Ποῖς ὁ χαρακτήρας τῆς ποιήσεως τοῦ Σόλωνος;

ΞΕΝΟΦΑΝΗΣ

'Ο Ξενοφάνης ἐγεννήθη περὶ τὸ 580 π.Χ. εἰς τὴν Κολοφῶνα. 'Εφημίσθη διὰ τὴν μεγάλην πολυμάθειάν του. 'Ητο φιλόσοφος καὶ ποιητής. Περιερχόμενος τὴν Ἐλάδα ἔψαλλε τὰ ποιήματά του, διὰ τῶν ὅποιων ἐκήρυττε θαρραλέως νέας ιδέας καὶ κατεφέρετο ἐναντίον τῆς πολυθείας. Τέλος ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Ἐλέαν τῆς κάτω Ἰταλίας, ὅπου ἔδρυσε τὴν περιφήμον 'Ελεατικὴν φιλοσοφικὴν σχολήν, ἐκ τούτου δὲ ἐπωνομάσθη 'Ελεάτης. 'Απέθανεν ἐκεῖ εἰς βαθὺ γῆρας περὶ τὸ 484.

Αἱ ιδέαι τοῦ Ξενοφάνους, τολμηραὶ διὰ τὴν ἐποχήν του, δεικνύουν τὸ ἔζοχον πνεῦμα του. Δὲν ἐπεδοκίμαζεν ὅσα περὶ θεῶν ἔγραψαν ὁ 'Ομηρος καὶ ὁ 'Ησίοδος. 'Εκήρυττεν ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι εἰς, ἀγένητος, ἀκίνητος, δχι ἀνθρωποειδής, τέλειος, τὰ πάντα διὰ τοῦ νοῦ κυβερνᾶν.

"Ἐγγράψε διδακτικὸν ἔπος «Περὶ φύσεως» καὶ ἐλεγείας, τῶν ὅποιων ἐσώθησαν ἀποσπάσματα.

12. Συμπόσιον.

α) **Στ. 1 - 12.** γάρ, ἐδῶ : ὄντως, ἀληθῶς (αἰτιολογεῖ τὰ κατωτέρω, στ. 13). — δὴ πλέον. — ζάπεδον δάπεδον. — ἡ κύλιξ τὸ ποτήριον. — ἀμφιτιθεῖ περιβάλλει. — ἄλλος, δηλ. παῖς, δοῦλος. — δ' ἄλλος δὲ πάλιν. — παρατείνω προσφέρω (κατὰ σειράν). — φιάλη πλατύ καὶ

ἀβαθὲς ποτήριον.—**κρητήρ** (κρατήρ), εύρυχωρον ἀγγεῖον (ἐντὸς τοῦ ὄποιου ἐγίνετο ἡ μεῖζις τοῦ οἴνου μετὰ τοῦ ὑδάτος).—μεστὸς ἐνφροσύνης (μεταφορικῶς) ἀκένωτος πηγὴ εὐθυμίας.—**ἔστηκε** ἵσταται ἀναμένων, προκλητικός.—**ἄλλος δ' οἶνος**, ἐκτὸς τοῦ ἐν τῷ κρατῆρι.—προδώσειν, δηλ. εἰναι ἀρκετός, ὥστε δὲν θὰ προδώσῃ τοὺς συμπότας ἐγκαταλείπων αὐτούς: ὁ ὅποιος διαλαλεῖ ὅτι δὲν θὰ ἔξαντληθῇ.—μείλιχος γλυκύς.—**κέραμος** πήλινον ἀγγεῖον.—**ἄνθεος** ὀσδόμενος ἀναδίδων ὅσμήν ἄνθους, «μοσχομύριστος».—**ἐν μέσοισι** (ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ εὔρισκομένου) εἰς τὸ μέσον ἡμῶν.—**ἴησιν** ἀναπέμπει.—**πάρκεινται = παράκεινται** ἔχουν παρατεθῆ.—**γεραρὸς** σεβαστός, μεγαλοπρεπής.—**ἀχθομένη** κατάφορτος.—**πίων** παχύς, πυκνός.—**ἄν** = ἀνά.—**πάντη** πρὸς ὅλας τὰς πλευράς.—**πεπύκασται**, τοῦ **πυκάζομαι** ἔχω πυκνὸν κάλυμμα, σκεπάζομαι.—**μολπὴ** τραγούδι καὶ χορὸς.—**ἀμφὶς** ὀλόγυρα.—**ἔχει** κατέχει, ἐπικρατεῖ—**θαλίη** εὐθυμία.

Στ. 13-24. εὐφημος μῦθος εὐσεβῆς μυθιογικὴ διήγησις.—**καθαρὸς λόγος** ἐνάρετος, ἡθικὴ ἴστορικὴ διήγησις.—**σπείσαντας**, τοῦ ῥ. **σπένδω** = προσφέρω σπονδάς.—**εὔχομαι** προσεύχομαι, ζητῶ δι' εὐχῆς.—**πρήστειν** πράττειν.—**ταῦτα = τοῦτο**, δηλ. τὸ **εὔξασθαι...**—**ῶν = οὖν**, ἐδῶ: ὅντας, ἀληθῶς.—**προχειρότερον** τὸ πρῶτον καθῆκον.-- **οὐχ** ὕβρις (**ἔστι**) **πίνειν** δὲν εἰναι κακὸν νὰ πίνης (τόσον).—**διπόσον** κεν...**ἀφίκοικο** ὅσον ἀρκεῖ διὰ νὰ δύνασαι νὰ φθάσῃς.—**ἔχων** πιωμένος.—**πρόπολος** θεράπων, ὑπηρέτης.—**μὴ** πάνυ γηραλέος (**ῶν**) ἐὰν δὲν εἰσαι πολὺ γέρων.—**αἰνεῖν**, (**ἐκ** τοῦ **χρή**) **ὑποκ.** **τινά,** **σέ.** —**ἔσθλὰ** ἀναφαίνει = **ἔσθλοις** λόγους ἀναφαίνει διμιλεῖ καλά.—**πιῶν** (**ἐναντιωμ.** **μτχ.**) ἂν καὶ πιωμένος.—**ῶς** οἱ μνημοσύνη (**ἔστιν**), ἐπεξήγησις (**τοῦ ἔσθλὰ** ἀναφαίνει) = ὅτι μέμνηται (**τῆς ἀρετῆς**).—**καὶ πόνος** (**ἔστιν**) **ἀμφ'** ἀρετῆς καὶ ἐργάζεται δι' αὐτὴν.—**διέπτω** διηγοῦμαι, (**τὸ** **ἀπαρέμφ.** ἐκ τοῦ **χρή**).—**τῶν** προτέρων, ἐνν. ποιητῶν.—**σφεδανὸς** σφοδρός, βίαιος.—**χρηστὸν** χρήσιμον, ωφέλιμον.—**ἀγαθόν** (**ἔστι**) **ἔχειν** (**τινά**) αἱὲν προμηθείην, θεῶν· **ἔχω** προμηθείην **ἔχω** πρόνοιαν, σέβομαι.

β) Τὴν ἐλεγείαν του ψάλλει ὁ πιοιητής, καθ' ὃν χρόνον ἐτοιμάζεται τὸ συμπόσιον (**ὁ πότος**). Μετὰ τὸ δεῖπνον ἀπεσύροντο τὰ φαγητά, ἐκαθαρίζετο ἡ τράπεζα καὶ τὸ δάπεδον, οἱ δὲ κεκλημένοι ἐπλυνον τὰς χεῖ-

ρας καὶ ἐστεφανώνοντο, ἐνῷ οἱ δοῦλοι ἔφερον τὸν οἶνον, τὰ ποτήρια καὶ τὰ ἐπιδόρπια. Τότε εἰς τῶν συμπολιτῶν ὥρίζετο ὡς ἀρχηγὸς τοῦ συμποσίου, καλούμενος βασιλεὺς ἢ συμποσίαρχος. Ἀφοῦ δὲ ἐγίνετο ἡ σπονδὴ ὑπὸ τῶν δαιτυμόνων, ὁ συμποσίαρχος ἔδιδε τὸ σημεῖον τῆς ἐνάρξεως τοῦ συμποσίου, διηγέρειν αὐτὸν καὶ ἐφρόντιζε νὰ κρατῆται καλὴ διάθεσις μὲ ποικίλας παιδιάς, συζητήσεις, φρεσκάτα, μουσικήν, χορούς κτλ. Εἰς τοιοῦτον συμπόσιον, ἐνῷ ἐτελοῦντο εἰσέτι αἱ ἐτοιμασίαι, ὁ ποιητὴς ψάλλει τοὺς στίχους του διάδσκων πῶς πρέπει οἱ «εὔφρονες ἄνδρες» νὰ τελοῦν τὰ συμπόσια.

Στ. 2. πλεκτούς στεφάνους· συνήθιζον οἱ ἀρχαῖοι νὰ στεφανώνωνται εἰς τὰ συμπόσια μὲ στεφάνους μύρτων καὶ ρόδων, διότι τὸ συμπόσιον ἐθεωρεῖτο ἴερὰ τελετὴ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Διονύσου.

Στ. 3. εύῶδες μύρον· συνήθιζον ἀκόμη νὰ ἀλείφωνται πρὸ τοῦ συμποσίου μὲ μύρον.— ἐν φιάλῃ φιάλη ἦτο ἀγγεῖον ἀνοικτόν, ἀβαθές, χρησιμεῦον ὡς ποτήριον, μάλιστα δὲ εἰς σπονδὰς καὶ χοάς.

Στ. 4. κρητήρ· μέγα ἀγγεῖον μὲ εὐρὺ στόμιον, συνήθως πήλινον ἢ χαλκοῦν (ἐνίστε ὅμιας καὶ ἀργυροῦν ἢ χρυσοῦν), ἐντὸς τοῦ ὅποίου ἀνεμείγνυον οἶνον καὶ ὅδωρ, ἐκεῖθεν δὲ ἥντλουν καὶ ἔπινον· ἡ ἀνάμειξις τοῦ οἴνου ἐγίνετο μὲ διπλασίαν ἢ τριπλασίαν ποσότητα ὅδατος, τὸ δὲ μέγεθος τοῦ κρητῆρος ἐξηρτᾶτο ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συνδαιτυμόνων.

Στ. 9. γεραρὴ τράπεζα· νοεῖται ἡ μετὰ τὸ δεῖπνον συμποσιακὴ τράπεζα, ἡ δευτέρα καλουμένη, ἐπὶ τῆς ὅποιας ἐτίθεντο τὰ ἐπιδόρπια («ἄρτοι ξανθοί, τυρός, μέλι») κ.ἄ.).

Στ. 11. βωμός, ὁ κατὰ τὸ μέσον τῆς αἰθούσης κείμενος.

Στ. 13. θεόν, καθ' ἐνικὸν («εἰς Θεὸς μέγιστος»).

Στ. 14. εὐφήμοις μύθοις καὶ καθαροῖσι λόγοις, δηλ. ὅχι μὲ βλασφήμους μύθους καὶ λόγους περὶ μαχῶν μεταξὺ Τιτάνων, Γιγάντων, Κενταύρων κτλ., ὡς ἐξηγεῖ κατωτέρω εἰς στ. 21-22.

Στ. 15. σπείσαντας δέ..., ἡ σπονδὴ ἐγίνετο δὲ ἀκράτου οἶνου χυνομένου εἰς τὰς φλόγας τοῦ βωμοῦ.

Στ. 18. οἰκαδ' ἄνευ προπόλου· τὸ νὰ μεταβῇ κανεὶς ἀπὸ τὸ συμπόσιον εἰς τὴν οἰκίαν του, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀνάργητην νὰ ὑποβαστάζεται

ύπὸ ὑπηρέτω, ἐθεωρεῖτο δεῖγμα σωφροσύνης· μόνον εἰς τοὺς γέροντας ἐπετρέπετο ἡ χρῆσις ὑπηρέτου.

Στ. 21. Τιτᾶνες, Γίγαντες. Οὗτοι κατὰ τὴν πάλαιαν μυθολογίαν ἡσαν ρωμαλέα, πελώρια, καὶ πανίσχυρα ὅντα κινήσαντα συνεχεῖς ἐπαναστάσεις ἐναντίον τοῦ Οὐρανοῦ, τοῦ Κρόνου, τοῦ Διὸς καὶ τῶν ἀλλών ἐπουρανίων θεῶν. Προφανῶς διὰ τῶν Τιτάνων καὶ Γιγάντων ὑπεδηλοῦντο αἱ βίαιαι καὶ ἀκαταδάμαντοι φυσικαὶ δυνάμεις, αἱ δποῖαι ἐπάλαιον διὰ τὴν μεταβολὴν καὶ μετάπλασιν τοῦ κόσμου. Αἱ γιγαντομαχίαι καὶ τιτανομαχίαι ἡσαν προσφιλῆ θέματα τῆς ποιήσεως, τῆς γλυπτικῆς καὶ τῆς ζωγραφικῆς. Οἱ Ξενοφάνης ὅμως δὲν ἐπιδοκιμάζει τὴν εἰς τὰ συμπόσια ἔξιστόρησιν τοιούτων μαχῶν καὶ ἐπαναστάσεων μεταξὺ τῶν θεῶν καὶ θεωρεῖ ἀσέβειαν τὴν πίστιν εἰς τοιούτους μύθους.

Στ. 22. Κένταυροι. Οὗτοι ἡσαν ἄγριος Θεσσαλικὸς λαὸς οἰκῶν περὶ τὸ Πήλιον καὶ τὴν Ὀσσαν, ἔμπειρος εἰς τὴν ἴππασίαν, δι' ὃ ἐφαντάζοντο αὐτοὺς ὡς ἵππους μὲν κάτω, ἄνδρας δὲ ἄνω.

Οἱ Ξενοφάνης θεωρεῖ ἀνάξιον σωφρόνων ἀνδρῶν τὴν ἔξιστόρησιν τῶν ἀγρίων πράξεων ἐνὸς τοιούτου λαοῦ.

—Ποῖος δὲ χαρακτὴρ τῆς ποιήσεως τοῦ Ξενοφάνους; Ποῖον πνεῦμα τὸν διέπει ἀκόμη καὶ κατὰ τὰς ὥρας ἐνὸς εὐθύμου συμποσίου;

ΘΕΟΓΝΙΣ

Θέογνις ὁ Μεγαρεὺς (550 - 500 π.Χ.) θεωρεῖται κατ' ἔξοχὴν γνωμικὸς ποιητής, διότι αἱ ἐλεγεῖαι του περιέχουν ἐν ἀφθονίᾳ γνώματα πολιτικὰς καὶ θηθικάς. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ ποιητοῦ ἡ πατρίς του καὶ δῆλαι αἱ ἐλληνικαὶ πόλεις ἐκλυδωνίζοντο ὑπὸ τῶν ἐσωτερικῶν ταραχῶν μεταξὺ τῶν εὐπατριδῶν καὶ τοῦ δήμου. Οἱ Θέογνις εἶχεν ἀναμειχθῆ ζωηρῶς εἰς τοὺς πολιτικοὺς ἀνταγωνισμούς ταχθεὶς ὑπὲρ τῶν ἀριστοκρατικῶν καὶ μετὰ πάθους ἀποκρούσας τὴν ἐπικράτησιν τοῦ δήμου, τὸν δποῖον ἔβλεπε νὰ ἀγεται καὶ νὰ φέρεται ἀπὸ τῶν δημαγωγῶν. Επικρατήσαντος τοῦ δήμου ἔξωρίσθη καὶ ἐπὶ μακρὸν περιεπλανήθη μακρὰν τῆς πατρίδος του.

Βραδύτερον ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του ὑποκύψας εἰς τὸ νέον καθεστώς. Δὲν ἔπαυσεν ὅμως νὰ ἐκδηλώνῃ τὰ ἀριστοκρατικά του φρονήματα, τὰ δποῖα ἐκφράζονται τολμηρῶς εἰς τὰς ἐλεγείας του. Παρ' ὅλα

ταῦτα, ἐπειδὴ πολλοὶ στίχοι του διδάσκουν τὴν ἀρετήν, ἀνεγινώσκοντο παρὰ πάντων καὶ βραδύτερον εἰσήχθησαν εἰς τὰ σχολεῖα. Ἐκ τῶν ἐλέγειῶν του σφύζονται 1400 περίπου στίχοι. Εἶναι δύμας οὗτοι ἀθροισμα διαφόρων ἀποσπασμάτων χωρὶς ἐσωτερικὴν συνοχήν. Οἱ περισσότεροι τούτων ἀπευθύνονται πρὸς Κύρον Πολυπατήδην, ἀριστοκρατικὸν νέον Μεγαρέα, τὸν ὅποιον ὁ ποιητὴς, ὡς πατήρ διδάσκων, ζητεῖ νὰ καταστήσῃ ἀγαθὸν κατὰ τὴν ἀριστοκρατικὴν ἀντίληψιν.

13 (1). Εἰς Ἀπόλλωνα.

α) Στ. 1-4. Ὡς ἄνα, ποιητ. κλητ. τοῦ ἄναξ.—σεῖο = σοῦ.—λήσομαι, μέλλ. τοῦ (ἐπι)λανθάνομαι = λησμονῶ.—κλῦθι, προστ. τοῦ κλύω εἰσακούω.

Στ. 5-10. πότνια σεβαστή.—ῥαδινῆς χερσὸν (δοτ. ὄργ.)· ραδινὸς εὐλύγιστος, λεπτοφύής, κομψός.—τροχοειδῆς στρογγυλός.—ἀπειρεσίη κυκλική.—ἀμβρόσιος θεῖος.—γήθησε, τοῦ γηθέω χαίρω.—ἡ ἄλς (γεν. τῆς ἄλὸς) ἡ θάλασσα, (ἐνῷ δ ἄλς τὸ ἄλάτι).—πολιδὸς ὑπόλευκος.

β) Στ. 1. Λητοῦς υἱέ, Διὸς τέκος. 'Ο Ἀπόλλων καὶ ἡ "Αρτεμις ἡσαν δίδυμα τέκνα τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λητοῦς. "Οπως ὁ Ἀπόλλων εἴναι ὁ Φοῖβος (ό λάμπων), οὔτω καὶ ἡ ἀδελφή του, εἴναι ἡ Φοίβη (ἡ λάμπουσα). Συμβολίζουν τὸ οὐράνιον φῶς, ὃ μὲν ἀδελφὸς ὡς ἥλιος, αὐτὴ δὲ ὡς σελήνη. Διὰ τὴν γέννησίν των μυθολογεῖται, ὅτι ἡ Λητὼ καταληφθεῖσα ὑπὸ ὀδίνων ἤλθεν εἰς Δῆλον καὶ κρατήθεῖσα ἀπὸ τὸν ιερὸν φοίνικα ἐγένησε τὰ δύο τέκνα τῆς παρὰ τὴν στρογγύλην λίμνην, ΒΑ τοῦ ἐν Δήλῳ ίεροῦ.

'Ο Ἀπόλλων ἐθεωρεῖτο προστάτης τῆς ποιήσεως καὶ τῆς μουσικῆς (κιθαρώδος, Μουσιγέτης.). Διὰ τοῦτο ἐδῶ ὁ ποιητὴς ἐπικαλεῖται τὴν βοήθειάν του.

Στ. 5. Φοῖβε· ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος σημαῖνον τὸν λάμποντα, τὸν φωτεινὸν (ἐκ τοῦ φάσις, φώσις, φῶς).

Στ. 8. Δῆλος ἀπειρεσίη· ὀνομάζεται ἀπειρεσίη, ὡς μὴ ἔχουσα πέρατα, διότι εἴναι κυκλική.

ΥΠΟΘΗΚΑΙ ΕΙΣ ΚΥΡΝΟΝ

14 (2). I. Οὐδὲν φίλτερον πάτρης.

α) Στ. 1-6. Εύρώτα (γενικὴ δωρ.).—δονακοτρόφος ὁ τρέφων

δόνακας (καλάμους).—έφιλευν (ἰων.) =έφιλουν· φιλέω φιλοξενῶ.—έπέρχομαι έπισκεπτομαι. — οὕτις μοι τέρψις... έκείνων (γεν. ὑποκειμ.) καθόλου δὲν μὲ έτερπον αἱ περιποιήσεις έκειναι. — οὕτως φίλτερον τόσον πολὺ ἀγαπητόν. — ἄρ(α) ἀληθῶς λοιπόν.

β) Στ. 1. ήλθον... ἀγλαδὸν ἀστυ. Κατὰ τὸν πλάνητα βίον τοῦ ἔξορίστου δι Θέογνις περιῆλθε πολλοὺς τόπους· (ἔδω ἀναφέρει τὴν Σικελίαν, τὴν Εὔβοιαν, τὴν Σπάρτην). Εἶδεν ἐκεῖ ὡραῖα καὶ εὐχάριστα πράγματα, εὗρε φιλοξενίαν κτλ. 'Αλλ' ὅμως ἡ ψυχή του ἐπέτα πρὸς τὴν πατρίδα του.

'Ο Κάλβος ἔκφράζει παρόμοια συναισθήματα εἰς τὸν «Φιλόπατριν», ὅταν λέγῃ διὰ τὴν πατρίδα του: «Ποτὲ δὲν σὲ λησμόνησα — ποτέ· καὶ ἡ τύχη μ' ἔρωψε — μακρὰν ἀπὸ σέ· μὲ εἰδε — τὸ πέμπτον τοῦ αἰῶνος — εἰς ἔνα τὴν. — 'Αλλὰ εντυχῆς ἡ δύστηνος — ὅταν τὸ φῶς ἐπλούτει — τὰ βουνὰ καὶ τὰ κύματα — σὲ ἐμπρὸς τῶν ὁρθαλμῶν μου — πάντοτε εἰχον»... «εἰναι γλυκὺς δι θάρατος — μόνον ὅταν κοιμώμεθα — εἰς τὴν πατρίδα» Πρβλ. καὶ 'Οδυσσείας ι, 27: «οὕτοι ἔγωγε ἡς γαῖης δύναμαι γλυκερώτερον ἄλλο ίδεσθαι».

15 (3). II. Ἡν δὲ κακοῖσι συμμίσγησ...

α) Στ. 1 - 8. ἵσθι, προστ. τοῦ οἰδα. — προσομιλῶ συναναστρέφομαι. — ἔχομαι κρατοῦμαι, προσκολλῶμαι. — τὸν ἔόντα δικά τους φύσεως ἔχεις. — συντίθεμαι συνάπτω. — ἔπη δύσφημα βλασφημίαι. — ἔλπομαι ἐλπίζω, νομίζω. — ἔτυμος ἀληθής, σωστός.

β) Στ. 5. 'Ο κακός δὲν γεννᾶται κακός· εἶναι ἡ θεωρία, καθ' ἥν ἡ ψυχή του ἀνθρώπου εἶναι χάρτης ἀγγραφος (tabula rasa). Τὸ περιβάλλον θὰ ἐπιδράσῃ ἐπ' αὐτοῦ, διὰ νὰ γίνη κακός ἡ καλός. Κάτι παρόμοιον εἶπεν ἀργότερον δι Σωκράτης: «οὐδεὶς ἔκὼν κακός».

16 (4) III. Ὁ διπρόσωπος φίλος

α) Στ. 1 - 8. εἴ τις ἐπαινέστη· τὸ εἰ μὲ ὑποτακτ. ποιητικὸν. — δισσον δρώης (αὐτὸν) ἐφ' δσον εύρισκεται ἐνώπιόν σου. — νοσφίζομαι ἀπομακρύνομαι (ἐκ τοῦ νόσφι χωριστά, μακράν). — ἀλλη (τοπ.) εἰς ἄλλο μέρος. — Ιῆσι, γ' ἐν. ὑποτ. τοῦ Ἰημού ἐκβάλλω, ἀπολύω (: Ἰημού γλῶσσαν κακήν = κακολογῶ). — τοι βεβαίως, ἀληθῶς. — ἐταῖρος ἀνήρ σύντροφος. — φίλος οὕτι μάλ' ἔσθλός (ἐστι) δὲν εἶναι διόλου

πολὺ καλὸς φίλος.—δις κ' εἴπη = δις ἂν εἴπη. — λώια (συγκρ. τοῦ ἀγαθός, ἐδῶ ἔνευ συγκρίσεως) εὐάρεστα.—γιγνώσκων, ἐναντ. μτχ.—βαρὺς δργήν ἐπίμονος εἰς τὴν δργήν του. — καὶ (ἐπιδοτ.) ἔστω καί.—φέρω ὑποφέρω, ἀνέχομαι.—ἀντὶ κασιγνήτου ώς ἀδελφός.—φράζομαι σκέπτομαι.—ἔξοπίσω εἰς τὸ μέλον.

β) Στ. 1. εἰς τις ἐπαινέσῃ σε· οἱ πρὸς κολακείαν ἐπαινοῦντες φίλοι δὲν εἶναι πιστοί, λέγει καὶ ὁ Ἰσοκράτης: «πιστοὺς ήγον μὴ τοὺς ἄπαν ὅτι ἀν λέγης ἡ ποιῆς ἐπαινοῦντας, ἀλλὰ τοὺς τοῖς ἀμαρταρομένοις ἐπιτιμῶντας» (Πρὸς Νικοκλέα, 28).

Στ. 6. φέρει· ἡ ἀνογὴ τῆς δργῆς τοῦ φίλου εἶναι ὁ καλύτερος σωφρονισμός του. Καὶ ἐπὶ τούτου ὁ Ἰσοκράτης λέγει: «διμιλητικὸς δ' ἔσει... μή πρὸς τὰς τῶν πλησιαζόντων ὀργὰς τραχέως ἀπαντῶν, μηδ' ἀν ἀδίκως ὀργιζόμενοι τυγχάνωσιν, ἀλλὰ θυμονυμένοις μὲν αὐτοῖς εἰκαν, πεπαυμένοις δὲ τῆς ὀργῆς ἐπιπλήττων» (Πρὸς Δημόνικον, 31).

17 (5). IV. Εἰλικρίνεια.

α) Στ. 1 - 6. στέργω ἀγαπῶ. — νόον δ' ἔχε (ἐνν. ἀλλον) καὶ φρένας ἀλλας καὶ ἄλλα νὰ σκέπτεσαι μὲ τὸν νοῦν σου.—πιστός, ἐδῶ: εἰλικρινής.—καθαρὸς ἀδολος.—θέμενος ἐπιδεικνύων. — ἀποειπών, τοῦ ἀπόφημι διακηρύττω διαρρήδην (λέγω κάτι καθαρὰ καὶ ξάστερα).—ἔχθατιρω μισῶ.—νεῖκος ἔρις, ἔχθρα.—ἀείρω ἐγείρω, σηκώνω.—ἀμφαδίην ἀναφαγδόν, δημοσίᾳ.—δίχ' ἔχει νόον εἶναι γίβουλος.—μιῇ γλώσσῃ ἐνῷ ἔχει μίαν γλώσσαν.—δειλὸς (ἐνν. ἔστι) φαῦλος, πρόστυχος.—βέλτερος προτιμότερος.—ἄν, ὑποθετικὴ μτχ.

β) Στ. 6. Κύρνε· ὅλαι αἱ συμβουλαὶ τῶν παρατιθεμένων ἀποσπασμάτων ἀπευθύνονται, ώς ἐλέχθη εἰς τὸν νεαρὸν Κύρνον, τὸν Πολυπατήην (βλ. ἀνωτέρω εἰς βιογρ. Θεόγνιδος.).

18 (6). V. Σπάνιος δ πιστός φίλος.

α) Στ. 1-8. παῦρος διλίγος (parvus, paulus).—διμόφρονα θυμὸν τὴν αὐτὴν γνώμην, διμόλογον διάθεσιν.—τῶν ἀγαθῶν, τῶν κακῶν (οὐδ.). τῆς εὐτυχίας, τῆς δυστυχίας (τῶν φίλων).—οὐ χ' εὔροις = οὐκ ἀν εὔροις.—διζημαὶ ἀναζητῶ (ἡ μτχ. ὑποθ.).—ἐπὶ πάντας

ἀνθρώπους καθ' ὅλον τὸν κόσμον.—οὖς, ἀναφ. συμπερ.=ῶστε τούτους.—μή... ἄγοι νὰ μὴ ἥθελε περιλάβει (εἶναι δῆλ. ὀλιγώτεροι ἀπὸ ὅσους ἡμπορεῖ νὰ περιλάβῃ ἔνα πλοῖον).—οἰσιν ἐπὶ γλώσσῃ (σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος) = ὃν ἐπὶ γλώσσῃ κτλ. — αἰσχρὸν χρῆμα ἔπι (ἀναστροφή) = ἐπὶ αἰσχρὸν χρῆμα.

β) Στ. 1. Πολυπαῖδη· πατρωνυμικὸν ἐκ τοῦ Πολυπᾶις, -ιδος (πολυπάμων = πολυκτήμων).

Στ. 4. Ισον τῶν ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν μετέχειν. Πολλοὶ ἀνθρωποι συμμετέχουν μὲν τῆς εὐτυχίας τῶν φίλων των, δὲν συμμερίζονται ὅμως καὶ τὴν δυστυχίαν αὐτῶν, ἀλλὰ... «δ καλός δ φίλος στὴν ἀνάγκη φαίνεται».

'Αλλ' ἐνίστε τινὲς μετέχουν μὲν τῆς δυστυχίας τῶν ἄλλων, δχι ὅμως καὶ τῆς εὐτυχίας των, κινούμενοι ἐκ φθόνου.—'Ο Ισοκράτης συμβουλεύει νὰ ἔχλεγωμεν ὡς φίλους «μὴ μόνον τοὺς ἐπὶ τοῖς κακοῖς δυσχεραίνοντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς μὴ φθονοῦντας».

(Πρὸς Δημόνικον, 26).

10 (7). VI. Ἡ πενία.

Στ. 1-4. τοι βεβαίως.—θυμοφθόρος ὁ κατατρώγων τὴν καρδίαν, ὁ καταστρεπτικός.—ἀχρημοσύνη στέρησις, ἔλλειψις.—οὐλόμενος (μτχ. ἀδρ. β' τοῦ ὅλλυματος) κατηραμένος.—προφέρω ὄνειδίζω.—τάλαντον ἡ ζυγαριά (τῆς τύχης).—ἐπιτρέπω κάμνω νὰ κλίνη.—ἄλλοτε ἄλλως, ἄλλοτε πρὸς τὰ ἐδῶ καὶ ἄλλοτε πρὸς τὰ ἔκεῖ.

20 (8). VII. Ἡ Ἐλπίς.

α) Στ. 1-10. ἄλλοι δέ, ἐνν. θεοί.—έκπρολιπόντες, ἐγκαταλιπόντες, (ἐνν. τοὺς ἀνθρώπους).—Οὕλυμπόνδε, εἰς τὸ ἔβαν: ἐπῆγαν εἰς τὸν Ὀλυμπὸν.—φθίνω (καὶ φθίνομαι) ἐκλείπω σιγὰ σιγά, σβήνω.—θέμιστες νόμοι, δικαιοσύνη.—ὅφρα τις ζώει ἐν ὅσῳ ζῇ κανείς.—εὔσεβέω περὶ θεοὺς σέβομαι τοὺς θεούς.—Ἐλπίδα προσμενέτω (μεταφορ.) ἀς μένη πλησίον τῆς Ἐλπίδος, ἀς μὴ χάνη τὴν ἐλπίδα.—εύχόμενος (χρον.) προσευχόμενος.—ἀγλαὸς θαυμαστός, ἔξαρετος.—μηρία, δηλ. τῶν θυσιαζομένων ζφων.—πύματος τελευταῖος.

β) Στ. 1. Ἐλπίς. 'Ο ποιητὴς προσωποποιῶν τὴν ἐλπίδα ἀναφέρεται εἰς τὸν γνωστὸν μῦθον τῆς Πανδώρας, ἡ ὁποία ἐστάλη ὑπὸ τοῦ

Διὸς διὰ νὰ τιμωρήσῃ τοὺς ἀνθρώπους, διότι εἶχον λάβει παρὰ τοῦ Προμηθέως τὸ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κλαπὲν πῦρ. Κατὰ τὸν μῦθον ἡ Πανδώρα κομίζουσα κεκλεισμένον πίθον πλήρη ἀγαθῶν ἔγινε δεκτὴ ὑπὸ τοῦ Ἐπιμηθέως παρὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ ἀδελφοῦ του Προμηθέως· δταν δὲ ἡνοίχθη ὁ πίθος, ἔφυγαν ὅλα τὰ ἀγαθὰ καὶ ἐπέταξαν πρὸς τὸν οὐρανόν, πλὴν τῆς Ἐπίδος, τὴν ὅποιαν ἐπρόλαβεν ὁ Ἐπιμηθεὺς νὰ κλείσῃ ἐντὸς τοῦ πίθου. Αὕτη λοιπὸν ἀπέμεινε ἔκτοτε μόνη παρήγορος διὰ τοὺς ἀνθρώπους θεά. Προφανῶς ὁ ποιητὴς συνθέτων τοὺς στίχους του ἐν τῇ ἑξορίᾳ, ὑποδηλοῦ τὴν κατέχουσαν αὐτὸν ἐλπίδα τῆς ἐπανόδου εἰς τὴν πατρίδα· ἥτο αὕτη τὸ μόνον ἀγαθόν, τὸ ὅποιον τοῦ ἀπέμεινε.

Στ. 3. Πίστις, προσωποποιεῖ τὴν ἀμοιβαίαν μεταξύ τῶν ἀνθρώπων ἐμπιστοσύνην.

Στ. 4. Σωφροσύνη, προσωποποιεῖ τὴν μετριοπαθῆ φρόνησιν.—**Χάριτες**: δι’ αὐτῶν προσωποποιεῖ ὁ ποιητὴς τὰς ἡγιακὰς ἀρετὰς τῶν ἀνθρώπων. Αἱ Χάριτες ἥσαν κατὰ τὴν μυθολογίαν τρεῖς ἀδελφαί, (Ἄγλατα, Εὐφροσύνη, Θαλία), ἥλιαικαι θεότητες ἀντιπροσωπεύουσαι πᾶν τὸ ὄρατον καὶ τὸ λαμπρὸν εἰς τὴν φύσιν καὶ εἰς τὴν ζωήν.

—*H προσωποποιεῖ τὴν ποίησιν καὶ εἰς τὰς τέχνας εἶναι συχνή.* Ἀναφέρατε παραδείγματα.

ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ (Ο ΚΕΙΟΣ)

Σιμωνίδης ὁ Κεῖος πλὴν τῶν ἔξοχων χορικῶν ποιημάτων του ἔγραψε καὶ ἐλεγείας καὶ ἐπιγράμματα. Ἀπὸ τὰς ἐλεγείας του ἐσώθη τὸ κατωτέρω ἀπόσπασμα, τὸ ὅποιον περιέχει συμβουλὰς πρὸς νεανίαν. (Βλέπε εἰς τὸ τμῆμα τῆς «Χορικῆς ποιήσεως» βιογραφικὴν εἰσαγωγὴν περὶ τοῦ ποιητοῦ, σελ. 131).

21. *Ὑποθῆκαι εἰς νέον.*

α) Στ. 1 - 6. χρῆμα πρᾶγμα. — ἔμπεδος σταθερός, ἀναλλοίωτος. — **Χίος ἀνήρ**, δηλ. ὁ Ὁμηρος. — γενεὴ φύσις, ζωὴ. — **παῦρος ὀλέγος.** — οὖας (γεν. οὐατος) οὖς· οὐασι δέχομαι = ἀκούω. — **ἔγκαττατιθεμαι στέρνοις** ἐναποθέτω εἰς τὴν καρδίαν μου.

Στ. 7 - 10. ὄφρα τις ἔχῃ ἐν ὅσῳ ἔχει. — **πολυήρατος** περιπόθητος, πολυθέλγητος. — **κοῦφος θυμὸς** ἐλαφρός νοῦς. — **ἀτέλεστος ἀνεκτέλεστος**, ἀπραγματοποίητος· **πόλλ᾽ ἀτέλεστα νοεῖ** συλλαμβά-

νει πολλὰ ἀπραγματοποίητα ὄνειρα.—**ἔλπις** πρόβλεψις.—φροντὶς σκέψις.—**κάματος** νόσος.

Στ. 1 - 14. οἵποι ἀνόητοι. — οἵς = οὗτοι, οἵς. — ταύτη κεῖται νόσος σκέπτονται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον.—βιότου ποτὶ τέρμα ὡς πρὸς τὰ ὄρια τῆς ζωῆς.—**τλῆθι** (προστ. ἀχρήστου ρ., τοῦ ὅποιου πρκ. τέτληκα, ἀδρ. ἔτλην) τόλμησον. **Ψυχῆ τλῆθι** δεῖξε τὴν ψυχῆς κήνη σου δύναμιν.—**χαριζόμενος** προσφέρων (εἰς τοὺς ἄλλους).—τῶν ἀγαθῶν (γεν. διαιρ. οὐδ.) ἀπὸ τὰ ἀγαθά σου.

β) Στ. 2. **Χίος** ἀνὴρ λέγεται ὁ "Ομηρος, διότι ἡ Χίος ἐθεωρεῖτο πατρίς του (Ἄν καὶ πολλαὶ πόλεις ἐρίζουσι περὶ αὐτοῦ).

Στ. 3. οἶη περ φύλλων γενεῇ· εἶναι στίχος ἐκ τῆς Ἰλιάδος Ζ, 146 (πρβλ. Μιμνέρμου «Ἡ νεότης» 7,1).

2. ΤΟ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ (Ο ΚΕΙΟΣ)

'Ο Σιμωνίδης εἶναι κυρίως χορικὸς ποιητής, ἔγραψεν ὅμιως καὶ πολλὰ ἐπιγράμματα μετ' ἔξαιρετικῆς τέχνης. (Βλέπε περὶ αὐτοῦ εἰς τὸ τμῆμα τῆς «Χορικῆς ποιήσεως», σελ. 131).

22 (1). **Εἰς τοὺς Μαραθωνομάχους Ἀθηναίους (490 π.Χ.).**

α) προμαχῶ τινος μάχομαι ὑπέρ τινος.—**χρυσοφόρος** φορτωμένος μὲ χρυσάφια.—**ἔστόρεσαν** κετέβαλον, κατενίκησαν (τοῦ ἀχρήστ. στορέννυμι).

β) Χαρακτηριστικὸν τοῦ ἐπιγράμματος εἶναι ἡ βραχυλογία καὶ ἡ ἐκφραστικὴ δύναμις. Δύο ἡ τέσσαρες τὸ πολὺ στίχοι εἶναι τὸ κανονικὸν καὶ σύνηθες μῆκος αὐτοῦ. Εἰς τὸ παρὸν ἐπίγραμμα ὁ Σιμωνίδης διὰ δύο στίχων ἐπέτυχε νὰ παρουσιάσῃ τὸν ἔνδοξον ἀγῶνα τῶν Ἀθηναίων πρὸς τοὺς Μήδους, δηλῶν τὸν τόπον, τὸν τρόπον καὶ τὸ ἀποτέλεσμα.

Λέγει **χρυσοφόρους** τοὺς Μήδους, διότι ἐφόρουν χρυσᾶ κοσμήματα (ψέλια, στρεπτούς κτλ.) κατὰ τὰ ἔθιμα τῶν Ἀνατολικῶν λαῶν.

23 (2). **Εἰς Θερμοπύλας (480 π.Χ.).**

α) **τῆδε** ἐδῶ, (δηλ. εἰς τὰς Θερμοπύλας).—**τέτορες** δωρ. τύποις ἀντὶ **τέσσαρες**.

β) Τὸ ἐπίγραμμα ἦτο ἐπὶ στήλης στηθείσης ἐπὶ τόπου, ἀναφέρεται

δὲ εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν διάγων χιλιάδων Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι μετὰ τῶν τριακοσίων τοῦ Λεωνίδου κατέλαβον τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν, διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν διάβασιν τοῦ Περσικοῦ στρατοῦ ἀνερχομένου εἰς τρία ἑκατομμύρια ἀνδρῶν. Μετὰ τὴν προδοσίαν τοῦ Ἐφιάλτου παρέμειναν ἔκει οἱ τριακόσιοι Σπαρτιάται, διὰ τοὺς ὅποιους ἐγράφη τὸ κατωτέρω.

23 (3). Ἐπιτύμβιον εἰς τοὺς πεσόντας ἐν Θερμοπύλαις (480 π.Χ.)

α) (**ξεῖν(ε)**) = ξένε.—ἀγγέλλειν, ἀπαρέμφ. ἀντὶ προστακτικῆς = ἀγγελλεῖ.—**τῆδε** ἐδῶ (δηλ. εἰς τὰς Θερμοπύλας).—**ρῆμα** ρητὴ διαταγὴ.

β) Ἡ ρητὴ διαταγὴ, ἡ ὅποια ἵσχε πάντοτε διὰ τοὺς Σπαρτιάτας ἦτο τὸ νὰ μὴ ὑποχωροῦν ποτὲ καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ πίπτουν μέχρις ἐνός. Τὸ πειθόμενοι δὲν ἔχει τὴν ἔννοιαν τῆς ἀναγκαστικότητος, ἀλλὰ τῆς ἀνεπιφυλάκτου καὶ διοψύχου ἀποδοχῆς τῶν κελευσμάτων τῆς πατρίδος καὶ τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὸν πατροπαράδοτον νόμον. Τὸ ἐπίγραμμα εἶχεν ἀναγραφῆ ἐπὶ τοῦ τύμβου τῶν πεσόντων καὶ κατέστη περιώνυμον.

25 (4). Εἰς τοὺς πεσόντας μετὰ Λεωνίδου (480 π.Χ.).

α) **εὔκλέας** εὐκλεεῖς, ἐνδόξους (κτυρμ. εἰς τὸ ἐννοούμενον τούςδε, τούτους, οἱ...).—**αἴα γῆ** (ἄλλος τύπος τοῦ γαῖα).—**κέκευθε** (πρκ. μὲ σημ. ἐνεστ. τοῦ κεύθω) κρύπτει, καλύπτει.—**σεῖο** σοῦ.—**εὐρύχορος** εὐρύχωρος, μεγάλη. — **πλείστων** δὴ κλπ., ἡ σειρά: **δεξάμενοι** πολέμω σθένος πλείστων τόξων κλπ., ὑπομείναντες ἐν πολέμῳ τὴν δύναμιν κλπ.—**Μηδείων** Μηδικῶν, τῶν Μήδων.

β) Τοῦτο εἶναι ἄλλο ἐπίγραμμα ἀφιερωμένον εἰς τὸν Λεωνίδαν, ὡς ἀρχηγὸν τῶν 300. Ἀποτελεῖται ἀπὸ 2 δίστιχα ἐλεγειακά.

26 (5). Εἰς τοὺς πεσόντας ἐν Σαλαμῖνι Κορινθίους (480 π.Χ.).

α) **ναίω κατοικῶ**.—**ἄμ(ε)** ἡμᾶς, δωρ. (ὄνομ. **ἄμεις**).—**ἔχει κατέχει**, κρατεῖ.—**ρυσάμεθα** (ἀόρ. ἀναύξ.) τοῦ ρύομαι ύπερασπίζω, σφύζω.

β) Τὸ ἐπίγραμμα εὑρέθη εἰς Ἀμπελάκιον τῆς Σαλαμῖνος. Ἀναφέρεται εἰς τὴν συμβολὴν τῶν Κορινθίων, οἱ ὅποιοι ὑπὸ τὸν ναύαρχον Ἀδείμαντον διεκρίθησαν κατὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, παρὰ τὰς προγρουμένας διαφωνίας τῶν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.

Στ. 1. εύυδρον, διὰ τὰ ἄφθονα ὄδατα τῆς Κορίνθου.

Στ. 2. Αἴαντος νᾶσος Σαλαμίς, διότι τῆς Σαλαμῖνος εἶχε βασιλεύει κατὰ τοὺς ἡρωῖκους χρόνους ὁ Τελκυών, πατήρ τοῦ Αἴαντος.

Στ. 3. Φοινίσσας: ὡς γνωστόν, ὁ στόλος τῶν Περσῶν ἦτο κατὰ τὸ πλεῖστον Φοινικικός.

27(6). Εἰς πεσόντας ἥρωας.

ἀσβεστον κλέος ἀκατάλυτον, ἀθάνατον δόξαν.— περὶ...θέντες (τμῆσις) πατρίδι περιβαλόντες τὴν πατρίδα.— ἀμφιβάλλομαι περιβάλλομαι.— κυάνεον σκοτεινὸν (ἡ ὅλη περίφρασις: ἀπέθανον).— σφ', σφέ, σφᾶς αὐτούς.— καθύπερθεν (εἰς τὸ κυδαίνουσα) ἄνωθεν.— κυδαίνω δοξάζω.— ἀνάγω ἄγω ἐπάνω (έρμ. ὀδηγεῖ αὐτούς ἐπάνω εἰς τοὺς οὐρανούς).— ἐκ δώματος Ἀΐδεω ἐκ τοῦ "Αδου, ἐκ τοῦ κάτω κόσμου.

28 (7). Εἰς τοὺς ἐπὶ τῶν Μηδικῶν πεσόντας ἥρωας.

ἐκ πάντων πρὸ πάντων.— περιτίθημι περιβάλλω (κυρίως ἐπὶ ἐνδυμάτων), ἐδῶ μεταφορικῶς: περιτίθημι τῇ Ἑλλάδι ἐλευθερίην ἐλευθερώνω τὴν Ἑλλάδα.— χρῶμαι τινι ἔχω κάτι — εὐλογία ἔπαινος, δόξα.

29 (8). Σκωπτικὸν εἰς Τιμοκρέοντα Ρόδιον.

α) φαγὼν...πιὼν..., αἱ μτχ. χρον.— κακὰ λέγω (τινὰ) κακολογῶ.

β) Τὸ ἐπίγραμμα εἶναι ἐκ τῶν λεγομένων σκωπτικῶν.' Αναφέρεται εἰς τὸν ὄμότεχνον τοῦ Σιμωνίδου Τιμοκρέοντα, πρὸς τὸν ὃποῖον οὗτος εἶχε μεγάλην ἐχθρότητα. Ο Τιμοκρέων ἦτο ἀθλητὴς καὶ ἐφημίζετο διὰ τὴν πολυφαγίαν καὶ τὴν κακογλωσσίαν του.

30 (9). Εὔτράπελον ἀφιέρωμα.

α) Σῶσος, Σωσώ, δνόματα δύο ἀδελφῶν πιθανῶς.— Σῶτερ Ζεῦ.— τόνδ' ἀνέθηκαν, εἶναι ἄγνωστον τὸ ἀνάθημα.

β) Τὸ ἐπίγραμμα εἶναι εὐπράπελον καὶ ἔχει ἴδιαίτερον χαρακτηριστικὸν τὴν παρήχησιν. Πιθανώτατα δὲ ποιητὴς εἰρωνεύεται τοὺς κάμνοντας χρῆσιν τῆς παρηχήσεως καὶ ἐκεῖ, ὅπου δὲν ὑπάρχει λόγος.

Π Λ Α Τ Ω Ν

'Ο μέγας Ἀθηναῖος φιλόσοφος Πλάτων, υἱὸς τοῦ Ἀρίστωνος (427-

347), ἐπιφανέστατος μαθητὴς τοῦ Σωκράτους, ἕδρυτὴς τῆς περιωνύμου φιλοσοφικῆς Σχολῆς, τῆς λεγομένης Ἀκαδημίας, συγγραφεὺς πλείστων φιλοσοφικῶν συγγραμμάτων, ἔγραψε καὶ ποιήματα. Ἀργότερον, ὅταν ἀφωσιώθη εἰς τὴν φιλοσοφίαν, ὑπετίμησε τοὺς ποιητὰς καὶ τοὺς ἀπέβαλεν ἀπὸ τὴν ἰδαινικὴν «Πολιτείαν» του. Πάντως τὰ σωζόμενα ἐπιγράμματα τοῦ Πλάτωνος μαρτυροῦν θαυμαστὴν ποιητικότητα.

31 (1). **Εἰς τοὺς μακρὰν τῆς πατρίδος ἀπαχθέντας Ἐρετριεῖς.**

α) ἄγχι πλησίον.—**Σοῦσα**, πρωτ. τῆς Περσίας.—**ὅσσον**, ἐπίρρ.—**ἀφ'** ἡμετέρης (γῆς) μακρὰν τῆς πατρίδος μας.

β) 'Ο Δᾶτις καὶ ὁ Ἀρταφέρνης, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Ἐρετρίας (490) π.Χ., ἀπέστειλαν εἰς τὸν Δαρεῖον δεσμίους τοὺς συλληφθέντας Ἐρετριεῖς, οὗτος δὲ κατέκισεν αὐτοὺς ἐν θέσει τῆς Κισσίας, παρὰ τὰ Σοῦσα, ἡ ὁποία ἐκαλεῖτο Ἀρδέρικκα. Εἰς τούτους εἶναι ἀφιερωμένον τὸ ἐπίγραμμα, διερμηνεῦον τὴν πανελλήνιον συγχίνησιν διὰ τὸν ἐκπατρισμὸν τοσούτων ἐλευθέρων Ἑλλήνων.

32 (2). **Εἰς φίλον του οὐρανοδίφην.**

α) **ἀστήρ**, ακτηριμ.—ἐν ζωοῖσιν μεταξὺ τῶν ζώντων.—**Ἐῳος** 'Εωσφόρος (Αὔγερινός).—ἐν φθιμένοις μεταξὺ τῶν νεκρῶν.

β) 'Ως γνωστὸν ἡ Ἀφροδίτη, πλανήτης τοῦ ἥλιου καὶ μας συστήματος, ἀνατέλλει διλίγας ὥρας πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἥλιου καὶ τότε λέγεται **Ἐωσφόρος** (κοιν. Αὔγερινός), δύει δὲ διλίγας ὥρας μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἥλιου καὶ λέγεται **Ἐσπερος** (κοιν. Ἀποσπερίτης).

—Προσέξατε τὴν παρομοιώσιν καὶ τὴν ἀντίθεσιν, ἡ οποία ἐνυπάρχει εἰς τοὺς δύο στίχους, τοίματος πρὸς τόντονα καὶ λέξεως πρὸς λέξιν.

33 (3) **Εἰς Σαπφώ.**

α) διλιγώρως ἀπροσέκτως, ἀπερισκέπτως (διλιγωρῶ).—ἡνίδε ἵδού.

β) Βλέπε περὶ τῆς Σαπφοῦς εἰς τὸ τμῆμα τῆς «Μελικῆς ποιήσεως» (σελ. 121) καὶ περὶ τῶν Μουσῶν εἰς σελ. 93.

34 (4). **Εἰς ἀπολέσαντα χρυσὸν καὶ εύρόντα βρόχον.**

α) **βρόχος** θηλειά.—δ χρυσὸν κλπ., ἡ σειρά: δ οὐχ εύρων τὸν χρυσόν, δν λίπεν, ἦψε βρόχον, δν εὕρε.—ἦψεν τοῦ ἀπτω, ἐδῶ = ἐξάπτω, ἀναρτῶ, κρεμῶ διὰ ν' ἀπαγχονισθῶ.

‘Ο Θουκυδίδης (470 - 395 π.Χ.), ὁ μέγιστος ἱστορικὸς τῶν αἰώνων, ἔγραψε τὸ κατωτέρω ἐπίγραμμα, ἀφιερωμένον εἰς τὸν ἔζοχον τραγικὸν ποιητὴν Εὐριπίδην (485 - 407 π.Χ.) ἀποθανόντα ἐν Μακεδονίᾳ.

35. Εἰς Εύριπίδην.

μνῆμα... Εύρ., ἐνν. ἐστί.—ἰσχω ἔχω, κρατῶ.—γῇ Μακεδῶν (περιφραστις) Μακεδονία.—τῇ (τοπ.) ἐκεῖ.—δέξατο ὑποκυν. Εύριπίδης (ἀντικ. τέρμα βίου).—Ἐλλάδος Ἐλλὰς (ποιητικὴ φράσις) τὸ κέντρον τῆς Ἐλλάδος, «ἡ καρδία τῆς Ἐλλάδος», δηλ. αἱ Ἀθῆναι.—μούσαις (δοτ. ὄργανική) διὰ τῆς ποιήσεως.

ΑΝΑΚΡΕΩΝ

‘Ο Ἀνακρέων εἶναι κυρίως μελικὸς ποιητής, ἔγραψε δύμας καὶ ἐπιγράμματα, ἐκ τῶν ὅποιων σφίζεται τὸ κατωτέρω. (Βλέπε περὶ αὐτοῦ εἰς τὸ τμῆμα τῆς «Μελικῆς ποιήσεως», σελ. 125 - 126).

36. Ἡ μυκωμένη βοῦς.

α) τὰν ἀγέλαν τὴν ἀγέλην.— πόρρω μακράν.— νέμω ὁδηγῷ εἰς βοσκήν.—βούδιν, ὑποκορ. τοῦ βοῦς.—ἔμπνους ὁ ἔχων πνοὴν, ζῶν.—συνεξελαύνω ὁδηγῷ καὶ ἀλλο τι (μαζὶ) πρὸς τὸ αὐτὸ μέρος, παρασύρω.

β) Μύρων· διάσημος Ἀθηναῖος γλύπτης, σύγχρονος τοῦ Φειδίου, ἐξ Ἐλευθερῶν (παρὰ τὰ σύνορα τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας). Περίφημα ἔργα του εἶναι ὁ δισκοβόλος καὶ ἡ μυκωμένη βοῦς, ἣτις εἶχε τόσην φυσικότητα, ὥστε, ὡς λέγεται, ἀκόμη καὶ μόσχος ἢτο δυνατὸν νὰ ἔξαπατηθῇ καὶ νὰ πλησιάσῃ διὰ νὰ θηλάσῃ.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ

Φίλιππος ὁ Θεσσαλονικεὺς εἶναι μεταγενέστερος ἐπιγραμματοποιός, ἀκμάσας ἐπὶ αὐτοκράτορος Τιβερίου (14 - 17 μ.Χ.). Ἔγραψεν ἐπιγράμματα ἰδιαί του καὶ συλλογὴν ἐπιγραμμάτων ἀρχαίων ποιητῶν ὑπὸ τὸν τίτλον «Στέφανος ».

37. Εἰς Φειδίαν ποιήσαντα τὸν Ὀλύμπιον Δία.

Τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο εἶναι περιώνυμον. ‘Ο μέγας Ἀθηναῖος γλύπτης Φειδίας (5ος π.Χ. αἰ.) εἶναι ὁ μεγαλύτερος ἀγαλματοποιὸς τῆς ἀρχαιότητος.

τητος. Πλὴν τῶν ἄλλων, περίφημον ἔργον του εἶναι καὶ τὸ χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τοῦ Διὸς τῆς Ὀλυμπίας, ἐν τῶν ἐπτὰ θαυμάτων τοῦ κόσμου.

ΠΑΛΛΑΔΑΣ

Καὶ ὁ Παλλαδᾶς ὁ ἐξ Ἀλεξανδρείας εἶναι μεταγενέστερος ἐπιγραμματοποιὸς ἀκμάσας ἐπὶ αὐτοκράτορος Ἀρκαδίου (383 - 408 π.Χ.).

38. Συμβουλὴ πρὸς ὑπομονήν.

α) Εἰς τὸ ἐπίγρ. τοῦτο ὁ ποιητὴς λογοπαικτεῖ διὰ τῆς διπλῆς σημασίας τοῦ φέρω = 1) φέρω, ὁδηγῶ παρασύρω· 2) ὑποφέρω, ἀνέχομαι.— τὸ φέρον ἡ τύχη (ἡ ὅποια ὁδηγεῖ τὰ πάντα).— φέρε ὑπόμενε.— φέρου ἀφησε τὸν ἔσυτόν σου νὰ φέρεται, νὰ ὁδηγῆται (ὅπου θέλει ἡ τύχη).— καὶ τὸ φέρον... καὶ παρὰ ταῦτα ἡ τύχη σὲ φέρει.

β) Πρβλ. τὸ περίφημον ποίημα τοῦ Κ. Χατζοπούλου : «Ἄσ τη βάρκα στὸ κῦμα, ὅπου θέλει νὰ τρέχῃ—ἄσ ὁρίζῃ τὸ ἀέρι τιμόνι, πανί... ἄσ τὸ φέρη ὅπου θέλει τὸ ἀέρι, ὅπου ξέρει τὸ ἀέρι» («Ἀπλοῦ τρόποι»).

—Εἶναι δοθὴ ἡ γνώμη, ὅτι ὁ ἀνθρωπὸς πρέπει ν' ἀφήνεται ἔρμαιον τῆς φορᾶς τῶν πραγμάτων, χωρὶς ν' ἀντιδῷ διὰ τῆς ιδίας βονλήσεως;

ΑΔΕΣΠΟΤΑ

39. Εἰς νεαρὰν παρθένον.

ῷρη παντοθαλῆς ἡ ἀνοιξις, ἡ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὅποιαν ὅλα θάλλουν.— πρωτοφανῆς καλύκων ἡ πρώτη ἐμφανισθεῖσα κάλυξ τοῦ ἀνθοῦς, πρωτολούσουδο.— μέλλουσα γάμῳ μείγνυσθαι μελλόνυμφος.— ἐν φθιμένοις μεταξὺ τῶν νεκρῶν.

40. Εἰς τὴν μακρόβιον καὶ πολύτεκνον Καλλικράτειαν.

ἔδρακόμην, τοῦ δέρκομαι = βλέπω.—δ σκίπων (καὶ σκήπων) βακτηρία (σκίμπτομαι = στηρίζομαι).— τρομερὸς ὁ τρέμων.

41. Εἰς ἄγαλμα Νιόβης ὑπὸ Πραξιτέλους ποιηθέν.

α) ἐκ ζωῆς, ἐνν. οὔσης· ζωδὸς ζωντανὸς (ἥμην ζωντανὴ καὶ οἱ θεοὶ μὲ ἔκαμον λίθον).— ἔμπαλιν ἀντιστρόφως.

β) Ἡ Νιόβη ἦτο κόρη τοῦ Ταντάλου καὶ σύζυγος τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν Ἀμφίονος. Κατὰ τὸν μῦθον ἡ Νιόβη ἀπέκτησεν δύο υἱοὺς καὶ δύο θυγατέρας, ἐπειδὴ δὲ ὑπερηφανεύθη διὰ τοῦτο καὶ ἐμυκτήριζε τὴν Λητώ, ὡς ἔχουσαν δύο μόνον τέκνα, ἐτιμωρήθη σκληρῶς τὰ μὲν τέκνα τῆς κατετοξεύθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος, αὐτὴ δὲ πλήρης πένθους ἐπανῆλθεν πλησίον τοῦ πατρός τῆς εἰς τὸ Σίπυλον τῆς Φρυγίας, ὅπου ἀπελιθώθη ὑπὸ τῶν θεῶν, κλαίουσα καὶ ὡς λίθος ἀκόμη τὴν πυρὰν μοῖράν της. Ταύτην — λέγει τὸ ἐπίγραμμα — ἐπανέφερεν εἰς τὴν ζωὴν διὰ τοῦ ἔργου του ὁ Πραξιτέλης, εἰς ἐκ τῶν ἐπιφανεστέρων γλυπτῶν τῆς ἀρχαιότητος, ἀκμάσας περὶ τὰ μέσα τοῦ Δ' π.Χ. αἰῶνος.

42. Εἰς ἄγαλμα Σατύρου ὑπὸ Πραξιτέλους ποιηθέν.

α) ὑποτρέχω ὑπεισδύω, χώνομαι.—ἀμφιχύνομαι χύνομαι ὀλόγυρα.

β) Σάτυρος ἦσαν κατώτεραι θεότητες, ἀκόλουθοι τοῦ Διονύσου, ἔξεπροσώπουν δὲ τὰς εὐθύμους διαθέσεις τῶν ἀνθρώπων. Τὸ χαλκοῦν ἄγαλμα τοῦ Σατύρου ἦτο ἐν ἀπὸ τὰ ὥραιότερα ἔργα τοῦ Πραξιτέλους. Παρίστανε τὸν Σάτυρον ἐν ἀναπαυτικῇ στάσει στηριζόμενον ἐπὶ κορμοῦ δένδρου μὲν ὑφος πλήρους ἀμεριμνησίας. Τὸν Σάτυρον τοῦτον οἱ ἀρχαῖοι ἔκάλουν «περιβόητον». — Αντίγραφον αὐτοῦ σφύζεται εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Καπιτωλίου τῆς Ρώμης. Ήραίον ἐπίσης ἄγαλμα Σατύρου εὑρίσκεται ἐν Ἀθήναις, εἰς τὸ μουσεῖον τῆς Στοᾶς τοῦ Ἀττάλου.

43. Ἐπὶ ἀνδριάντος τοῦ Δημοσθένους.

α) γνώμη φρόνησις, φρόνημα.—Ἄρης Μακεδῶν οἱ πολεμικοὶ Μακεδόνες (ἀντονομασία).

β) Ὁ κορυφαῖος τῶν Ἑλλήνων ρητόρων Δημοσθένης ὁ Ἀθηναῖος, (384 - 322 π.Χ.), ὁ ἐπὶ δεκαπενταετίαν ἀγωνισθεὶς μετὰ πάθους ἐναντίον τῆς μακεδονικῆς κυριαρχίας, ηύτοκτόνησε πιῶν δηλητήριον ἐν Καλαυρείᾳ, ὅπου νῦν ὁ Πόρος, ἐντὸς τοῦ ἔκεī ιεροῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος.

Οἱ Ἀθηναῖοι τὸ 280 π.Χ. ἐτίμησαν τὸν Δημοσθένη στήσαντες ἐν τῷ ἀγορᾷ ἀνδριάντα αὐτοῦ, ἔργον τοῦ ἀνδριαντοποιοῦ Πολυεύκτου, εἰς τὸ βάθρον τοῦ ὄποιου ἦτο ἐπιγεγραμμένον τὸ περίφημον τοῦτο ἐπίγραμμα.

— Ποῖα τὰ εἰδη τῶν περιεχομένων ἐδῶ ἐπιγραμμάτων; Συγκρίνατε τα μὲν γνωστὰ ἐπιγράμματα τοῦ Σολωμοῦ καὶ ἄλλων νέων Ἑλλήνων ποιητῶν.

‘Ο Ἀρχίλοχος (680 - 629 π.Χ.) ἐγέννηθη εἰς τὴν Πάρον. Ἐξῆσε βίον περιπετειώδη. Νέος δὲ μετέσχεν ἀποικίας ἐκπεμφθείσης ἐκ Πάρου εἰς Θάσον. Ἐκεῖ ἀτυχήσας εἰς πόλεμον ἐναντίον τῶν γειτόνων τῆς Θάσου Θρακῶν Σατῶν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του. Μετ' ὀλίγον μνηστευθεὶς τὴν Νεοβούλην, θυγατέρα τοῦ Παρίου Λυκάμβου, ἐγκαταλείπεται ὑπ' αὐτῆς. Τότε ὁ ποιητὴς γράφει τόσον λυσσώσεις ἴαμβους ἐναντίον αὐτῆς καὶ τοῦ πατρός της, ὡστε, ὡς λέγεται, ἔφερεν εἰς ἀπόγνωσιν τὸν Λυκάμβην, ὃ δόποιος μὴ δυνάμενος ν' ἀνεχθῆ τοὺς δινειδισμοὺς ἀπηγχονίσθη μετὰ τῶν θυγατέρων του.

Μετὰ τοῦτο ὁ Ἀρχίλοχος φεύγει ἐκ Πάρου. Ζῆται ταραχώδη βίον πλανώμενος καὶ θεραπεύων τὰς Μούσας ὡς ποιητὴς καὶ τὸν "Αρην ὡς μισθοφόρος. Τέλος φονεύεται εἰς τινα μάχην πρὸς τοὺς Ναζίους.

Παρ' ὅλην τὴν δηκτικότητα καὶ τὴν ἐμπάθειαν τῶν στίχων του ἐτίμηθη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὡς δεύτερος "Ομηρος. Εἰς τὸ Βατικανὸν σφέζεται ἀρχαία μαρμαρίνη κεφαλὴ μὲν δύο πρόσωπα, εἰκονίζοντα τὸν "Ομηρον καὶ τὸν Ἀρχίλοχον. Μετεχειρίσθη εἰς τὴν ποίησίν του πολλὰ μέτρα καὶ ἐποίησεν ἐλεγείας, ἴαμβους, ὅμνους πρὸς τοὺς θεοὺς κ.ἄ. Ἀτυχῶς μόνον ὀλίγα ἀποσπάσματα τούτων διεσώθησαν.

44 (1). Περιγραφὴ τῆς Θάσου.

α) ὥστε ώσάν.— Ὕλη δάσος.— ἐπιστεφὴς κεκαλυμμένη, στεφανωμένη.— ἐφίμερος ποθητός, θελκτικός.— ἐρατὸς ἀξιαγάπητος.

β) Σίρις (γεν. Σίριος), θ. 1) ποταμὸς ἐν Παιονίᾳ τῆς Μακεδονίας (παρὰ τὴν σημερινὴν Γουμένιτσαν), 2) ποταμὸς ἐν Ν. Ἰταλίᾳ.

Ἡ περιγραφὴ αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὴν τραχεῖαν καὶ δρεινὴν Θάσον, ὅπου ὁ Ἀρχίλοχος εἶχε δοκιμάσει πολλὰς ἀπογοητεύσεις ὡς μισθοφόρος.

45 (2). Ἀδιαφορία διὰ τὰ ἐγκόσμια.

οῦ μοι μέλει (οὐχὶ ἀπροσώπως, ὑποκρ. τὰ Γύγεω) = δὲν μὲν ἐνδιαφέρουν.— τὰ Γύγεω (συνίζ.) τὰ πράγματα τοῦ Γύγου, ὁ πλοῦτος τοῦ Γύγου: Γύγης, βασιλεὺς τῶν Λυδῶν, παροιμιώδης διὰ τὸν πλοῦτον του.— εἴλε με μὲν κατέλαβε (προσωποποιία).— πω ποτέ.— ζῆλος

ζηλοτυπία, φθόνος.—ἀγαίομαι θαυμάζω, ζηλεύω.—θεῶν ἔργα τὰ δημιουργήματα τῶν θεῶν, τὰ θεῖα μεγαλουργήματα.—ἔρέω (ἰων.): ἔράω = ἐπιθυμῶ.—ἀπόπροθεν πολὺ μακράν.—ἔμῶν δφθαλμῶν τῶν βλέψεων, ἐπιδιώξεών μου.

46 (3). Ἡ μεγαλαυχία.

α) φιλέω (συνίζ.) ἀγαπῶ.—μέγας, ἐδῶ = ὑψηλὸς, δγκώδης.—διαπλίσσομαι (δωρ. πλιξ = βῆμα) βηματίζω μὲ μεγάλα βήματα, μεταφορικῶς: μεγαλυχῶ.—γαῦρος κομπάζων, ὑπεροπτικός.—βοστρύχοισι, δοτ. τῆς αἰτ.—ὑποξυράομαι μισοξυρίζομαι: οἱ σχετικῶς νέοι τὴν ἡλικίαν πολεμισταὶ ἀφηγον πώγωνα, διὰ νὰ φαίνωνται ἀγριώτεροι.—εἴη μοι τὸ κατ' ἐμὲ ἀς εἶναι.—σμικρός, δηλ. κατὰ τὸ ἀνάστημα.—περὶ κνήμας ἵδειν ὡς πρὸς τὰς κνήμας.—ροικὸς κυρτός, στρεβλὸς (ραι-βοσκελής: στραβοπόδης).—ἀσφαλέως, συνίζ.—πλέος πλήρης.—καρδίη (μεταφ.) τόλμη, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν «έχει καρδιά: εἶναι γενναῖος».

β) Γό ποίημα εἶναι τροχαϊκόν. Τὸ μέτρον τοῦτο ἡτο πρὸ τοῦ Ἀρχιλόχου ἐν χρήσει εἰς τὰ δημώδη ἄσματα, πρῶτος δὲ ὁ Ἀρχ. τὸ εἰσήγαγεν εἰς τὴν ἔντεχνον ποίησιν, μεταχειρισθεὶς αὐτὸς κυρίως εἰς τὰ σκωπικὰ καὶ συμποτικὰ ἄσματα. Χρῆσιν αὐτοῦ ἔκαμε καὶ ὁ Σόλων.

47 (4). Ἐκ θεῶν τὰ πάντα.

α) Στ. 1 - 5. τίθημι ἀναθέτω, ἐμπιστεύομαι.—ἐκ κακῶν (οὐδ.) ἀπὸ τὴν δυστυχίαν.—δρθῶ ἀνορθώνω, ἐγείρω.—μάλ’ εὐ βεβηκότας ἐνῷ ἵσταντο ἀσφαλῶς.—κλίνω καταρρίπτω.—καὶ πλανᾶται, ἐνν. ὑποκ. ὁ ἀνήρ.—χρήμη ἔλλειψις, στέρησις (ἡ δοτ. τῆς αἰτίας).—βίου τῶν πρὸς τὸ ζῆν.—παρήρος νόσου ἔξω φρενῶν, χαλαρωμένος κατὰ τὸν νοῦν (ἐκ τοῦ παρα-είρω).

β) Στ. 5. βίου χρήμη πλανᾶται· ὁ ποιητὴς ὑποδηλοῦ τὰς πλήρεις στερήσεων περιλανήσεις τοῦ ἴδεον.—παρήρος ἐλέγετο κυρίως ὁ ἕππος ὁ προσηρημένος εἰς τὰ πλάγια, διότι ἐκτὸς τῶν δύο ἕππων τῶν ἔξευγμένων ὑπῆρχε συνήθως καὶ τρίτος, ἀναπληρωματικός. ‘Ο πρόσθετος οὗτος ἐδένετο μὲ παρηροίας (χαλαρωμένα λωρία) παραλήλως πρὸς τοὺς δύο ἀλλους· ἡτο δηλ. ἔξω τοῦ ζυγοῦ, χωρὶς νὰ σύρῃ βάρος. ’Εδῶ κατὰ μεταφορὰν λέγεται παρήρος ὁ χαλαρωμένος νοῦς (δι' ἀνθρωπον, δ ὅποιος ἔχει χαμένον τὸν νοῦν του ἀπὸ τὰς δυστυχίας).

α) θυμὸς ψυχῆς. — ἀμήχανος ἀνυπόφορος. — κῆδος, φροντίς, θλῖψις. — κυκῶμαι συνταράσσομαι, στενοχωροῦμαι. — ἀναδύομαι ὅρθωνομαι, ἐγέιρομαι. — δυσμενῆς ἐχθρός. — ἀλέξομαι ὑπερασπίζομαι. — προσβάλλω στέρνον στρέφω τὸ στῆθός μου ἐναντίον (τῶν ἐχθρῶν). — αἱ δοκοὶ αἱ προσδοκίαι, αἱ ἐνέδραι. — ἀμφάδην ἀναφανδόν, φανερά. — χαρτὸς ὁ προενῶν χαράν· ἐπὶ χαρτοῖσιν (οὐδ.) εἰς τὰς εὐτυχίας. — ἀσχαλάω (καὶ ἀσχάλλω) λυποῦμαι, θλίβομαι. — μὴ λίην (λίαν), ἀνήκει ἀπὸ κοινοῦ καὶ εἰς τὰς δύο προτ. — ῥυσμὸς ρυθμὸς (= ποιὸς ρυθμὸς κυθερνῷ τὰ ἀνθρώπινα).

β) Καὶ ἔδω ὄμιλεῖ ἐξ ἴδιας ἐμπειρίας ὁ πολλὰ παθῶν ποιητής.

—Ποιὸς ὁ ωθμὸς τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων κατὰ τὸν ποιητήν;

49 (6). Τὰ πάντα πιθανά.

α) χρήματα πράγματα. — ἀελπῖτον ἀνέλπιστον, ἀπροσδόκητον. — ἀπώμοτον ἀπίστευτον, ἐκεῖνο τὸ ὅποιον βεβαιοῦμεν ἐνόρκως ὅτι δὲν δύναται νὰ γίνῃ (οὐδ' ἀπώμοτον οὔτε ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ ὀρκισθῇ ὅτι εἶναι ἀδύνατον). — ἔθηκε ἔκαμε, ἔφερε. — λυγρὸς δλέθριος, τρομερός. — ἐκ δὲ τοῦ ἀπὸ τότε. — κάπιελπτα (καὶ ἐπιελπτα) ἐλπιστά, πιστευτά. — εἰσορῶν δι' ὅσα βλέπει. — ἀνταμείβομαι ἀνταλάσσω. — νομὸς τόπος διαμονῆς. — ἐνάλιος θαλάσσιος (ἐν τῇ ἀλί). — δελφοῖσιν, ἔμμεσον ἀντικ. τοῦ ἀνταμείψωνται. — σφιν, δηλ. εἰς τὰ θηρία. — τοῖσι δ' ἥδυ ἦν ὅρος εἰς τὰ ὄποια (θηρία) ὅμως προηγουμένως ἢ το εὐγάριστος ἡ διαμονὴ εἰς τὸ ὅρος.

β) Στ. 3. ἐκ μεσημβρίης ἔθηκε νύκτα· προφανῶς ὄμιλεῖ δι' ἔκλειψιν τοῦ ἡλίου, τὴν ὄποιαν οἱ ἀρχαῖοι ἐθεώρουν ως προμηνύουσαν συμφοράν· ἵσως πρόκειται διὰ τὴν ἐπισυμβᾶσαν κατὰ τὴν 5 Ἀπριλίου 648 π.Χ., ὀρατὴν εἰς Πάρον καὶ εἰς Θάσον.

Στ. 6-9. Τὸ νόγμα εἶναι: ἀς μὴ ἀπορήσῃ κανεὶς δι' ὅτιδήποτε βλέπει, μήτε ἀκόμη ἂν Ἰδῃ τὰ θηρία ν' ἀνταλάσσουν τόπον διαμονῆς μὲ τὰ δελφίνια καὶ ἀγαπήσουν καλύτερα τὴν θάλασσαν ως κατοικίαν των, ἐνῷ προηγουμένως ηὔχαριστοῦντο νὰ μένουν εἰς τὰ βουνά. Καὶ τὸ νεώτερον δημοτικὸν τραγούδι λέγει: «Ποιὸς εἴδε γάρια στὸ βουνό καὶ θάλασσα σπαρμένη», ως τὸ μέγιστον ἀπίθανον.

(Περὶ τοῦ Σόλωνος ὡς ποιητοῦ βλέπε εἰς σελ. 88)
α'. τρίμετρα λαμβικά.

50 (1). 'Ο σκοπὸς τῆς νομοθεσίας του.

α) Στ. 1-12, τῶν οὕνεκα (ῶν εἶνεκα) ἔνεκα τῶν δποίων.—συνάγω 1) συναθροίζω, συγκαλῶ, 2) συνδιαλλάττω, συμφιλιῶ. — τυχεῖν (ύποκ. ἔγω, ταυτοπρ.) = ἐπιτυχεῖν. — παύομαι, ἐδῶ = ἀποσύρομαι τῆς ἑξουσίας ή σειρὰ τῶν λέξ. : ἔγω δὲ ἐπαυσάμην πρὶν τυχεῖν τί τούτων, τῶν (ῶν) οὕνεκα ξυνήγαγον δῆμον; ή ἔννοια: ἔγω δὲ δὲν ἀπεσύρθην πρὶν ἐπιτύχω ὅλα ἔκεινα, χάριν τῶν δποίων ἐπεδίωξα τὴν συνδιαλλαγὴν τοῦ λαοῦ). — συμμαρτυροίη ἄν δύναται μετ' ἐμοῦ νὰ μαρτυρήσῃ, ἃς μοῦ εἴναι μάρτυς. — ἄριστα, ἀναφέρ. εἰς τὸ συμμαρτυροίη ἄν. — ἐν δίκῃ χρόνου ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τοῦ χρόνου. Προσφυῶς ὁ χρόνος προσωποποιούμενος παρίσταται ὡς δικαστής τῶν γεγενημένων. — ἀνεῖλον τοῦ ρ. ἀναιρῶ ἀφαιρῶ, ἀποσπῶ (ύπονοεῖται ή σεισάχθεια). — ὅρος ὅριον· λιθίνη στήλη ἐστημένη εἰς τὰ ἐπυπόθηκα κτήματα, ἐν ή ἀνεγράφετο τὸ δίνομα τοῦ δανειστοῦ καὶ τὸ ποσὸν τοῦ χρέους. — πεπηγότας (τοῦ ρ. πήγνυμαι) = ἐμπεπηγμένους οἱ δποῖοι εἶχον στηθῆ. — πρόσθεν δὲ δουλεύουσα ἐνῷ δὲ πρότερον ήτο δούλη (διὰ τὰ χρέη καὶ τὰς ὑποθήκας). — θεόκτιτος θεόκτιστος (ώς κτισθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Ποσειδῶνος). — ἀνάγω ἐπαναφέρω. — πραθέντας (παθ. ἀδρ. τοῦ ρ. πιπράσκομαι) οἱ δποῖοι ἐπωλήθησαν. — ἐκδίκως παρὰ τὸ ἰσχὺον δίκαιον, ἀδίκως. — χρειώ ἀναγκαίη ἀνάγκη ἐπιτακτική, ἀδυσώπητος· (ή ἀνάγκη αὐτῇ ήτο ὁ κίνδυνος νὰ καταστοῦν δοῦλοι, μὴ δυνάμενοι νὰ ἔχοφλήσωσι τὰ χρέη). — φεύγω εἴμαι φυγάς. — ἤημι γλῶσσαν ὄμιλῶ γλῶσσαν. — ως ἄν... πλανωμένους (ώς ἄν μὲ σημασίαν αἰτιολ.). = διότι ἐπλανῶντο.

Στ. 13-27. ἐνθάδ' αὐτοῦ καὶ ἐδῶ ἀκόμη (καὶ ἐν Ἀθήναις ἀκόμη). — ἀεικής ἀπρεπής, ἐπονείδιστος. — ηθη τρόποι, αὐθαιρεσίαι. — τρομέομαι τρέμω, φοβοῦμαι. — κράτει νόμου διὰ τῆς ἐπιβολῆς τῆς ἰσχύος τοῦ νόμου. — συναρμόσας ἀφοῦ ἐρρύθμισα, ἀφοῦ συνεδύασα. — ἔρεξα καὶ διηλθον ἔπραξα καὶ ἔφερα εἰς πέρας. — κακός πένης, δημοκρατικός. — ἀγαθός πλούσιος, II εὐγενής, ἀριστοκρατικός. — εύθεῖαν δίκην ἀρμόσας ἀμερόληπτον δικαιοσύνην καθιερώσας. — κέντρον βούκεντρον,

έδω συμβολικῶς ἡ νομοθετικὴ ἔξουσία.—κακοφραδής κακόβούλος.—φιλοκτήμων πλεονέκτης.—κατέχω συγκρατῶ. — ἔθέλω ἀποδέχομαι.—έναντίοι οἱ ἀντίπαλοι (τοῦ δήμου).—ἄτινδανε ὅσα ἤσαν ἀρεστά. — οὕτεροι (οἱ ἔτεροι) οἱ ἄλλοι, δῆλοι. οἱ δημοκρατ. — ἄτι φρασαίατο (φράσαιντο) τοῖσιν ὅσα διενοοῦντο ἐναντίον ἑκείνων (τῶν εὐγενῶν).—χηρόω ἀποστερῶ, ἀπορφανίζω. — ἀλκὴ ἀνδρεία. — ἀλκήν ποιοῦμαι ἀμύνομαι. — πάντοθεν πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν. — ως, συνάπτεται μὲ τὸ λύκος. β) Στ. 16. βίην τε καὶ δίκην συναρμόσας. 'Ο Σόλων ἐρύθμισε τὴν νομοθεσίαν του οὕτως, ὥστε ὁ ὑπὸ τῆς πολιτείας ἔξαναγκασμὸς τῶν πολιτῶν εἰς ἔκτελεσιν τῶν πρὸς αὐτὴν ὑποχρεώσεών των νὰ στηρίζεται ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης.

β'. τετράμετρα τροχαϊκά.

51 (2). Ἀφιλοκέρδεια.

α) Στ. 1 - 7. οὐκ ἔφυ δὲν ἐγεννήθη, δὲν ἐπλάσθη.—βαθύφρων συνετός.—βουλήεις νοήμων.—ἐσθλὰ ἀγαθά, εὔτυχία.—διδόντος ἐνῷ ἔδιδε.—περιβαλῶν ἂν καὶ περιέκλεισε.—ἄγρα, ἐπὶ κυνηγῶν=θήραμα, ἐπὶ ἀλιέων = ἰχθύες καὶ κατὰ μεταφορὰν = πολιτικὴ ἔξουσία.—περιβαλῶν ἄγραν, ἐννοεῖται δικτύω, ἐκ τοῦ κατωτέρω «δίκτυον».—ἄγαμαι θαυμάζω, καταπλήσσομαι. — ἐπισπῶ ἀνασύρω.—θυμός θάρρος.—θ' ἀμαρτῇ ἄμα τε, συγχρόνως.—ἀποσφάλλομαι τινος ἀποβάλλω, χάνω τι.—κρατήσας ἐὰν ἐπεκράτουν, ἂν ἀπέκτων δύναμιν.—λαβῶν καὶ τυραννεύσας σχῆμα πρωθύσιον.—μοῦνον μόνον.—δεδάρθαι (ἐκ τοῦ ἥθελον κεν,) παρακμ. μέσ. φων. τοῦ πρ. δέρω = ἐκδέρω (γδέρων). — ἀσκός, προληπτ. κατηγοριμ. = νὰ ἐκδαρῶ καὶ τὸ δέρμα μου νὰ γίνη ἀσκός.—ἐπιτρίβομαι ἀφανίζομαι.—κάπιτετρῆφθαι γένος καὶ νὰ ἀφανισθῇ τὸ γένος μου (τὸ σόءυ μου). τὰ ἀπαρέμφ. δεδάρθαι καὶ ἐπιτετρῆφθαι μὲ κάποιαν ἀπόχρωσιν παραχωρήσεως (θὰ ἥθελα γιὰ μιὰ μέρα νὰ γίνω τύραννος κι' ὑστερά ἀς μὲ ἔγδερναν ...).

Στ. 8 - 12. πατρίδος, ἐπίθ. εἰς τὸ γῆς=πατρικῆς γῆς.—ἀμείλιχος ἀμείλικτος, ἀδυσώπητος.—οὐ καθηψάμην δὲν ἥγγισα.—μιάνας μετοχὴ ὑστερόχρονος (ἀποτελεσματικὴ) ὥστε νὰ μιάνω, νὰ κηλιδώσω.—αἰδεῦμαι(αἰδοῦμαι) ἐντρέπομαι.—ῶδε οὕτω, διὰ τῆς στάσεως, ἦν ἐτήρησα. — δοκέω, συνίζησ.—πλέον νικήσειν ὅτι θὰ ὑπερβάλω. — πάντας ἀνθρώπους, νόγον : τοὺς συνήθεις τύπους τῶν ἀνθρώπων.

β) Τὰ τετράμετρα τοῦ Σόλωνος ἀφήνουν ἐντύπωσιν ἀπομνημονευμάτων, γραφέντων μετὰ τὴν ἀποχώρησιν αὐτοῦ ἐκ τῆς ἔξδυσίας. Εἰς τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο ὁ Σ. εἰσάγει κερδοσκόπον τινὰ συμπολίτην του μεμφόμενον αὐτὸν ὡς ἀνόητον, διότι δὲν ἔξεμεταλλεύθη τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ δύναμιν διὰ νὰ γίνη τύραννος καὶ πλούσιος.

ΣΗΜΩΝΙΔΗΣ (Ο ΑΜΟΡΓΙΝΟΣ)

‘Ο Σημωνίδης ἦτο σχεδὸν σύγχρονος τοῦ Ἀρχιλόχου (περὶ τὸ 650 π.Χ.). Ἐγεννήθη εἰς τὴν Σάμον, ὅπόθεν ἤλθεν εἰς τὴν Ἀμοργὸν ὡς ἀρχηγὸς ἀποίκων. Ἐκ τούτου ἐπωνομάσθη Ἀμοργῖνος πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τοῦ Σημωνίδου τοῦ Κείου. Πληροφορίαι περὶ τῆς ζωῆς του ἐλλείπουν. Ἔγραψεν ἴαμβους, διὰ τῶν ὅποίων ἐστάρισεν ὥρισμένα πρόσωπα καὶ γενικώτερον διάφορα κοινωνικὰ ἐλαττώματα. Πάντως ἡ ποίησίς του ἀπέβλεπεν εἰς τὸ νὰ διορθώσῃ τὰ κακῶς ἔχοντα καὶ νὰ δώσῃ συμβουλάς. Ἀπὸ τὰ ποιήματά του σφύζονται μόνον δλίγα μεμονωμένα ἀποσπάσματα. Τὸ μακρότερον τούτων εἶναι ἡ περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν γυναικῶν σάτιρα.

52 (1). Ματαιότης τῶν ἀνθρωπίνων.

α) Στ. 1 - 5. τέλος ἡ ἔκβασις.— ἔχει κρατεῖ εἰς χεῖράς του.— βαρύκτυπος βαρύβροντας.— τίθημι κανονίζω.— ὄνη ὄπως.— νοῦς δὲ (Διός) αἱ βουλαὶ τοῦ Διός.— ἐπήμεροι ζώουσι ἐφήμεροι ζοῦν (οἱ ἔνθρωποι).— & δὴ (= οἴα δὴ) = ὄπως δά, ὄπως πράγματι.— βοτὰ κτήνη, ζῷα, ἐκ τοῦ βόσκω (= ὡς ζῷα ποὺ εἶναι πράγματι).— ὄκως ἔκτελευτήσει ποῖον τέλος ἐπιφυλάσσει.

Στ. 6 - 10. κάπιπειθείη (καὶ ἐπιπειθείη) καὶ ἡ πεποίθησις, ἡ πίστις.— ἀπρηκτον ἀπραγματοποίητον, ἀνέφικτον — δρμαίνω διαλογίζομαι, ὄνειρεύομαι.— μένουσιν περιμένουν.— ἡμέρην ἔλθειν νὰ ἔξημερώσῃ (διὰ νὰ πραγματοποιηθῇ τὸ ὄνειρόν των).— ἐτέων περιτροπαὶ περιοδικοὶ κύκλοι τῶν ἐτῶν (πολλὰ ἔτη).— νέωτα ἐπίρ., κατὰ τὸ νέον ἔτος (νέον Φέτα).— φλύω εἶμαι κατάφορτος.

Στ. 11 - 19. φθάνει... λαβόν προφθάνει καὶ καταλαμβάνει.— ἀζηλος ἀζήλευτος.— τέρμα πραγματοποίησις τῶν ὄνειρων.— δεδμημένος, τοῦ δάμνημι = καταβάλλω.— Ἀρεὶ ὑπὸ τοῦ πολέμου.— ἡ λαῖλαψ ἡ θύελλα, ἡ καταιγίς.— κλονεύμενος (κλονούμενος), ἄνω

κάτω φερόμενος. — πορφυρῆς ἀλὸς τῆς κυμαίνομένης θαλάσσης. — νώσωνται = νοήσωνται, εὗτ' ἂν νώσωνται εὐθὺς μόλις αἰσθανθοῦν. — ήδύν ζόειν τὴν γλυκύτητα τῆς ζωῆς. — ἀγχόνην ἄψαντο ἀπαγγονισθέντες ἀπέθανον. — δυστήνω μόρω δὶ' οἰκτροῦ θανάτου. — καύταγρετος (=καὶ + αὐτάγρετος) αὐθόρμητος, ἔκουσίως.

Στ. 20 - 24. ἀπ' οὐδέν (ἐστιν) = οὐδὲν ἄπεστιν. — κὴρ μοῖρα τοῦ θανάτου. — ἀνεπίφραστος ἀπροσδόκητος. — ή δύη ή δυστυχία. — πῆμα πάθημα, συμφορά. — πιθοίατο = πίθοιντο (οἱ βροτοί). — αἰκίζομαι (παθ.) βασανίζομαι. — ἐπ' ἄλγεσι κακοῖσ' ἔχοντες θυμὸν στρέφοντες διαρκῶς τὸν νοῦν μας εἰς τὰς ἐπιμόχθους φροντίδας.

β) Στ. 1. Βαρύκτυπος· δ' "Ομηρος λέγει «έριγδουπος»· κ ο σ μ η - τι κ δ ην ἐπίθετον τοῦ ἔξαπολύοντος τὴν βροντὴν καὶ τὸν κεραυνὸν Διός.

Στ. 8. ἑτέων περιτροπάς· πρβλ. τὸ τῆς Ὀδυσσ. α, 6 : «περιπλομένων ἐνιαυτῶν».

— Πᾶς βλέπει τὴν ζωὴν δ' ἀπαισιόδοξος ποιητής; Διατὶ οἱ ἀνθρώποι θὰ ἡσαν ὀλιγώτερον δυστυχεῖς, ἐάν ἐπείθοντο εἰς αὐτόν; (εἰ δ' ἐμοὶ πιθοίατο, στ. 22). — Πρβλ. «*Υποθήκας εἰς ἔαντὸν*» Σόλωνος (σελ. 24).

53 (2). Χαρακτῆρες γυναικῶν.

α) Στ. 1 - 6. χωρὶς χωριστὰ διὰ καθεμίαν, ποικιλοτρόπωας. — νόος χαρακτήρ. — τὰ πρῶτα εὐθὺς ἔξ ἀρχῆς. — ὃς χοῖρος (ἐδῶ θηλ.). — τανύθριξ μακρότριχος, δρθότριχος. — πεφυρμένα τοῦ φύρω ἀνακατώνω. — εἷμα ἔνδυμα (ἔννυμι, Φέσ-νυμι). — κοπρίη κοπριά, ἀκαθαρσία. — ήμαι κάθημαι. — πιαίνομαι παχύνομαι (γίνομαι παχύς).

Στ. 7 - 11. ἀλιτρὸς πανοῦργος. — ἔθηκε ἔκαμε. — ἕδρις (ιος) γνώστης, ἔμπειρος (ἐκ τοῦ οἰδα). — μίν αὐτὴν (ἀντικ. τοῦ λέληθε). — τὸ μὲν, δηλαδὴ τὸ ἄμεινον (τὸ καλόν). — εἶπε, γνωμ. ἀόρ. — τὸ δ' ἔσθλον = τὸ δὲ κακὸν εἰπεν ἔσθλον (ώς διεστραμμένη). — δργὴ τρόπος, (ψυχικὴ) διάθεσις.

Στ. 12 - 26. ή δύ' ἐν φρεσὶν νοεῖ ή ὅποια εἶναι δίβουλος, δίγνωμος. — τὴν μὲν ἡμέρην μίαν μὲν ἡμέραν. — γέγηθα (πρκμ. μὲ σημ. ἐνεστ. τοῦ γηθέω) χαίρω. — τὴν δὲ ἄλλην δὲ ἡμέραν. — οὐκ ἀνε-

κτός (θηλ.) δὲν ὑποφέρεται. — οὔτε ἀσσον ἐλθεῖν οὔτε νὰ τὴν πλησιάσῃ κανεὶς (ἀσσον, συγκρ. τοῦ ἄγχι = πλησίον). — ἀπλητον πρᾶγμα ἀπροσπέλαστον. — ἀμείλιχος ἄγριος. — ἀποθύμιος ἀποκρουστικός. — ἀτρεμῆς ἀκίνητος. — ἀπήμων ἀβλαβής. — βαρύκτυπος βαρύβροντος, θορυβώδης. — φορευμένη, τοῦ φέρομαι φέρομαι ἐδῶ καὶ ἔκει.

Στ. 27 - 38. χαιτέεσσα ἡ ἔχουσα πλουσίαν χαίτην. — γείνομαι γεννῶμαι: ἔγεινάμην ἐγέννησα (ἐνεργ.). — δούλια ἔργα ἐπίπονοι ἐργασίαι (βαρείες δουλιές). — δύη δυστυχία, στενοχωρία. — περιτρέπω ἀποφεύγω. — ἡ μύλη ὁ μύλος, χειρόμυλος. — ἄρειν, εύκτ. τοῦ αἵρω. — λοῦται ἄπο = ἀπολοῦται. ἀπολοῦμαι ρύπουν λούομαι καλά (καθαρίζω ἐντελῶς κάθε λέραν ἀπ' ἐπάνω μου). — φορῶ φέρω, ἔχω. — χαίτη βαθεῖα, ἐδῶ = πλουσία κόμη, ἄφθονα μαλλιά. — ἀνθεμον ἄνθος, λουλούδι. — σκιάζομαι καλύπτομαι, στεφανώνομαι. — ών = οὖν ὄντως, ἀληθῶς. — τύραννος βασιλεύς. — σκηπτοῦχος ἄρχων, μεγιστάν. — τοιούτοις (τρόποις) διὰ τὴν τοιαύτην φιλαρέσκειαν. — ἀγλαΐζομαι καμαρώνω.

Στ. 39 - 45. τὴν ταύτην. — λαβών, ἐνν. ώς σύζυγον. — οἰος μόνος. — μῶμος μομφή, κατηγορία. — προσιζάνει ἀρμόζει. — κάπαξεται (καὶ + ἐπαέξεται) αὐξάνει, προάγεται. — βίος, δηλ. ἐν τῷ οἴκῳ. — φιλεῦντι = φιλοῦντι. — ὁ πόσις (γεν. πόσιος, δοτ. πόσει καὶ ίων. πόσι) ὁ σύζυγος. — δύνομάκλυτος ἔξακουστός. — ἀριπρεπῆς περιβλεπτος. — ἀμφιδέδρομεν (ώς ἐνεστ.) περιβάλλει.

β) Τὸ σατιρικὸν τοῦτο ποίημα, ὅπως καὶ ὅλα τὰ ποιήματα τοῦ τοιούτου είδους, δὲν ἔχει σκοπὸν νὰ περιταίξῃ, διὰ νὰ ίκανοποιήσῃ ἀπλῶς τὴν σκωπτικὴν διάθεσιν τοῦ ποιητοῦ, ἀλλὰ θέλει νὰ ὑποδείξῃ τὰ ἐλαττώματα, τὰ ὅποια πρέπει ν' ἀποφεύγουν αἱ γυναῖκες. "Αλλώστε καταλήγει ἔξυμην τὴν καλὴν γυναῖκα, τὴν ὅποιαν παραβάλλει πρὸς μέλισσαν. Χάριν ἀστεῖσμοῦ καὶ αἱ γυναῖκες ἔψαλλον ὑπὸ τὸ ἴδιον πνεῦμα σκωπτικὰ ἄσματα ἐναντίον τῶν ἀνδρῶν, «τὰ ἐξ ἀμάξης» καλούμενα. — Πιθανῶς τὸ ποίημα τοῦ Σημωνίδου εἶναι ἀπάντησις εἰς ἐκεῖνα.

—Ποῖος ὁ χαρακτήρ τῆς ποιήσεως τοῦ Σημωνίδον; Ὡς περιβολὴ τὴν σάτιραν ἐπιτρέπεται; μέχρι ποίου βαθμοῦ; καὶ ποῦ ἀποβλέπει; Συγκρίνατε μὲν σατιρικὰ ποιήματα νέων Ἑλλήνων ποιητῶν (Λασκαράτου, Σουρῆ κ.ἄ.).

Γ'. ΜΕΛΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΑΛΚΑΙΟΣ

‘Ο Ἀλκαῖος ἐκ Μυτιλήνης τῆς Λέσβου (ἀκμάσας περὶ τὸ 610 π.Χ.) ἀνῆκεν εἰς τὴν ἀριστοκρατικὴν μερίδα τῆς πατρίδος του καὶ ἡγωνίσθη μετὰ πάθους ἐναντίον τῆς ὑπὸ τοῦ δήμου ἐγκατασταθείσης τυραννίδος τοῦ Μελάγχρου καὶ τοῦ διαδόχου Μυρσίλου. Ἀλλὰ καὶ τὸν ἀναλαβόντα τὴν ἀρχὴν βραδύτερον μετριοπαθῇ τύραννον Πιττακόν, ἔνα τῶν ἐπτὰ σοφῶν, ἐπολέμησε σφοδρῶς. Ἀποπειραθεὶς δὲ νὰ καταλύσῃ τὴν ἀρχὴν τοῦ δήμου καὶ ἀποτυχών ἀναγκάζεται νὰ ἐκπατρισθῇ καὶ νὰ ζήσῃ ἐπὶ πολλὰ ἔτη περιφερόμενος εἰς τὴν ξένην. Περὶ τὸ τέλος τῆς ζωῆς του ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του, τυχών γενναιοψύχου ἀμνηστείας ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Πιττακοῦ.

Ἐγράψε ποιήματα ποικίλου περιεχομένου, στασιωτικὰ (δηλ. πολιτικά), συμποτικά, ἔρωτικά καὶ διαφόρους ὅμοιους. Τὸν ποιητὴν τοῦτον ἐμμήθησαν οἱ ποιηταὶ τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς Ἰταλίας, ίδιως ὁ Ὁράτιος.

Ἀτυχῶς ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Ἀλκαίου μόνον ἀποσπάσματα διεσώθησαν. Διάλεκτος αὐτοῦ εἶναι ἡ αἰολική.

54 (1) Ἡ αἴθουσα τῶν ὅπλων.

α) μαρμαίρω ἀπαστράπτω.—παῖσσα πᾶσσα.—στέγα αἴθουσα.—κυνίη (= κυνέη) περικεφαλαῖα.—κάτ = κατὰ (εἰς τὸ νεύοισιν).—τᾶν (= τῶν, ὧν) κατύπερθεν ἀνωθεν, ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῶν ὄποιων.—ἴππιοι λόφοι λόφοι (φοῦντες) ἀπὸ οὐράνων (ἢ γαίτην) ἵππων.—νεύοισιν (-ουσιν): κατα-νεύοντες, κλίνοντες πρὸς τὰ κάτω. — ἀγάλματα κοσμήματα (διὰ τὰς κεφαλὰς τῶν ἀνδρῶν). — χάλκιαι δὲ λάμπραι κνάμιδες = χαλκαῖ δὲ λαμπραὶ κνημῖδες (περικνημῖδες). — κρύπτοισιν πασσάλοις = κρύπτουσι πασσάλους (εἶναι τοποθετημέναι γύρω ἀπὸ ξύλινα καρφιὰ ἐμπεπηγμένα εἰς τοὺς τοίχους). εἰς τὴν αἰολικὴν τὸ οι ἀντὶ ου.— τὸ ἄρχος ἀμυντήριον (ἄρχεω = ἀποκρούω). — ισχύρω (γεν.). ισχυροῦ. — βέλευς (γενικὴ αἰολ.). βέλος βλῆμα. — νέω λίνω (γεν. τῆς Ὂλης) ἀπὸ νέον λινὸν ὕφασμα.—κοίλος κοῖλος.

—κατ(ὰ)...βεβλημέναι τοποθετημέναι κάτω.—πάρ = παρά.—**ζῶμα** βραχεῖα περισκελίς.—δ κύπασσις μικρὸς χιτωνίσκος.—τῶν τούτων (τῶν προειρημένων).—ἐπειδὴ πρώτιστα ἀφοῦ τώρα πλέον.—νπὸ ἔσταμεν, **νπέστημεν** ἀνελάβομεν.—**ἔργον τόδε** τοῦτον τὸν ἄγῶνα.

β) Τὸ ποίημα ἐγράφη εἰς τὰς παραμονὰς ἄγῶνος, ὡς δηλοῦται ἐκ τοῦ τελευταίου στίχου. Πρόκειται ἡ περὶ τοῦ πολέμου πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διὰ τὴν ἀνάκτησιν τοῦ ἐν Ἑλλησπόντῳ Σιγείου ἡ περὶ ἐτοιμαζομένου κινήματος πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ Μυρσίλου. Ὁπωσδήποτε, ἐπικειμένου τοῦ ἄγῶνος, ὁ ποιητὴς εἰσέρχεται εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν ὅπλων του, διὰ νὰ τὰ ἀναλάβῃ. Εἰσερχόμενος δέ, ἔσταται πρὸς στιγμήν, τὰ παρατηρεῖ μὲν ὑπερηφάνειαν καὶ τὰ περιγράφει.

Στ. 6. Χαλκίδικαι. ἐκ Χαλκίδος, ὃπου ἐγίνετο κατεργασία τῶν μετάλλων καὶ δὴ τοῦ χαλκοῦ, δρυπτομένου ἐκ τῶν παρὰ τὴν πόλιν χαλκωρυχείων, ἐξ οὗ λέγεται, ὅτι ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα ἡ πόλις.

—Προσέξατε τὴν ζωηρότητα τῆς περιγραφῆς καὶ τὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα.

55 (2). **Ἡ πόλις ἐν τρικυμίᾳ.**

α) **ἀσυνέτημι** = ἀσυνετῶ δὲν ἐννοῶ.—**στάσις** ἐμφύλιος πόλεμος, ἐδῶ κατὰ μεταφορὰν = ἡ ταρχή, τὸ ἀνακάτωμα (τῶν ἀνέμων).—**τὸ μὲν ἄλλο μὲν κῦμα.**—**ἄμμες** ἥμεῖς.—**ὸν (= ἀν.)** ἀνά.—**νᾶι=νηὶ** (δοτ. τοῦ ναῦς).—**φόρημαι** = φοροῦμαι φέρομαι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.—**μοχθέω** ταλαιπωροῦμαι, ὑποφέρω. —**χείμων** τρικυμία. —**πέρ - ἔχει** περιέχει, σκεπάζει ὁλόγυρα. —**ὁ ἄντλος**, τὸ ὑδωρ (τὸ εἰσέρεον εἰς τὸ κῦτος τοῦ πλοίου). —**ἰστοπέδα** = **ἰστοπέδη** ὅπῃ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τῶν πλοίων, εἰς τὴν ὄποιαν χώνεται ἡ βάσις τοῦ ιστοῦ (κοιν. τρύπα τοῦ καταρτιοῦ).—**λαῖφος** τὸ ιστίον.—**πὰν** = πᾶν.—**ζάδηλος** (διάδηλος) διάτρητος, τελείως σχισμένος. —**ἡ λάκις** (γεν. -ιδος) ἡ σχισμή. —**κατ' εἰς αὐτό.—**χόλαισι** (**χάλαισι - χαλῶσι**) ἔχουν χολαρωθῆ. —**ἄγκυλα** τὸ σχοινὶ (διὰ τοῦ ὄποιου εἶναι δεμέναι ἐπὶ τοῦ ιστοῦ αἱ κεραῖαι).**

β) Ὁ ποιητὴς γράφει τὸ ποίημά του, καθ' ἥν στιγμὴν ἡ πόλις συνταράσσεται ὑπὸ τὸν τύραννον Μύρσιλον.

—Πῶς περιγράφει ὁ ποιητὴς τὴν τρικυμίαν ἐν τῇ θαλάσσῃ; Ποῦαί λεπτομέρειαι τῆς περιγραφῆς; Τί ὑπονοεῖ ὁ ποιητής;

56 (3). Χαιρεκακία.

α) μεθύσθην = μεθυσθῆναι (ύποκρ. πάντας, δηλ. τοὺς ἔχθρους τῆς τυραννίδος). — τινὰ τινές, δηλ. οἱ μὴ εἰθισμένοι εἰς τὸ πίνειν. — καὶ πρὸς βίαν καὶ χωρὶς νὰ θέλουν, χωρὶς διάθεσιν («καὶ μὲ τὸ στανιό»). — πώνειν πίνειν. — κάτθανε (=κατέθανε) ἀπέθανε.

β) Ο θάνατος τοῦ τυράννου Μυρσίλου καθιστᾶ τὸν Ἀλκαῖον ἔξαλλον ἐκ χαρᾶς. Εἰς τὸ ποίημα τοῦτο ἀντικατοπτρίζεται ὁ χαρακτὴρ τοῦ ποιητοῦ.

57 (4). Καταπολέμησις τοῦ χειμῶνος.

α) ὕει βρέχει. — δρανος οὐρανός. — πεπάγαισι (πεπήγασι) ἔχουν παγώσει, ἔχουν κρυσταλλώσει. — ὕδατων ρόαι τὰ ρεῖθρα τῶν ὑδάτων (τὰ τρεχούμενα νερά). — κάββαλλε κατάβαλλε (προστ.), καταπολέμησον. — ἐπὶ τίθεις (ἐπιτιθεῖς) ἐπιθέτων, θέτων ἐπὶ τῆς ἑστίας. — ἐν κέρναις (μτχ. ἐνεστ.) = ἐγκιρνᾶς ἀναμειγνύων (εἰς τὸν κρατῆρα). — μελιχρος γλυκύς. — αὐτάρ δέ. — ή κόρσα οἱ κρόταφοι, ή κεφαλή. — ἀμφιβαλῶν, περιβαλῶν, τοποθετήσας περί... — γνόφαλλον προσκεφάλαιον.

β) Τὸν οἶνον θεωρεῖ ὁ ποιητὴς ὡς θερμαντικὸν κατὰ τὸν χειμῶνα. Εἰς ἄλλους στίχους του τὸν δέχεται ὡς δροσιστικὸν κατὰ τὸ θέρος καὶ ὡς παυσίλυπον φάρμακον καθ' ὅλας τὰς ἐποχάς.

—Ποῖος ὁ χαρακτὴρ τῆς ποιήσεως τοῦ Ἀλκαίου; Ποῖοι οἱ αἰολικοὶ τύποι καὶ πᾶς ἀποδίδονται εἰς τὴν ἀττικὴν διάλεκτον;

58 (5). Συμποσιακὸν ἀσμα.

α) λύχνος, πληθ. λύχνοι καὶ λύχνα, ἐδῶ συνεκδοχικῶς ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ «λύχνων ἥφατς» = τὸ ἔναμμα τῶν λύχνων, τὴν ὥραν καθ' ἧν ἀνάπτονται οἱ λύχνοι, τὴν ἑσπέραν. — δόμμένω ἀναμένω (ὸν - μένω, ὃν - μένω II δόμμένω, ἀμμένω). — δάκτυλος ἐλαχίστη μονάς μήκους (0,018 μ.). — δάκτυλος ἀμέρα, «ἔνα δάκτυλο ἔχει ἀκόμα ή ἡμέρα μάκρος». — κάδ, κατ=κατά. — κάδ δεέρρε (τμῆσις), τοῦ ρ. καταέρρω = καταβιάζω. — κυλίχνα (ή), κυλίχνη (κύλιξ) ποτήριον (κυλίχναις, ή κατάληξις αἱς τῆς αἰτ. πληθ. ἀντὶ ασ). — αἴτα ἀγαπητέ μου. — ποικίλος στολισμένος (μὲ σκαλίσματα, «πλουμιστός»). — υἱος=υἱός. — λαθικάδης (λαθικηδής) ὁ φέρων τὴν λήθην τῶν φροντίδων, παυσίλυπος (ἐκ θέμ. τοῦ

ρ. λανθάνω λαθ- καὶ κῆδος = φροντίς). — ἔγχει : ἐνν. οἶνον ἐντὸς τῶν κρατήρων (τὸ ἀ σύν δε τὸν δίδει ζωηρότητα). — κέρναις (κεραννὺς) ἀναμειγνύων. — ἔνα καὶ δύο = ἔνα πρὸς δύο. — πλέαις (αἰτ. πληθ. ἀντὶ πλέας), προληπτ. κατηγορμ. : ὥστε πλέας εἶναι = ὥστε πληθ- σθῆναι ὥστε νὰ εἶναι πλήρεις. — καὶ κεφάλας κατὰ κεφαλῆς, μέχρι κεφαλῆς, μέχρι στεφάνης. — & δ' ἐτέρα ἡ δὲ ἐτέρα. — ὠθήτω ἀντὶ ὠθεί- τω (έρμ. : τὸ δὲ ἐν ποτήριον ἀς διαδέχεται τὸ ἄλλο ἀνευ διακοπῆς).

β) Στ. 3. Σεμέλη· θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν Κάδμου, μήτηρ τοῦ Διονύσου.

Σ Α Π Φ Ω

‘Η Σαπφώ (627 - 567 π.Χ.) ἐγεννήθη ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας εἰς τὴν Ἐρεσσὸν τῆς Λέσβου καὶ ἦτο σύγχρονος τοῦ Ἀλκαίου. Τὸ λεσβιακὸν ὄνομά της ἦτο Ψάπφα. “Εἶησεν ἐπὶ πολὺ εἰς τὴν Σικελίαν, ἐπιστρέψασα δὲ εἰς τὴν Λέσβον ἐγκατέστησεν εἰς τὸν οἰκόν της μουσικὴν καὶ ποιητικὴν σχολήν. Εἰς αὐτὴν ἐσύχναζον πολλαὶ νεάνιδες, μετὰ τῶν ὅποιων ἡ Σαπφώ συνεδέθη δι’ ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ ἀγνῆς φιλίας.

‘Αλλ’ οἱ ἐλεύθεροι καὶ πνευματώδεις τρόποι τῆς καὶ αἱ ποιητικαὶ ἐκδηλώσεις τῆς γυναικείας ψυχῆς τῆς ἐξένισαν τοὺς “Ιωνας καὶ τοὺς Ἀθηναίους, οἱ δόποιοι ἀργότερον ἐπλασαν διαφόρους περὶ αὐτῆς θρύλους. ‘Αναληθῶς ἐπίσης ἐλέχθη, ὅτι κατόπιν ἀτυχοῦς ἔρωτος πρὸς τὸν περικαλλῆ νεανίν Φάωνα ἐκρημνίσθη ἀπὸ τοὺς βράχους τῆς Λευκάδος. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ Σαπφώ ἦτο σεβαστὴ εἰς τὴν πατρίδα τῆς καὶ ἐθυμαμάσθη διὰ τὸ ποιητικὸν ἔργον τῆς. Οἱ ἀρχαῖοι θαυμασταὶ τῆς ὠνόμασαν αὐτὴν « δεκάτην μοῦσαν », « Πιερίαν μέλισσαν » καὶ « Λεσβίαν ἀηδόνα ». Τὰ ποιήματα τῆς Σαπφοῦς ἥσαν ὕμνοι, ὡδαὶ ἐρωτικῆς ὑποθέσεως καὶ ἐπιθαλάμια, ὅλα εἰς αἰολικὴν διάλεκτον.

59 (1). ’Ωδὴ εἰς τὴν Ἀφροδίτην.

α) Στ. 1 - 4. ποικιλόθρονος ὁ καθήμενος εἰς πεποικιλμένον, εἰς καταστόλιστον θρόνον. — δολόπλοκος (δολοπλόκος) πανοῦργος. — λίσσομαι ἵκετεύω. — ἄσσα (ἢ ἄσση) στενοχωρία, θλῖψις. — δύνα (ἀντί), λύπη, βάσανον — δαμνάω 1) δαμάζω, 2) καταπονῶ, καταθλίβω.

Στ. 5 - 24. τυῖδ' (τῆδε) ἐδῶ. — αἱ ποτα (=εἴποτε) ἐὰν κάποτε, (ἐδῶ = ὅπως κάποτε). — κάτερωτα (καὶ ἐτέρωτα) καὶ ἄλλοτε. — τᾶς ἔμας αὔδως (γεν.). — ἡ αὔδω (τῆς αὔδως) αὔδη, φωνή. — ἀίοισα

(ἀίσουσα) ἀκούσουσα.— πήλυι (τῆλε) ἀπὸ μακράν.— κλύω ἀκούω.— λίποισα = λιποῦσα.— ὑπασδεύξαισα ὑποζεύξασα.— ὄκνος (ὠκὺς) ταχύς.— στροῦθος στρουθίον, σπουργίτης.— δίννεντες (δινοῦντες) κινοῦντες.— περὶ ὑπέρ, ὑπεράνω.— ὥρανος οὐρανός.— αἴψα ταχέως.— ἔξικοντο ἔφθασαν εἰς τὸ τέρμα των.— τὸ σύ.— μάκαιρα (θηλ. τοῦ μάκαρ) μακαρία, πανευδαίμων.— ἥρε' (ἥρεο), τοῦ ἔρωτῶ.— δττι ὅ, τι, τί;— δηῦτε (δὴ αὗτε), δττι δηῦτε τί λοιπὸν πάλιν.— κώττι (καὶ δττι) καὶ τί;— μαινόλας μαινόμενος, παράφορος.— Πείθω ἡ Πειθώ (ἡ θεραπαινὶς τῆς Ἀφροδίτης).— μαῖσαι· τὸ α' πρόσ. μαῖμαι (μαίομαι) ζωηρῶς ἐπιθυμῶ.— ἐς σὰν φιλότατα (= φιλότητα) εἰς τὴν ἀγάπην σου.— ἀδικήω = ἀδικέω (ὁ).— καὶ γάρ καὶ βεβαίως. αἱ = εἱ (βλ. καὶ στ. 5).— διώξει θὰ τρέχῃ δπισθέν σου, θὰ σὲ ἀκολουθῇ.— φίλει (φιλεῖ) ἀγαπᾷ.— κωύκ = καὶ + οὔκ.

Στ. 26 - 28. λύω ἀπολυτρώνω (ἐκ γαλεπῶν μεριμνῶν).— δσσα δσα.— μοι, δοτ. χαρ.— τέλεσαι = τελέσαι (ἀπαρ. ἐκ τοῦ ἴμέρρει), ὑποκ. ἐνν. σέ.— ἴμέρρω (ἴμείρω) = ποθῶ.— αὕτα αὐτή.

β) 'Η ώδὴ αὕτη διεσώθη ὄλόκληρος ὑπὸ τοῦ Διονυσίου τοῦ Ἀλικαρνασσέως (τεχνογράφου καὶ ιστοριογράφου τοῦ α' π.Χ. αἰώνος), ὁ ὁποῖος περιέλαβεν αὐτὴν εἰς τὸ «Περὶ συνθέσεως ὀνομάτων» ἔργον του, ὃς δεῖγμα τέχνης καὶ ὕφους.

Στ. 2. δολόπλοκος· ως ἐμπνέουσα δολοπλοκίας καὶ πλεκτάνας.

Στ. 10. στροῦθοι· τὰ στρουθία καὶ αἱ περιστεραὶ ἥσαν ἵερά πτηνὰ τῆς Ἀφροδίτης.

Στ. 18. Ἐδῶ ἡ ποιήτρια παρουσιάζει αὐτὴν τὴν Ἀφροδίτην ὄμιλοῦσαν· (διατὶ ἡ στροφὴ αὕτη τοῦ λόγου ;)

60 (2) 'Η ξενιτέμενη φίλη.

α) **Στ. 1-5.** ἀπό, μακράν.— τυῖδε (τῇ δε) ἐδῶ.— νῶν νοῦν· τυῖδε νῶν ἔχοισα (ἡ ξενιτέμένη φίλη μας Ἀριγνώτα) κατευθύνουσα τὰς σκέψεις τῆς πρὸς τὰ ἐδῶ.— ως (χρον.) ὅτε— πεδαζώω συζῶ· ως πεδεζώμεν ὅταν ἔζούσαμε μαζί.— βεβάως βεβαίως, ἀσφαλῶς.— ἔχειν εἶχεν, ἔθεώρει.— ἵκελος (καὶ εἰκελος) ὅμοιος· τὸ ἵκέλαν κτηριον.— θέα = θεᾶ (ἐκ τοῦ ἵκέλαν) = ὅμοίαν πρὸς θεάν.— μόλπα (= μολπή) ἄσμα.— σῷ δὲ μάλιστα ἔχαιρε μόλπα = εὔρισκε μεγίστην εὐχαρίστησιν εἰς τὸν ἰδικόν σου ἄσμα.

Στ. 6 - 11. νῦν δέ, ἀντίθεσις εἰς τὸ ὡς πεδεζώμεν.—ἐμπρέπομαι (ἐμπρέπω) διαπρέπω, ξεχωρίζω.—**Λύδαι** = **Λυδαί**, αἱ ἐκ τῆς Λυδίας.—περρέχω (περιέχω) ὑπερέχω.—ἐπίσχω (ἐπέχω) διευθύνω.—θάλασσαν ἔπ' ἀλμύραν ἐπὶ τὴν ἀλμυρὰν θάλασσαν.—ἴσως καὶ ὅμοιώς, ὅπως καί.—(**ἐπὶ**) πολυανθέμοις ἀρούραις (αἰτ. πληθ.) πρὸς τὰς ἀνθισμένας ἐκτάσεις τῆς ἔηρᾶς.

Στ. 12 - 14. ἔρεσα δρόσος.—κάλα καλή, χαρίσσα (κτυγμ.).—κέχυται εἶναι χυμένη, διασκορπισμένη.—τεθάλαισι (τεθήλασι) θαλλουν.—κάπαλ' (= καὶ ἄπαλα) ἀπαλά.—ἀνθρυσκον, φυτὸν φέρον ἄνθος σκιαδωτὸν (ὅμοιον πρὸς τὸν ἄνηθον), ἀγρούχορτον.—μελίλωτος, εἶδος εὐώδους τριφυλλίου.—ἀνθεμώδης πολυανθής, ἀνθισμένος.

Στ. 15 - 17. ζαφοίταισι (ι) διαφοιτᾷ, περιφέρεται ἐδῶ (νοερῶς).—ἐπιμνάσθεισα ἐπιμνησθεῖσα.—ἄγανος πρᾶξος, γλυκύς.—ἀγάνας 'Ατθίδος ἐπειδὴ ἐνευθυμήθη τὴν γλυκεῖαν φίλην τῆς 'Ατθίδα.—ἴμερος (= ἴμερος) πόθος: ίμέρω λέπταν φρένα· μὲ πόθον εἰς τὴν λεπτήν, τὴν εὐαίσθητον ψυχήν της.—βόρηται (= βαρεῖται) καταπιέζεται ὑπὸ τοῦ βάρους.—τὸ κῆρ (κέαρ), γεν. κῆρος, καρδία.—ἄσσα(η) ἀνίχ, θλῦψις.

Στ. 18 - 20. κῆθι ἐκεῖ.—ἔλθην (= ἔλθειν) ν' ἀπέλθωμεν.—ἄμμε (ἢ ἄμμι) ήμεν, (εἰς τὸ βοϊ).—δέξῃ δυνατά.—τὰ δὲ ἀλλ' αὐτὰ (δηλ. τὰς φωνὰς τῆς 'Αριγνώτας).—γαρύω (= γηρύω) φωνάζω, (ἢ γῆρας = ἡ φωνή). οὐ γαρύει νῶν δὲν φωνάζει, δὲν διαβιβάζει εἰς ἥμᾶς.—νύξ πολύως ἡ πολύωτος νύξ, ἡ νύξ μὲ τὰ πολλὰ ὀντα, (ἢ ὅποια λόγῳ τῆς ἐπικρατούσης σιγῆς ἀκούει τὰ πάντα).—δι' ἀλος (= δι' ἀλός), διὰ τῆς θαλάσσης, μέσω τῆς θαλάσσης.—

β) 'Η μαθήτρια τῆς Σαπφοῦς 'Αριγνώτα νυμφευθεῖσα ἐν Σάρδεσιν αἰσθάνεται λύπην διὰ τὸν χωρισμὸν ἀπὸ τὰς φίλας της. Τὰ συναισθήματα αὐτὰ τῆς 'Αριγνώτας διερμηνεύει ἡ Σαπφὼ ἀπευθυνομένη διὰ τοῦ ποιήματος τούτου πρὸς τὴν μαθήτριαν καὶ φίλην τῆς 'Ατθίδα.

Τὸ ποίημα δὲν διεσώθη ὀλόκληρον. 'Ελλείπει ἡ α' στροφή, μέρος τῆς β' καὶ τὸ τέλος. Παρὰ τοῦτο τὸ ἀπόσπασμα εἶναι ἀξιολογώτατον.

61 (3). Εἰς γυναικα ἀμουσον.

α) κατθάνοισα (καταθανοῦσα) ὅταν ἀποθάνῃς.—κείσεαι θὰ κεῖσαι, θὰ εἶσαι μέσα εἰς τὸν τάφον σου.—ούδέ ποτα καὶ ποτὲ δέν.—μναμοσύνα σέθεν ἔσσετ' = θὰ μνημονεύεται τὸ δνομά σου.—ούδ'

έρος (σέθεν ἔσσεται) ούτε θὰ σὲ ποθῇ κανεὶς (θὰ σὲ ἀναζητῇ).—πεδέχω μετέχω.—ἀφάνης ἀφανής, ἄσημος.—κὴν = καὶ ἐν.—πεδ' (ά), αἰολ. καὶ δωρ. = μετά.—ἄμαυρος (άμαυρὸς) σκοτεινὸς, ἀδόξος.—ἐκπεποταμένα ὅταν ἀποθάνης (τοῦ ἐκποτάμου) πετῶ ἔξω· ἐδῶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία πετᾷ ἔξω τοῦ σώματος.

β) Στ. 3. Τὰ ρόδα τῆς Πιερίας· ἐννοεῖ τὴν μουσικὴν καὶ τὴν ποίησιν (ἀντονομασία). τὰ ρόδα ἐθεωροῦντο ἀγαπητὰ ἄνθη τῶν Μουσῶν, αἱ ὅποιαι ἐλατρεύοντο ἐν Πιερίᾳ (βλ. 11 (3), στ. 2 «Μοῦσαι Πιερίδες»).

—Διατὶ ἐκδηλοῖ τοιαύτην ἀποστροφὴν ἡ Σαπφὼ πρὸς τὴν ἀπειρόκαλον καὶ ἄμονσον γυναῖκα; Πῶς ἐκφράζει τὴν ἀποστροφὴν της αὐτήν;

62 (4) Εἰς ὥραιαν κόρην ἀκόμη ἀνύπανδρον.

οἷον ὅπως.—γλυκύμαλον γλυκύμηλον.—ἐρεύθομαι κοκκινίζω, γίνομαι κόκκινος (ἔρευθος — ἐρύθημα, κοκκινάδα).—ὔσδος (ἀρσ.) = κλάδος· ἄκρω ἐπ' ὕσδω ὑψηλὰ εἰς τὴν ἄκραν τῶν κλάδων.—μαλοδρόπητης (μῆλα δρέπω) οἱ κόπτοντες τὰ μῆλα (οἱ μηλοτρυγγηταί).—οὐ μάν καὶ ὅμως δὲν (σχῆμα ἐπανορθώσεως).—ἐπίκεσθαι (ἐφικέσθαι) νὰ τὸ φθάσουν.

63 (5). «Υπεροχή».

α) ἄστερες ἀστέρες.—κάλα καλή, ὥραια.—σελάννα σελήνη.—ἄψ ἀντὶ αἰψια ἀμέσως.—ἀπυκρύπτοισι ἀποκρύπτουσι.—φάεννον εἶδος (φαεινὸν εἶδος) λαμπρὰ μορφή.—ὅπποτα λάμπη ὅπόταν λάμπη.—πλήθοισα (= πλήθουσα) πλήρης (όλογιομη).—ἐπὶ γᾶν παῖσαν εἰς ὅλην τὴν γῆν.—ἄργυρέα ἀργυρόχρους (ἀργυρόχρωμη).

β) Τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο, ὡς καὶ τὸ κατωτέρω, δεικνύει πόσον μεγάλην ἀπήχησιν εἶχεν ἡ φύσις εἰς τὴν εὐαίσθητον ψυχὴν τῆς Σαπφοῦς. "Αλλο ὅμως νόμημα λαμβάνει τὸ ποίημα, ἐν θεωρηθῆ ὡς ὀλληγορικὴ ἔκφρασις τῆς ὑπεροχῆς τῆς μαθητρίας τῆς Ἀριγνώτας ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ἄλλας γυναικας τῆς πατρίδος της.

64 (6). 'Ρέμβη.

ἀμφὶ τριγύρω.—ἴψιθεν (= ὑψόθεν) ἀνωθεν, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.—κελάδει κελαδεῖ.—ὔσδος, ὃσδος ἀντὶ ὅζος κλάδος, κλῶνος.—μάλινος, μῆλινος τῆς μηλέας.—αἰθυσσόμενος (τοῦ β. αἰθύσσομαι) σειόμενος.—κῶμα (τὸ) = 1) λήθαργος, «ἀποκάρωμα», 2) ρέμβη,

δύνειροπόλησις.—καταρρεῖ—καταρρέει, ρέει πρὸς τὰ κάτω.

65 (7). Γαμβρὸς (ἐπιθαλάμιον, ἀπόσπασμα).

α) Ὕψοι καὶ ἵψοι, αἰολ. ἀντὶ ὑψοῦ ὑψηλά.— μέλαθρον ὑπέρθυρον ἢ ὅροφή.—ἀέρρω (ἀείρω, αἴρω) ὑψώνω, σηκώνω.—τέκτων ξυλουργός, οἰκοδόμος.— ἵσσος ἵσος.—"Αρευι = "Αρει.— ἄνδρος ἀνδρός.— μεγάλω μεγάλου, μεγαλοσώμου.

β) Τὰ ἐπιθαλάμια ἡσαν γαμήλια ἄσματα, τὰ ὅποια ἔψαλλοντο κυρίως ὅταν ἡ νύμφη ὀδηγεῖτο ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ εἰς τὸν νυμφικὸν θάλαμον. Ἀλλὰ καὶ ὅταν ὀδηγεῖτο ἡ νύμφη ἐκ τῆς οἰκίας της εἰς τὴν τοῦ γαμβροῦ, ἔψαλλοντο καθ' ὅδὸν γαμήλια ἄσματα (ὑμέναιοι), ὥπως καὶ σήμερον γίνεται εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἐλλάδος.

'Υμήναος 'Υμέναιος, ὁ θεὸς τοῦ γάμου. 'Υμήναον ἐνν. μέλπετε: ἡ λέξις αὕτη ἐπανελαμβάνετο εἰς τὰ ἐπιθαλάμια ἄσματα μεθ' ἔκαστον στίχον ἡ παρενεβάλλετο εἰς τὰς στροφάς, τρόπον τινὰ ὡς ἐπωδός, καὶ ἔψαλλετο ὑπὸ χοροῦ. 'Ο χορὸς ἦτο διηρημένος εἰς δύο τμήματα, ἀτινα ἔψαλλον ἐναλλάξ ἀνὰ ἔνα στίχον ἡ ἀνὰ μίαν στροφήν. Τὴν ἐπιφώνησιν 'Υμήναον ἔψαλλον καὶ τὰ δύο τμήματα (ἡμιχόρια) μαζί.

'Η Σαπφὼ παρουσιάζει μετά τινος φιλοπαίγμονος διαθέσεως τὸ ἀνάστημα γαμβροῦ, καθ' ἥν στιγμὴν πρόκειται οὗτος νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν ὁδηγῶν τὴν νύμφην.

66 (8). Ο θυρωρὸς (ἐπιθαλάμιον ἀπόσπασμα).

α) θυρωρῷ = θυρωρῷ.—ἐπτορόγυιος (ἐπτὰ + ὄργια) ὁ ἔχων μῆκος ἐπτὰ ὄργια. — σάμβαλον σάνδαλον, ὑπόδημα.— πεντεβόηα ἢ πεμπεβόηα ἐκ πέντε δερμάτων βοείων.— πίσυγγος ὑποδηματοποιός.— ἔξεπόνασσαν (= ἔξεπόνησαν) κατεσκεύασσαν.

β) Καὶ εἰς τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο ἡ Σαπφὼ μετά τινος εὐθύμου διαθέσεως μᾶς παρουσιάζει τὸν θυρωρὸν τῆς οἰκίας τοῦ γαμβροῦ.

— Ποῖος ὁ χαρακτὴρ τῆς ποιήσεως τῆς Σαπφοῦς;

A N A K R E O N

'Ο 'Ανακρέων ἐγεννήθη εἰς τὴν Τέων, πόλιν τῆς Λυδίας ἔναντι τῆς Σάμου, ἀγνωστον ἀκριβῶς πότε. 'Ητο ὅμως ἀνὴρ ἥδη, ὅτε τὸ 540

π.Χ. ἐγκατέλειψε τὴν πατρίδα του κατόπιν τῆς ὑποταγῆς της εἰς τοὺς Πέρσας ἐπὶ Κύρου τοῦ μεγάλου. Κατέφυγε τότε εἰς τὰ "Αβδηρα τῆς Θράκης, ἀποικίαν τῶν Τηγίων. Ἐκεῖθεν προσκληθεὶς ἀλληλοδιαιδόχως διέτριψεν ἐπὶ πολὺ εἰς τὰς αὐλὰς τῶν συράννων Πολυκράτους τῆς Σάμου, τῶν Πεισιστρατιδῶν τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν Ἀλευαδῶν τῆς Θεσσαλίας. Ἀπέθανεν εἰς βαθὺ γῆρας ἄγνωστον ποῦ.

Συνέθεσεν εἰς ποικίλα μέτρα ποιήματα ἔρωτικὰ καὶ συμποσιακὰ ἀποτελοῦντα πέντε βιβλία, ἐκ τῶν ὅποιων σφέζονται μόνον ἀποστάσματα. Τὰ ποιήματα τοῦ Ἀνακρέοντος εἶχον γίνει δημοτικώτατα καὶ ἀπέκτησαν βραδύτερον πολλοὺς μιμητάς, οἱ ὅποιοι ἔγραψαν τὰ λεγόμενα «ἀνακρεόντεια» ἄσματα.

67 (1). Παραγγελίαι διὰ τὸ συμπόσιον.

α) **Στ. 1-6.** ἄγε δή, παρακελ.—κελέβη(ή), μέγα ποτήριον (εἶδος κανάτας).—ή ἄμυστις (πόσις) τὸ νὰ πίνῃ κανεὶς χωρὶς νὰ κλείῃ τὸ στόμα, ἀπνευστή, μονοροῦφι (ἐκ τοῦ α στερητ. καὶ μύω = κλείω).—προπίνω πίνω πρῶτος.—τὰ μέν...τά... δ' ἀφ' ἐνὸς μέν, ἀφ' ἔτερου δέ.—ἔγχέας (μετοχ. ἀρ. τοῦ ἔγχέω) ἐνν. εἰς τὴν κελέβην.—κύαθος ποτήριον (διὰ τοῦ ὅποιου ἤγντοις τὸν οἶνον ἐκ τοῦ κρατῆρος).—ἀνυβρίστως νηφαλίως, εὐπρεπῶς.—ἀνὰ... βασσαρήσω: ἀναβασσαρέω εὐθυμῶ («μπαίνω στὸ κέφι»).—δηῦτε == δή αὗτε πάλιν δέ.

Στ. 7-11. οὕτω (μὲ οὔσ.) μὲ τόσον...—ἀλαλητὸς ἀλαληγμός.—μηκέτι... μελετῶμεν ἀς μὴ γυμναζόμεθα πλέον, ἀς μὴ κάκωμεν γυμνάσια (σκυθικῆς οἰνοποσίας).—παρ' οἴνῳ εἰς τὸ συμπόσιον.—ἀλλὰ ὑποπίπνοντες πίνοντες μετρίως («κουτσοπίπνοντας»).—ἐν καλοῖς ὕμνοις ἀνάμεσα σ' ὥραίους ὕμνους, (ψάλλοντες ὥραίους ὕμνους).

β) **Στ. 3-4.** Διὰ τὰς ἀναλογίας τῆς ἀναμείξεως τοῦ οἴνου βλ. Ξενοφάνους «Συμπόσιον» στ. 4, σελ. 96.

Στ. 6. βασσαρέω (εὐθυμῶ), ἐκ τοῦ δνόματος **Βασσαρεύς**, ὅπως ἐλέγετο ὁ Διόνυσος ὑπὸ τῶν Θρακῶν.

Στ. 9. Σκυθικὴ πόσις· οἱ Σκύθαι ἐφημίζοντο διὰ τὴν ἄμετρον οἰνοποσίαν: ἔπινον οἶνον ἄκρατον.

Στ. 10-11. καλοῖς ἐν ὕμνοις· πρβλ. τὸ «εὐφήμοις μέθοις καὶ καθαροῖσι λόγοις» τοῦ Ξενοφάνους εἰς «Συμπόσιον» σελ. 26, στ. 14.

α) πολιός ὑπόλευκος.—τὸ κάρη ἢ τὸ κάρα (γεν. τοῦ καρήστος καὶ κάρητος ἡ κεφαλή· ἐδῶ = ἡ κόμη, τὰ μαλλιά (μετωνυμία).—πάρα (ἐστι) = πάρεστι.—γλυκεροῦ κλπ. ἡ σειρά: οὐκέτι λέλειπται πολλὸς χρόνος γλυκεροῦ βιότου.—ἀνασταλύζω ἀναστενάζω.—θαμὰ συχνά.—μυχὸς Ἀίδεω τὰ βάθη τοῦ Ἀδου.—ἀργαλέος φρικτός, πικρός.—έτοιμόν (ἐστι) εἶναι ὠρισμένον, ὑπερβέβαιον.

β) Τάρταρος: οὗτος ἦτο κατὰ τὴν ἀρχαίαν πίστιν σκοτεινὸς καὶ φοβερὸς τόπος ὑπὸ τὸν Ἀδην, εἰς βάθος τόσον, ὅση ἡ ἀπόστασις τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τῆς γῆς.

69 (3). Γεροντικὰ παράπονα.

α) σφαιρὴ πορφυρῆ, δοτ. ὄργ. εἰς τὸ βάλλων: «κτυπώντας με μὲ σφαιρὰ πορφυρή».—δηῦτε (= δὴ αὔτε) ἵδου πάλιν, πάλιν λοιπόν.—νεᾶνις, νεῆνις // νῆνις νήνις δοτ. νήνι = νεάνιδε (εἰς τὸ συμπαίζειν).—ποικιλοσάμβαλος ποικιλοσάνδαλος, ἡ φοροῦσα σανδάλια πεποικιλμένα («πλούμιστά»).—ἔστιν γάρ... εἶναι δὰ (παρενθετικῶς).—εὔκτιτος ἔχων (ἔχουσα) ὥραιάς οἰκοδομάς.—καταμέμφομαι ψέγω, «περιγελῶ».—χάσκω (ώς καὶ ἡ σημερινὴ σημασία του): προσβλέπω μὲ ἀνοικτὸν στόμα.—πρὸς ἄλλην, ἐνν. κόμην (πρὸς ἄλλον τινά.)

β) Στ. 1. σφαιρὴ πορφυρῆ· ὅπλα τοῦ Ἐρωτος εἶναι κυρίως τὸ τόξον καὶ τὰ βέλη, δι' ὃν ἔπληγττεν ἐκεῖνον, εἰς τὸν ὄποιον ἤθελε νὰ ἐμβάλῃ σφοδρὸν ἔρωτα. Πλὴν τούτων εἶχε καὶ σφαῖραν (τόπι), διὰ τῆς ὄποιας ἔπληγττεν ἐκεῖνον, τὸν ὄποιον ἤθελεν ἀπλῶς νὰ ἐμβάλῃ εἰς πειρασμόν.

Στ. 5. ἀπ' εὔκτιτου Λέσβου· διὰ τούτων χαριεντιζόμενος ὑπονοεῖ, ὅτι δὲν τὸν καταδέχεται ἡ νεᾶνις ως ἐπαρχιώτην, «πρωτευουσιάνα αὐτή».

Στ. 7. καταμέμφεται· ἡ νεᾶνις τὸν περιπαίζει διὰ τὴν λευκὴν κόμην του. Εἶναι γνωστὸν, ὅτι αἱ γυναικες τῆς ἀρχ. Λέσβου ἤσαν χειραφετημέναι, ἔξ οὖ καὶ ἡ ἐλευθεριότης τῆς νεάνιδος.

—Ποῖος ὁ χαρακτὴρ τῆς ποιήσεως τοῦ Ἀνακρέοντος; Κατὰ τί δμοιάζει δ Ἰων Ἀνακρέων πρὸς τοὺς Αἰολεῖς λυρικούς;

Δ'. ΧΟΡΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΤΕΡΠΑΝΔΡΟΣ

‘Ο Τέρπανδρος (680 - 620 π.Χ.) είναι ο άρχαιότατος τῶν Λεσβίων χορικῶν ποιητῶν. Έδοξάσθη κυρίως ὡς μουσικός, διότι ποικιλοτρόπως προήγαγε τὴν μουσικὴν τέχνην καὶ συνεκέντρωσε τὰς διεσπαρμένας μελωδίας, ὅσαι ἐποιήθησαν ὑπὸ τῆς φυσικῆς κλίσεως τοῦ λαοῦ πρὸς τὴν μουσικὴν καὶ τὰς ἐρρύθμισε κατὰ τεχνικοὺς κανόνας. Άλλὰ καὶ ἡ ποίησις αὐτοῦ φαίνεται, ὅτι δὲν ἐστερεῖτο ἀξίας, ὡς μαρτυροῦν τὰ ὀλίγα διασωθέντα ἀποσπάσματα τῶν ποιημάτων του.

70. Ἀποσπάσματα Τερπάνδρου.

’Απ. 1. α) ἀρχὰ ἀρχή, ἔναρξις (διότι ἀπὸ τοῦ ὄντος τοῦ Διὸς ὅλοι οἱ ποιηταὶ ἥρχιζον τὰ ποιήματά των, ἐξ οὗ καὶ τὸ «ἀπὸ Διὸς ἀρχεσθαι»).—ἄγητωρ ἡγήτωρ είναι φανερὸν ὅτι τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο ἦτο προσίμιον μακροτέρου ἔσματος.

β) Στίχοι ὀλοσπόνδειοι. Τούτους μετεχειρίζοντο οἱ “Ελληνες λυρικοὶ κατὰ τὰς σπονδάς.

’Απ. 2. α) ἔνθα ὅπου.—αἰχμὰ ἡ αἰχμή, τὸ δόρυ (τὸ πολεμικὸν πνεῦμα).—μᾶσσα μοῦσα.—λιγὺς (λίγεια, λιγὺ) καλλίφωνος.—δίκα (-η) δικαιοσύνη.—εύρυάγυια ἡ ἔχουσα εὐρείας ἀγυιάς, ἡ ἀποφεύγοντας σκολιοδρομίας, εύθύδικος.—ἐπιτάρροθος ἀρωγός, βοηθός.

β) Διὰ τοῦ ἀποσπ. τούτου ὑμνεῖ τὴν Σπάρτην, ὅπου ἤκμαζε τὸ πολεμικὸν πνεῦμα («αἰχμά»).

’Απ. 3. α) σοὶ (κελαδήσομεν) πρὸς τιμήν σου.—ἀποστέρξαντες ἀφήσαντες, ἀπορρίψαντες.—τετράγηρυν ἀοιδὰν τὴν διὰ τετραχόρδου λύρας μουσικὴν.—ἐπτάτονος ἐπτάχορδος, ἐπτάφωνος.

β) ‘Ο Τέρπανδρος ἐτελειοποίησε τὴν κιθάραν καὶ ηὔξησε τὰς χορδὰς αὐτῆς ἀπὸ 4 εἰς 7. Διὰ τοῦτο λέγει ὅτι θὰ ψάλῃ διὰ τῆς «ἐπτατόνου φόρμιγγος».

Α Λ Κ Μ Α Ν

‘Ο Αλκμὰν ἤκμασε περὶ τὸ 620 π.Χ. Ἡτο Λυδὸς ἐκ Σάρδεων, ἀλλ’ αἰχμαλωτισθεὶς ὑπὸ τῶν Κιμμερίων (βλ. Καλλίνον) ἐπωλήθη ὡς δοῦλος

εις τὴν Σπάρτην, διπου διακριθεὶς διὰ τὴν μουσικήν του ἵκανότητα ἀπηλευθερώθη καὶ ἐπωνομάσθη Λάκων. Προήγαγε τὴν μουσικὴν καὶ πρῶτος διεμόρφωσεν εἰς τὴν χορικὴν ποίησιν τὰς στροφὰς ἀντὶ τῶν ἀπλῶν στίχων. "Ἐγραψε πολλὰ ποιήματα, μεταξὺ τῶν ὅποιων ἐφημιζόντο τὰ λεγόμενα παρθένοις, ἤτοι ἄσματα ἀδόμενα εἰς ἑορτάς, ίδιᾳ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος, ὑπὸ χοροῦ παρθένων διηρημένου εἰς δύο ἡμιχόρια.

'Ἐκ τῶν ἔργων του μόνον ἐλάχιστα ἀποσπάσματα διεσώθησαν. Δύο ἐκ τούτων εἶναι τὰ κατωτέρω.

71 (1). Νυκτερινὴ ἡρεμία.

α) εῦδω (καθευδω) κοιμῶμαι, ἥσυχάζω.—ἡ φάραγξ τὸ φαράγγι. δ πρῶν (πληθ. οἱ πρώνεις ἢ πρῶνες) προεξοχὴ δρους, βράχος.—φῦλα αἱ φυλαὶ (φῦλά θ' ἐρπετὰ καὶ τὰ ποικίλα εἴδη τῶν ἐρπετῶν).—τόσσα δσα.—δρεσκῶσις δρεσίβιος.—κνώδαλον ἀγρίμι (ἐδῶ=θαλάσσιον ζῆν, κῆπος).—βένθος βάθος.—πορφύρεος ταραχώδης, σκοτεινός.—τανυπτέρυξ (τανυσίπτερος) ὁ ἔχων μακρὰς πτέρυγας, μακρόπτερος.

β) Ὁ ποιητὴς δίδει ἐδῶ ὕραίν εἰ ν α τῆς κοιμωμένης φύσεως.
Ἄναλύσατε τὴν εἰκόνα εἰς τὰ στοιχεῖα της. (Πρβλ. Σολωμοῦ «Γαλήνη»).

72 (2). Τὸ γῆρας.

α) οὐ μ' ἔτι..., ἡ σειρὰ τῶν λέξ.: οὐκέτι γυῖα δύναται φέρειν με=δὲν μὲ βαστοῦν τὰ γόνατά μου πιά· γυῖα τὰ μέλη τοῦ σώματος, κυρ. οἱ πόδες.—μελίγαρυς, μελίγηρυς (μέλι-γῆρυς= φωνή, λαλιά) μελίφωνος, γλυκύφωνος.—ίμερόφωνος (συνών. τοῦ προηγουμένου) ὁ ἔχων θελτικὴν φωνήν, «γλυκόλαλος».—βάλε (εὐχετικὸν μόριον) εἴθε, μακάρι.—κηρύλος εἰδος θαλασσίου πτηνοῦ, τοῦ γένους τῶν ἀλκυονιδῶν, κυρίως δὲ ἡ ἄρρην ἀλκυών, (κοινῶς: ψαροφάγος, βασιλοπούλι).—δστε=δς ὁ ὄποιος.—ἄνθος κύματος ἀφρὸς τοῦ κύματος.—νηδεής (στερ. μόρ. νή καὶ δέος) ἀφοβος.—ήτορ καρδία.—ἀλιπόρφυρος ὁ ἔχων τὸ χρῶμα τῆς θαλασσίας πορφύρας ἢ ὁ ἔχων χρῶμα κυανοῦν καὶ πορφυροῦν (γαλαζοκόκκινο).—εἴαρος ἔαρος.—

β) Τὸ ἄσμα εἶναι ἐκ τῶν λεγομένων παρθενείων. (Βλ. ἀνωτέρω εἰς βιογραφ. 'Αλκμάνος). Ἐδῶ ὁ Ἀλκμάν, ὃς ἀρχηγὸς τοῦ χοροῦ (χορηγὸς), μονῷδῶν ἀπευθύνεται πρὸς τὸν χορὸν τῶν παρθένων καὶ ὅμιλεῖ δι' ἔαυτὸν παραπονούμενος διὰ τὰ γηρατεῖά του.

Στ. 4. νηδεές ἥτορ ᔁχων. 'Ο κηρύλας δὲν φοβεῖται τὰ γηρατεῖα, διότι, ὅταν γηράσῃ καὶ δὲν δύναται νὰ πετῷ, φέρεται κατὰ τὰς ἀποδημίας (ώς λέγει ἡ παράδοσις) ἐπὶ τῶν πτερυγῶν τῶν θηλειῶν.—**εἴαρος δρνις** οἱ κηρύλοι, ὅπως καὶ αἱ χελιδόνες, εἶναι προάγγελοι τῆς ἀνοίξεως.

ΣΤΗΣΙΧΟΡΟΣ

'Ο Στησίχορος (640 - 555 π.Χ.) ὀνομάζετο Τεισίας καὶ κατήγετο ἐκ τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος. Κατῆλθεν εἰς Ἰμέραν τῆς Σικελίας, ὅπου ἐπωνομάσθη Στησίχορος ὁ Ἰμεραῖος. Συνέθεσε ποιήματα ποικίλα, τὰ δόποια παρέδιδεν εἰς τοὺς χορούς, τοὺς δόποιους πρῶτος αὐτὸς ἔστησεν (έξ οῦ καὶ ἡ ἐπωνυμία του). Τὰ ποιήματά του, ᔁχοντα ὑποθέσεις ἔξ ἀρχαίων μύθων, ἔξετείνοντο εἰς 26 βιβλία.

Σπουδαία καινοτομία τοῦ Στησίχόρου ὡς πρὸς τὴν μορφὴν τῶν ὕμνων εἶναι ἡ ὑπὸ αὐτοῦ ἐπινοηθεῖσα «τριάς», ἡτοι δύμὰς ἐκ τριῶν στροφῶν· δηλ. μετὰ τὰς δύο ἐπακριβῶς δύμοιας στροφάς, στροφὴν καὶ ἀντιστροφὴν, ὁ Στησίχορος προσέθεσε καὶ τρίτην, τὴν ἐπωδόν, μὲ διάφορα μέτρα καὶ μὲ διάφορον μουσικὸν σκοπόν. Δυστυχῶς δύμας ἐλάχιστα ἀποστάσματα ἐκ τοῦ ἔργου του περιεσώθησαν.

73. 'Η νυκτερινὴ ἐπιστροφὴ τοῦ Ἡλίου.

α) **Υπεριονίδας (-δης)** ὁ υἱὸς τοῦ Ὑπερίωνος, ἐνὸς τῶν Τιτάνων.—**δέπας ποτήριον.**—**ἐσκατέβαινε** κατέβαινε μέσα εἰς.—**βένθος βάθος.**—**ἔρεμνὸς (ἔρεβνὸς)** σκοτεινός.—**ὁ δὲ πάις Διός,** δηλ. ὁ 'Ηρακλῆς.—**κουριδίη ἄλοχος** νόμιμος σύζυγος, ἢ ἀπλῶς: σύζυγος (βλ. Καλλίνου, στ. 7.).—**ποσσός** μὲ τὰ πόδια, πεζῆ.

β) Οἱ στίχοι οὗτοι εἶναι ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ βιβλίου, τὸ δόποιον ἐπεγράφετο «Γηρυονῆς» καὶ εἶχεν ὡς ὑπόθεσιν τὸν γνωστὸν ἀθλὸν τοῦ 'Ηρακλέους. Οὗτος διετάχθη ὑπὸ τοῦ Εύρυσθέως νὰ κομίσῃ τὰς βοῦς τοῦ Γηρυόνου, τρικεφάλου τέρατος οίκουντος εἰς τὰς ἐσχατιὰς τῆς γῆς. Πορευόμενος δὲ 'Ηρακλῆς διὰ τῆς Εὐρώπης ἔστησε τὰς 'Ηρακλείους στήλας, ἔλαβε δὲ ἐκεῖ παρὰ τοῦ 'Ηλίου χρυσοῦν δέπας, διὰ τοῦ ὄποιου διεπέρασε τὸν ὥκεανόν. 'Αφοῦ δὲ ἔλαβε τὰς βοῦς καὶ ἐφόνευσε τὸν Γηρυόνην, ἐπανῆλθεν εἰς τὰς 'Ηρακλείους στήλας, ὅπου ἀπέδωσε τὸ δέπας εἰς τὸν "Ηλιον. Καὶ τώρα δὲ "Ηλιος μέλλει ν' ἀκολουθήσῃ διὰ τοῦ ὥκεανοῦ

τὴν νυκτερινὴν πορείαν του ἐπιστρέφων εἰς τὴν οἰκίαν του, ὅπόθεν θὰ ἐπανέλθῃ τὴν πρωῒαν τῆς ἐπομένης, διὰ νὰ φωτίσῃ τὸν κόσμον.

Δέπτας ήτο πλατύ ποτήριον μὲ λαβάς, διὰ τοῦ ὅποίου ἤντλουν τὸν οἶνον ἐκ τοῦ κρατῆρος. Κατὰ τὴν φαντασίαν τῶν ἀρχαίων ἐντὸς τοιούτου ποτηρίου, ὡς ἐπὶ κλίνης, ἐφέρετο ὁ "Ηλιος ἀπὸ τὴν δύσιν εἰς τὴν ἀνατολὴν κατὰ τὴν νύκτα, ἐνῶ ἔξ. Α πρὸς Δ ἐφώτιζε τὸν κόσμον ἐλαύνων ἐπὶ τεθρίππου, συρομένου ὑπὸ πυριπνών ἵππων.

ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ (Ο ΚΕΙΟΣ)

Τρεῖς ποιηταὶ ἔφερον τὴν χορικὴν ποίησιν εἰς τὴν τελειότητα. Οὗτοι ήσαν ὁ Σιμωνίδης, ὁ Βακχυλίδης καὶ ὁ Πίνδαρος.

'Ο Σιμωνίδης οὗτος (556-468 π.Χ.), διάφορος τοῦ Σημωνίδου τοῦ 'Αμοργίνου, ἐγεννήθη εἰς τὴν μικρὰν πόλιν 'Ιουλίδα τῆς νήσου Κέω (ἢ ὅποια σήμερον ὄνομάζεται Κέα, κοινῶς Τζιά). Κατ' ἀρχὰς ἔγινε γνωστὸς ὡς χοροδιδάσκαλος, ἀφοσιωθεὶς δόμως εἰς τὴν ποίησιν ηύτύχησε νὰ ἀποκτήσῃ μεγάλην φήμην. "Ἐνεκα τούτου αὐλαὶ φιλομούσων τυράννων ἐφιλοτιμοῦντο νὰ καλέσουν πλησίον αὐτῶν τὸν ποιητήν. Τοιουτορόπως ἔζησεν ἐπὶ πολὺ πλησίον τῶν Πεισιστρατίδων ἐν Ἀθήναις. "Ἐπειτα μετέβη εἰς Θεσσαλίαν πρὸς τοὺς Ἀλευάδας καὶ Σκοπάδας, τοὺς ὅποίους ἐνεκωμίαζεν ἐπὶ μισθῷ. Κατὰ τὰ μηδικὰ ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διόπου ἔγινε φίλος τοῦ Θεμιστοκλέους. Τότε διὰ τῶν ὑπερόχων ἐπιγραμμάτων του ὅμνησε τοὺς μεγάλους ἀγῶνας τῶν Ἑλλήνων καὶ τοὺς ἡρωϊκῶς πεσόντας. Μετὰ ταῦτα μετέβη εἰς τὴν Σικελίαν παρὰ τῇ αὐλῇ τοῦ τυράννου Ἰέρωνος. 'Ἐκεῖ ἀπέθανεν εἰς ἥλικιαν 90 σχεδὸν ἑτῶν.

'Ο Σιμωνίδης ἔγραψε πολλὰ καὶ ποικίλα ποιήματα, τὰ ὅποια ἔγιναν γνωστὰ εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα, εἰς τρόπον ὡστε ἡ ποίησίς του κατέστη καθολικὴ καὶ πανελλήνιος ὑπερτηδήσασα τοὺς φυλετικοὺς φραγμούς, τοὺς χωρίζοντας τοὺς "Ἑλληνας ἀπ'" ἀλλήλων.

'Ατυχῶς, ἀπὸ τὴν ποιητικὴν δημιουργίαν τοῦ Σιμωνίδου, πλὴν τῶν ἐπιγραμμάτων του, μόνον ἀποσπάσματα σώζονται. Καὶ ταῦτα δόμως μαρτυροῦν τὴν τελειότητα τῆς τέχνης καὶ τῆς ποιητικῆς του ἀξίας.

74(1). 'Ἐγκώμιον εἰς τοὺς πεσόντας ἐν Θερμοπύλαις, (480 π.Χ.).

α) εὔκλετης ἢ τύχα, διότι ἔπεσον ὑπὲρ τῆς πατρίδος. — πότμος θάνατος. — πρὸ γάων ἀντὶ θρήνων. — ἢ μνᾶστις ἢ μνήμη. — οἰκτος

λύπη.— ἐντάφιον (ἐνν. εἴμα) σάβανον (δηλ. τὴν δόξαν, ή ὅποια ἔχει περιβάλλει αὐτοὺς).— εὔρως εὐρωτίασις, μούχλα.— ἀμαυρόω ἐπισκιάζω, ἔξαφανίζω.— σακός (σηκός) λερὸς χῶρος (ἔδω = τάφος).— οἰκέτης ἔνοικος (οἰκέταν, κτηρυμ. = ὡς ἔνοικον).— εύδοξία δόξα.— ἀνδρῶν ἀγαθῶν κτλ., ή σειρά: ὅδε σακός, (σακός ὁν) ἀνδρῶν ἀγαθῶν, εἴλετο (= ἐκτήσατο) οἰκέταν εύδοξίαν Ἐλλάδος.— μαρτυρεῖ, δηλ. τοῦτο, ὅτι ὁ τάφος οὗτος ἐγκλείει τὴν δόξαν τῆς Ἐλλάδος.— λελοιπώς, μτχ. ἀναφορ. — κόσμος τιμή, ἐγκώμιον.— ἀρετὰ ἀνδρεία.— ἀέναος αἰώνιος.

β) Οἱ στίχοι οὗτοι διεσώθησαν ὑπὸ τοῦ Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου, ιστοριογράφου τοῦ α' π.Χ. αἰῶνος, περιληφθέντες εἰς τὸ σύγγραμμά του «Βιβλιοθήκη ιστορική» καὶ χαρακτηριζόμενοι ὑπὸ αὐτοῦ ὡς «ἄξιον τῆς ἀρετῆς ἐκεῖνων ἐγκώμιον».

Στ. 3. βωμός· ἀποκαλεῖ βωμὸν τὸ τάφον τῶν πεσόντων, διότι ἐπ' αὐτοῦ ἀπεδίδοντο τιμαὶ καὶ ἐτελοῦντο θυσίαι εἰς τοὺς νεκρούς, ὡς εἰς ἥρωας.

—Ποῖαι αἱ ἀρεταὶ τοῦ ποιήματος; Ποῖα τὰ τεχνικὰ μέσα; Εἰς ποίους στίγους ἐντάσσει ἡ κεντρικὴ ἴδεα;

75 (2). Ἀσταθῆ τὰ ἀνθρώπινα.

α) ἔών = ὁν, αἰτιολ. μτχ.— μὴ φάσης = μὴ φήσης.— μηδὲ: μηδὲ φάσης... ὅσον κτλ.— ἔσσεται, ἐνν. ὄλβιος (= εὐτυχῆς).— ὡκεῖα, θηλ. τοῦ ὡκὺς ταχὺς ή σειρά: οὐδὲ γάρ η τῆς ταχυπτερύγου μυίας μετάστασις οὕτως ὡκείᾳ ἔστιν.— μετάστασις ἀλλαγὴ θέσεως, ἐναλλαγὴ (καταστάσεως), ή ἐκ τῆς ζωῆς εἰς τὸν θάνατον μετάβασις.

β) Τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο, ὡς καὶ τὸ ἐπόμενον, ἀνήκει εἰς τοὺς «θρήνους», τοὺς ὁποίους ἔγραψεν ὁ Σιμωνίδης διὰ τοὺς Σκοπάδας, τυράννους ἐν Κρανηνῷ τῆς Θεσσαλίας, οἱ ὅποιοι κατεπλακώθησαν ὑπὸ τῆς πεσούσης στέγης τῆς οἰκίας των, διασωθέντος ὡς ἐκ θαύματος τοῦ ποιητοῦ.

76 (3). Ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου.

κάρτος (κράτος) δύναμις.— ἄπρακτος ἀνωφελής.— μεληδῶν μέριμνα.— παῦρος ὀλίγος, μικρὸς (parvus - paulus).— αἰών βίος.— πόνος ἀμφὶ πόνω βάσανα διαδέχονται τὰ βάσανα.— ἄφυκτος ἀνα-

πόφευκτος.—**δμῶς** δμοίως (ἀδιακρίτως δι' ὅλους).—κείνου, δηλ. τοῦ θανάτου.—**λάχον** = ἔλαχον ἔλαχον παρὰ τῆς μοίρας.

77 (4). ‘Η Ἀρετή.

α) λόγος μῆθος, θρῦλος.—ναίω κατοικῶ.—δυσάμβατος δυσκνάβατος.—πέτρα βράχος.—άμφεπω διαιμένω, κατοικῶ.—ούδε... ἔσοπτός (ἔστιν) οὔτε εἶναι ὄρατή.—βλέφαρα, ἐδῶ = ὀφθαλμοὶ.—ῷ (περιληπτικόν), ἀναφέρεται εἰς τὸ πάντων ἀντί: ἔσοπτος ούδενι ώ.—ώ μή... μόλη εἰς ὄντινα δὲν ἔλθῃ.—διαιθύμος βασανιστικός: (ὅστις δὲν βασανισθῇ καὶ δὲν ἴδρωσῃ).—ἴκη τ'= καὶ μὴ ἵκη, ἐνν. οὐτος (ἐκ τοῦ ώ): καὶ δὲν ἀναπτύξῃ οὗτος εἰς ὑπέρτατον βαθὺ μὸν τὰς σωματικὰς καὶ ψυχικάς του δυνάμεις.

β) 'Ο ποιητής προσωποιεῖ τὴν ἀρετὴν καὶ φαντάζεται ὅτι αὕτη ἀποσυρθεῖσα τοῦ κόσμου διὰ τὴν αὐξανομένην κακίαν του κατέφυγεν εἰς τὰς ἀπροσίτους κορυφὰς τῶν βράχων. Διὰ νὰ τὴν φθάσῃ κανεὶς χρειάζεται νὰ ἴδρωσῃ κτλ. πρβλ. 'Ησιόδου «Ἐργα καὶ ἡμέραι», στ. 289-292 (κατὰ μετάφραστιν Σ. Μενάρδου): «Ομως ἐμπρός στὴν Ἀρετὴν ἔχουν ἴδρωτα βάλει—οἱ ἀθάνατοι, καὶ μακρινὸς ἀνήφορος σ' ἐκείνη—πηγαίνει στὴν ἀρχὴ τραχύς· μόν' ἀμα κανεὶς φθάσῃ—στὴν κορυφή, τότε εὔκολος ὁ πρὸν δύσκολος εἶναι».

78 (5). Ἐπίκρισις ἐπιτυμβίου ἐπιγράμματος.

α) τίς κεν αἰνήσειε ποῖος θὰ ἥτο δυνατὸν νὰ ἐπαινέσῃ.—νόῳ πίσυνος ὀρθοφρονῶν, ἔχων πεποιθησιν εἰς τὴν ὄρθήν του κρίσιν.—ναετας, ναιέτης (ναίω = κατοικῶ) κάτοικος.—άέναος (ἀεὶ νάω = ρέω) ὁ διαρκῶς ρέων.—δίνη στρόβιλος.—ἀντία θέντα παραλληλίσαντα.—μένος δύναμις, ἀντοχὴ, διάρκεια.—στάλα στήλη, βάθρον.—ἥσσω κατώτερα, ἀσθενέστερα.—θραύσοντι = θραύσουσι, δύνανται νὰ θραύσουν.—φώς, φωτὸς ἀνήρ.—ἄδε βουλὰ = ἥδε βουλὴ ἡ ἐμπνευσις αὕτη.

β) 'Επὶ τοῦ τάφου τοῦ Μίδα, τοῦ βασιλέως τῶν Φρυγῶν, εἶχε στηθῆ χαλκίνη Σφίγξ, ἐπὶ δὲ τοῦ βάθρου αὐτῆς εἶχε γραφῆ ἐπίγραμμα τοῦ Κλεοβούλου, ἐκ Λίνδου τῆς Ρόδου, ὁ ὄποιος θεωρεῖται εἰς τῶν ἐπτὰ σοφῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Τὸ ἐπίγραμμα αὐτό, τὸ ὄποιον ἐδῶ ἐπικρίνει ὁ Σιμωνίδης, ἔχει ὡς ἔξῆς:

*Χαλκῆ παρθένος εἰμί, Μίδου δ' ἐπὶ σήματι κεῖμαι.
Ἐστ' ἀνὴρ τὸν νάγη καὶ δένδρος μακρὰ τεθήλῃ,
ἡέλιος τὸν ἄνιών λάμπῃ, λαμποῦ τε σελήνη,
καὶ ποταμοὶ πλήθωσιν, ἀνακλύῃ τε θάλασσα,
αὐτοῦ τῇδε μένοντα πολυκλαύστω ἐπὶ τύμβῳ
ἀγγελέω παριοῦσι Μίδας ὅτι τῇδε τέθαπται.*

Στ. 5. λίθον· ὁ ποιητὴς φαντάζεται τὸ βάθρον τῆς Σφιγγὸς λίθινον.—**θεῶν ἡσσω**· τὰ φυσικὰ φαινόμενα μόνον ἀπὸ τοὺς θεοὺς εἶναι ἀσθενέστερα. Ἐπομένως δὲν εἶναι φρόνιμον νὰ παραβάλλῃ κανεὶς τὴν ἀντοχὴν ἢ τὴν διάρκειαν τῶν φθαρτῶν (λίθος—στάλα), πρός τὴν δύναμιν ἢ πρὸς τὴν ἀνακύκλησιν τῶν φυσικῶν φαινομένων.

Β Α Κ Χ Υ Λ Ι Δ Η Σ

‘Ο Βακχυλίδης (περὶ τὰ 510 - 440 π.Χ.) ἐγεννήθη καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Ἰουλίδα τῆς νήσου Κέω, ἦτο δὲ ἀνεψιδὸς τοῦ Σιμωνίδου καὶ συνοδός του εἰς τὰ ταξίδια. Ἰδιαιτέρως ἐτιμήθη εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἱερωνος τῶν Συρακουσῶν. ‘Εγραψε ποικίλα χορικὰ ποιήματα, ἐκ τῶν ὅποιών εἶχον σωθῆ ἐλάχιστα ἀποσπάσματα. Ἀλλὰ τὸ 1896 εὑρέθη εἰς τὴν Αἴγυπτον πάπυρος μὲ 13 ἐπινέκους καὶ 6 διμυράμβους του.

‘Ο Βακχυλίδης προήγαγεν ἔτι περαιτέρω τὴν χορικὴν ποίησιν, εἰς τὴν ὅποιαν ἔδωσε τεχνικωτέραν μορφήν, μουσικότητα καὶ ρυθμικότητα.

79 (1). Παιὰν εἰς τὴν εἰρήνην.

α) Στ. 1-5. τίκτει γεννᾶ, φέρει, χαρίζει..—**μεγάλα** (θηλ.) ἢ μεγαλειώδης.—**καὶ ἀνθεα μελιγλώσσων ἀοιδᾶν** (= ὡδῶν) ἀνθη μελισταλάκτων φύδῶν (: ὥραια καὶ εὐχάριστα ἄσματα).—**δαιδάλεος τεχνικός**, πολυποικιλτος (: ἐπὶ δαιδαλέων βωμῶν).—**θεοῖσιν**, δοτ. χαριστική.—**αἴθομαι καίομαι** (τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ τίκτει: κάμνει νὰ καίωνται).—**μῆρα** (βοῶν καὶ μῆλων) μηρία βοῶν καὶ προβάτων.—**τανύθριξ μακρόμαλλος**.—**γυμνασίων τε νέοις...** μέλειν (τὸ ἀπαρ. πάλιν ἐκ τοῦ τίκτει): κάμνει νὰ καταγίνωνται οἱ νέοι εἰς τὰ γυμνάσια (τὰς ἀθλητ. ἀσκήσεις).—**αὐλῶν** (ἀρσ.) τε καὶ κώμων (ἀρσ.) εἰς τὴν μουσικὴν καὶ εἰς τὰ τραγούδια.

Στ. 6 - 8. δ πόρπαξ ἡ λαβὴ τῆς ἀσπίδος.—αἰθὸς καμένος, μαῦρος: ίστοι αἰθᾶν ἀραχνᾶν, γενικὴ πληθ.—πέλονται γίνονται, ύφαίνονται.—τὸ ἔγχος τὸ δόρυ.—ἀμφάκης (ἀμφήκης) ἀμφίστομος.—δάμνημι καταβάλλω, καταστρέφω.—εύρως μούχλα, σκωρία.

Στ. 9 - 13. χαλκεῖν (γεν. πληθ.) χαλκῶν (σαλπίγγων).—συλᾶται ἀφαιρεῖται, διακόπτεται (ύπὸ τοῦ ἥχου τῶν σαλπίγγων).—μελιφρων γλυκὺς (ἐκ τοῦ μέλι καὶ φρήν).—ἀώος (ἀώς=ἡώς) πρωτός.—θάλπω ζωογονῶ.—τὸ κέαρ (κῆρ), γεν. κῆρος, καρδία.—ἔρατὸς ποθητὸς.—βρίθοντ(ι) δωρ. = βρίθουσι.—παιδικοὶ ὅμνοι νεανικὰ τραγούδια.—φλέγονται ἀνάπτουν, ἀντηχοῦν ἐνθουσιωδῶς.

β) Τὸ ποίημα τοῦτο εἶναι ὁ μόνος διασωθεὶς παιάν τοῦ Βακχυλίδου.
‘Ο παιάν ἦτο: 1) ἄσμα εἰς τὸν Ἀρην πρὸ τῆς μάχης (ἐ μ β α τ ἡ ρ ι ο ν).
2) ἄσμα εὐχαριστήριον πρὸς τοὺς θεοὺς μετὰ τὴν νίκην (ἐ π ι ν ἵ κ ι ο ν).
3) ἄσμα εἰς Ἀπόλλωνα καὶ Ἀρτεμιν εὖ χαριστήριον διὰ τὴν ἐκ κακοῦ τινος λύτρωσιν.
4) ἐπιτραπέζιος προσευχὴ κατὰ τὸ συμπόσιον.

Κατὰ τὸν παιᾶντα τοῦτον ὁ γλύπτης Κηφισόδοτος (ἀκμάσας τὸ α' ἥμισυ τοῦ δ' π.Χ. αἰῶνος) κατεσκεύασε τὴν θεὰν Ειρήνην φέρουσαν εἰς τὰς χεῖρας τὸν Πλοῦτον. Ωραῖον ἀντίγραφον εὑρίσκεται εἰς Μόναχον.

80 (2). Μία ἡ ὄδος τῆς εύτυχίας (ἀπόσπασμα).

α) εἰς ὄρος (εύτυχίας ἐστὶν) ὑπὸ ἔνα μόνον ὄρον ἐξασφαλίζεται ἡ εύτυχία.—ἀπενθήσ ἀπαθής, ἥρεμος.—διατελῶ βίον διάγω τὸν βίον, ζῶ.—ἀμφιπολῶ σκέπτομαι.—τὸ δὲ παρ' κτλ., ἡ σειρά: Ιάπτεται δὲ ἐδὼν κέαρ παρ' ἀμαρ τε καὶ νύκτα χάριν μελλόντων (συμβῆναι).—Ιάπτομαι βλάπτω, πληγώνω.—τὸ κέαρ (κῆρ) καρδία.—παρ' ἀμαρ τε καὶ νύκτα ἡμέραν καὶ νύκτα.—ἄκαρπον ἔχει πόνον ματαίως μοχθεῖ.

β) Τὸ ποίημα τοῦτο εἶναι προσόδιον, ἦτοι ἄσμα ἀδόμενον συνοδείᾳ αὐλῶν ὑπὸ χοροῦ προσερχομένου εἰς ναὸν ἡ βωμὸν κατὰ τὰς ἑορτὰς.

Στ. 2. θυμὸν ἀπενθῆ· ἡ ἀπάθεια ὡς προϋπόθεσις τῆς εύτυχίας ἀπετέλεσε βραδύτερον τὴν βάσιν τῆς θεωρίας τῶν Στωϊκῶν φιλοσόφων, οἱ ὅποιοι ἔλεγον «μένε καὶ κράτει» πρβλ. Ἀρχιλόχου «Θάρρος εἰς τὰς δοκιμασίας» (σελ. 42).

α) Στ. 1-15. (στροφὴ α')· τῶν Ἱερᾶν Ἀθανᾶν τῶν Ἱερῶν Ἀθηνῶν.—ἀβρόβιος ἀβροδίαιτος, ἐπιχαρίτως ζῶν.—"Ιωνεῖς" οὕτω καλοῦνται οἱ Ἀθηναῖοι ὡς οἱ κυριώτεροι ἀντιπρόσωποι τῆς Ἰωνικῆς φυλῆς.—τί διατί. — νέον νεωστί, πρὸ δὲ λίγου. — ἔκλαγε, ἀρό. β' τοῦ κλάζω = ήχῷ ἰσχυρῶς, δέέως, (κλαγγὴ τῶν ὅπλων).— χαλκοκάθων χαλκόστομος, χαλκῆ. — ἀοιδά, ἐδῶ = σάλπισμα. — δυσμενῆς ἐναντίος, ἔχθρος. — ἀμφιβάλλω περικυκλῶ· ή σειρὰ τῶν λέξεων: ἀμφιβάλλει ὅρια ἀμετέρας χθονός.— κακομάχανος δόλιος, κακοῦργος.— ἀέκατι (ἐπιπ.) ποιμένων παρὰ τὴν θέλησιν τῶν ποιμένων. — σεύοντ(ι) (=σεύονται) ἀπάγουσι.— μῆλα αἴγοπρόβατα (ἀγέλας... μῆλων).— ἀμύσσω (ἀμυχή) σπαράσσω, σχίζω.— φθέγγευ (=φθέγγου) ὁμίλει, λέγε. — εἴ τινι βροτῶν περισσότερον παντὸς ἄλλου θητοῦ. — ἔμμεναι καὶ τὸν = εἰναι καὶ σοὶ ὅτι ἔχεις καὶ σύ.

Στ. 16-30. (στροφὴ β')· νέον, βλ. στ. 3.— ἀμείβω ποσὶν ἀλλάσσω τόπον, διαβαίνω.— δολιχὸς μακρός.— κέλευθος (ἡ) ὁδός.— δολιχὰν 'Ισθμίαν κέλευθον τὴν μακρὰν (διὰ) τοῦ Ἰσθμοῦ ὁδόν.— κάρυξ κήρυξ.— ἀφατος ἀνένφραστος, καταπληκτικὸς (μέση λέξις: ἐδῶ ἐπὶ καλοῦ): ἀφατα ἔργα καταπληκτικὰ κατορθώματα.— κραταιοῦ φωτός ἐννοεῖ τὸν Θησέα.— ὑπέρβιος βίαιος, σκληρός.— ἔπεφνει, ἀρό. β' τοῦ ἀχρήστου ρ. φένω = φονεύω.— φέρτατος καὶ φέριστος (συγκριτ. φέρτερος) = ὑπεροχώτατος: (φέρτατος ἴσχυΐ = ἰσχυρότατος).— Κρονίδα τέκος τέκον τοῦ Κρονίδου (τέκον τοῦ υἱοῦ τοῦ Κρόνου: ἐδῶ Κρονίδης νοεῖται ὁ Ποσειδῶν).— σεισίχθων: ἐπίθ. τοῦ Ποσειδῶνος ὡς σείοντος τὴν γῆν.— σῦς, συδες ἀγριόχοιρος.— νάπη κοιλάς σύνδενδρος (λόγγος).— ἀτάσθαλος ἀκατάστατος II μοχθηρός, κακοῦργος.— ἔσχεν κατέλαβε.— πολυπήμων ὁ προκαλῶν πολλοὺς πόνους, δλέθριος.— ἔξεβαλε ἀπέρριψε, ἐπέταξε.— ἀρείων γενναιότερος.— ὅπα τελεῖται ποῦ θὰ καταλήξουν.

Στ. 31-45 (στροφὴ γ')· πολεμήιος πολεμικός.— πολλὰν πολλήν.— δπάων δπαδός, ἀκόλουθος. — ἔμπορος ὁδοιπόρος, ταξιδιώτης.— οἰ(α) ὡς, ὡσάν.— ἀλάτας ἀλήτης, πλάνης.— ἀλλοδαμία ἔνη χώρα.— ὥδε οὕτω (ὡς περιεγράφη ὑπὸ τοῦ κήρυκος).— θρασὺς τολμηρός.— ἔσχεν ἐδάμασε, κατενίκησε.— ἦ ἀληθῶς.— ὅρμη παρορμᾶ, παρακινεῖ.—

μήσεται, μέλλων τοῦμήδομαι = σκέπτομαι, σχεδιάζω νὰ ἐκτελέσω.—
ὅφρα ἵνα (ἐδῶ μὲ δριστικήν).—αἱὲν ἔρδοντα (ἐνν. ὑποκείμ. τινά,
ἀντικείμ. κακόν).—μὴ 'ντυχεῖν (= ἐντυχεῖν) κακῷ νὰ μὴ συναν-
τήσῃ κακόν.

Στ. 46 - 60. (στροφὴ δ'). φῶτε, αἰτ. δυϊκ. συναπτομένη μὲ αἰτ.
πληθ. (μόνους).—δμαρτέω τινὶ (καὶ ἀμαρτέω) συνοδεύω τινά.—οἱ
=αὐτῷ (ἀντικ. τοῦ δμαρτεῖν).—φαίδιμος λαμπτός, ἐδῶ = ἴσχυρός.
—ἔλεφαντόκωπος ὁ ἔχων ἔλεφαντίνην λαβήν.—ξεστὸς ἄκων λεῖον,
στιλπνὸν ἀκόντιον.—χείρ, ποιητ. δοτ. πληθ. χέρεσσ(ι) = χερσί.—
κηῦτυκτον=καὶ εὔτυκτον (ἐκ θ. τοῦ ρ. τεύχω = κατασκευάζω) κα-
λῶς κατειργασμένην.—κυνέα περικεφαλαῖα.—κρατὸς πέρι (ἀναστρ.)
περὶ τὴν κεφαλὴν (ὄνομα ἀχρηστον «κράς»), εὔχρηστος ὁ τύπος τὸ κά-
ρη ἡ κεφαλὴ (βλ. καὶ σελ. 126 στ. τελ.).—πυρσοχαίτης πυρρόθριξ,
ξανθός.—ἀμφί, εἰς τὸ στέρνοις.—χλαμὺς (ἥ) βραχὺς μανδύας, ἔνδυ-
μα τῶν ἐφῆβων ἱππέων.—οὐλίος μάλλινος.—**Θεσσαλὰν** Θεσσαλι-
κήν.—δματών ἀπο (ἀναστρ.) ἀπὸ τῶν ὄφθλαμῶν, ἀπὸ τοῦ βλέμ-
ματος.—στίλβειν ὅτι σπινθηροβολεῖ.—**Λαμνία** (Λημνία) φλὸξ
φλὸξ τῆς Λήμνου, ὅπου ἐπιστεύετο, ὅτι εἶχε τὸ ἔργαστήριόν του ὁ
"Ηφαιστος".—φοίνισσα ἐρυθρωπή.—πρώθηβος ὁ ἐν ἀρχῇ τῆς ἐφηβι-
κῆς ἡλικίας, νεαρός.—ἀρήιος πολεμικὸς —ἀθυρμα = παιγνίδιον, τέρ-
ψις.—μέμναμαι ἔχω εἰς τὸν νοῦν μου, ἐνδιαφέρομαι, φροντίζω.—χαλ-
κεόκτυπος χαλκόβροντος.—δίζημαι ζητῶ νὰ εὕρω.—φιλάγλαος ὁ
ἀγαπῶν τὴν λαμπρότητα, φιλόκαλος.

β) 'Ο διθύραμβος εἶναι ἐν ἐκ τῶν εἰδῶν τῆς λυρικῆς ποιήσεως, συν-
δεόμενον μετὰ τῆς λατρείας τοῦ Διονύσου. Κατὰ τὰς Διονυσιακὰς δηλ.
έορτὰς πολλοὶ ἔορτασται, μετημφιεσμένοι εἰς σατύρους, τραγόποδας
διπαδούς τοῦ Διονύσου, ὠρχοῦντο περὶ τὸν βωμὸν αὐτοῦ ἔξυμνοῦντες
καὶ μιμούμενοι ἐν ἐκστάσει καὶ τολμηρῷ ποιήσει τὰ παθήματα ἢ τὰς
φαιδράς περιπτείας τοῦ θεοῦ.

Τὰ ἄσματα ταῦτα, συνοδεύμενα καὶ ὑπὸ αὐλοῦ, κατ' ἀρχὰς ἤσαν
ἄτακτα κατὰ τὸ μέλος, τὴν ποίησιν καὶ τὸν ρυθμόν, διεμορφώθησαν δὲ
τεχνικῶς τὸ πρῶτον ὑπὸ Ἀρίονος τοῦ Μηθυμναίου (περὶ τὸ 625 π.Χ.).
"Ἐκτοτε δ ἀριθμὸς τῶν χορευτῶν ὡρίσθη εἰς 50, ἐκ τῶν ὧδοιων εἰς
ἀποσπώμενος ἀνέβαινεν ἐπὶ τραπέζης ἢ ἄλλου βάθρου διὰ νὰ εἶναι δρατὸς

(κ ο ρ υ φ α ᾶ ος τοῦ χοροῦ, ἔξαρχων τὸν διθύραμβον) καὶ ὑποδυό-
μενος τὸν Διόνυσον διελέγετο πρὸς τὸν χορὸν περὶ τῶν περιπετειῶν του.

Βραδύτερον δὲ διθύραμβος ἀπέβαλε τὸν ἀποκλειστικὸν χαρακτῆρα
τῆς λατρείας τοῦ Διονύσου, αἱ δὲ ὑποθέσεις ἐλαμβάνοντο καὶ ἐξ ἄλλων
μύθων ἀναφερομένων εἰς ἥρωας.

Εἰς τὸν διθύραμβον τοῦτον περιγράφεται ἡ πορεία τοῦ Θησέως πρὸς
τὰς Ἀθήνας. Κ ο ρ υ φ α ᾶ ος προφανῶς εἶναι ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀθηνῶν
καὶ πατὴρ τοῦ Θησέως Αἰγεύς, χ ο ρ ὁ ο δὲ πολῆται Ἀθηναῖοι.

Στ. 15. Πανδίων· υἱὸς τοῦ Κέκροπος καὶ πατὴρ τοῦ Αἰγέως, βα-
σιλεύσας ἐν Ἀθήναις περὶ τὸ 1300 π.Χ. — **Κρέουσσα**· θυγάτηρ τοῦ
Ἐρεχθίως, βασιλέως τῶν Ἀθηνῶν.

Στ. 20. Σίνις (Σίνιδος)· ὁ ληστὴς Πιτυοκάμπητης : οὗτος συνέκλινε
τὰς κορυφὰς δύο πεύκων καὶ προσέδενεν εἰς ἐκατέραν τὰ σκέλη τῶν δια-
βατῶν, ἔπειτα δὲ ἀφήνων αὐτὰς ἐλευθέρας τοὺς διεμέλιζε.

Στ. 21. Λυταῖος· ἐπώνυμον τοῦ Ποσειδῶνος, ὡς λύσαντος (διαρ-
ρήξαντος) τὰ Τέμπη, ἵνα χύνωνται εἰς τὴν θάλασσαν τὰ ῦδατα, τὰ
ὅποια κατέκλυζον τὴν Θεσσαλίαν.

Στ. 24. Κρεμμυδών (καὶ **Κρόμμυδών**)· ὄχυρὰ θέσις ἐντεῦθεν τοῦ
Ισθμοῦ ἐν Μεγαρίδι (περὶ τοὺς σημ. Ἀγ. Θεοδώρους).

Στ. 25. Σκείρων (καὶ **Σκίρων**)· περιβόητος κακοῦργος, ὁ ὅποιος
εἰς τὴν παρὰ τὰ Μέγαρα ἀπόκρημνον τοποθεσίαν «Σκιδωνίδες πέτραι»,
τὴν σημερινὴν «Κακὴν Σκάλαν», ἡνάγκαζε τοὺς διαβάτας νὰ κύψουν
διὰ νὰ πλύνουν τοὺς πόδας του καὶ διὰ λακτίσματος τοὺς κατεκρήμνιζεν
ἐκ τῆς βραχώδους ἐκείνης ἀκτῆς εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ
Θησέως κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον.

Στ. 26. Κερκυόνος παλαίστρα· μετὰ τὸ ἀνωτέρω κατόρθωμα δὲ
Θησέως ἐφόνευσε τὸν φοβερὸν ληστὴν Κερκύονα, ὁ ὅποιος παρὰ τὴν
Ἐλευσῖνα ἡνάγκαζε τοὺς διαβάτας νὰ παλαίσουν πρὸς αὐτὸν καὶ τού-
τους ἡττωμένους ἐφόνευεν.

Στ. 29. Προκόπτας· ἄλλος διαβόητος κακοῦργος. Οὗτος διαιτώ-
μενος παρὰ τὸν Ἀττικὸν Κηφισὸν καὶ κρατῶν σφῆραν ἡνάγκαζε τοὺς
διαβάτας νὰ ἔξαπλωνωνται ἐπὶ σιδηρᾶς κλίνης καί, ἂν μὲν οἱ πόδες ἔξει-
χον, ἀπέκοπτε τὸ ἔξεχον μέρος αὐτῶν, ἐὰν δὲ ἦσαν βραχύτεροι, ἐτάνυε
καὶ ἔξηρθρωντεν αὐτούς. Ἡτο γνωστὸς ὑπὸ τὸ δνομα Προκρούστης.

α) **Στ. 1 - 5.** **ἄιξον**, προστ. τοῦ ἀίσσω (ἀττώ, διάττω) ὄρμῶ, πετῶ (πρβλ. διάττων ἀστήρ). — **σεμνοδότειρα** ἡ φέρουσα σπουδαίας εἰδήσεις. — **Κέος = Κέως**. — χαριτώνυμος εὐχάριστος, εὐφρόσυνος. — μάχας (-ης) θαρασσύχειρος εἰς ἀγώνισμα, τὸ δόπιον ἀπαιτεῖ στιβαρὰς χεῖρας (πυγμάς), πυγμαχίαν. — **ἄρατο** τοῦ **αἴρομαι** κερδίζω, κατάγω.

Στ. 6 - 10. **ἀνέμνασεν** (ἀνέμνησεν) ἔφερεν εἰς τὸν νοῦν μας. — **καλῶν** (οὐδ. γεν. πλ.) ὠραίας ἀναμνήσεις (ἐνδόξων νικῶν). — **δσα**, νὰ συναφθῇ μὲ τὸ **ἐπεδειξαμεν**. — **αὐχὴν λαιμὸς** (στενὸν γῆς). — **ζάθεος** ιερώτατος. — **Εὔξαντίς ἡ Κέως**. — **έβδομήκοντα σὺν στεφάνοις δὶ'** ἑβδομήκοντα νικῶν.

Στ. 11 - 14. **Μοῦσα αὐθιγενής**, Μοῦσα ἐγχώριος, (δηλ. ἐγὼ ὁ συμπολίτης τοῦ νικητοῦ καλῶ τὴν γλ. καν. αὐλῶν)· διότι ὁ Βακχυλίδης ἦτο Κεῖος. — **γλυκεῖαν καναχάν αὐλῶν**, τὸν γλυκὺν ἦχον τῶν αὐλῶν. — **γεραίρω τιμῶ**, ἔξυμνῶ. — **ἐπινικίοις**, ἐνν. **ἀσμασι**. — **Πανθείδας (-δης)** πατήρ τοῦ νικητοῦ.

β) Τὸ ποίημα τοῦτο εἶναι ἐκ τῶν λεγομένων ἐπινίκων. Οἱ ἐπίνικοι (ὕμνοι) ἦσαν λυρικὰ ἀσματα ὑμνοῦντα τοῦς νικητὰς τῶν Πανελλήνιων ἀγώνων, ἥδοντο δὲ τῇ συνοδείᾳ λύρας (ἢ αὐλοῦ) ὑπὸ χοροῦ ἐκ νέων ἑορταζόντων τὴν νίκην.

Στ. 1. Φήμα· προσωποίησις τῆς φήμης, ἡ δόπια παρουσιάζεται ὡς «σεμνοδότειρα» θεά· (ἐν Ἀθήναις ὑπῆρχε καὶ βωμὸς αὐτῆς).

Στ. 2. Κέον ιεράν, διότι ἐτέλει ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν θεῶν.

Στ. 8. Εὔξαντίδα· ἡ Κέως λέγεται Εὔξαντίς, διότι ἐπώνυμος τῆς νήσου ἦτο ὁ Εὔξαντιος, υἱὸς τοῦ Κρητὸς Μίνω καὶ τῆς Κείας νύμφης Δεξιθέας.

—Πόθεν ἐλήφθησαν αἱ ὀνομασίαι τῶν τριῶν τμημάτων (στροφῶν); Πῶς ἔχορεύοντο; Ποῖος δὲ χαρακτήρ τῆς ποιήσεως τοῦ Βακχυλίδου;

Π Ι Ν Δ ΑΡ Ο Σ

‘Ο Πίνδαρος (522 - 442 π.Χ.) ἔφερε τὴν χορικὴν ποίησιν εἰς ἀφθαστον ὄψος. Ἐγεννήθη εἰς Κυνὸς Κεφαλὰς τῆς Βοιωτίας, δὲ λίγον ἔξω τῶν Θηβῶν, καὶ ἐπωνομάσθη Θηβαῖος. Κατήγετο ἐκ τοῦ ἐπιφανεστάτου γένους τῶν Αλγιδῶν. Ἐσπούδασεν εἰς τὰς Ἀθήνας καλ., νεώτατος ἀκόμη,

έγινε γνωστὸς ὡς χορικὸς ποιητής. Ἐπανελθὼν εἰς τὰς Θῆβας παρέμεινεν ἐπὶ τι διάστημα ἀδρανής, διότι αἱ Θῆβαι εἶχον ταχθῆ ὑπὲρ τῶν Μήδων, ἡ δὲ πανελλήνιος δόξα ἐστεφάνων τότε τὸν Σιμωνίδην, τὸν ὑμνητὴν τῶν ἑλληνικῶν ἀγώνων. Ἀλλ᾽ ἡ ἑλληνικὴ του ψυχὴ γρήγορα τὸν ὕθησε νὰ λάβῃ τὴν πρέπουσαν θέσιν καὶ συγκεκινημένος ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν νικηὴν κατὰ τῶν Περσῶν ἔξυμνησε τὴν δόξαν τῶν Ἀθηνῶν καὶ τὰς θυσίας τῶν Ἀθηναίων διὰ τὴν ἑλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος. Αἱ Ἀθῆναι τότε ἐτίμησαν ἔξαιρετικῶς τὸν ποιητήν, ἡ δὲ φήμη του διεδόθη πανταχοῦ. Φιλοξενεῖται ἥδη ὑπὸ πολλῶν ἡγεμονικῶν αὐλῶν καὶ πλείστων ἐπιφανῶν οἰκων τῆς Ἑλλάδος.

Ίδιαιτέρως ἐδοξάσθη ὁ Πίνδαρος ὡς ἀριστος μουσικὸς καὶ ὑμνητὴς τῶν ἀθλητικῶν ἀγώνων, οἱ δὲ σωζόμενοι 45 ἐπίνικοι πρὸς τιμὴν νικητῶν ἔξ ὅλων τῶν πόλεων τῆς Ἑλλάδος μαρτυροῦν τὴν πανελλήνιον φήμην του. Ἐπιμήθη ἐπίσης καὶ ὡς θρησκευτικὸς ποιητής, αἱ δὲ διάφοροι πόλεις τῆς Ἑλλάδος εἰς αὐτὸν ἀνέθετον τὴν σύνθεσιν ὑμνῶν καὶ παιάνων πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν. Ἀλλὰ καὶ ποικίλα ἄλλα εἴδη ποιημάτων συνέθεσε. "Ολα τὰ ποιητικά του δημιουργήματα συνεκεντρώθησαν ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων θαυμαστῶν του εἰς 17 βιβλία. Ἐκ τούτων ἐσώθησαν μόνον τέσσαρα, τὰ περιέχοντα τοὺς ἐπινίκους. Ἀπὸ τὰς ἄλλα μόνον ἀποσπάσματα ἔχομεν τῶν διαφόρων ποιητικῶν εἰδῶν, ἵκανὰ δύμας νὰ ἐπισφραγίσουν τὴν δόξαν του.

83 (1). Προσόδιον (εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος).

α) Στ. 1 - 6. Θεόδματος (θεός-δέμω = κτίζω) θεόκτιστος (ἢ νῆσος Δῆλος).—λιπαροπλόκαμος ἡ ἔχουσα λαμπροὺς πλοκάμους (ώραιοπλέξουδη).—ίμεροέστατον ποιητήτατον (ἐκ τούτου ἡ δοτ. παίδεσσι).—ἔρνος Βλαστάρι.—ἀκίνητος ἀσειστος, στερεός.—τέρας θαῦμα.—ἄν = ἥν.—κικλήσκοισιν (αἰολ. θαμιστ. τύπος) = καλοῦσιν.—τηλέφραντος (τῆλε-φαίνομαι) ὁ μακρόθεν φαινόμενος.—κυανέα χθῶν θάλασσα.

Στ. 7 - 14. τὸ πάροιθε πρότερον.—ἥν φορητὰ ἐφέρετο, ἔπλεεν (ἀνὰ τὴν θάλασσαν).—βιπαῖσιν, ποιητ. αἰτιον (βιπή = ὄρμή).—ἄ Κοιογενῆς ἡ κόρη τοῦ Κοίου (ἢ Λητώ).—αἱ ὡδῖνες οἱ πόνοι (τοῦ τοκετοῦ).—ἀγχίτοκος ἐτομόγεννος. —θυίω(θύω) μαίνομαι, ὑποφέρω (= δταν ὑποφέρουσα ἀπὸ τοὺς πόνους τοῦ ἐπικειμένου τοκετοῦ...).—

ἐπέβα νιν ἐπάτησεν ἐπ' αὐτῆς (τῆς Δήλου).—**δὴ** τότε τότε πλέον.—**δρθαί...** κίονες κατακόρυφοι κίονες.—**ἀπώρουσαν** ἔξεπετάχθησαν (τοῦ ἀπορούω ἀναπτῆδῶ).—**πρέμνον** ρίζα, πυθμὴν τῆς θαλάσσης (: πρέμνων χθονίων ἀπὸ τὰ ἔγκατα τῆς θαλάσσης).—**ἄν δὲ σχέθον** (= ἀνέσχεθον δὲ) καὶ ἐκράτησαν ἐπάνω τους.—**πέτραν** τὴν βραχώδη νῆσον.—**ἀδαμαντοπέδιλοι** (κίονες) ἔχοντες ἀδαμαντίνην (στερεὰν) βάσιν.—**τεκοῖσ** = **τεκοῦσα**.—**ἐπόψατο** (ποιητ. ἀρ. τοῦ ἐφορῶ) ηὔτύχησε νὰ ἔδῃ.—**ἡ γέννα** τὰ τέκνα.

3) Τὸ παρὸν προσόδιον συνέθεσεν ὁ Πίνδαρος κατὰ παραγγελίαν τῶν Κείων, ἢδεται δὲ ὑπὸ χοροῦ Κείων προσερχομένων εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. (Περὶ προσοδίου βλ. εἰς σχόλια ποιήματος 80 (2), σελ. 135).

Στ. 2. ἔρνος (βλαστὸς) λέγεται ἡ Δῆλος ὡς «βλαστήσασα» ἐκ τῆς θαλάσσης. — **παίδεσσι Λατοῦς**, βλ. Θεόγνιδος «Εἰς Ἀπόλλωνα» (σελ. 98).

Στ. 7. ἦν τὸ πάροιθε φορητά ἐπιστεύετο, ὅτι ἡ Δῆλος ἦτο πλωτή, ἀλλὰ κατέστη ἀκίνητος, ἀφ' ὅτου ἡ Λητὼ ἐγέννησεν ἐκεῖ τὰ δίδυμα τέκνα τῆς· διὰ τοῦτο καὶ ἐν στ. 3 ὀνομάζει αὐτὴν ἀκίνητον **τέρας** (ἀκλόνητον θαῦμα).

Στ. 9. Κοιογενῆς· ἡ Λητὼ ἦτο θυγάτηρ τοῦ Τιτᾶνος Κοίου καὶ τῆς Τιτανίδος Φοίβης.

—**Προσέξατε τὰς μεταφοράς**, τὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα, τὰ ποιητικὰ σύνθετα· (διὰ τὰ τελευταῖα βλ. «Σαλαμῖνα», εἰς σημειώσεις, σελ. 89 στ. 6).

84 (2). Διθύραμβος πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου.

α) **Στ. 1-5. ἔδετε**, ἐπιβλέψατε (λέγει πρὸς τοὺς θεοὺς ὁ Πίνδαρος παρερχόμενος ἐπὶ τὴν ὄρχηστραν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ χοροῦ).—**ἐν** = **εἰς** πρός. — **ἐπί τε πέμπετε** καὶ πέμπετε ἐπ' αὐτόν.—**κλυτάν χάριν** τὴν θείαν χάριν σας.—**πολύβατος** παλυπάτητος, πολυσύχναστος.—**οἵ τε** = **οἱ**.—**δμφαλὸς** κέντρον τῆς πόλεως.—**θυόεις** εὐώδης, μοσχοβολισμένος (ἀπὸ τὰ θυμιάματα).—**οἰχνέω** συχνάζω, ἐπισκέπτομαι συχνά (τοῦ αὐτοῦ θέμ. μὲ τὸ **οἰχομαι**).—**πανδαίδαλος** κατάτεχνος, κατεσκευασμένος μὲ τέχνην· ἐκ θεμ. τοῦ ρ. **δαιδάλλω** (= διακοσμῶ, ἐπεξερ-

γάζομαι τεχνικῶς), ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ τεχνίτου Δαιδάλου, συμβολίζοντος τὴν ἐπιτηδειότητα εἰς τὴν κατασκευὴν τεχνικῶν ἔργων.

Στ. 6 - 12. Ιδότεος πλεγμένος ἀπὸ ἵα («μενεξεδοπλεγμένος» κατὰ Βουτιερίδην).—**λάχετε** δεχθῆτε.—**έαριδρεπτος** ὁ κατὰ τὸ ἔαρ δρεπόμενος («ἀνοιξιάτικος» Βουτ.).—**λοιβά** σπονδή, προσφορά (πρὸς τοὺς θεούς).—**Διόθεν** κατ' ἐντολὴν τοῦ Διός, κατ' εὐδοκίαν τοῦ Διός.—**ἀγλαῖα** λαμπρότης: **σὺν ἀγλαῖᾳ...ἀδιδᾶν** = μὲ τὴν λαμπρότητα τῶν ἀρδῶν (μὲ τὰ χαρούμενα τραγούδια μου...).—**πορευθέντ(α)** ὑποκ. μ.έ. —**δεύτερον** διὰ δευτέραν φοράν.—**κισσοδέτας** (ὁ Διόνυσος) κισσοστεφανωμένος· (ἡ σειρά: Ἰδετέ με πορευθέντα δεύτερον **σὺν ἀγλαῖᾳ** **ἀοιδᾶν** ἐπὶ κισσοδέταν θεόν).—**Βρόμιος**, **Ἐριβόας** μὲ τὰ ἐπίθετα ταῦτα προσηγόρευον τὸν Διόνυσον ὡς θεὸν τῆς εὐθυμίας, ἡ ὅποια συνήθως ἐκδηλοῦται θορυβώδεις: **βρόμιος** = θορυβώδης ἐκ τοῦ **βρόμος** = κρότος, πάταγος. **Ἐριβόας** = ὁ ἴσχυρῶς βιῶν, ἐκ τοῦ **ἐριβοάω**.—**μελπέμεν** (κυρίως τελικ. ἀπαρ. ἐκ τοῦ **πορευθέντα**) = διὰ νὰ ψάλω.—**γόνος** νίός. —**ὑπάτων πατέρων**, τοῦ Διός. —**γυναικῶν Καδμεϊῶν** (= Θηβαΐδων), τῆς Σεμέλης· (πληθυντικοὶ μεγαλοπρεπείας).

Στ. 13 - 18. ἐναργῆς ὄλοφάνερος.—**σάματα** σημεῖα, προμηνύματα.—**τέλεα** αἱ τελεταί, αἱ (έαριναι Διονυσιακαι) ἑορταί.—**οὐ λανθάνει**, ἐν. ἡμᾶς, τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ἑορτάζοντας: ἡ σειρά: ἐναργέα **σάματα τελέων οὐ λανθάνει ἡμᾶς** = τὰ ὄλοφάνερα προμηνύματα τῶν ἔαρινῶν ἑορτῶν τοῦ Διονύσου δὲν μᾶς ξεφεύγουν (διότι βλέπομεν τὴν ἔαρινὴν ὅψιν τῆς φύσεως).—**φοινικοέανος** κοκκινόπεπλος (ἐκ τοῦ **φοινιξ** = κόκκινος καὶ ἔανδος = πέπλος), ἐπιθ. τῶν **Ὦρῶν**.—**οἰχθέντος** = ἀνοιχθέντος.—**ἐπάγγησιν** ἐπιφέρωσιν (αὗται, αἱ **Ὦραι**).—ἡ σειρά: **δόπότε οἰχθέντος θαλάμου φοινικοέανων Ὦρῶν** **ἐπάγγησιν εὔοδμον ἔαρ**.—**νεκτάερος** θεῖος, εὐώδης (ἐκ τοῦ **νέκταρ** = τὸ ποτὸν τῶν θεῶν).—**βάλλεται** ρίπτονται, ἐκσφενδονίζονται.—**ἄμβροτος** ἀθάνατος· ἐπ' ἀμβρόταν **χθόνα** ἐπὶ τῆς ἀθανάτου (τῆς ἀγηράστου) γῆς.—**έρατὸς** ποθητός, εὐχάριστος.—**φόβη** φύλλωμα, ἀνθοδέσμαι.—**κόμαισι** μείγνυνται περιπλέκονται μὲ τὴν κόμην, στεφανώνουν τὴν κεφαλήν.—**ἀχεῖτε** (= ἡχεῖτε) ὑμνεῖτε.—**διμφαὶ μελέων μελωδικαι φωναι, ἄσματα τοῦ χοροῦ** (κυρίως **διμφὴ** = φωνὴ τοῦ μαντείου).—**σὺν αὐλοῖς** μὲ συνοδείαν αὐλῶν.—**Σεμέλαν**, τὴν μητέρα τοῦ

Διονύσου.—**έλικαμπυξ** ή φέρουσα στρογγύλον διάδημα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς.

β) 'Ο παρὸν διθύραμβος συνετέθη ὑπὸ τοῦ Πίνδάρου ἵσως ἐπὶ τῇ ἔορτῇ τῶν «*Μεγάλων Διονυσίων*», διεσώθη δὲ ὑπὸ τοῦ Διονύσου 'Αλικαρνασσέως, ὁ ὅποιος περιέλαβε τοῦτον εἰς τὸ ἔργον του «*Περὶ συνθέσεως ὄνομάτων*». — (Περὶ τοῦ Διθυράμβου βλέπε εἰς σελ. 137).

Στ. 1. ἕδετ' ἐν χορόν, **'Ολύμπιοι**· ὁ Πίνδαρος ἀρχίζει τὸ ἄσμά του ἐπικαλούμενος τὴν χάριν τῶν Ὀλυμπίων, ἐνῷ μετὰ τοῦ χοροῦ παρέρχεται ἐπὶ τὴν ὄρχήστραν.

Στ. 3. δμφαλδς τοῦ ἄστεως ἦτο ἡ ἀγορὰ (τὸ κέντρον τῆς πόλεως), ὅπου καὶ ὁ βωμὸς τῶν 12 θεῶν, ὁ ἰδρυθεὶς ὑπὸ τοῦ Πεισιστράτου. 'Ονομάζει αὐτὸν **πολύβατον**, διότι ἐκεῖ συνήρχοντο τὰ πλήθη τῶν 'Αθηναίων.

Στ. 5. πανδαιδαλος (κατάτεχνος), διότι ἡ ἀγορὰ ἦτο κεκοσμημένη μὲ διάφορα ἔργα τέχνης, ἀγάλματα κτλ. Διὰ τοῦτο καὶ **εὔκλεης** (συγκεντρώνουσα καὶ ἐπιδεικνύουσα τὴν δόξαν τοῦ ἄστεως). — **κισσοδέταν θεόν**· ὁ Διόνυσος παρίστατο κατὰ τὴν φαντασίαν τῶν ἀρχαίων κισσοστεφάνωτος· ὁ κισσὸς καὶ ἡ ἀμπελὸς ἥσαν ἱερὰ φυτὰ τοῦ Διονύσου.

Στ. 11. γόνον κτλ. 'Ο Διόνυσος ἦτο οὐίος τοῦ Διὸς καὶ τῆς Σεμέλης. 'Ο Ζεὺς ὄνομάζεται ὑπατος πατήρ· (κατὰ τὸν "Ομηρον εἶναι «ὁ ὑπατος κρειόντων» καὶ «πατήρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε».). 'Η Σεμέλη ἦτο κόρη τοῦ Κάδμου καὶ τῆς 'Αρμονίας.

Στ. 14. Αἱ "Ωραι (προσωποιοῦσαι τὰς ἐναλλαχάς τῶν ἐποχῶν τοῦ ἔτους) κατὰ τὴν μυθολ. παράδοσιν ἥσαν κεκλεισμέναι ἐντὸς τοῦ οὐρανίου θαλάμου των· αἱ θύραι τούτου ἤνοιγον κατὰ τὴν ἔναρξιν ἑκάστης ἐποχῆς, αἱ δὲ "Ωραι ἔξηρχοντο συνοδεύουσαι τὴν νέαν ἐποχὴν τοῦ ἔτους καὶ ἐγκαθιστῶσαι αὐτὴν ἐπὶ τῆς φύσεως. Κατὰ τὴν ἄνοιξιν αἱ "Ωραι εἶναι κοκκινόπεπλοι συμβολίζουσαι τὸ ἐρυθρὸν χρῶμα τῆς γῆς, καλυπτομένης ἀπὸ κοκκινόχρωμα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄνθη.

Τὸ ποίημα εἶναι κατάμεστον ἀπὸ μεταφοράς, περιφράσεις, ἀντονομασίας, κοσμητικὰ ἐπίθετα, ποιητικὰ σύνθετα καὶ εἰκόνας.

—Νὰ εὑρεθοῦ, ν' ἀναλυθοῦν καὶ ν' ἀξιολογηθοῦν. Προσέξατε τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ ὕφους καὶ τὸν τρόπον, διὰ τοῦ ὅποιου ἐκφράζεται ἡ ἐνθουσιαστικὴ διάθεσις τοῦ ποιητοῦ.

(Απόσπασμα)

α) ταὶ αἱ (ἄρθρ.). — λιπαρὸς περίλαμπρος. — ιοστέφανος στεφανωμένος μὲ ἵα. — ἀοἰδίμος πολυύμνητος (ἐκ τοῦ ἀοιδή). — δαιμόνιος θεῖος, θεσπέσιος (δαιμῶν = θεός, θεῖον πνεῦμα). — οἴτη ὥπου. — ἐβάλοντο ἐθεμελίωσαν, ἐστερέωσαν. — φαεινός φωτεινός, ἀκτινοβόλος. — κρηπὶς βάσις, θεμέλιον.

β) Μολονότι ἡ πατρὶς τοῦ ποιητοῦ «έμήρισεν», ὁ Πίνδαρος δὲν ἔμεινεν ἀσυγχίνητος ἀπὸ τὸν ἄγῶνα τῶν Ἀθηναίων κατὰ τῶν Περσῶν. Τοῦτο γένεται ἐν διθυράμβῳ τὴν συμβολὴν τῶν Ἀθηναίων εἰς τὴν νίκην τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐκφράζει τὴν ἀγάπην του πρὸς τὰς Ἀθήνας.

Στ. 2. Ἑλλάδος ἔρεισμα, διατί;

Στ. 3. Μετὰ τὸν στίχον τοῦτον λείπει μέγα τμῆμα, εἰς τὸ δόποῖον ὁ Πίνδας. ἔξήγει ἴσως διατί δύνομάζει τὰς Ἀθήνας «Ἑλλάδος ἔρεισμα».

84 (4). Παιὰν ἐπὶ τῇ ἐκλείψει τοῦ ἡλίου.

α) **Στ. 1 - 6. πολύσκοπος** ὁ πολλὰ ἔξετάζων, ὁ ἐπιβλέπων τὰ πάντα. — μήσεαι, μελ. τοῦ μήδομαι σχεδιάζω, μηχανεύομαι. — μᾶτερ-δομάτων τροφὲ τῆς ὁράσεως, πηγὴ τοῦ φωτὸς («σὺ τῶν ματιῶν ἡ μάνα» κατὰ Σ. Μενάρδον). — ἐν ἀμέρᾳ κατὰ τὴν ἡμέραν, ἐνῷ εἶναι ἡμέρᾳ. — κλέπτομαι ἔξαφανίζομαι, σβήνω. — θήηκας ἔκαμες. — ἀμάχανος ἀνίσχυρος. — ισχὺς ἡ σωματικὴ δύναμις. — σοφίας δόδος (περὶ φασικοῦ) σοφία, νοῦς. — ἐπίσκοπος σκοτεινός. — ἐπίσκοπον ἀστραπὸν σκοτεινὸν μονοπάτι (πρὸς τὸ δόποῖον δῆλον. ἐτράπη ὁ ἡλιος ἐκφυγῶν ἀπὸ τὸν κανονικὸν φωτεινὸν δρόμον του). — ἐσσυμένα μτχ. πρκμ. τοῦ σεύομαι κινοῦμαι ταχέως, ἐκτρέπομαι. — ἐλαύνω (μτβτ.) φέρω. — νεώτερον εἰς παρομοίας ἐκφράσεις σημαίνει: κακόν. — πάρος προηγουμένως· ἡ πάρος, β' ὅρ. συγκρ. πρὸς τὸ νεώτερον (προηγουμένως;).

Στ. 7 - 10. Πρὸς Διὸς δὲ δόποια τοῦ θεοῦ. — **ἰπποσόα** (θηλ. τοῦ) ιπποσόας ἡ δίδουσα δρόμον εἰς τοὺς ἵππους (ἐκ τοῦ ἵππος καὶ σεύω = κινῶ). — **θοάς** ὁ ταχύπους: **θοάς**, θηλ. αἰτ. πληθ. εἰς τὸ ἵππους ἐκ τοῦ ιπποσόα (ἡ κινοῦσα ταχύποδας ἵππους). — ἀπήμων ἀλυποῖς (ἀ-πῆμα). — **ὅλβος** εὐτυχία (εἰς ὅλβον, δηλοῖ ἀποτέλεσμα: ὥστε νὰ ἐπέλθῃ εὐτυχία, πρὸς εὐτυχίαν). — **τράποιο** (δηλοῖ εὐχὴν) εἴθε νὰ τραπῆς, νὰ ἀκολουθήσῃς πλέον τὴν κανονικὴν τροχιάν σου (ὥστε νὰ φέρῃς εἰς τὰς Θή-

βας κάποιαν καλήν εύτυχίαν).— πάγκοινον κοινὸν εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, παγκόσμιον.— **τέρας** θαῦμα.

Στ. 11 - 21. ἥρ(α) ἄράγε.— ἀτασθαλία ἀμαρτία.— κοτεσσαμένα, τοῦ κοτέω δργίζομαι, μνησικαῶ.— πάμπαν καθ' ὀλοκληρίαν.— ἔξαιρέω ἔξαφανίζω.— αἰών ἡ ζωή, ὁ κόσμος.— ἀγνὸν ἀμόλυντον.— σᾶμα προμήνυμα.— καρποῦ φθίσις σιτοδεία, λιμός.— νιφετὸς χιονοθύελλα, ὁ χιονάς.— σθένος νιφετοῦ σφοδρότης χιονοθύελλης.— ὑπέρφρατος ἀνώτερος περιγραφῆς, πρωτοφανής.— οὐλόμενος κατηραμένος.— κενέωσις κένωσις, ἀδειασμα· πόντου κενέωσις κατακλυσμὸς τῆς θαλάσσης.— ἄρ(α) ἵσως.— ἀμ πέδον ἀνὰ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς.— παγετὸς χθονὸς ϕῦξις τῆς γῆς.— νότιος ὑγρός, βροχερός.— ζάκοτος λίαν ὠργισμένος, λυσσώδης (ἐκ τοῦ ἐπιτατ. ζα καὶ κοτέω).— (θέρος) ρέον ἔχον βροχάς.— κατακλύσαισα (δωρ.) ἀφοῦ πνίξης μὲ κατακλυσμόν:— θήσεις θά κάμης, θά δημιουργήσης—οὐδὲν δ, τι οὐδόλως δι' δ, τι (: οὐδόλως θρηνῶ δι' δ, τι θά πάθω μαζὶ μὲ ὅλους).

β) 'Ο παρὼν παιάν (βλ. σελ. 135 περὶ παιᾶνος) ἐψάλη πρὸς τὸν 'Απόλλωνα ἐπὶ τῇ σχεδὸν ὀλικῇ ἐκλειψεὶ τοῦ ἡλίου, ἡ ὅποια συνέβη τὴν 30 'Απριλίου 463 π.Χ., ὥραν 2 μ.μ. 'Η ἐκλειψις τοῦ ἡλίου ἔθεωρεῖτο κακὸς οἰωνὸς προκαλῶν πανικόν. 'Ο Πίνδαρος ἐκφράζει τοὺς φόβους του μὲ τοὺς στίχους του, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν μουσικὴν καὶ μὲ τὰ κινήματα τοῦ χοροῦ, ὁ ὅποιος στρέφεται πρὸς τὸν ἡλιον καὶ ψάλλει.

Στ. 1. Ἀκτὶς ἀελίου (κατὰ συνεκδοχὴν) ἀντί: ἀκτινοβόλε ἥλιε. ('Ο Σοφοκλῆς εἰς τὴν «'Αντιγόνην» στ. 100 ἔχει τὴν ίδιαν φράσιν. Καὶ ὁ Χορτάτζης εἰς τὴν «'Ἐρωφίλην» λέγει «'Ἀκτίνα τ' οὐρανοῦ χαριτωμένη»).

Στ. 7. ἴπποσόα θοάς, ἐφαντάζοντο, ὅτι ὁ ἥλιος ἐπέβαινε τεθρίππου δρματος. (Βλ. καὶ εἰς σελ. 131, στ. 3, εἰς λέξιν δέπας).

Στ. 19 - 20. ἡ γαῖαν κατακλύσαισα κτλ. δπως ἔγινεν ἐπὶ Δευκαλίωνος, ὅτε διὰ τοῦ κατακλυσμοῦ ἔξηφανίσθη τὸ ἀνθρώπινον γένος καὶ ἐδημιουργήθη νέον διὰ λίθων, τοὺς δποίους ἔρριπτον δπισθέν των οἱ διασωθέντες Δευκαλίων καὶ Πύρρα.

—Τὶ ἐκφράζουν αἱ συνεχεῖς ἐρωτήσεις τῶν στίχων 1-5 καὶ 11-20; Ποῖον νόημα ἐγκλείει ὁ τελευταῖος στίχος; Ποῖα τὰ αἰσθητικὰ στοιχεῖα τοῦ ποιήματος;

87 (5). 'Επίνικος εἰς 'Ολυμπιονίκην.

'Ασωπίχω 'Ορχομενίω πατέι, σταδιεῖ· (476 π.Χ.).

'Επίνικος (βλ. σελ. 139) διὰ τοῦ ὅποίου ὑμνεῖται ὁ νέος (ό πατές) Ἀσώπιχος, υἱὸς τοῦ Κλεοδάμου ἐξ Ὁρχομενοῦ τῆς Βοιωτίας, νικήσας ἀγῶνα σταδίου (σταδιεύς, σταδιοδρόμος). Στάδιον ἦτο ἀπλοῦς δρόμος ἀπὸ τῆς ἀφετηρίας μέχρι τοῦ τέρματος τοῦ στίβου, 192 μ.

α) **Στ. 1 - 10.** Καφισίων, τοῦ Κηφισοῦ τῆς Βοιωτίας.—**λαχοῖσαι** (λαχοῦσαι), μὲ γεν.: διὰ κλήρου λαβοῦσαι.—ταὶ τε καὶ αἱ ὄποιαι.—ναίω κατοικῶ.—καλλίπωλος ἡ τρέφουσα ὡράιοντς ἵππους, εὔπιπος.—ἔδρα χώρα.—λιπαρὸς περιλαμπρός (ἐδῶ : πλούσιος). ἡ γεν. εἰς τὸ Ἐρχομενοῦ (= Ὁρχομενοῦ).—**ἀσιδιμος** πολυύμνητος.—παλαιγνονος παλαιός, ἀρχαῖος.—Μινυᾶν γεν. πλ. (Μινύαι οἱ παλαιοὶ κάτοικοι τοῦ Ὁρχομενοῦ).—**ἐπίσκοποι** προστάτιδες.—κλῦτ' (ε) εἰσακούσατε.—ἄνεται, γ' ἐν. παθ. τοῦ ἄνω (καὶ ἄνυμι καὶ ἀνύτω) φέρω εἰς πέρας, κατορθώνω (: πάντα ἄνεται ὅλα κατορθώνονται).—βροτοῖς, ποιητ. αἴτιον.—εἱ σοφὸς κτλ., ἐπεξήγησις εἰς τὸ τερπνὰ καὶ γλυκέα (δηλ. ἐὰν κανεὶς θὰ γίνη σοφὸς κτλ.).—**ἀγλαός**, ἐδῶ : ἔνδοξος (τὸ νόημα : μὲ τὴν βοήθειάν σας λαμβάνουν οἱ ἄνθρωποι ὅλα τὰ τερπνὰ καὶ γλυκέα χαρίσματα, δπως εἶναι ἡ σοφία, τὸ κάλλος, ἡ δόξα).

Στ. 11-17. σεμνᾶν, γεν. πληθ.—**ἄτερ** (μὲ γεν.) ἄνευ.—**κοιρανέοντι**, γ' πληθ. τοῦ κοιρανέω κυβερνῶ, διακοσμῶ (ἐκ τοῦ κοιρανος = ἄρχων).—**δαις** (γεν. δαιτὸς) γεῦμα συμπόσιον.—**ταμίας** οἰκονόμος, ὁ διευθύνων καὶ ἐπιμελούμενος τινός (ταμίαι, κτγρμ. : αἱ Χάριτες φροντίζουν δι' ὅλα).—**θέμεναι** (μτχ. ἐπιθ.) αἱ ὄποιαι ἔθεσαν, ἔστησαν.—**θρόνους** (ἀντικ. τοῦ θέμεναι) τοὺς θρόνους των.—**αἰέναος** αἰώνιος.—**σέβοντι** (= σέβουσι) σέβονται.—**τιμὰ** ἔξουσία.

Στ. 19 - 35. πότνια σεβαστή.—φιλησίμολπος ἡ ἀγαπῶσα τὴν χορῳδίαν.—**ἐπακοέω** ἐπακούω, εἰσακούω (ἐπακοοῖτε, εὐκτ. εὐχετική).—**έρασίμολπος**, συνώνυμον τοῦ φιλησίμολπος.—Ειδοῖσα (ἰδοῦσα), χάριν τοῦ μέτρου ἀναφέρεται πρὸς τὴν τελευταίαν, ἀντὶ ιδοῦσαι: ἐπὶ τῇ θέᾳ ... —**κῶμος** ἐπινίκιος πομπή.—**ἐπ'** εύμενεῖ τύχα διὰ τὸ εὐτυχές γεγονός.—**κοῦφα** βιβῶντα βαίνοντα μὲ ἐλαφρὰ βήματα (βιβάω καὶ βιβημι = βαίνω).—(**ἐν**) **Λυδῶ** τρόπω μὲ λυδικὴν ἀρμονίαν.—**ἐν** μελέταις τ' καὶ μὲ ἐπιμελελημένους στίχους.—**ἀείδων**

ύμνων, ἵνα ύμνησω.— ἔμολον ἥλθον (α' πρόσ. διότι ὅμιλεῖ διὰ τοῦ χοροῦ)· τὸ ἔμολον ἀόρ. β' τοῦ βλώσκω ἔρχομαι, πηγαίνω.— οὕνεκα ἐπειδή.—**Ολυμπιόνικος**, κτργμ. (εἰναι Ὀλυμπιονίκης).— ἡ Μινύεια (πόλις), δηλ. ὁ Ὁρχομενός.— σεῦ ἔκατι ἐξ αἰτίας σου (μὲ τὴν βοήθειαν ύμῶν τῶν Χαρίτων).— μελαντειχῆς ὁ ἔχων μαύρους τοίχους, ὁ σκοτεινός.— **Φαχοῖ** (**Αχοῖ**, **Ηχοῖ**), κλητ. : σὺ ὁ Ἡχώ.— πατρί, εἰς τὸν πατέρα τοῦ νικητοῦ Ασωπίχου (δηλ. εἰς τὸν Κλεόδαμον).— κλυτὸς ἔνδοξος, περιφήμος.— φέροισα (φέρουσα) ἵνα φέρῃς.— δφρα... εἴπης, ἐπεξήγησις εἰς τὸ ἀγγελίαν.— υἱόν, προληπτ. ἀντί: ὅτι Φοι υἱός...— νέαν χαίταν τὴν νεανικήν του κόμην.— παρ' εύδοξοις κόλποις Πίσης, εἰς τὴν ἔνδοξον κοιλάδα τῆς Πίσης (ὑπὸ τὸ Κρόνιον δρός, ὃπου ἐτελέσθησαν οἱ ἀγῶνες).— πτεροῖσι κυδίμων ἀέθλων (οὐδ.). μὲ τὰ πτερὰ τῶν ἐνδόξων ἐπάθλων, δηλ. μὲ τὰς ταινίας τὰς κρεμαμένας ἔκατέρωθεν τῶν ἐνδόξων ἐξ ἐλαίας στεφάνων· κύδιμος ἔνδοξος.

β) Ὁ ύμνος ἀπευθύνεται πρὸς τὰς τρεῖς Χάριτας, **Αγλαΐαν**, **Εὐφροσύνην** καὶ **Θαλίαν**, αἱ ὄποιαι ἡσαν τέκνα τοῦ Διὸς καὶ τῆς Εὐρυνόμης. Αἱ Χάριτες ἡσαν ἡλιακαὶ θεότητες, ἐξωραΐζουσαι τὴν φύσιν, φαιδρύνουσαι τὰ ἔμψυχα ὅντα καὶ ἐπιδαψιδεύουσαι πλούσια δῶρα εἰς τὸν ἀνθρωπὸν (σοφίαν, κάλλος, δόξαν κ.τ.λ.).

Στ. 1. Καφισίων ύδάτων λαχοῖσαν· εἰς τὸν παλαιὸν Ὁρχομενόν, πλησίον τοῦ Βοιωτικοῦ Κηφισοῦ, ὑπῆρχεν ἀρχαιότατον ἱερὸν τῶν Χαρίτων, αἱ ὄποιαι ἐκεῖ ἐτιμῶντο ἰδιαζόντως.

Στ. 2. καλλίπωλος· διότι ἡ Βοιωτία ἐφημίζετο διὰ τοὺς ἵππους, τοὺς ὄποίους ἔτρεφε.

Στ. 5. Εἰς Ὁρχομενὸν κατώκουν παλαιότερον **οἱ Μινύαι**· οὗτοι κατῆλθον ἐκ Θεσσαλίας ὑπὸ τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν Μινύαν καὶ ἔδρυσαν τὸ κράτος τῶν Μινύων μὲ πρωτεύουσαν τὸν Ὁρχομενόν, προώδειαν δὲ καὶ ἐπλούτησαν διὰ τοῦ ἐμπορίου.

Στ. 25. Λυδῷ τρόπῳ· ἡ ἀρχαία ἐλληνικὴ μουσικὴ εἶχεν ἐξ ἀρμονίας: δωρικήν, φρυγικήν, λυδικήν, αἰολικήν, ἴωνικήν καὶ μιξολυδικήν ἐκ τούτων ἡ λυδικὴ ἦτο ἀπαλωτέρα καὶ γλυκυτέρα τῶν ἄλλων, διὰ τοῦτο δὲ ἥρμοζε περισσότερον εἰς ύμνον τῶν Χαρίτων.

Στ. 30. Ἡχώ· οἱ ἀρχαῖοι "Ἐλληνες προσωποιήσαντες

καὶ τὴν ἡχὸν ἔπλασαν περὶ αὐτῆς πολλοὺς μύθους. Κατὰ τὸν ἐπικρατέστερον ἡ Ἡχὼ ἦτο ὥραιοτάτη Νύμφη γαλουχηθεῖσα καὶ ἀνατραφεῖσα ὑπὸ τῶν ἄλλων νυμφῶν, ἐκπαιδευθεῖσα δὲ ὑπὸ τῶν Μουσῶν εἰς τὴν τέχνην τοῦ ἄσματος, τοῦ αὐλοῦ καὶ τῆς σύριγγος. Ἐπειδὴ ὅμως περιεφρονήθη ὑπὸ τοῦ Ναρκίσσου, καταφεύγει εἰς τὰ βάθη τῶν μονήρων ἄντρων, διὰ ν' ἀποκρύψῃ τὴν ἐντροπήν της, ἐκεῖ δὲ ἡ λύπη καὶ ἡ ὁργὴ τὴν κατάβαλλουν: τὸ σῶμά της τήκεται, τὸ αἷμά της ἔξατμίζεται· μόνον ἡ φωνὴ καὶ τὰ δστᾶ της ἀπομένουν. Καὶ ἡ μὲν φωνὴ διετρήθη· τὰ δστᾶ της ὅμως ἔλαβον μορφὴν βράχου. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης δὲν τὴν βλέπουν πλέον ἐπὶ τῶν ὁρέων, ἀλλ' ἀπὸ τὰ βαθέα σπήλαια, ἔνθα κρύπτεται, ἀπαντᾷ ἀκόμη πρὸς τοὺς καλοῦντας αὐτὴν (Ovid. Metam. III, 342).

'Η Ἡχὼ ἔχει τὴν δύναμιν νὰ διαβιβάζῃ — δύως καὶ ἡ Φήμη — μακρυνάς ἀγγελίας· δὲ ἀντίλαλος τῆς ἐπινικίου ἐορτῆς δύναται, κατὰ τὸν ποιητήν, νὰ φθάσῃ καὶ μέχρι τοῦ "Ἄδου, διὰ νὰ φέρῃ εἰς τὸν πατέρα τοῦ νικητοῦ τὸ ἄγγελμα τῆς νίκης τοῦ νίού του.

—Ποῖος δὲ χαρακτήρα τῆς ποιήσεως τοῦ Πινδάρου; Ὁμοιότητες καὶ διαφοραὶ μεταξὺ τῶν διδαχθέντων εἰδῶν τῆς χοροκῆς ποιήσεως: (προσόδιον, διθύραμβος, παιάν, ἐπίνικος).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Ό γραπτός λόγος εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα	5
2. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς λυρικῆς ποίησεως	6
3. Εἴδη τῆς λυρικῆς ποίησεως	7
4. Α'. Ἐλεγειακή ποίησις	7
5. Β'. Ἰαμβική ποίησις	8
6. Γ'. Μελική ποίησις	9
7. Δ'. Χορική ποίησις	9
8. Διαλεκτικαὶ διαφοραὶ	10

Α'. ΕΛΕΓΕΙΑΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

1. Η ΕΛΕΓΕΙΑ

	Σελ.	Σελ. Κειμ. Σημ.
ΚΑΛΛΙΝΟΣ		
1. Πολεμικὸν σάλπισμα	15	77
ΤΥΡΤΑΙΟΣ		
2 (1). Ὅ ποθήκη	16	80
3 (2). Ὅ ποθήκη	17	82
4 (3). Ὅ εμβατήριον.....	19	84
ΑΡΧΙΛΟΧΟΣ		
5 (1). Ὅ ἀπολεσθεῖσα ἀσπὶς	19	85
6 (2). Δὲν ὡφελοῦν οἱ θρῆνοι.	20	85
ΜΙΜΝΕΡΜΟΣ		
7 (1). Ὅ νεότης	20	86
8 (2). Τὸ γῆρας	21	87
ΣΟΛΩΝ		
9 (1). Σαλαμίς	22	88
10 (2). Ὅ ποθῆκαι εἰς Ἀθηναῖους	22	90
ΣΕΝΟΦΑΝΗΣ		
11 (3). Ὅ ποθῆκαι εἰς ἔσωτὸν..	24	92
ΘΕΟΓΝΙΣ		
12. Συμπόσιον	25	94
13 (1). Εἰς Ἀπόλλωνα	27	98
14 (2). Οὐδὲν φίλτερον πάτρης	27	98
15 (3). Ὅ ή δὲ κακοῖσι συμμίτης	28	99
16 (4). Ὅ διτρόσωπος φύλος..	28	99
17 (5). Εἴλικρνεια	28	100
18 (6). Σπάνιος δὲ πιστὸς φύλος	29	100
19 (7). Ὅ πενία	29	101
20 (8). Ὅ ἐλπὶς	29	101
ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ (Ο ΚΕΙΟΣ)		
21. Ὅ ποθῆκαι εἰς νέον.....	30	102

2. ΤΟ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ	Κειμ. Σημ.	Σελ.	Κειμ. Σημ.	Σελ.
22 (1). Εἰς τοὺς Μαραθωνομάχους Ἀθηναίους	32 103	34 (4). Εἰς ἀπολέσαντα χρυσὸν, καὶ εὐρόντα βρόχον..	35 106	
23 (2). Εἰς Θερμοπύλας	32 103	ΘΟΥΚΙΔΙΔΗΣ		
24 (3). Ἐπιτύμβιον εἰς τοὺς πεσόντας ἐν Θερμοπύλαις	32 104	35. Εἰς Εὐριπίδην	35 107	
25 (4). Εἰς τοὺς πεσόντας μετὰ Δεωνίδου	33 104	ΑΝΑΚΡΕΩΝ		
26 (5). Εἰς τοὺς πεσόντας ἐν Σαλαμῖνι Κορινθίους..	33 104	36. Ἡ μυκωμένη βοῦς	36 107	
27 (6). Εἰς πεσόντας ἥρωας ..	33 105	ΦΙΛΙΠΠΟΣ		
28 (7). Εἰς τοὺς ἐπὶ τῶν Μηδικῶν πεσόντας ἥρωας	33 105	37. Εἰς Φειδίαν ποιήσαντα τὸν Ολύμπιον Δία	36 107	
29 (8). Σκωπτικὸν εἰς Τιμοκρέοιτα Ρόδιον	34 105	ΠΑΛΛΑΔΑΣ		
30 (9). Εὐτράπελον ἀφιέρωμα	34 105	38. Συμβουλὴ πρὸς ὑπομονὴν	36 108	
ΠΛΑΤΩΝ				
31 (1). Εἰς τοὺς μακρὰν τῆς πατρίδος ἀπαχθέντας Ἐρετριεῖς	34 106	39. Εἰς νεαρὰν παρθένον	37 108	
32 (2). Εἰς φίλον του οὐρανοφίδην μετὰ θάνατον..	35 106	40. Εἰς τὴν μακρόβιον καὶ πολύτεκνον Καλλικράτειαν..	37 108	
33 (3). Εἰς Σαπφώ	35 106	41. Εἰς ἄγαλμα Νιόβης ὑπὸ Πραξιτέλους ποιηθὲν	37 108	
Β'. ΙΑΜΒΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ				
ΑΡΧΙΛΟΧΟΣ	Κειμ. Σημ.	Σελ.	Κειμ. Σημ.	Σελ.
α'. τριμετρα				
44 (1). Περιγραφὴ τῆς Θάσου	41 110	47 (4). Ἐκ Θεῶν τὰ πάντα...	42 111	
45 (2). Ἀδιαφορία διὰ τὰ ἔγκοσμα	41 110	48 (5). Θάρρος εἰς τὰς δοκιμασίας	42 112	
β'. τετράμετρα		49 (6). Τὰ πάντα πιθανὰ	42 112	
46 (3). Ἡ Μεγαλαυχία.....	44 111	ΣΟΛΩΝ		
α'. τριμετρα				
50 (1). Ὁ σκοπὸς τῆς νομοθε-				

Σελ.		Σελ.	
Κειμ. Σημ.		Κειμ. Σημ.	
σίας του	43 113	ΣΗΜΩΝΙΔΗΣ (Ο ΑΜΟΡΓΙΝΟΣ)	
β'. τετράμετρα		52 (1). Ματαιότης τῶν ἀνθρω-	
51 (2). Ἀφιλοκέρδεια	44 114	πίνων	45 115
		53 (2). Χαρακτῆρες γυναικῶν	46 116

Γ'. ΜΕΛΙΚΗ ΠΟΗΣΙΣ

ΑΛΚΑΙΟΣ	Σημ.	Σελ.	
Κειμ. Σημ.		Κειμ. Σημ.	
54 (1). Ἡ αἴθουσα τῶν ὅπλων	51 118	62 (4). Εἰς ὁραίαν κόρην ἀκό-	
55 (2). Η πόλις ἐν τρικυμίᾳ ..	51 119	μη ἀνύπανδρον	55 124
56 (3). Χαρεκακία	52 120	63 (5). «Τύπεροχὴ».....	55 124
57 (4). Καταπολέμησις τοῦ χει- μῶνος	52 120	64 (6). Ρέμβη	55 124
58 (5). Συμποσιακὸν φίσμα ...	52 120	65 (7). Γαμβρὸς	56 125
ΣΑΠΦΩ		66 (8). Ο θυρωρὸς	56 125
59 (1). Ωδὴ εἰς τὴν Ἀφροδί- την	52 121	ΑΝΑΚΡΕΩΝ	
60 (2). Ἡ ξενιτεμένη φύη ..	54 122	67 (1). Παραγγελίαι διὰ τὸ συμπόσιον	56 126
61 (3). Εἰς γυναικὰ ἄμουσον.	54 123	68 (2). Στεναγμοὶ γήρατος...	57 126
		69 (3). Γεροντικὰ παράπονα..	57 127

Δ'. ΧΟΡΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΤΕΡΠΑΝΔΡΟΣ	Σελ.	Σελ.	
Κειμ. Σημ.		Κειμ. Σημ.	
70. Ἀποσπάσματα	61 128	78 (5). Ἐπίκρισις ἐπιτυμβίου ἐπιγράμματος	64 133
ΑΛΚΜΑΝ		ΒΑΚΧΥΛΙΔΗΣ	
71 (1). Νυκτερινὴ ἡρεμία	61 129	79 (1). Παιάνιον εἰς τὴν εἰρήνην	65 134
72 (2). Τὸ γῆρας	61 129	80 (2). Μία ἡ ὁδὸς τῆς εύτυ- χίας	65 135
ΣΤΗΣΙΧΟΡΟΣ		81 (3). Διθύραμβος (εἰς τὸν Θησέα)	66 136
73. Νυκτερινὴ ἐπιστροφὴ τοῦ ἥλιου	62 130	82 (4). Ἐπίνικος Ἀργείῳ, Κεί- ω παιδί, πύκτῃ, Ἰσθμίᾳ	68 139
ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ (Ο ΚΕΙΟΣ)		ΠΙΝΔΑΡΟΣ	
74 (1). Ἐγκάμιον εἰς τοὺς πέ- σόντας ἐν Θερμοπύ- λαις	63 131	83 (1). Προσόδιον (εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος)	69 140
75 (2). Ἀσταθῆ τὰ ἀνθρώπινα	63 132		
76 (3). Ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου	64 132		
77 (4). Ἡ Ἀρετὴ	64 133		

Σελ.

Κειμ. Σημ.

Σελ.

Κειμ. Σημ.

- 84 (2). Διθύραμβος (τρὸς τι-
μὴν τοῦ Διονύσου) 70 141
 85 (3). Διθύραμβος (πρὸς τι-
μὴν τῶν Ἀθηνῶν) 71 144
 86 (4). Παιάν (ἐπὶ τῇ ἑκλεί-

- ψει τοῦ ἡλίου) 71 144
 87 (5). Ἐπίνικος εἰς Ὁλυμπι-
ονέκην. — Ἀσωπέχω,
Ὀρχομενίω παιδί, στα-
διεῖ 72 146

ΣΗΜ. Ἐκ τῶν « Ἐκλογῶν » τοῦ κ. ΜΙΑΤΙΑΔΟΥ ΤΣΕΛΙΟΥ ἐλήφθησαν:
 1) Τὰ ὑπ' ἀριθ. 4, 5, 6, 27, 35, 36, 44, 45, 46, 50, 51, 56, 58, 63, 64, 65,
 66, 69, 72, 78, 81 ποιήματα.
 2) Αἱ ἀντίστοιχοι ἔρμηνευτικαὶ σημειώσεις τῶν ἀνωτέρω ποιημάτων.
 Ἡ λοιπὴ ὅλη τοῦ παρόντος βιβλίου ἐλήφθη ἐκ τῶν « Ἐκλογῶν » τοῦ κ.
 ΒΙΚΤΩΡΟΣ ΚΡΗΤΙΚΟΥ.

0020556695
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΑ', 1969 (VI) — ΑΝΤΙΤΥΠΑ 65.000, — ΣΥΜΒΑΣΙΣ 1863/27.5.1969

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Π. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: ΑΦΟΙ Γ. ΡΟΔΗ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής